

**UCHWAŁA NR VIII/73/2024
RADY MIEJSKIEJ W SOŚNICOWICACH**

z dnia 18 grudnia 2024 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Sośnicowice na lata
2025 – 2032**

Na podstawie art. 10f ust. 4 , art. 10e i 18 ust. 2 pkt 6a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2024 r., poz. 1465 ze zm.) oraz w związku z art. 3 pkt 3 i art. 9 pkt 5 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2024 r., poz. 324 ze zm.) Rada Miejska w Sośnicowicach uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwoju Gminy Sośnicowice na lata 2025 - 2032, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

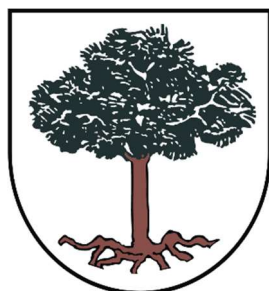
§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Sośnicowic.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej
w Sośnicowicach

Rafał Garbacz

Załącznik do uchwały Nr VIII/73/2024
Rady Miejskiej w Sośnicowicach
z dnia 18 grudnia 2024 r.

Gmina Sośnicowice
ul. Rynek 19
44-153 Sośnicowice

STRATEGIA ROZWOJU
GMINY SOŚNICOWICE
na lata 2025 - 2032

Opracowanie:
ECOEN CONSULT Sp. z o.o.
ul. Centralna 5
42-625 Pyrzowice

Spis treści

1. Wprowadzenie	6
2. Metodologia	9
3. Wnioski z diagnozy społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Sośnicowice	12
3.1 Charakterystyka Sośnicowic.....	12
3.2 Wnioski z diagnozy i identyfikacja specyficznych uwarunkowań oraz lokalnych potencjałów Gminy Sośnicowice w sferze społecznej i gospodarczej	16
3.3 Wnioski z diagnozy i identyfikacja specyficznych uwarunkowań oraz lokalnych potencjałów Gminy Sośnicowice w sferze przestrzennej	36
3.4 Wnioski z diagnozy na podstawie badań ankietowych i wywiadów eksperckich	52
4. Bilans strategiczny Gminy Sośnicowice	70
5. Wizja i misja rozwoju Gminy Sośnicowice	75
6. Cele strategiczne i kierunki działań	77
7. Rezultaty planowanych działań.....	97
8. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz kluczowe uwarunkowania rozwojowe	116
8.1 Kluczowe uwarunkowania rozwojowe	124
8.2 Wnioski do modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Sośnicowic	126
8.3 Kierunki rozwoju w modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Sośnicowic.....	129
8.4 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania polityki przestrzennej.....	132
9. Obszary strategicznej interwencji.....	142
10. Określenie spójności Strategii rozwoju ze strategiami na szczeblu krajowym, regionalnym, ponadlokalnym	155
11. System realizacji Strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych....	169
12. Monitoring realizacji Strategii.....	172
13. Ramy finansowe i źródła finansowania Strategii.....	174
14. Ewaluacja ex-ante	179

Spis tabel

Tabela 1 Struktura ludności dla Gminy Sośnicowice w odniesieniu do danych dla województwa w 2023 r.	16
Tabela 2 Ludność wg płci dla Gminy Sośnicowice w latach 2018-2023	16
Tabela 3 Działające na obszarze Gminy Sośnicowice podmioty gospodarki narodowej, z uwzględnieniem sektora rolniczego, przemysłowego i budowlanego w 2023 r. w odniesieniu do danych dla województwa.....	17
Tabela 4 Podmioty gospodarki narodowej, przekształcenia własnościowe i strukturalne w Gminie Sośnicowice w latach 2018-2023	17
Tabela 5 Podmioty wg grup rodzajów działalności PKD 2007 w Gminie Sośnicowice w latach 2018-2023	18
Tabela 6 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Sośnicowice w latach 2020-2022 w odniesieniu do danych dla województwa	18
Tabela 7 Liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Sośnicowice wg kryterium dochodowego w latach 2018-2022	19
Tabela 8 Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego w Gminie Sośnicowice w latach 2018-2022	19
Tabela 9 Świadczenia na rzecz rodziny w Gminie Sośnicowice w latach 2018-2022	20
Tabela 10 Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych w Gminie Sośnicowice z uwzględnieniem danych dla województwa w latach 2019-2022.....	20
Tabela 11 Liczba jednostek oświatowych zlokalizowanych na terenie Gminy Sośnicowice	24
Tabela 12 Obiekty edukacyjne na terenie Gminy Sośnicowice w latach szkolnych do 2024 r. .	24
Tabela 13 Szkoły Podstawowe na terenie Gminy Sośnicowice w latach szkolnych do 2024 r. .	24
Tabela 14 Przedszkola na terenie Gminy Sośnicowice w latach szkolnych do 2024 r.	24
Tabela 15 Liczba uczniów w roku szkolnym 2023/2024.....	25
Tabela 16 Liczba miejsc przedszkolnych w roku szkolnym 2023/2024.....	25
Tabela 17 Wykaz NGO zarejestrowanych w Gminie Sośnicowice	25
Tabela 18 Biblioteki, czytelnicy, wypożyczenia księgozbioru w Gminie Sośnicowice w latach 2018-2023	30
Tabela 19 Kluby i sekcje sportowe, członkowie i ćwiczący w Gminie Sośnicowice w latach 2018-2022	31
Tabela 20 Ludność w wieku przedprodukcyjnym (14 lat i mniej), produkcyjnym	

<i>i poprodukcyjnym wg płci w Gminie Sośnicowice w latach 2017-2023</i>	32
Tabela 21 <i>Sieć gazowa w Gminie Sośnicowice w latach 2017-2023</i>	39
Tabela 22 <i>Sieć kanalizacyjna w Gminie Sośnicowice w latach 2017-2022</i>	41
Tabela 23 <i>Centralna Ewidencja Emisyjności Budynków dla Gminy Sośnicowice</i>	42
Tabela 24 <i>Obiekty wpisane do rejestrów zabytków na terenie Gminy Sośnicowice</i>	49
Tabela 25 <i>Analiza SWOT - Mocne i słabe strony</i>	70
Tabela 26 <i>Analiza SWOT - Szanse i zagrożenia</i>	71
Tabela 27 <i>Cele strategiczne wraz z przyporządkowanymi kierunkami działań</i>	81
Tabela 28 <i>Cele strategiczne, kierunki i zakresy działań</i>	83
Tabela 29 <i>Cele strategiczne, kierunki działania, oczekiwane rezultaty prowadzonych działań i wskaźniki ich realizacji</i>	98
Tabela 30 <i>Cele strategiczne, kierunki działań i źródła finansowania w ramach finansowych 2023 - 2032</i>	176

Spis map

Mapa 1 <i>Mapa Powiatu gliwickiego</i>	12
Mapa 2 <i>Lokalizacja Gminy Sośnicowice na terenie Województwa Śląskiego</i>	13
Mapa 3 <i>Model struktury funkcjonalno – przestrzennej Gminy Sośnicowice (wraz z obszarami i kierunkami interwencji)</i>	121
Mapa 4 <i>Elementy środowiska przyrodniczego i kulturowego</i>	122
Mapa 5 <i>Elementy gospodarki i infrastruktury</i>	123
Mapa 6 <i>Obszar Strategicznej Interwencji – miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze</i> ..	148
Mapa 7 <i>Obszar Strategicznej Interwencji – obszary cenne przyrodniczo</i>	149
Mapa 8 <i>Obszar Strategicznej Interwencji – ośrodki wzrostu</i>	150
Mapa 9 <i>Obszar Strategicznej Interwencji – gminy tracące funkcje społeczno-gospodarcze</i> ..	151
Mapa 10 <i>Obszar Strategicznej Interwencji – gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza</i>	152
Mapa 11 <i>Obszar Strategicznej Interwencji – gminy w transformacji górniczej</i>	153
Mapa 12 <i>Obszar Strategicznej Interwencji Sośnicowice – obszar rewitalizowany</i>	154

Spis wykresów

Wykres 1 Przyrost naturalny w latach 1995-2022 w Gminie Sośnicowice	21
Wykres 2 Przyrost naturalny w latach 2017-2023.....	21
Wykres 3 Migracje na terenie Gminy Sośnicowice w latach 1995-2022.....	22
Wykres 4 Produkcyjne grupy wieku, 2023 r.....	31
Wykres 5 Udział grup produkcyjnych z podziałem na płeć w ludności Gminy Sośnicowice w latach 2017-2023	33
Wykres 6 Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w Gminie Sośnicowice w latach 2004- 2023	34
Wykres 7 Poziom wykształcenia - Sośnicowice.....	35

1. Wprowadzenie

Nadrzędnym aktem prawnym zobowiązującym samorządy do prowadzenia polityki rozwoju jest Ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2024 r. poz.324). Zgodnie z art. 3 tej ustawy, politykę rozwoju prowadzą Rada Ministrów - w skali kraju; samorząd województwa - w skali regionu, związek metropolitalny w skali subregionalnej/metropolitalnej, a także samorząd powiatowy i gminny - w skali lokalnej. Ustawa definiuje politykę rozwoju, jako zespół wzajemnie powiązanych działań podejmowanych i realizowanych w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju kraju oraz spójności społeczno-gospodarczej, regionalnej i przestrzennej, podnoszenia konkurencyjności gospodarki i tworzenia nowych miejsc pracy w skali krajowej, regionalnej lub lokalnej.

Jednakże należy pamiętać, że zgodnie z art. 4 przedstawionej wyżej ustawy, politykę rozwoju prowadzi się na podstawie strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych, a także polityk publicznych. Polityka rozwoju może być prowadzona również na podstawie instrumentów prawnych i finansowych określonych w odrębnych przepisach. W związku z powyższym w przypadku Sośnicowic za podstawę prawną dla przyjmowania Strategii Rozwoju Gminy przyjęto art. 18 ust. 2 pkt 6a Ustawy o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 609), zgodnie z którym, przyjmowanie programów rozwoju w trybie określonym w przepisach o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, należy do wyłącznej kompetencji Rady. Powyższe jest w zgodzie z art. 18 ust. 1 tej samej ustawy, zgodnie z którym Radzie powierza się wszystkie sprawy związane z działaniami gminy, o ile ustawy nie stanowią inaczej. Z kolei artykuł 10e tej ustawy stanowi, że gmina może opracować swoją strategię rozwoju wskazując wymogi dotyczące strategii. Powyższa Strategia Rozwoju Gminy jest dokumentem spełniającym niniejsze wymagania. Według zapisów ustawy, strategia rozwoju Gminy obejmuje wnioski z diagnozy oraz określa przede wszystkim:

- cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym;
- kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych;
- oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia;
- model struktury funkcjonalno-przestrzennej, w tym:
 - a) strukturę sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych,
 - b) system powiązań przyrodniczych,
 - c) główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych,
 - d) główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej;

- ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie, dotyczące:
 - a) zasad ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu,
 - b) zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
 - c) kierunków zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej,
 - d) zasad lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r. poz. 977, z późn. zm.13)),
 - e) zasad lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego,
 - f) kierunków rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej,
 - g) zasad lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW,
 - h) zasad lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,
 - i) zasad kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej,
 - j) zasad kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji;
- obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 2094 oraz z 2023 r. poz. 572 i 1688), wraz z zakresem planowanych działań;
- obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano wraz z zakresem planowanych działań;
- system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych;
- ramy finansowe i źródła finansowania.

Struktura sporządzonego dokumentu obejmuje wszystkie obligatoryjne elementy, uwzględniając przy tym kwestie społeczne, gospodarcze oraz przestrzenne, które wynikają z przytoczonych przepisów. Dokument Strategii został sporządzony w formie tekstowej oraz graficznej i zawiera model struktury funkcjonalno-przestrzennej, będący zobrazowaniem założeń funkcjonalno-przestrzennych planowanej Strategii rozwoju.

Zapisy Strategii są zorientowane m.in. na podniesienie jakości życia mieszkańców Gminy i racjonalne zaspokajanie ich potrzeb, a także stymulowanie rozwoju gospodarczego i w szerokim aspekcie, zwiększenie konkurencyjności i atrakcyjności obszaru Gminy Sośnicowice.

W założeniu powyższe nastąpi m.in. poprzez zapewnianie wysokiej jakości usług publicznych, odpowiednich rozwiązań przestrzennych i należytego stanu infrastruktury technicznej. Wypracowana w procesie partycypacji społecznej Strategia rozwoju wraz z odpowiednio zaprogramowanym i przyjętym procesem monitoringu, pozwoli sprawnie zarządzać Gminą, rozwiązywać pojawiające się problemy, zjawiska kryzysowe oraz sprzeczności zaistniałe pomiędzy różnymi grupami interesu i uczestnikami procesu funkcjonowania Gminy. Ustalone kierunki działania pozwolą na osiągnięcie efektu synergii działań różnych interesariuszy i efektywnie wykorzystać zidentyfikowane zasoby, a także lokalne potencjały, do realizacji wyznaczonych celów strategicznych. Ponadto pozwoli właściwie gospodarować środkami, które trzeba zaangażować podejmując się realizacji koniecznych działań.

2. Metodologia

Zakres prac składających się na przygotowanie dokumentu Strategii Rozwoju, obejmował działania zorientowane na określenie aktualnych warunków rozwoju Gminy, w tym przeprowadzenie odpowiednich analiz opartych na pozyskanych danych statystycznych, a także przeprowadzonych badaniach ankietowych, warsztatach i konsultacjach, będących podstawą do sformułowania wizji, misji oraz wyznaczenia celów strategicznych wraz z kierunkami działania. W toku opracowywania niniejszego dokumentu przygotowano diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Diagnoza aktualnych warunków rozwojowych została przeprowadzona na podstawie:

- analizy porównawczej zachodzących na terenie Gminy tendencji i trendów z uwzględnieniem danych statystycznych,
- analizy i identyfikacji specyficznych uwarunkowań oraz lokalnych potencjałów Gminy,
- analizy poziomu zadowolenia i jakości życia, kierunków preferowanych działań i ich rezultatów, mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń postrzeganych przez mieszkańców Gminy i innych interesariuszy - na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych.

Diagnoza polegała na identyfikacji, gromadzeniu i analizie danych na temat obszaru Gminy i zawierała w sobie elementy oceniające potencjały wewnętrzne obszaru oraz uwarunkowania o charakterze zewnętrznym, w zakresie ich wpływu (potencjalnego lub realnego) na wdrażanie Strategii. Ponadto pozyskano wiarygodne i aktualne dane liczbowe charakteryzujące poszczególne potencjały analizowanych obszarów.

Następnie przeprowadzono analizę SWOT, która została wykonana na podstawie zebranych danych statystycznych i badań ilościowych, ponadto wykorzystano wyniki przeprowadzonego procesu partycypacyjnego w formie badań sondażowych. Dzięki przeprowadzonej analizie możliwe było wskazanie szans i zagrożeń płynących z otoczenia zewnętrznego oraz mocnych i słabych stron obszaru Gminy Sośnicowice, wpływających na określenie celów strategicznych. W uzupełnieniu pozyskanych w ten sposób informacji, przeprowadzono spotkania konsultacyjne, o charakterze warsztatów strategicznych. Na podstawie identyfikacji lokalnych potencjałów, przeprowadzonych badań sondażowych, wywiadów eksperckich w trakcie spotkań konsultacyjnych z mieszkańcami i kluczowymi podmiotami wpływającymi na kształtowanie i wdrażanie polityki rozwoju Gminy, określono specyfikę lokalną, czyli punkt

widzenia partnerów lokalnych. W całym procesie konsultacyjnym i partycypacyjnym pozyskano dane synergiczne, uwzględniające specyfikę potencjałów poszczególnych sektorów (publicznego, prywatnego gospodarczego i obywatelskiego), ich wzajemne i indywidualne oczekiwania, a także przewidywane korzyści związane z realizacją wspólnej wizji rozwoju. W całościowej analizie jako szczególnie istotne brano pod uwagę znaczenie danego obszaru dla rozwoju lokalnego. Zebrane w ten sposób dane, a także opinie uzyskane w wyniku przeprowadzonych sondaży i konsultacji, w tym w postaci warsztatów strategicznych, posłużyły jako wytyczne do stworzenia przedmiotowej Strategii i stanowiły punkt wyjścia do określenia jej kluczowych strategicznych elementów, w tym wizji i misji Gminy.

Powyższe pozwoliło określić główne wyzwania i cele strategiczne, a także kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Uzupełnieniem wyżej wymienionych, jest wskazanie oczekiwanych rezultatów tych działań wraz z określeniem wskaźników ich osiągnięcia. Część strategiczną uzupełniono o kierunki działań, które powinny zostać wdrożone przez władze samorządowe. Założenia planu działania zostały poprzedzone dyskusją nad kierunkami działań i planowanymi zakresami, z władzami samorządowymi i reprezentantami społeczeństwa.

Założenia dla Strategii opracowano, ze szczególnym uwzględnieniem spójności ze Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”, a także kluczowymi strategiami szczebla krajowego, w tym m.in. Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030, a także Strategią Rozwoju Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii na lata 2022-2027 z perspektywą do 2035 r., Strategią Rozwoju Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego na lata 2021-2027 z perspektywą do 2030 r., Kierunkami Strategicznego Rozwoju Powiatu Gliwickiego w perspektywie roku 2035, Lokalną Strategią Rozwoju LGD na lata 2023-2027 LGD „Leśna Kraina Górnego Śląska” czy założeniami kolejnej perspektywy budżetowej Unii Europejskiej, w tym dokumentu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027. Założono, że Strategia wyznacza perspektywę rozwoju Gminy do 2032 r. W Strategii uwzględniono możliwość finansowania działań ze środków własnych Gminy, innych środków krajowych, jak i funduszy Unii Europejskiej. Biorąc pod uwagę przyjęty horyzont czasowy, złożoność zachodzących procesów społecznych i gospodarczych, a także uwarunkowań makroekonomicznych, zaproponowano adekwatny systemem monitoringu i przyjęto możliwość modyfikacji przyjętych zapisów Strategii.

Zakres przedmiotowy Strategii obejmuje m.in. następujące obszary problemowe:

- rozwój kapitału społecznego i aktywna integracja społeczna,
- zachowanie dziedzictwa kulturowego i rozwój kultury,
- rozwój edukacji, podnoszenie poziomu wykształcenia i kwalifikacji,
- ochrona środowiska, dziedzictwa przyrodniczego,
- zwiększanie atrakcyjności inwestycyjnej, gospodarczej, rekreacyjnej,
- stymulowanie konkurencyjności gospodarki, rozwój przedsiębiorczości,
- stymulowanie procesów polepszających jakość życia mieszkańców oraz poprawę infrastruktury społecznej i technicznej obszaru Gminy.

Reasumując opracowany dokument w zasadniczej części zawiera:

- wnioski z przeprowadzonej wieloaspektowej diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej i przestrzennej,
- zidentyfikowane potencjały i bariery rozwojowe oraz określone wyzwania strategiczne, będące punktem wyjścia do określenia misji, wizji i celów,
- skonkretyzowaną wizję, opisującą stan rozwoju Gminy, który powinien zaistnieć w rezultacie realizacji celów wyznaczonych w Strategii,
- ustaloną misję Gminy, określającą cele wszystkich działań wdrażanej Strategii,
- zdefiniowane cele strategiczne, odnoszące się do poszczególnych kierunków działań stanowiących ich doprecyzowanie,
- zidentyfikowane cele strategiczne i rekomendowane kierunki działania, umożliwiające realizację przyjętych zamierzeń strategicznych,
- doprecyzowane uwarunkowania realizacyjne i przyjęty system realizacji strategii.

3. Wnioski z diagnozy społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Sośnicowice

W niniejszym rozdziale scharakteryzowano wnioski wyciągnięte z pogłębionej i usystematyzowanej diagnozy dla obszaru Gminy Sośnicowice. Przeprowadzono diagnozę czynników i zachodzących zjawisk oraz ocenę skali i charakteru potrzeb na podstawie zebranych danych statystycznych i przeprowadzonych badań sondażowych, przy uwzględnieniu identyfikacji specyficznych uwarunkowań i lokalnych potencjałów. Diagnoza obejmuje aspekty sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, wraz z analizą zaobserwowanych zjawisk i trendów.

3.1 Charakterystyka Sośnicowic

Gmina Sośnicowice jest położona w południowo-zachodniej Polsce, w zachodniej części województwa śląskiego, w południowo-zachodniej części powiatu gliwickiego. Powierzchnia Gminy wynosi 116,50 km², co stanowi około 17,52% powierzchni powiatu. Gmina sąsiaduje z miastem Gliwice oraz gminami powiatu gliwickiego: Rudziniec, Pilchowice, a także z należącą do powiatu raciborskiego gminą Kuźnia Raciborska i należącą do powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego gminą Bierawa.

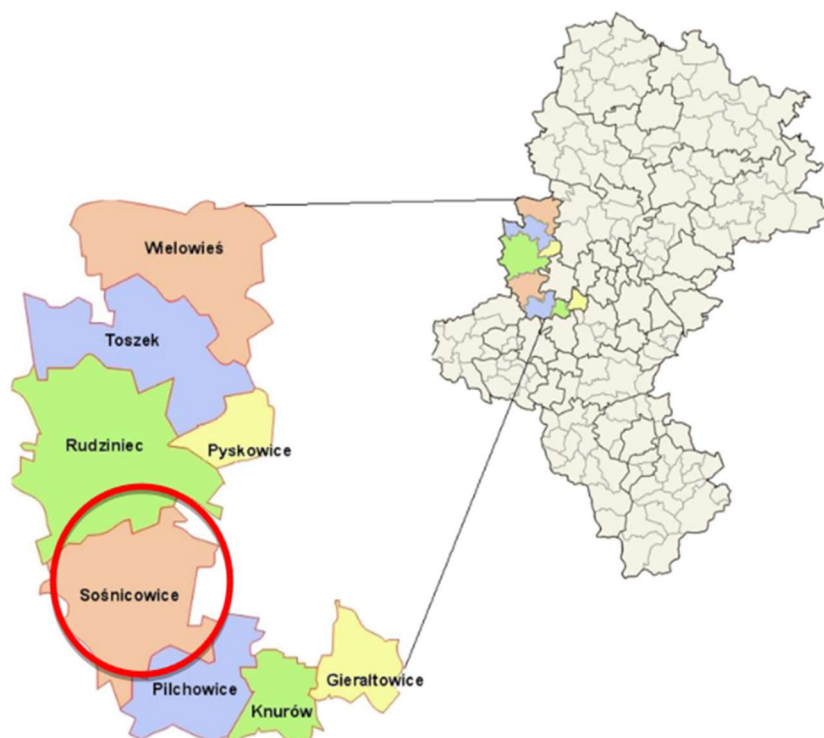
Mapa 1 Mapa Powiatu gliwickiego

Źródło: <https://bip.slaskie.pl>

90% obszaru Gminy stanowi część wiejska, a 10% część miejska. W skład Gminy Sośnicowice wchodzi miasto Sośnicowice i 8 sołectw: Bargłówka, Kozłów, Łany Wielkie, Sierakowice, Smolnica, Trachy, Tworóg Mały, Rachowice.

Mapa 2 Lokalizacja Gminy Sośnicowice na terenie Województwa Śląskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Vademecum Samorządowego* oraz www.osp.org.pl

Sośnicowice są korzystnie położone w bezpośrednim sąsiedztwie Aglomeracji Śląskiej. Położone są ok. 16 km od Gliwic oraz ok. 42 km od Katowic. W odległości około 52 km położone są Chałupki, w których znajduje się przejście graniczne z Republiką Czeską. W odległości ok. 40 km od Sośnicowic znajduje się Międzynarodowy Port Lotniczy Katowice w Pyrzowicach, do którego szybki dojazd umożliwia DK88 oraz autostrada A1. Ponadto Sośnicowice leżą przy drogach wojewódzkich DW408 (łącząca Gliwice z Kędzierzynem-Koźlem), DW919 (łącząca Racibórz z Sośnicowicami), DW921 (łącząca Zabrze z Rudami), a także w pobliżu autostrad A4 i A1.

Sośnicowice są gminą członkowską Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii, która jest pierwszym w Polsce ustawowym związkiem metropolitalnym, powołanym 26 czerwca 2017 r. w oparciu o Rozporządzenie Rady Ministrów (Dz.U. 2017 poz. 1290), na mocy ustawy o związku

metropolitalnym w województwie śląskim. Zgodnie z definicją ustawową: związek metropolitalny to zrzeszenie gmin województwa śląskiego, charakteryzujących się istnieniem silnych powiązań funkcjonalnych i zaawansowaniem procesów urbanizacyjnych, położonych na obszarze spójnym pod względem przestrzennym, który zamieszkuje ponad 2,2 mln mieszkańców. GZM ma wymiar terytorialny i instytucjonalny, jest to obszar 41 gmin członkowskich, obejmujący ok. 50% ludności woj. śląskiego i ok. 20% jego powierzchni, który złożony jest z dwóch części:

– rdzenia GZM (strefa centralna): 18 gmin, w tym: 13 miast na prawach powiatu (Bytom, Chorzów, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Katowice, Mysłowice, Piekary Śląskie, Ruda Śląska, Siemianowice Śląskie, Sosnowiec, Świętochłowice, Tychy, Zabrze), a także 5 gmin miejskich (Będzin, Czeladź, Mikołów, Radzionków, Tarnowskie Góry);

– otoczenie rdzenia GZM (strefa uzupełniająca): 23 gminy, w tym 8 gmin miejskich (Bieruń, Imielin, Knurów, Łędziny, Łaziska Górne, Pyskowice, Sławków, Wojkowice), 13 gmin wiejskich (Bobrowniki, Bojszowy, Chełm Śląski, Gierałtów, Kobiór, Mierzęcice, Ożarowice, Pilchowice, Psary, Rudziniec, Świerklaniec, Wyry, Zbrostawice), 2 gminy miejsko-wiejskie (Siewierz, Sośnicowice). Związek metropolitalny wykonuje zadania określone w ustawie o związku metropolitalnym w województwie śląskim. Zgodnie z powyższym za organizację transportu zbiorowego w Gminie Sośnicowice odpowiada Zarząd Transportu Metropolitalnego w Katowicach. Na terenie Gminy znajduje się 17 przystanków autobusowych (3 w Kozłowie, 2 w Łanach Wielkich, 4 w Smolnicy, 8 w Sośnicowicach) obsługiwanych przez 2 linie autobusowe (924 i M100).

Gmina posiada spory potencjał rekreacyjno-turystyczny. Teren Gminy to zlokalizowany na pograniczu Niziny i Wyżyny Śląskiej - obszar wielkiego kompleksu leśnego, między Opolszczyzną, a Górnym Śląskiem, a część Gminy leży na terenie Parku Krajobrazowego Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich i w jego otulinie. Park Krajobrazowy wraz z otuliną stanowi obszar o najwyższych wartościach przyrodniczych i kulturowych, objętych ochroną prawną.

Uwzględniając atrakcyjny charakter Gminy Sośnicowice (gmina miejsko – wiejska, z dominującą zabudową jednorodzinną i zagrodową, cechującą się niską intensywnością, położoną w strefie rozwoju zabudowy podmiejskiej Gliwic), w perspektywie najbliższych lat spodziewany jest istotny rozwój Gminy. Na kształtowanie przyszłego rozwoju Gminy, duży wpływ będzie miało dogodne położenie komunikacyjne, w pobliżu autostrad A4 i A1, a także

w sąsiedztwie dużych aglomeracji miejskich województwa śląskiego. Wynikająca z tego atrakcyjność inwestycyjna i osadnicza Gminy, a także atrakcyjności obszaru Gminy pod względem turystyki i rekreacji, przy uwzględnieniu zachodzących ogólnych trendów migracyjnych, z których wynika, że ludzie często szukają jako dobrego miejsca do życia i prowadzenia biznesu, terenów w pobliżu dużych miast Aglomeracji Śląskiej, znajduje swoje odbicie w dodatnim saldzie migracji na terenie Gminy. Uwzględnienie wysokiego potencjału konsumpcyjnego mieszkańców i inwestorów przyciągniętych z pobliskich dużych miast konurbacji śląskiej, którzy mogą stanowić znaczący rynek zbytu, daje szansę na rozwój przedsiębiorczości, w tym sektora usługowego czy budowlanego. Reasumując, atrakcyjna lokalizacja sprzyja zarówno przyciąganiu inwestorów branży gospodarczej, jak i rozwojowi form rekreacji, wypoczynku i związanej z nimi działalności okołoturystycznej. Ponadto atrakcyjność położenia sprzyja rozwojowi osadnictwa i budownictwa mieszkaniowego.

Potencjał innowacyjny gminy Sośnicowice: obszar testowy BSP

Ponadto Gmina Sośnicowice posiada także duży potencjał innowacyjny w obszarze testowym technologii BSP, gdzie dzięki współpracy z Górnośląsko-Zagłębiowską Metropolią (GZM), miastem Gliwice, gminą Pilchowice oraz Polską Agencją Żeglugi Powietrznej (PAŻP), została wybrana jako lokalizacja innowacyjnego obszaru testowego dla systemów zarządzania przestrzenią powietrzną, w tym technologii związanych z bezzałogowymi statkami powietrznymi (BSP, dronami). Projekt realizowany w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa (POPC) ma na celu testowanie nowoczesnych rozwiązań w zakresie integracji ruchu dronów z przestrzenią publiczną i wspierania zadań z obszaru mobilności, bezpieczeństwa oraz zarządzania kryzysowego. Obszar testowy w Sośnicowicach otwiera unikalne możliwości dla sektora badawczo-rozwojowego oraz biznesowego, tworząc przestrzeń do weryfikacji technologii takich jak systemy UTM (Unmanned Traffic Management) czy usługi z wykorzystaniem dronów w logistyce i monitoringu. Lokalne zaangażowanie w tego typu projekty zwiększa atrakcyjność gminy jako partnera dla inwestorów technologicznych oraz wzmacnia jej pozycję w regionie jako miejsca sprzyjającego innowacjom i wdrażaniu zaawansowanych technologii. Testowanie technologii BSP wpisuje się w globalne trendy smart

city oraz zielonej transformacji, a także daje impuls do rozwoju lokalnych kompetencji i nowych modeli współpracy publiczno-prywatnej.

3.2 Wnioski z diagnozy i identyfikacja specyficznych uwarunkowań oraz lokalnych potencjałów Gminy Sośnicowice w sferze społecznej i gospodarczej

Według danych GUS na grudzień 2023r. Gminę Sośnicowice zamieszkuje 9 063 osoby, w tym 4 329 mężczyzn (47,77%) i 4 734 kobiet (52,23%). Średnia gęstość zaludnienia wynosi 77 os/km². Średni wiek mieszkańców wynosi 40,9 lat i jest nieznacznie niższy od średniego wieku mieszkańców województwa śląskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Tabela 1 Struktura ludności dla Gminy Sośnicowice w odniesieniu do danych dla województwa w 2023 r.

Jednostka terytorialna	Ludność	Płeć		Średnia gęstość zaludnienia (km ²)
		mężczyźni	kobiety	
Sośnicowice	9 063	4 329	4 734	77
województwo śląskie	4 333 066	2 083 985	2 249 081	370

Źródło: <https://svs.stat.gov.pl>

Ogólne dane statystyczne dotyczące podziału ludności wg płci za lata 2018 – 2023 obrazuje poniższa tabela, z której wynika, że na przestrzeni analizowanych lat proporcja płci nie ulega istotnym zmianom, a w roku 2023 podobnie jak w 2018 utrzymuje się przewaga ilości kobiet nad mężczyznami.

Tabela 2 Ludność wg płci dla Gminy Sośnicowice w latach 2018-2023

Liczba ludności	2018	2019	2020	2021	2022	2023
ogółem	8508	8543	8504	8518	8533	8612
mężczyźni	4052	4064	4047	4056	4072	4115
kobiety	4456	4479	4457	4462	4461	4497

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportów o stanie Gminy Sośnicowice za lata 2018-2023

Biorąc pod uwagę podmioty gospodarki narodowej ogółem, wyszczególnić można z kolei liczbę podmiotów działających w sektorze rolniczym i przemysłowo-budowlanym. Na obszarze Gminy Sośnicowice najwięcej podmiotów lokuje się w sektorze przemysłowo-

budowlanym. W Gminie Sośnicowice, tak jak w województwie śląskim, przeważają podmioty z sektora przemysłowo-budowlanego. Szczegółowe dane z roku 2023 zaprezentowane zostały w tabeli poniżej:

Tabela 3 Działające na obszarze Gminy Sośnicowice podmioty gospodarki narodowej, z uwzględnieniem sektora rolniczego, przemysłowego i budowlanego w 2023 r. w odniesieniu do danych dla województwa

Jednostka terytorialna	ogółem	w tym w sektorze	
		rolniczym	przemysłowo - budowlanym
Gmina Sośnicowice	1 012	20	262
województwo śląskie	533 194	5 298	118 735

Źródło: Opracowanie na podstawie: Statystyczne Vademecum Samorządowca oraz Banku Danych Lokalnych

Ogólne dane statystyczne dotyczące podmiotów gospodarki narodowej, przekształceń własnościowych i strukturalnych w latach 2018-2023, obrazuje poniższa tabela, z której wynika, że na przestrzeni analizowanych lat rośnie ilość podmiotów sektora prywatnego, a największa ilość zarejestrowanych podmiotów prywatnych to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Tabela 4 Podmioty gospodarki narodowej, przekształcenia własnościowe i strukturalne w Gminie Sośnicowice w latach 2018-2023

Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON						
Podmioty wg sektorów własnościowych	2018	2019	2020	2021	2022	2023
podmioty gospodarki narodowej ogółem	816	859	894	928	982	1012
sektor publiczny - ogółem	17	17	17	17	18	18
sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	14	14	14	14	15	15
sektor prywatny - ogółem	798	841	873	907	957	988
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	632	669	696	723	764	793
sektor prywatny - spółki handlowe	65	67	69	75	83	87
sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	8	7	6	5	5	4
sektor prywatny - spółdzielnie	5	5	4	4	3	3
sektor prywatny - fundacje	2	2	3	3	3	3
sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	26	26	28	28	30	30

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

W tym kontekście należy zwrócić uwagę, na wzrost aktywności gospodarczej mieszkańców Gminy Sośnicowice i rosnące nasycenie obszaru Gminy w podmioty gospodarcze.

Dane statystyczne dotyczące podmiotów wg grup rodzajów działalności PKD 2007 w latach 2018-2023, obrazuje poniższa tabela, z której wynika, że na przestrzeni analizowanych lat wśród rosnącej liczby podmiotów sektora prywatnego, największa ilość zarejestrowanych podmiotów prywatnych, niezmiennie znajduje się w grupie „pozostała działalność”.

Tabela 5 Podmioty wg grup rodzajów działalności PKD 2007 w Gminie Sośnicowice w latach 2018-2023

Podmioty wg grup rodzajów działalności PKD 2007	2018	2019	2020	2021	2022	2023
ogółem	816	859	894	928	982	1012
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	20	19	17	20	20	20
przemysł i budownictwo	190	199	216	235	250	262
pozostała działalność	606	641	661	673	712	730

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Analizując dane dotyczące pomocy społecznej na obszarze Gminy Sośnicowice, posłużono się ostatnimi zagregowanymi i dostępnymi danymi do 2022 roku.

W przypadku liczby gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej, można zaobserwować wzrost liczby takich gospodarstw w 2021 roku, a następnie spadek w 2022 roku. Z kolei na terenie województwa śląskiego liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej z roku na rok jest niższa.

Tabela 6 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Sośnicowice w latach 2020-2022 w odniesieniu do danych dla województwa

Jednostka terytorialna	2020	2021	2022
	gosp.	gosp.	gosp.
Sośnicowice	54	67	60
województwo śląskie	281	256	239

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Zamieszczona poniżej tabela prezentuje dane przy uwzględnieniu kryterium dochodowego.

Można powiedzieć, że ogólna liczba gospodarstw korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej jest zmienna, natomiast w ostatnich czterech badanych latach można zauważyć trendy malejącej pomocy dla gospodarstw poniżej kryterium dochodowego oraz wzrastającej pomocy dla gospodarstw powyżej kryterium dochodowego.

Tabela 7 Liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Sośnicowice wg kryterium dochodowego w latach 2018-2022

Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego	2018	2019	2020	2021	2022
ogółem	35	33	34	38	36
poniżej kryterium dochodowego	17	14	10	19	13
powyżej kryterium dochodowego	18	19	24	20	23

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Podobnie analizując liczbę osób korzystających w tym samym okresie ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego, można zaobserwować, że ogólna liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej jest zmienna, natomiast w ostatnich czterech badanych latach można zauważyć trendy malejącej pomocy dla osób poniżej kryterium dochodowego oraz wzrastającej pomocy dla osób powyżej kryterium dochodowego. Zjawisko to jest związane z przesunięciem „pomocowego środka ciężkości” na korzystanie z innych świadczeń niż te poniżej kryterium dochodowego. Obecna weryfikacja kryteriów dochodowych tylko co 3 lata powoduje, że z roku na rok zwiększa się luka między obowiązującymi kryteriami dochodowymi a obowiązującym progiem interwencji socjalnej. W celu zapobieżenia tej sytuacji, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej prowadzi obecnie prace w kierunku corocznej obowiązkowej weryfikacji kryteriów dochodowych w pomocy społecznej.

Tabela 8 Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego w Gminie Sośnicowice w latach 2018-2022

Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego	2018	2019	2020	2021	2022
ogółem	58	56	48	60	54
poniżej kryterium dochodowego ogółem	31	24	17	35	25
powyżej kryterium dochodowego	27	32	31	25	29

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

W przypadku analizy za ten sam okres świadczeń na rzecz rodziny - można mówić o stałej tendencji spadkowej na przestrzeni badanego okresu (lata 2018-2022).

Tabela 9 Świadczenia na rzecz rodziny w Gminie Sośnicowice w latach 2018-2022

Korzystający ze świadczeń rodzinnych	2018	2019	2020	2021	2022
rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci	165	149	113	99	82
dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny - ogółem	363	340	267	248	219
dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	333	319	253	233	207
udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku (%)	21,8	20,5	14,3	13,0	11,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

W przypadku liczby przyznanych dodatków mieszkaniowych, podobnie jak w całym województwie śląskim, na obszarze Gminy Sośnicowice zauważalna jest początkowa tendencja spadkowa, a następnie następuje utrzymywanie się poziomu pomocy na tym samym poziomie w latach 2021 – 2022. Wskazuje to na zatrzymanie pozytywnej tendencji spadkowej i konieczność dalszego prowadzenia przez Gminę odpowiednich działań w dziedzinie pomocy dotyczącej mieszkalnictwa.

Tabela 10 Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych w Gminie Sośnicowice z uwzględnieniem danych dla województwa w latach 2019-2022

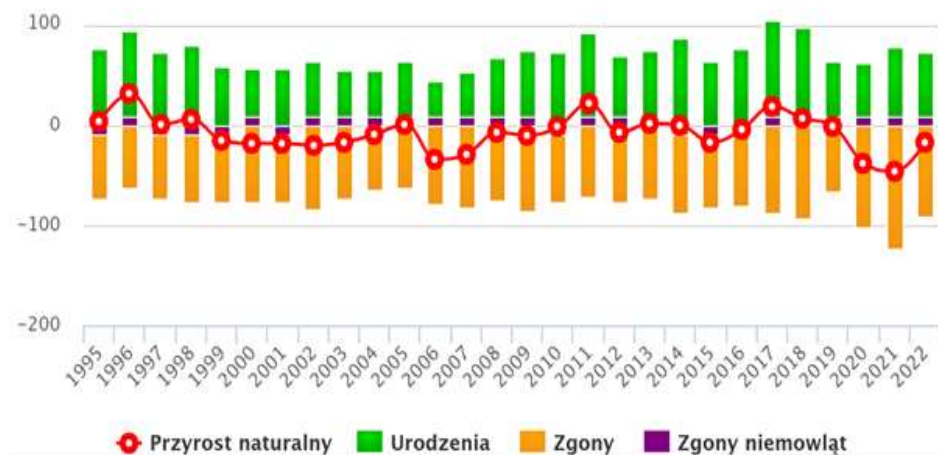
Jednostka terytorialna	2019	2020	2021	2022
Sośnicowice	415	340	279	279
województwo śląskie	512 455	457 531	438 169	434 625

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Wg danych na 2023 rok, Gmina Sośnicowice ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -24. W 2023 roku urodziło się 60 dzieci. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,71 i jest znacznie większy od średniej dla województwa oraz nieznacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju. Należy nadmienić, że podobna sytuacja miała miejsce w 2022 roku, wtedy Gmina Sośnicowice miała ujemny przyrost naturalny wynoszący -17 i urodziło się 74 dzieci. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów

wynosił w tym czasie 0,65 i podobnie był znacznie większy od średniej dla województwa, a także nieznacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

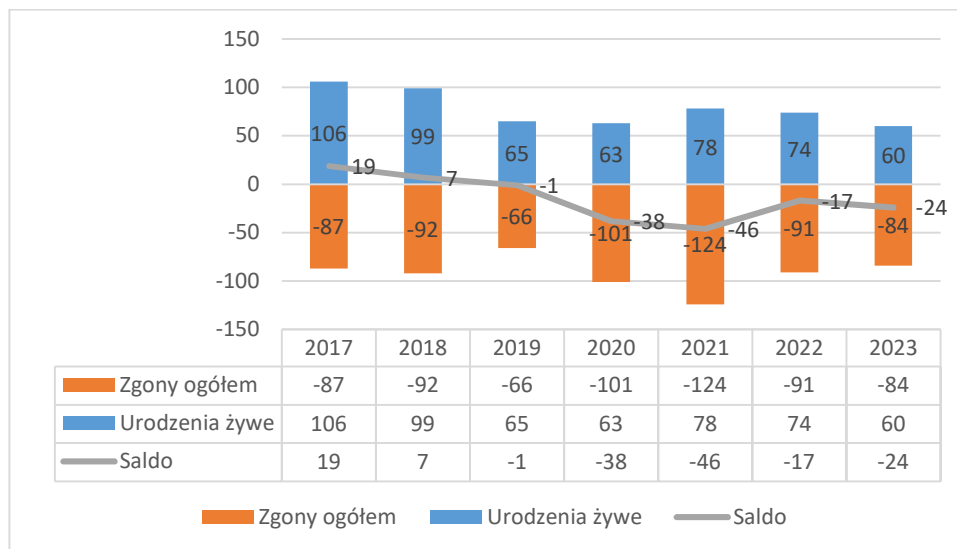
Wykres 1 Przyrost naturalny w latach 1995-2022 w Gminie Sośnicowice

Źródło: <http://www.polskawliczbach.pl>

Podobnie podając za danymi platformy analitycznej SWAID na 2023 r., przyrost naturalny wyrażał się liczbą -24 (saldo wynikowe: -84 zgony ogółem do 60 urodzenia żywe).

Wykres 2 Przyrost naturalny w latach 2017-2023

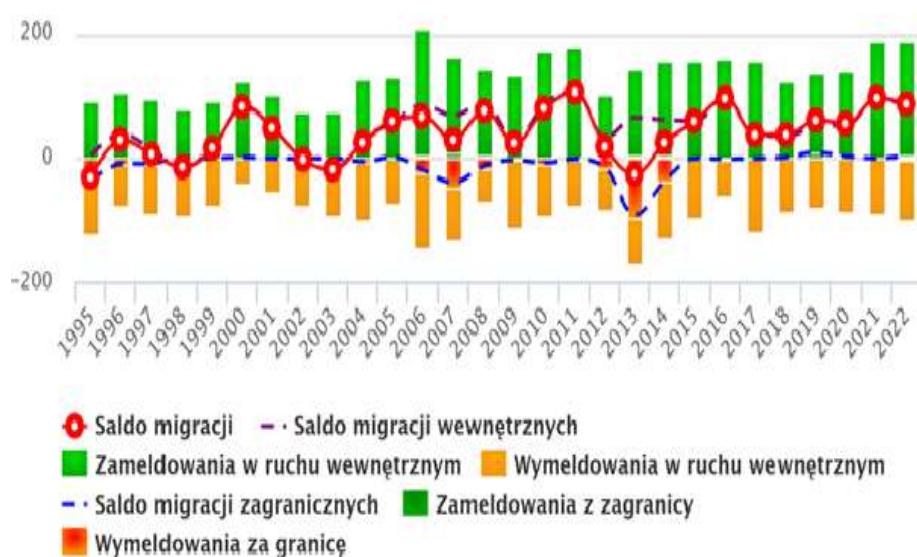

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://svs.stat.gov.pl>

W 2023 roku zarejestrowano w ruchu wewnętrznym 189 zameldowań oraz 85 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych dla Gminy Sośnicowice wynosi 104. W tym samym roku 2 osoby zameldowały się z zagranicy, natomiast nie wystąpiło żadne

wymeldowanie za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 2. Z kolei w 2022 roku zarejestrowano 184 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 100 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych dla Gminy Sośnicowice wynosiło 84. W tym samym roku 5 osób zameldowało się z zagranicy, a także zarejestrowano 1 wymeldowanie za granicę - dało to saldo migracji zagranicznych wynoszące 4.

Wykres 3 Migracje na terenie Gminy Sośnicowice w latach 1995-2022

Źródło: <http://www.polskawliczbach.pl/>

Na terenie Gminy Sośnicowice działa 1 publiczny zakład opieki zdrowotnej - Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Miejsko Gminny Ośrodek Zdrowia w Sośnicowicach. Ośrodek ten jest placówką lekarza rodzinnego. Zatrudnia lekarzy specjalistów rodzinnych, pediatrów, ginekologa i stomatologów. Ponadto na terenie Gminy Sośnicowice działa 1 apteka oraz prywatne gabinety lekarskie, w tym „Centrum Medyczne Pod Sosnami”, poradnia stomatologiczna „PRIMADENT”, a także laboratorium „Labmed”.

W Gminnym Centrum Społeczno - Kulturalnym w Sośnicowicach przy ul. Szprynek 1 mieści się Dzienny Dom „Senior+”, który kieruje swoją ofertą dla mieszkańców Gminy Sośnicowice powyżej 60 roku życia, samotnych i nieaktywnych zawodowo. Program ośrodka ma na celu aktywizację społeczną seniorów poprzez zajęcia świetlicowo - terapeutyczne, rehabilitacyjno - ruchowe, spotkania edukacyjno - wspomagające, wyjścia i wyjazdy kulturalno- rekreacyjne,

a także warsztaty gospodarstwa domowego. Codzienne zajęcia pobudzają i rozwijają aktywność na wielu płaszczyznach i są prowadzone przez wykwalifikowaną kadrę, w tym terapeutki zajęciowe, a także fizjoterapeutkę. Seniorzy wykonują prace plastyczne, techniczne, dekoracje, czytają prasę i książki, odwiedzają bibliotekę, prowadzą dyskusje, słuchają muzyki i śpiewają, grają w gry zespołowe i rozrywki umysłowe, chodzą na spacer, sporządzają wspólne poczęstunki. Na szczególną uwagę zasługują grupowe zajęcia ruchowe, relaksacja oraz indywidualna rehabilitacja. Ponadto w ośrodku seniorzy mogą skorzystać z posiłków w formie śniadania i obiadu.

Ponadto w Sośnicowicach funkcjonuje „Nasza Izba Tradycji”, której kustoszem jest Teresa Szymońska i gdzie odbywają między innymi się spotkania z osobami starszymi i młodszymi, które chcą poznać historię swojego regionu i zaznajomić się z urządzeniami, jakimi posługiwano się w domostwach. Także grupy osób z zewnątrz chętnie odwiedzają Izbę. Często organizowane są także spotkania dla osób starszych. Czasem do „Naszej Izby Tradycji” zawitają na wspólne wspomnienie Seniorzy z Dziennego Domu Senior+.

W Sośnicowicach funkcjonuje także Dom Pomocy Społecznej „Ostoja”, zlokalizowany w zbudowanym w 1755 r. późnobarokowym pałacu. DPS „Ostoja” jest samodzielną jednostką organizacyjną i budżetową samorządu terytorialnego nie posiadającą osobowości prawnej, podległą Powiatowi Gliwickiemu. DPS przeznaczony jest dla osób niepełnosprawnych intelektualnie w tym dzieci, młodzieży i dorosłych, posiada charakter domu stacjonarnego dla osób płci żeńskiej. Placówka uwzględnia w szczególności wolność, intymność, godność i poczucie bezpieczeństwa mieszkańców Domu oraz stopień ich fizycznej i psychicznej sprawności. Celem placówki jest zapewnienie całodobowej opieki, oraz zaspakajanie potrzeb bytowych, edukacyjnych, społecznych i religijnych na poziomie obowiązujących standardów, w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb. W prowadzonych działaniach duży nacisk kładzie się na podnoszenie i utrzymanie sprawności osób niepełnosprawnych, poprzez ich uczestnictwo we wszystkich aspektach życia społecznego i kulturalnego.

W Gminie Sośnicowice działają publiczne jednostki oświatowe prowadzone przez Gminę: 5 Przedszkoli, 3 Szkoły Podstawowe, a także Szkoła Podstawowa w Bargłównie dla której organem prowadzącym jest Stowarzyszenie „RAZEM – dla dzieci ze Szkoły Podstawowej w Bargłównie” oraz Żłobek „Kraina Elfów” dla którego organem prowadzącym jest Firma Handlowo-Usługowa Justyna Gil. Gmina Sośnicowice jest organem rejestrującym.

Tabela 11 Liczba jednostek oświatowych zlokalizowanych na terenie Gminy Sośnicowice

Jednostki oświatowe zlokalizowane na terenie Gminy Sośnicowice w roku szkolnym 2022/2023		
Lp.	Nazwa	Adres
1.	Miejskie Przedszkole w Sośnicowicach	ul. Szprynek 3
2.	Gminne Przedszkole w Smolnicy	ul. Szkolna 1
3.	Gminne Przedszkole w Bargłównie	ul. Przedszkolna 5
4.	ZSP Sierakowice	ul. Wiejska 1
5.	ZSP Kozłów	ul. Marcina 33
6.	SP Bargłówka	ul. Raciborska 67
7.	SP Sośnicowice	ul. Gliwicka 21
8.	Żłobek „Kraina Elfów” w Sośnicowicach	ul. Kościuszki 22

Źródło: Urząd Miejski w Sośnicowicach

Szczegółowe dane GUS w zakresie placówek edukacyjnych, ich oddziałów, miejsc, liczby uczniów i dzieci przedstawiają poniższe tabele:

Tabela 12 Obiekty edukacyjne na terenie Gminy Sośnicowice w latach szkolnych do 2024 r.

Edukacja	2021/2022	2022/2023	2023/2024
Liczba przedszkoli	5	5	5
Miejsca w przedszkolach	364	386	386
Dzieci w przedszkolach	354	377	367
Szkoły podstawowe	4	4	4
Uczniowie szkół podstawowych	685	667	632
Żłobki i Kluby dziecięce	1	1	1
Dzieci przebywające w żłobkach	20	20	20

Źródło: Urząd Miejski w Sośnicowicach

Tabela 13 Szkoły Podstawowe na terenie Gminy Sośnicowice w latach szkolnych do 2024 r.

Szkoły Podstawowe	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024
Szkoły	4	4	4	4	4	4
oddziały	38	39	39	39	39	38
uczniowie	637	653	677	685	667	632

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Sośnicowicach oraz <https://bdl.stat.gov.pl>

Tabela 14 Przedszkola na terenie Gminy Sośnicowice w latach szkolnych do 2024 r.

Wychowanie przedszkolne	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024
Przedszkola	5	5	5	5	5	5
oddziały	13	13	15	15	16	16
dzieci	271	284	336	354	377	367

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Sośnicowicach oraz <https://bdl.stat.gov.pl>

Powyższe dane można uzupełnić najświeższymi danymi agregowanymi przez Urząd Miejski, które przedstawiają poniższe tabele:

Tabela 15 Liczba uczniów w roku szkolnym 2023/2024

Liczba uczniów i oddziałów w Szkołach Podstawowych na terenie Gminy Sośnicowice w roku szkolnym 2023/2024)			
Lp.	Nazwa placówki	Liczba uczniów	Liczba oddziałów
1.	ZSP Sierakowice	167	9
2.	ZSP Kozłów	91	8
3.	SP Bargłówka	84	7
4.	SP Sośnicowice	290	14

Źródło: Urząd Miejski w Sośnicowicach

Tabela 16 Liczba miejsc przedszkolnych w roku szkolnym 2023/2024

Liczba miejsc przedszkolnych i oddziałów integracyjnych w roku szkolnym 2023/2024			
Lp.	Nazwa jednostki	Liczba dzieci	Liczba oddziałów
1.	Miejskie Przedszkole w Sośnicowicach	143	6
2.	Gminne Przedszkole w Sierakowicach	80	4
3.	Gminne Przedszkole w Smolnicy	100	4
4.	Gminne Przedszkole w Bargłównie	21	1
5.	Gminne Przedszkole w Kozłowie	23	1

Źródło: Urząd Miejski w Sośnicowicach

W ramach sektora NGO w Gminie Sośnicowice zarejestrowanych jest 37 NGO. Poniżej przedstawiono wykaz organizacji z uwzględnieniem ich lokalizacji:

Tabela 17 Wykaz NGO zarejestrowanych w Gminie Sośnicowice

Nazwa organizacji pożytku publicznego	Adres
KLUB SPORTOWY KS 94 RACHOWICE	ul. Wiejska 111, Rachowice
MŁODZIEŻOWY KLUB SPORTOWY SOŚNICOWICE	ul. Raciborska 45a, Sośnicowice

Nazwa organizacji pożytku publicznego	Adres
PRZYSZKOLNY KLUB SPORTOWY „RUCH KOZŁÓW”	ul. Marcina 33, Kozłów
STOWARZYSZENIE ZWYKŁE TEAM SMOLNICA	ul. Smolnicka 17, Smolnica
STOWARZYSZENIE SPORTÓW EKSTREMALNYCH SOŚNICOWICE	ul. Rocha 1, Sośnicowice
KLUB SPORTOWY START SIERAKOWICE	ul. Wiejska 54, Sierakowice
KLUB SPORTOWY KORONA BARGŁÓWKA	ul. Kopanińska, Bargłówka
KLUB SPORTOWY SOKÓŁ ŁANY WIELKIE	ul. Łabędzka 39, Łany Wielkie
STOWARZYSZENIE ZWYKŁE MIASTECZOWIANKI	ul. Kościuszki 22, Sośnicowice
STOWARZYSZENIE ZWYKŁE „MY Z SOŚNICOWIC”	ul. Kozielska 4, Sośnicowice
STOWARZYSZENIE ORKIESTRA DĘTA	ul. Wiejska 7, Łany Wielkie
KLUB JEŹDZIECKI "TRACHY"	ul. Kuźniczka 2, Sośnicowice
"NASZE RACHOWICE"	ul. Wiejska 9, Rachowice
"RAZEM-DLA DZIECI SZKOŁY PODSTAWOWEJ W BARGŁÓWCE"	ul. Raciborska 67, Bargłówka
FUNDACJA "FUNNY HORSE"	ul. Kozielska 3/B9, Sierakowice
FUNDACJA MANUFAKTURA KULTURY	ul. Powstańców 64, Sośnicowice
FUNDACJA ROZWOJU LOKALNEGO "AMOŻEBY TAK!"	ul. Pogodna 22, Rachowice
NIEZALEŻNY SAMORZĄDNY ZWIĄZEK ZAWODOWY PRACOWNIKÓW GMINNEJ SPÓŁDZIELNI "SAMOPOMOC CHŁOPSKA"	ul. Kozielska 14, Sośnicowice
KOŁO GOSPODYŃ WIEJSKICH „JAGODZIANKA” W BARGŁÓWCE	ul. Raciborska 28, Bargłówka
KOŁO GOSPODYŃ WIEJSKICH W SMOLNICY	ul. Wiejska 47A, Smolnica
KOŁO GOSPODYŃ WIEJSKICH „KOZŁOWIANKI” W KOZŁOWIE	ul. Łabędzka 2A, Kozłów
KOŁO GOSPODYŃ WIEJSKICH W SOŚNICOWICACH	ul. Kozielska 4, Sośnicowice
KOŁO GOSPODYŃ WIEJSKICH W ŁANACH WIELKICH	ul. Wiejska 7, Łany Wielkie
KOŁO GOSPODYŃ WIEJSKICH W RACHOWICACH	ul. Wiejska 15, Rachowice
OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W BARGŁÓWCE	ul. Raciborska 28, Bargłówka
OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W KOZŁOWIE	ul. Łabędzka 2, Kozłów
OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W RACHOWICACH	ul. Wiejska 111, Rachowice
OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W SIERAKOWICACH	ul. Wiejska 54, Sierakowice
OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W SMOLNICY	ul. Smolnicka 17, Sośnicowice
OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W SOŚNICOWICACH	ul. Łabędzka 1, Sośnicowice
OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W TRACHACH	ul. Raciborska 31, Trachy
OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W TWOROGU MAŁYM	ul. Wiejska 38A, Tworóg Mały
STOWARZYSZENIE INICJATORZY ZMIAN	ul. Kozielska 2, Sośnicowice

Nazwa organizacji pożytku publicznego	Adres
STOWARZYSZENIE NA RZECZ OSÓB Z UPOŚLEDZENIEM UMYSŁOWYM - "NADZIEJA" Z SIEDZIBĄ W SOŚNICOWICACH	ul. Kozielska 1, Sośnicowice
STOWARZYSZENIE SPOŁECZNO-KULTURALNO-SPORTOWE "JAGODA"	ul. Kościelna 14, Bargłówka
STOWARZYSZENIE SPOŁECZNO-KULTURALNE MIESZKAŃCÓW POWIATU GLIWICKIEGO	ul. Raciborska 42, Sośnicowice
TOWARZYSTWO SPOŁECZNO-KULTURALNE NIEMCÓW WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO	ul. Raciborska 25A, Oddział Bargłówka
	ul. Raciborska, Oddział Sośnicowice

Źródło: Urząd Miejski w Sośnicowicach oraz www.bazy.ngo.pl

Jak wynika z powyższego zestawienia na terenie Gminy, zarejestrowanych jest wiele organizacji pozarządowych, które prowadzą działalność w różnych sferach, w tym działalność sportową, rekreacyjną, społeczną i kulturalną.

Wśród organizowanych w 2023 roku wydarzeń w powyższym zakresie sportu, rekreacji i kultury należy wymienić następujące przedsięwzięcia:

- 1) Turniej eliminacyjny do Halowej Ligi Podokręgu Zabrze – 4-5.02.2023 r.
 - organizator: Śląski Związek Piłki Nożnej Podokręg Zabrze,
 - liczba uczestników: ok. 100 osób,
 - pomoc ze strony Gminy: udostępnienie hali gimnastycznej w SP Sośnicowice, opłacenie obsługi technicznej wydarzenia.
- 2) Towarzystwo Mecz Bokserski Polska-Łotwa – 28.01.2023 r.
 - organizator: Śląska Federacja Boks Olimpijskiego,
 - liczba uczestników: ok. 300 osób,
 - pomoc ze strony Gminy: udostępnienie hali gimnastycznej w SP Sośnicowice.
- 3) Konkurs wiedzy o Kici Koci – 11.05.2023 r.
 - organizator: Gminne Przedszkole w Smolnicy,
 - liczba uczestników: 21,
 - pomoc ze strony Gminy: materiały promocyjne – nagrody.
- 4) Piknik z Orkiestrą – 30.07.2023 r.
 - organizator: Rada Mieszkańców Sośnicowic,
 - liczba uczestników: ok. 200 osób,
 - pomoc ze strony Gminy: poczęstunek dla orkiestry.

- 5) PreFestiwal Życia Dekanatu Pławniowice – 25-28.06.2023 r.
 - organizator: Parafia Trójcy Św. w Rachowicach,
 - liczba uczestników: ok. 150-200 osób,
 - pomoc ze strony Gminy: dofinansowanie do poczęstunku dla uczestników oraz materiały promocyjne.
- 6) Festyn Rodzinny w Trachach – 05.08.2023 r.
 - organizator: Rada Sołecka w Trachach,
 - liczba uczestników: ok. 200 osób,
 - pomoc ze strony Gminy: dofinansowanie do poczęstunku.
- 7) Turniej eliminacyjny do Halowej Ligi Podokręgu Zabrze – termin realizacji: grudzień 2023-luty 2024 r. (ostatecznie Turniej odbył się w lutym 2024 r.)
 - organizator: Śląski Związek Piłki Nożnej Podokręg Zabrze,
 - liczba uczestników: ok. 300 osób,
 - pomoc ze strony Gminy: udostępnienie hali gimnastycznej w SP Sośnicowice, opłacenie obsługi technicznej wydarzenia.
- 8) Festyn rodzinny „Familienfest mit Sport” – 24.06.2023 r.
 - organizator: Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Niemców Woj. Śląskiego Koło w Sośnicowicach,
 - liczba uczestników: ok. 100 osób,
 - pomoc ze strony Gminy: dofinansowanie do zakupu nagród dla uczestników konkursów sportowych.
- 9) Dożynki Sołectwa Kozłów – 16.09.2023 r.
 - organizator: Rada Sołecka w Kozłowie,
 - liczba uczestników: ok. 500-600 osób,
 - pomoc ze strony Gminy: dofinansowanie do poczęstunku dla uczestników.
- 10) Niemiecki Klub Malucha- cykl zajęć dla przedszkolaków w trakcie roku szkolnego 2023/2024
 - organizator: Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Niemców Woj. Śląskiego Koło w Sośnicowicach,
 - liczba uczestników: ok. 12 osób,
 - pomoc ze strony Gminy: udostępnienie pomieszczeń w budynku Ośrodka Sportu i Rekreacji w Sośnicowicach.

11) Dożynki Sołectwa Bargłówka – 17.09.2023 r.

- organizator: Sołectwo Bargłówka,
- liczba uczestników: ok. 150 osób,
- pomoc ze strony Gminy: dofinansowanie do poczęstunku dla uczestników.

12) III Święto Kartofla – 23.09.2023 r.

- organizator: Rada Mieszkańców Sośnicowic,
- liczba uczestników: ok. 400 osób,
- pomoc ze strony Gminy: dofinansowanie do poczęstunku dla uczestników.

13) Spotkanie dla Seniorów – 18.10.2023 r.

- organizator: Rada Sołeczka Trachów,
- liczba uczestników: ok. 100 osób,
- pomoc ze strony Gminy: dofinansowanie do poczęstunku.

14) Gminne eliminacje do Turnieju Wiedzy Pożarniczej – 24.03.2023 r.

- organizator: OSP Smolnica,
- liczba uczestników: ok. 100 osób,
- pomoc ze strony Gminy: dofinansowanie do nagród.

W Gminie Sośnicowice można mówić o wysokim potencjale do uprawiania różnych dyscyplin sportu czy też aktywnego wypoczynku i rekreacji. Boiska sportowe znajdują się w Rachowicach, Sierakowicach, Kozłowie, Łanach Wielkich, Tworogu Małym, Sośnicowicach (ul. Smolnicka), Bargłówce i Trachach. Kryte hale sportowe znajdują się w Sośnicowicach i Sierakowicach. W Sośnicowicach znajduje się również sala gimnastyczna. W Sośnicowicach działa Ośrodek Sportu i Rekreacji z boiskiem Orlik, kortami tenisowymi ze sztuczną nawierzchnią i boiskiem do siatkówki plażowej oraz znajduje się ogólnodostępna przestrzeń rekreacyjno-wypoczynkowa, obejmująca park i siłownię plenerową, plac zabaw, ścianki wspinaczkowe, skate-park i wiaty grillowe. W Kozłowie, obok hotelu „Pod Platanem” działa basen kryty oraz Fabryka Sportów, w ramach której można skorzystać z kortów tenisowych, a także krytej hali z boiskami do sportów plażowych i boiskiem trawiastym do piłki nożnej.

Na terenie Gminy Sośnicowice w obszarze sportów i rekreacji działają następujące kluby:

- Klub Sportowy „KS 94” Rachowice,
- Klub Sportowy „Korona” Bargłówka,

- Przyszkolny Klub Sportowy „RUCH” Kozłów,
- Klub Sportowy „Sokół” Łany Wielkie,
- Klub Sportowy START Sierakowice.

W 5 miejscowościach z terenu Gminy funkcjonują Kluby Piłkarskie prowadzące sekcje piłki nożnej. Dużą popularnością na terenie Gminy cieszą się rozgrywki w skata sportowego. Wiele osób, korzystając z bardzo dobrze rozwiniętej sieci dróg leśnych uprawia turystykę rowerową, która cieszy się coraz większym powodzeniem i zainteresowaniem mieszkańców. Na terenie Gminy, młodzież i dzieci uprawiają dyscypliny jeździeckie oraz gimnastykę i akrobatykę, gdzie w obu dziedzinach odnoszą znaczące sukcesy na arenie międzynarodowej.

Ważnym ogniwem rozwoju kulturalnego mieszkańców Gminy jest Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Sośnicowicach. Biblioteka organizuje imprezy literackie oraz kulturalno-edukacyjne. Czytelnicy mają dostęp do zgromadzonego księgozbioru i prasy, a także jest wyposażona w stanowiska komputerowe. W 2023 roku na terenie Gminy działały następujące placówki/punkty biblioteczne:

- Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Sośnicowicach
- Punkt Biblioteczny w Bargłównie przy bibliotece szkolnej
- Punkt Biblioteczny w Kozłowie przy bibliotece szkolnej
- Punkt Biblioteczny w Sośnicowicach przy bibliotece szkolnej

Szczegółowe dane GUS w zakresie działalności bibliotecznej i działalności klubów sportowych przedstawiają poniższe tabele:

Tabela 18 Biblioteki, czytelnicy, wypożyczenia księgozbioru w Gminie Sośnicowice w latach 2018-2023

Biblioteki publiczne	2018	2019	2020	2021	2022	2023
biblioteki i filie	1	1	1	1	1	1
czytelnicy w ciągu roku	1379	1386	1303	1193	1216	1206
wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	13266	14150	11593	12018	12497	14502

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://bdl.stat.gov.pl>

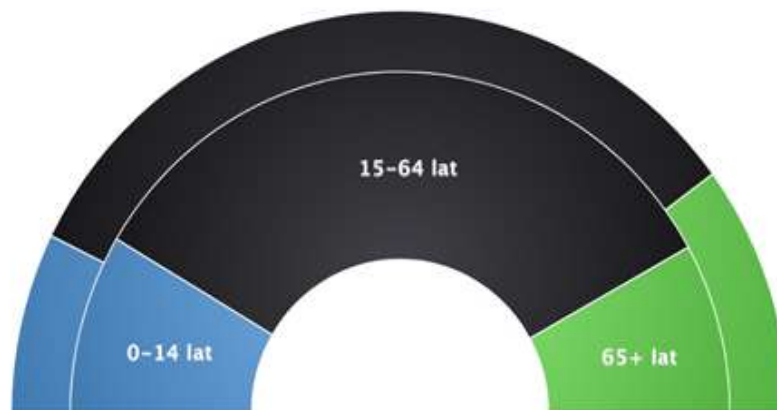
Tabela 19 Kluby i sekcje sportowe, członkowie i ćwiczący w Gminie Sośnicowice w latach 2018-2022

Kluby sportowe	2018	2020	2022
kluby	8	7	7
członkowie	302	366	356
ćwiczący	281	351	337
sekcje sportowe	9	8	8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://bdl.stat.gov.pl>

Wg danych na 2023r. 59,7% mieszkańców Gminy Sośnicowice jest w wieku produkcyjnym; 20,3% w wieku przedprodukcyjnym; a 20,0% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

Wykres 4 Produkcyjne grupy wieku, 2023 r.

Źródło: <http://www.polskawliczbach.pl/>

Poniżej zaprezentowano dane dotyczące ludności Gminy Sośnicowice w podziale na grupy wiekowe (wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny) z uwzględnieniem płci. Na przestrzeni lat 2018-2023 można stwierdzić, że rośnie liczba mężczyzn i kobiet w wieku poprodukcyjnym. Z kolei dla grupy w wieku przedprodukcyjnym można zaobserwować wzrost w latach 2020-2021, a następnie spadek w latach 2022-2023. Niepokojącym zjawiskiem jest przede wszystkim rosnąca liczba osób w wieku poprodukcyjnym.

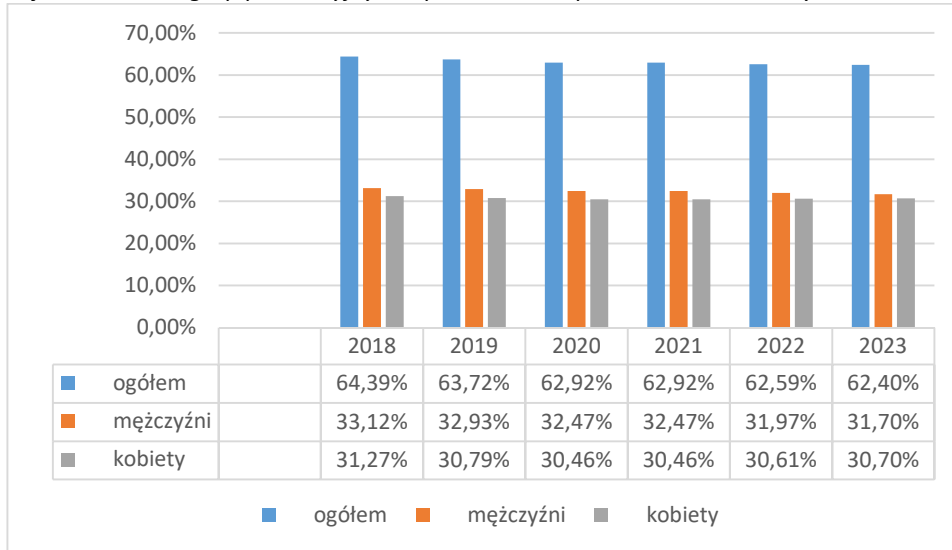
Tabela 20 Ludność w wieku przedprodukcyjnym (14 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym wg płci w Gminie Sośnicowice w latach 2017-2023

Ludność w wieku przedprodukcyjnym (14 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym wg płci	2018	2019	2020	2021	2022	2023
ogółem	8874	8909	8901	8941	8976	9063
mężczyźni	4252	4254	4253	4268	4282	4329
kobiety	4622	4655	4648	4673	4694	4734
w wieku przedprodukcyjnym - 14 lat i mniej						
ogółem	1342	1341	1501	1525	1512	1500
mężczyźni	692	681	760	774	779	779
kobiety	650	660	741	751	733	721
w wieku produkcyjnym: 15-59 lat kobiety, 15-64 lata mężczyźni						
ogółem	5714	5677	5619	5626	5618	5655
mężczyźni	2939	2934	2902	2903	2870	2873
kobiety	2775	2743	2717	2723	2748	2782
w wieku poprodukcyjnym						
ogółem	1818	1891	1781	1790	1846	1908
mężczyźni	621	639	591	591	633	677
kobiety	1197	1252	1190	1199	1213	1231

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://bdl.stat.gov.pl>

Zaprezentowany poniżej wykres jest rozwinięciem danych dla tendencji zaobserwowanych powyżej. Co prawda grupa produkcyjna z definicji stanowi najliczniejszą i najaktywniejszą grupę na rynku pracy, jednakże można zaobserwować, że udział osób z grupy produkcyjnej w ogólnej liczbie mieszkańców Gminy Sośnicowice jest obciążony tendencją spadkową.

Wykres 5 Udział grup produkcyjnych z podziałem na płeć w ludności Gminy Sośnicowice w latach 2017-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://bdl.stat.gov.pl>

W odniesieniu do wydatków budżetowych to ich suma w ramach budżetu Sośnicowic wyniosła w 2023 roku 74,2 mln złotych, co daje 8,2 tys. złotych w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Oznacza to spadek wydatków o 7,3% w porównaniu do roku 2022. Największą część budżetu Sośnicowic – (38,0%) została przeznaczona na Dział 900 – Gospodarka komunalna i ochrona środowiska. Duża część wydatków z budżetu przeznaczona została na Dział 801 – Oświata i wychowanie (26,7%) oraz na Dział 750 - Administracja publiczna (11,0%).

Suma dochodów do budżetu Gminy Sośnicowice wyniosła w 2023 roku 62,7 mln złotych, co daje 6,9 tys. złotych w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Oznacza to spadek dochodów o 20,4% w porównaniu do roku 2022. Największą część dochodów wygenerował Dział 756 - Dochody od osób prawnych, fizycznych i od innych jednostek (37,0%). Duża część wpływów pochodzi z Działu 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (16.6%) oraz z Działu 758 - Różne rozliczenia (28,4%).

Bezrobocie rejestrowane w Gminie Sośnicowice wynosiło w 2023 roku 3,5% (3,5% wśród kobiet i 3,5% wśród mężczyzn). Ostatnie dostępne dane dotyczące struktury zatrudnienia wskazują, że w 2022 roku w Gminie Sośnicowice na 1000 mieszkańców pracowało 211 osób. W tym 40,0% wszystkich pracujących ogółem stanowiły kobiety, a 60,0% mężczyźni. W tym czasie przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Gminie Sośnicowice wynosiło 6067,07 PLN, co odpowiadało 90.50% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. Wśród

aktywnych zawodowo mieszkańców Gminy Sośnicowice, 898 osób wyjeżdżało do pracy do innych gmin, a 692 pracujących przyjeżdżało do pracy spoza Gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosiło -206. 7,9% aktywnych zawodowo mieszkańców Gminy Sośnicowice pracowało w tym czasie w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo

i rybactwo), 43,4% w przemyśle i budownictwie, 20,1% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) a 1,7% pracowało w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

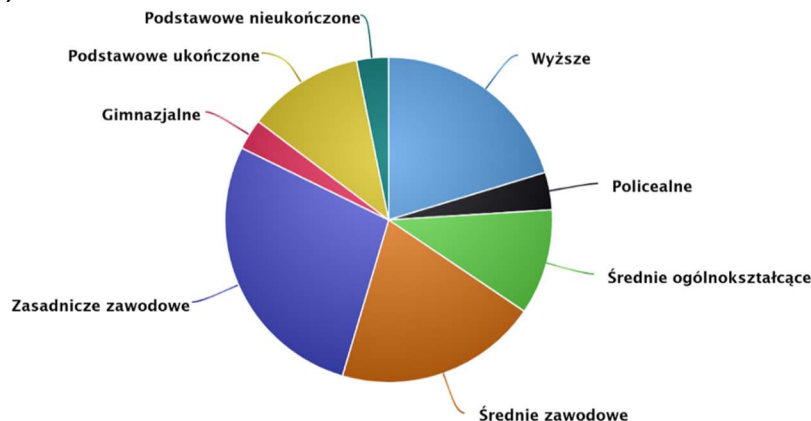
Wykres 6 Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w Gminie Sośnicowice w latach 2004-2023

Źródło: <http://www.polskawliczbach.pl/>

Odnosząc się do poziomu wykształcenia, według Narodowego Spisu Powszechnego z 2021 roku 20,3% ludności posiada wykształcenie wyższe, 3,7% wykształcenie policealne, 10,5% średnie ogólnokształcące, a 20,1% średnie zawodowe. Wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymuje się 27,7% mieszkańców Gminy Sośnicowice, gimnazjalnym 3,0%, natomiast 11,5% podstawowym ukończonym. 3,2% mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej. W porównaniu do całego województwa śląskiego mieszkańcy Gminy Sośnicowice mają nieznacznie niższy przeciętny poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w Gminie Sośnicowice największy odsetek ma wykształcenie wyższe (23,5%) i zasadnicze zawodowe (21,8%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (34,3%) oraz średnie zawodowe (23,6%).

Wykres 7 Poziom wykształcenia - Sośnicowice

Źródło: Polska w liczbach

Należy stwierdzić, że na analizowanym obszarze występują następujące specyficzne uwarunkowania i potencjały:

- średnia wieku mieszkańców kształtuje się na poziomie około 41 lat,
- struktura ludności z przewagą kobiet nad mężczyznami,
- dużo niższa gęstość zaludnienia w porównaniu do województwa i całego kraju,
- struktura podmiotów gospodarki w większości oparta o podmioty sektora prywatnego,
- struktura sektora prywatnego oparta o działalność osób fizycznych prowadzące działalność gospodarczą,
- wg PKD 2007 największa ilość zarejestrowanych podmiotów prywatnych znajduje się w grupie rodzajowej „pozostała działalność”,
- spadek liczby osób korzystających z świadczeń na rzecz rodziny,
- ujemny przyrost naturalny dla Gminy oraz dodatnie saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych,
- większość mieszkańców Gminy znajduje się w wieku produkcyjnym, ale zaobserwowano trend wzrostowy dla grupy poprodukcyjnej, ponadto dla grupy w wieku przedprodukcyjnym można zaobserwować w ostatnich latach trend spadkowy,
- dochody do budżetu wykazują się tendencją spadkową, a dochody z tytułu podatków dochodowych w dużej części generują osoby fizyczne,
- bezrobocie rejestrowane jest na tym samym poziomie zarówno wśród kobiet jak i mężczyzn,
- przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na terenie Gminy to ponad 90% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce,

- większość pracujących pracuje w sektorze przemysłowym i budowlanym,
- dostępna infrastruktura rekreacyjna i sportowa,
- prężnie działający sektor NGO i związana z tym działalność sportowa i społeczna, a także kulturalna,
- dostępna infrastruktura edukacyjna,
- najwięcej mieszkańców ma wykształcenie zasadnicze zawodowe, a następnie wykształcenie wyższe.

3.3 Wnioski z diagnozy i identyfikacja specyficznych uwarunkowań oraz lokalnych potencjałów Gminy Sośnicowice w sferze przestrzennej

Sośnicowice zlokalizowane są w odległości ok. 16 km od Gliwic, ok. 42 km od Katowic, 28 km od Kędzierzyna Koźla, 35 km od Raciborza. W odległości około 52 km położone są Chałupki, w których znajduje się przejście graniczne z Republiką Czeską. Teren Gminy to pogranicze Niziny i Wyżyny Śląskiej obszar wielkiego kompleksu leśnego, między Opolszczyzną, a Górnym Śląskiem. Część Gminy leży na terenie Parku Krajobrazowego Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich, który wraz z otuliną jest obszarem o najwyższych wartościach przyrodniczych i kulturowych, objętym ochroną prawną. W skład Gminy Sośnicowice wchodzi miasto Sośnicowice i 8 sołectw: Bargłówka, Kozłów, Łany Wielkie, Sierakowice, Smolnica, Trachy, Tworóg Mały, Rachowice. Gmina posiada dogodne połączenia drogowe z okolicznymi większymi miastami, a także z Republiką Czeską i bezpośrednio sąsiaduje:

- od południa z gminą Pilchowice należącą do powiatu gliwickiego,
- od północy z gminą Rudziniec należącą do powiatu gliwickiego,
- od wschodu z miastem Gliwice,
- od południowego - zachodu z gminą Kuźnia Raciborska należącą do powiatu raciborskiego,
- od zachodu z gminą Bierawa należącą do powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego w województwie opolskim.

Przez północno wschodnią część Gminy przebiega droga o ważnym znaczeniu komunikacyjnym – autostrada A4, na odcinku Kleszczów – Sośnica. Zjazd z autostrady funkcjonuje pod nazwą Węzeł Ostropa. Wybudowano również Miejsca Obsługi Podróżnych zlokalizowane w Kozłowie i Rachowicach. Korzystna lokalizacja, bliskie sąsiedztwo aglomeracji katowickiej oraz dobrze rozwinięta sieć komunikacyjna są głównymi czynnikami sprzyjającymi rozwojowi gospodarczemu Gminy. Drogi wojewódzkie stanowią połączenia z innymi miastami w regionie,

a więc kształtują tym samym rozwój lokalnej przestrzeni gospodarczej. Przez teren Gminy przebiegają 3 drogi wojewódzkie (408, 919 i 921) Drogi powiatowe przebiegają przez wszystkie sołectwa, w sumie jest to 19 dróg powiatowych. W skład dróg gminnych wchodzi 94 odcinki, występują także drogi polne oraz leśne, a także drogi, które stanowią dojazdy do pól i zagród rolniczych usytuowanych poza głównymi ciągami drogowymi. Komunikację gminną i międzygminną organizuje Zarząd Transportu Metropolitalnego (ZTM) i ZGKiM w Sośnicowicach. Gmina prowadzi działania mające na celu wzrost wartości bezpośrednich inwestycji na swoim obszarze. Sukcesywne uzbrajanie i zagospodarowanie atrakcyjnych terenów na jej obszarze powoduje, że będzie wzrastała atrakcyjność osadnicza dla osób prywatnych, a także to, że będzie wzrastała atrakcyjność obszaru Gminy dla przedsiębiorców, w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej na jej obszarze. Przebiegająca przez teren Gminy autostrada A4, bliskość autostrady A1, sąsiedztwo dużych aglomeracji miejskich, a także niedaleka odległość od Międzynarodowego Portu Lotniczego Katowice - Pyrzowice, stwarza korzystne warunki osadnicze dla potencjalnych mieszkańców, a także korzystne warunki do rozwoju działalności gospodarczej. Powyższe w dalszej perspektywie powinno zapewnić odpowiedni i zrównoważony rozwój Gminy.

Na terenie Gminy Sośnicowice nie funkcjonuje sieć ciepłownicza. Do ogrzewania zabudowy mieszkaniowej wykorzystywane są indywidualne kotłownie zlokalizowane w budynkach mieszkalnych, użyteczności publicznej czy też w budynkach gospodarczych. Do pozyskiwania ciepła stosowane są w głównej mierze paliwa stałe, a także gaz ziemny sieciowy wysokometanowy. Sporadycznie wykorzystywany jest także gaz propan – butan, olej opałowy czy też energia elektryczna, a więc bardziej ekologiczne niż paliwa stałe. Istniejące zakłady przemysłowe do zaspokojenia swoich potrzeb technologicznych wykorzystują własne kotłownie. Do przygotowania ciepłej wody użytkowej wykorzystywane są elektryczne podgrzewacze, kotły węglowe oraz gazowe podgrzewacze wody i gazowe kotły dwufunkcyjne. Stosowane są także Odnawialne Źródła Energii tj.: pompy ciepła oraz instalacje solarne.

Na obszarach wiejskich i wiejsko-miejskich nadal istotnym problemem jest niewłaściwe zachowanie mieszkańców w zakresie spalania odpadów komunalnych (makulatura, folia i zafoliowany papier oraz butelki plastikowe). W konsekwencji powstają duże ilości szkodliwych dla zdrowia związków, które następnie są emitowane do atmosfery.

Na terenie Gminy Sośnicowice zlokalizowane są będące własnością i w eksploatacji TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Gliwicach:

- Linie napowietrzne i kablowe średniego napięcia (SN) 20 kV,
- Linie napowietrzne i kablowe niskiego napięcia (nN),
- Linie napowietrzne i kablowe oświetlenia ulicznego niskiego napięcia (nN),
- Stacje transformatorowe SN/nN.

Sieć elektroenergetyczna 110 kV (napowietrzna) łącząca stacje WN/SN obsługiwana jest przez TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Gliwicach i pracuje w układzie zamkniętym. W związku, z czym w przypadkach awaryjnych istnieje możliwość wzajemnego połączenia stacji WN/SN. Ponadto istnieją również powiązania sieci na średnim napięciu między stacjami transformatorowymi, które mogą być odpowiednio konfigurowane w zależności od układu awaryjnego sieci. Przez teren Gminy Sośnicowice przechodzą napowietrzne linie elektroenergetyczne 110 kV dwutorowe, relacji Sośnica – Kędzierzyn 1 i Sośnica – Kędzierzyn 2. Na terenie Gminy Sośnicowice zlokalizowane są również linie napowietrzne najwyższych napięć (NN) 220 i 400 kV, których właścicielem są Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. Stan techniczny sieci elektroenergetycznych WN będących własnością TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Gliwicach ocenia się jako dobry.

Plan rozwoju przedsiębiorstwa Tauron Dystrybucja S.A. Oddział w Gliwicach w zakresie działań na terenie Gminy przewiduje w latach 2026/2027 budowę nowej stacji 110/SN o roboczej nazwie SOŚNICOWICE. Jej lokalizacja została zaplanowana w okolicach ul. Gimnazjalnej w Sośnicowicach. Natomiast w najbliższym czasie spółka realizować będzie zadanie dotyczące przebudowy sieci nN zasilanej ze stacji G250, G888 – Smolnica ul. Wiejska, Smolnicka.

Dystrybucją gazu zajmuje się Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A. Przez teren Gminy przebiega gazociąg DN 500 CN 1,6 MPa relacji Szobiszowice-Kędzierzyn:

- odg. Gliwice Kozielska – ZZU KZ0203 (zbudowano w 1993 roku),
- ZZU KZ0803 – Kozłów Autostrada (zbudowano w 1993 roku),
- Kozłów Autostrada – ZZU KZ0813 (zbudowano w 2004 roku),
- ZZU KZ0813 – ZZU KZ 0814 (zbudowano w 2004 roku),
- ZZU KZ0814 – koniec Autostrada (zbudowano w 2004 roku),
- Koniec Autostrada – ZZU KZ0802 (zbudowano w 1993 roku),
- ZZU KZ0802 – ZZU0801 (zbudowano w 1993 roku)

Znajdująca się na terenie Gminy infrastruktura gazowa należąca do Polskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o.o. z Oddziałem Zakładu Gazowniczego w Zabrze jest w dobrym stanie technicznym i może być źródłem gazu dla potencjalnych odbiorców. Sieć gazowa na terenie Gminy Sośnicowice jest sukcesywnie rozbudowywana. Do roku 2022 liczba odbiorców gazu ogrzewających swoje domu gazem stale wzrastała, natomiast w roku 2023 odnotowano niewielki spadek. Wszelkie działania podejmowane obecnie przez PSG Sp. z o.o. w zakresie rozwoju i modernizacji sieci gazowej na terenie Gminy, mają na celu zagwarantowanie właściwego stanu technicznego infrastruktury gazowniczej, zagwarantowanie pewności i bezpieczeństwa dostaw gazu, a także możliwości dalszego rozwoju sieci gazowych w celu przyłączania nowych odbiorców. Rozbudowa sieci gazowej jest realizowana na bieżąco w miarę potrzeb w ramach procesu przyłączeniowego, a wszelkie inwestycje związane z rozbudową sieci gazowej na tym terenie realizowane będą w miarę występowania przyszłych potencjalnych odbiorców w oparciu o warunki techniczne podłączenia do sieci gazowej i spełniające warunek opłacalności ekonomicznej. Gazociągi są systematycznie kontrolowane pod względem bezpieczeństwa i na bieżąco są usuwane awarie. Całodobowe pogotowie gazowe czuwa nad bezpieczeństwem oraz nad ciągłością dostawy paliwa gazowego. Sieci gazowe, których stan techniczny budzi wątpliwości są na bieżąco remontowane lub wymieniane w miarę pozyskiwania środków finansowych.

Szczegółowe dane GUS w zakresie sieci gazowej przedstawia poniższa tabela:

Tabela 21 Sieć gazowa w Gminie Sośnicowice w latach 2017-2023

Sieć gazowa	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
długość czynnej sieci ogółem w m	10481	10538	34053	38342	48538	53017	57621
długość czynnej sieci przesyłowej w m	6965	6965	6965	6965	6965	6965	b.d
długość czynnej sieci dystrybucyjnej w m	3516	3573	27088	31377	41573	46052	b.d
długość czynnej sieci ogółem w km na 100 km ²	9,0	9,0	29,2	32,9	41,7	45,5	b.d
czynne przyłącza do budynków ogółem (mieszkalnych i niemieszkalnych) w szt.	79	84	111	179	249	336	360
czynne przyłącza do budynków mieszkalnych w szt.	79	84	108	175	237	317	335
odbiorcy gazu w gosp.	71	78	129	221	316	371	350
odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem w gosp.	56	63	65	174	238	289	b.d
zużycie gazu w MWh	1742,7	1463,5	2090,6	3416,0	5286,8	5641,2	b.d
zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań w MWh	1366,1	1194,7	1080,7	3029,1	4890,3	5527,6	b.d
ludność korzystająca z sieci gazowej w os.	300	323	490	840	1144	1308	b.d

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://bdl.stat.gov.pl>

Dostawcą wody dla Gminy Sośnicowice jest Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Sośnicowicach oraz Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o. w Gliwicach. Gmina posiada własne zasoby wód znajdujące się głównie w utworach trzeciorzędowych, a na jej obszarze zlokalizowane są studnie skąd pobierana jest woda. Należy podkreślić, że na obszarze Gminy funkcjonują także indywidualne studnie przydomowe. Na terenie Gminy działają cztery Stacje Uzdatniania Wody (SUW). Wszystkie stacje wykorzystują procesy odżelaziania, odmanganiania oraz chlorowania wody surowej, jednakże są obiektami wymagającymi modernizacji.

- SUW Sierakowice – zaopatruje w wodę miejscowości Sierakowice i Tworóg Mały.
- SUW Rachowice – zaopatruje w wodę miejscowość Rachowice. Na terenie stacji znajduje się ujęcie wód podziemnych oraz jedna studnia wiercona.

SUW Sierakowice i SUW Rachowice mają możliwość wspólnej pracy w razie zaistnienia takiej konieczności.

- SUW Sośnicowice – zaopatruje w wodę miejscowości Bargłówka, Łany Wielkie, Sośnicowice i Trachy.
- SUW Smolnica – zaopatruje w wodę Smolnicę, natomiast tereny Smolnicy przylegające do Gliwic są zaopatrywane przez PWiK Gliwice.

Ponadto SUW Sierakowice i SUW Rachowice mają możliwość wspólnej pracy w razie zaistnienia takiej konieczności.

Według danych GUS z roku na rok wzrasta długość czynnej sieci rozdzielczej i jednocześnie liczba osób z niej korzystających. Wszystkie budynki zlokalizowane na terenie Gminy są podłączone. Gmina Sośnicowice jest w całości zwodociągowana. Długość sieci wodociągowej na koniec 2023 roku wynosiła 93,8 km. Ilość przyłączy wodociągowych to 2312 szt.

Odprowadzaniem ścieków na terenie Gminy Sośnicowice zajmuje się Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Sośnicowicach oraz Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Gliwicach.

Na terenie Gminy wyróżniono dwie aglomeracje:

- Aglomeracja Sośnicowice o RLM 3393,
- Aglomeracja Smolnica – część Gminy Sośnicowice i miasto Gliwice o RLM 2412.

Na dzień 31 grudnia 2023 r. długość sieci kanalizacyjnej stanowiła 70,8 km. Ilość przyłączy kanalizacyjnych do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania to 1141 szt. Na terenie Gminy Sośnicowice funkcjonują trzy oczyszczalnie ścieków:

- nowa biologiczna oczyszczalnia ścieków w Trachach o przepustowości 420 m³/dobę. Są tu doprowadzane ścieki bytowe z miejscowości: Sośnicowice, Łany Wielkie, Trachy, a także ścieki z przydomowych szamb dowożone taborem asenizacyjnym. Ścieki bytowe są odprowadzane do oczyszczalni poprzez system kanalizacji grawitacyjno - tłocznej wykonanej z rur PCV oraz kamionki.
- mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków w Sierakowicach o przepustowości 340 m³/dobę. Ścieki komunalne systemem kanalizacji zbiorczej z terenu miejscowości Sierakowice dopływają siecią grawitacyjno – ciśnieniową lub są dowożone taborem asenizacyjnym z terenów nieskanalizowanych.
- wymagająca modernizacji mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków w Smolnicy przy ul. Łęgowskiej, eksploatowana przez PWiK w Gliwicach, o przepustowości 450 m³/d. Ścieki dostarczane są siecią grawitacyjno – ciśnieniową. Planowana jest budowa zbiornika retencyjnego na ścieki.
- ponadto na terenie Gminy funkcjonują także indywidualne przydomowe oczyszczalnie ścieków w ilości 186 szt., a także znaczące ilości ścieków dowożone są do czyszczalni ścieków w Gliwicach.

Szczegółowe dane GUS w zakresie sieci kanalizacyjnej przedstawia poniższa tabela:

Tabela 22 Sieć kanalizacyjna w Gminie Sośnicowice w latach 2017-2022

Kanalizacja	Jednostka miary	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	40,7	40,7	40,7	48,2	48,6	49,1	70,8
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	972	972	987	945	1069	1129	1141
awarie sieci kanalizacyjnej	szt.	18	17	22	16	12	23	b.d.
ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną	dam3	498,7	494,6	491,6	499,6	499,9	501,0	b.d.
ścieki oczyszczane odprowadzone	dam3	157,0	150,0	159,0	173,0	186,0	208,0	197,0
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	3952	3977	4023	3961	4227	4353	b.d.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://bdl.stat.gov.pl>

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów, dla Gminy Sośnicowice prowadzona jest Centralna Ewidencja Emisyjności Budynków (CEEB). W ramach wdrażania systemu na właścicieli lub zarządzających budynkami lub lokalami nałożono obowiązki polegające min. na przygotowaniu i złożeniu deklaracji o użytkowanych źródłach ciepła i spalania paliw. Dane te dotyczą zarówno domów mieszkalnych, jak i budynków użyteczności publicznej i lokali usługowych. Centralna Ewidencja Emisyjności Budynków, będąc systemem grupującym dane o budynkach, stanowi narzędzie analizy sytuacji w mieszkalnictwie, stanu i jakości procesu wymiany nieekologicznych i nieefektywnych źródeł ciepła oraz jest zbiorem informacji na temat programów finansowania wymiany tych źródeł na źródła ekologiczne i efektywne. CEEB jest narzędziem realizacji samorządowej polityki niskoemisyjnej. Docelowo system umożliwi realizację usług, które przyczynią się do poprawy stanu technicznego budynków w zakresie bezpieczeństwa, poprzez zamówienie przeglądu kominiarskiego czy inwentaryzacji budynku. Na terenie Gminy Sośnicowice w ramach Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków zewidencjonowano (stan na koniec lipca 2024 roku) następujące dane dotyczące typu, jakości i ilości systemów ogrzewania budynków:

Tabela 23 Centralna Ewidencja Emisyjności Budynków dla Gminy Sośnicowice

Źródło ciepła	Liczba zainstalowanych źródeł ciepła
Ogrzewanie elektryczne / bojler elektryczny	1065
Kocioł na paliwo stałe (węgiel, drewno, pellet lub inny rodzaj biomasy) z automatycznym podawaniem paliwa / z podajnikiem	906
Kocioł na paliwo stałe (węgiel, drewno, pellet lub inny rodzaj biomasy) z ręcznym podawaniem paliwa / zasypowy	811
Kominek / koza / ogrzewacz powietrza na paliwo stałe (drewno, pellet lub inny rodzaj biomasy, węgiel)	606
Pompa ciepła	448
Kocioł gazowy / bojler gazowy / podgrzewacz gazowy przepływowy / kominek gazowy	394
Kolektory słoneczne do ciepłej wody użytkowej lub z funkcją wspomagania ogrzewania	285
Trzon kuchenny / piecokuchnia / kuchnia węglowa	202
Kocioł olejowy	92
Piec kaflowy na paliwo stałe (węgiel, drewno, pellet lub inny rodzaj biomasy)	76
Miejska sieć ciepłownicza / ciepło systemowe / lokalna sieć ciepłownicza	4
Klasa kotła	
Klasa 5	667

Poniżej klasy 3 lub brak informacji	480
Klasa 3	344
Klasa 4	131
Ekoprojekt	45
Rodzaj paliwa	
Węgiel i paliwa węglowodopochodne	1377
Drewno kawałkowe	441
Pellet drzewny	288
Inny rodzaj biomasy	8
Gaz	394
Olej opałowy	92
Pompa ciepła - prąd	448

Źródło: Opracowanie własne

W ramach powyższego zestawienia znacząca ilość instalacji ekologicznych, w szczególności odnawialnych źródeł energii wykonana była w ramach projektu pt. „Odnawialne źródła energii poprawą jakości środowiska naturalnego na terenie Gmin Partnerskich: Tarnowskie Góry, Gaszowice, Jejkowice, Lyski, Krupski Młyn, Kuźnia Raciborska, Nędza, Lelów, Psary, Sośnicowice, Tworóg”. Celem projektu było zwiększenie wielkości produkcji energii elektrycznej i ciepłej pochodzącej z odnawialnych źródeł energii w gminach partnerskich, poprawa jakości powietrza atmosferycznego, podniesienie jakości i poziomu życia społeczności lokalnej. Zgodnie z wnioskiem o dofinansowanie przedmiotem projektu było wykonanie 3602 instalacji OZE, w tym 1990 instalacji fotowoltaicznych, 657 instalacji kolektorów słonecznych, 626 pomp ciepła i 329 kotłów na biomasę, w prywatnych budynkach jednorodzinnych należących do mieszkańców gmin partnerskich. Realizacja projektu przyczyniła się do wykorzystania małych źródeł energii, zlokalizowanych blisko odbiorcy, zmniejszających straty przesyłowe oraz zapewniających efekt ekologiczny poprzez wzrost udziału energii odnawialnej w konsumpcji (energetyka rozproszona), a przez to zapewniających dywersyfikację źródeł energii, jak również zwiększających bezpieczeństwo energetyczne regionu przy wykorzystaniu naturalnych uwarunkowań i lokalnych potencjałów. Projekt zrealizowany został ze środków pochodzących z dotacji udzielonej w ramach RPO WSL 2014-2020, wpłat mieszkańców (jako ich udział własny) oraz budżetów gmin partnerskich. Na terenie Gminy Sośnicowice w ramach tego projektu wykonanych zostało 338 instalacji OZE, w tym 202 instalacje fotowoltaiczne o łącznej mocy 860,625 kWp., 44 instalacje solarne, 30 powietrznych pomp ciepła c.w.u., 31 powietrznych pomp ciepła c.o. wraz z c.w.u., a także 31 kotłów na biomasę. Instalacje wykonane zostały w latach 2021 - 2023.

Na terenie Gminy wyznaczono Obszary Strategicznych Interwencji w wymiarze lokalnym (obszary funkcjonalne jako obszary do rewitalizacji). Na etapie wyznaczania tych obszarów uwzględniono zidentyfikowane potencjały i bariery rozwojowe, a także kluczowe wyzwania strategiczne. Przy wyznaczaniu Obszarów Strategicznych Interwencji w wymiarze lokalnym, pod uwagę wzięto występowanie zjawisk kryzysowych na obszarze Gminy z uwzględnieniem problemów społecznych. Analizie poddano także sferę gospodarczą, środowiskową, techniczną i funkcjonalno-przestrzenną. Na tej podstawie zidentyfikowano obszary na których zachodzi stan kryzysowy, czyli kumulacja negatywnych zjawisk reprezentujących przede wszystkim sferę społeczną, ale także pozostałe wskazane powyżej sfery. Przy wyznaczaniu obszaru brano także znaczenie danego obszaru dla rozwoju lokalnego, ale przede wszystkim jako szczególnie istotną, uwzględniono koncentrację negatywnych zjawisk. Przeprowadzona analiza pozwoliła na wskazanie kluczowych dziedzin problemowych, które zostały określone po przebadaniu zachodzących zjawisk kryzysowych na obszarze rewitalizacji. Przedmiotowe obszary funkcjonalne wyznaczono jako obszar do rewitalizacji na podstawie obowiązującego do 2023 roku „Programu Rewitalizacji Gminy Sośnicowice na lata 2016-2023”, jako teren, na którym występuje najwyższa koncentracja problemów społecznych, gospodarczych, techniczno-strukturalnych i środowiskowych, z uwzględnieniem jego istotnego znaczenia dla rozwoju Gminy. Za obszar rewitalizowany uznano miasto Sośnicowice. Obszar rewitalizowany obejmuje powierzchnię 8,17 km² (w tym wypadku przyjęto, że miasto Sośnicowice zostanie objęte częściowo rewitalizacją; tereny z przewagą funkcji mieszkaniowych pozostaną zachowane; wyłączone zostaną obszary leśne), a na moment jego wyznaczania zamieszkiwało go 1770 osób. Reasumując wyznaczony obszar nie przekracza limitów określonych w art. 10 ust. 2 ustawy o rewitalizacji.

Teren Gminy posiada jedno z najkorzystniejszych warunków środowiska naturalnego występujących na obszarach położonych w sąsiedztwie aglomeracji górnośląskiej. Wysoka w skali całego regionu, atrakcyjność krajobrazu przyrodniczego Gminy, którego jednym z atutów jest lokalizacja jednostek osadniczych wśród otaczających lasów, oraz potencjał turystyczny licznych obiektów o dużych walorach historycznych i kulturowych, wskazujących na średniowieczny rodowód miasta Sośnicowice i pobliskich wsi sołeckich. Cechą charakterystyczną przestrzeni Gminy Sośnicowice jest przeważająca w niej powierzchnia lasów, wśród których usytuowane są miasto Sośnicowice, a także łączące się z nim zabudową, wsie

sołectwie: Łany Wielkie i Trachy oraz wyodrębnione otaczającymi je polami i lasami, wie sołectwie: Kozłów, Smolnica, Bargłówka, Tworóg Mały, Sierakowice i Rachowice. Gmina Sośnicowice leży w otulinie Parku Krajobrazowego „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”. Jest to obszar o najwyższych wartościach przyrodniczych i kulturowych objęty ochroną prawną.

Gmina Sośnicowice należy do dorzecza Odry, prawie cały obszar należy do zlewni II-rzędu - zlewni Bierawki. Zachodnia część Gminy odwadniana jest z kolei przez dopływ Bierawki – Potok Sierakowicki, a północno-wschodnia część przez ciek Kozłówka - lewostronny dopływ Kłodnicy. Bierawka jest prawobrzeżnym dopływem Odry. Całkowita długość cieku wynosi 55,5 km, a powierzchnia dorzecza 394 km², uchodzi do Odry w jej 82,3 km w pobliżu wsi Bierawka. Rzeka bierze swój początek w Bujakowie na wysokości 310 m n.p.m. płynie w kierunku północnego-zachodu między innymi przez Orzesze i Czerwionkę-Leszczyny. W swoim dalszym biegu przepływa przez duże obszary leśne pomiędzy Kozłem, Gliwicami, Rybnikiem i Raciborzem. Przez teren Gminy Sośnicowice rzeka Bierawka przepływa w kierunku wschód-zachód na długości około 7,5 km, przepływa ona głównie przez tereny leśne i pola uprawne, w większości z dala od zabudowy mieszkaniowej. Tylko w rejonie sołectwa Tworóg Mały przechodzi przez centrum. Ponadto przez teren Gminy płynie również Kozłówka, stanowi ona lewostronny dopływ Kłodnicy, swoje źródła ma w rejonie sołectwa Kozłów, na terenie sołectwa płynie w kierunku północnym, uchodzi do Kłodnicy na terenie Gminy Rudziniec. Na terenie Gminy znajdują się również zbiorniki wód powierzchniowych. Są to w głównej mierze stawy hodowlane, ale występują tu również wyrobiska po eksploatacji surowców mineralnych - żwiru o powierzchni 3 ha, oczka wodne powstałe w obniżeniach pogórnicych, czy zbiorniki przemysłowe, przeciwpożarowe, wodociągowe, osadniki, rekreacyjne i inne. Część zbiorników dzierzawi i użytkuje Koło Wędkarzy. Największy kompleks stawów znajduje się w dolinie potoku Sośnicowickiego w mieście Sośnicowice oraz w sołectwie Trachy i Sierakowice.

Cechą klimatu obszaru całego powiatu gliwickiego jest stosunkowo wysoka średnia temperatura roczna, krótkotrwała zima, wczesna i wilgotna wiosna i ciepłe lato. W zakresie ruchów atmosferycznych obszar ten odznacza się częstym panowaniem ciszy w powietrzu i rzadkością silnych wiatrów. Ponieważ wilgotność powietrza jest tu dość duża, często pojawiają się mgły. W powiecie gliwickim średnie miesięczne usłonecznienie rzeczywiste jest najniższe

w styczniu i wynosi minimum 40 godzin. Najwyższe roczne usłonecznienie rzeczywiste wynosi ponad 200 godzin. Największy wpływ na kształtowanie się pogody na terenie Gminy wywierają masy powietrza znad Atlantyku, co znajduje wyraz w przewadze wiatrów o składowej zachodniej. Średnia roczna temperatura kształtuje się na poziomie 7 - 8 °C. Najniższe temperatury występują w grudniu i styczniu a najwyższe w lipcu. Zimą i jesienią obserwuje się na ogół wiatry południowo-zachodnie, południowe i zachodnie, wiosną i latem zachodnie i południowo- zachodnie. Wiatry wschodnie występują przeważnie wiosną i jesienią.

Powierzchnia Gminy wynosi około 11 650 ha, dominującą formą zagospodarowania terenu są grunty leśne i zadrzewione, co stanowi ok. 58% powierzchni. Jest to jeden z wyższych wskaźników lesistości w skali województwa śląskiego. W ukształtowaniu terenu wyraźnie odznaczają się płaskie tereny dolin rzeki Bierawki i Kłodnicy obniżające się w kierunku zachodnim. Przeważającą część terenu, zajmuje Niecka Kozielska, która ma charakter równiny opadającej lekko ku zachodowi, rozdzielonej na równoleżnikowe pasy. W profilu geologicznym podłoża zalegają utwory czwartorzędu, trzeciorzędu i karbonu. Utwory czwartorzędu występują ciągłą pokrywą praktycznie na całej powierzchni. Utwory karbonu górnego zbudowane są jest z cyklicznie występujących piaskowców, mułowców, iłowców i pokładów węgla. Na terenie Gminy Sośnicowice występują głównie gleby bielicowe, pseudobielicowe, brunatne wyługowane oraz czarne ziemie, w niewielkich ilościach występują również gleby mułowo – torfowe. W wierzchnich warstwach gleb bardzo lekkich występują piaski słabogliniaste i luźne, w glebach lekkich występują piaski gliniaste, natomiast w glebach lekko średnich występują piaski gliniaste i gliny lekkie pylaste. Ogólna powierzchnia lasów na terenie Gminy Sośnicowice wynosi 6 890,25 ha co stanowi ok. 57,5 % jej powierzchni. Znaczna część lasów należy do Skarbu Państwa (6 745,50 ha), pozostałą własność lasów na terenie Gminy Sośnicowice stanowią lasy prywatne 144,75 ha. Lasy publiczne administrowane są przez Nadleśnictwa Rudziniec, Rudy Raciborskie i Rybnik.

Zwarte kompleksy leśne otaczają tereny zabudowane Gminy od strony północnej, południowej i zachodniej. Ich obecność stanowi wskaźnik dla określenia racjonalnej – z przyrodniczego i ekonomicznego punktu widzenia – gospodarki leśnej. W strukturze siedliskowej najlepiej zachowanych na terenie Gminy lasów, stanowiących efekt zgodności warunków glebowych ze składem gatunkowym drzewostanów, zaznacza się dominacja: boru mieszanego świeżego (około 35% siedlisk) i boru mieszanego wilgotnego (27% siedlisk).

Mniejszy udział mają: las mieszany świeży (14,5%), las mieszany wilgotny (9%), las świeży (9%), las wilgotny (1,5%), las łąkowy i inne (3%). Dominującym gatunkiem jest: sosna (ponad 80% drzewostanów). Powierzchnię Gminy Sośnicowice stanowią w 59,3% grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione, w 35,2% użytki rolne, zaś w 4,5% grunty zabudowane i zurbanizowane, a 1% to grunty pod wodami, nieużytki i tereny różne.

Na terenie Gminy występują następujące formy ochrony przyrody:

- **Park Krajobrazowy „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”**

Został utworzony rozporządzeniem nr 181/93 Wojewody Katowickiego z dnia 23 listopada 1993r., zm. Rozporządzeniem nr 37/2000 Wojewody Śląskiego z dnia 28 sierpnia 2000r. Park obejmuje tereny chronione ze względu na popularyzację walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych. Park obejmuje kompleks Lasów Rudzkich, będących pozostałością dawnej Puszczy Śląskiej. Na obszarze parku krajobrazowego i jego otuliny występują wszystkie typy siedliskowe lasów terenów nizinnych, za wyjątkiem boru suchego. Celem utworzenia Parku obejmującego tereny leśne, obszary rzek i stawów, upraw polnych i zabudowań, jest zachowanie i ochrona dóbr i walorów przyrodniczych, przyrodniczo-kulturowych, kulturowych, a także rekreacyjnych. Park zajmuje powierzchnię 49 387 ha, zaś jego otulina liczy 14 010 ha. W Gminie w granicach parku położone są miejscowości: Tworóg Mały, Bargłówka oraz południowa część Sierakowic i miasta Sośnicowice, a także północna część Trachów i Smolnica.

- **Rezerwat Przyrody „Las Dąbrowa”**

Rezerwat zlokalizowany jest na terenie Gminy przy granicy z miastem Gliwice. Został powołany Rozporządzeniem nr 51/08 Wojewody Śląskiego z dnia 25 lipca 2008r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody. Zajmuje on powierzchnię 76,63 ha, natomiast powierzchnia otuliny liczy 232,48 ha. Rezerwat ten jest rezerwatem leśnym, zakwalifikowanym do dwóch typów: fitocenotyczny podtyp zbiorowisk leśnych oraz rezerwat leśny i borowy, podtyp lasów nizinnych, powołany w celu ochrony różnogatunkowych drzewostanów grądowo- łąkowych. Rezerwat obejmuje zespoły leśne olsu porzeczkowego, łągu jesionowo- olsowego, podgórskiego łągu jesionowego, łągu wiązowo-jesionowego oraz łągu subkontynentalnego. Obszar rezerwatu jest bogaty w starodrzew, potoki i tereny podmokłe. Stanowi enklawę leśną

położoną wśród pól, odznaczającą się bogactwem gatunkowym roślin i zwierząt. Na szczególną uwagę zasługują rośliny chronione: wawrzynek wilcze tyko, listera jajowata, a ze świata zwierząt ginący w Polsce gatunek - dzięcioł biało-grzbiety. Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie ze względów naukowych, przyrodniczych, dydaktycznych i krajobrazowych różnogatunkowych drzewostanów grądowo - łęgowych wraz z całym bogactwem gatunkowym flory i fauny.

Na terenie Gminy Sośnicowice znajdują się następujące pomniki przyrody:

- grupa czterech drzew-dębów szypułkowych zlokalizowana w Łanach Wielkich,
- buk pospolity zlokalizowany w lesie przy ulicy Kozielskiej pomiędzy Sierakowicami, a Sośnicowicami.

Ponadto wśród walorów krajobrazowych i akcentów przestrzennych Gminy wyróżnić można zespoły obiektów i tereny o wartościach historycznych, kulturowych i przyrodniczych takich jak:

- pałac późnobarokowy w Sośnicowicach,
- fragmenty założenia folwarczno - parkowego w Rachowicach,
- założenie folwarczne w Łanach Wielkich,
- założenie folwarczne Biały Dwór w Bargłównie,
- zespół zabudowań folwarcznych w Sierakowicach,
- obszary antropogenne powstałe po eksploatacji rudy darniowej żelaza w obrębie miasta Sośnicowice oraz w sołectwach: Smolnica, Sierakowice i Bargłówek,
- zabytkowe cmentarze,
- kościoły i kapliczki przydrożne,
- układ urbanistyczny.

Na terenie Gminy Sośnicowice istnieje szereg obiektów oraz terenów o wybitnych wartościach historycznych, kulturowych, przyrodniczych czy turystycznych. W większości są one objęte ochroną prawną na podstawie wpisu do rejestru zabytków województwa śląskiego. Taką ochroną został objęty układ urbanistyczny centrum miasta Sośnicowice na rzucie nieregularnego czworoboku z centralnie położonym rynkiem, a także liczne inne obiekty – 9 zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków oraz 2 stanowiska archeologiczne. Są to jedne z najcenniejszych elementów krajobrazu kulturowego na terenie Gminy. Zostały one przedstawione w poniższej tabeli:

Tabela 24 Obiekty wpisane do rejestrów zabytków na terenie Gminy Sośnicowice

Lp.	Nr Rejestru	Wpis do rejestru	Przedmiot ochrony	Zakres ochrony	Adres
1.	805/67 katowickie R.406/53 stalinogrodzkie	1) WKZ, dn. 20.12.1967, KI.III-680/523/67 2) WKZ, dn. 31.03.1953 IV-36a/39/R406/53	układ urbanistyczny	Granice ochrony wyznaczają ulice (<u>wraz z zewnętrzną w stosunku do centrum zabudową i parcelami</u>) – Kozielska (od granicy parku pałacowego do Rynku), północna pierzeja Rynku, Kościelna, Kościuszki, tzw. „Rów” (od ulicy Raciborskiej do parku) i granicą parku pałacowego do ulicy Kozielskiej oraz obustronna zabudowa (z parcelami) wylotów ulic: Gliwickiej (do drogi do Smolnicy), Raciborskiej (do wysokości trzeciej parceli od ulicy Kościuszki w kierunku południowym) oraz wylot ulicy Łabędzkiej	wg zakresu, Sośnicowice
2.	1090/69 katowickie	1) WKZ, dn. 17.10.1969, KI.III-681/30/69, 2) WKZ, dn. 5.05.1975, KI.III-670/36/75	stanowisko archeologiczne - nr 1 w Kozłowie, gródek średniowieczny; w N części wsi, wśród podmokłych łąk nad strumieniem ok 100m na NE od młyna	zasięg zgodnie z planem	ul. Młyńska, Kozłów
3.	1091/69 katowickie	WKZ, dn. 17.10.1969, KI.III-681/28/69	stanowisko archeologiczne - nr 2 w Łanach Wielkich, kopiec średniowieczny na stanowisku zlokalizowana kapliczka	zasięg zgodnie z planem	ul. Wiejska, Łany Wielkie
4.	1) A/118/08 śląskie 2) 362/60 katowickie 3) R/495 stalinogrodzkie	1) ŚWKZ, dn. 26.08.2008 K-RD- KL/4160/7124/107/0 8 - pismo z nowym numerem 2) WKZ, dn. 10.03.1960 KI.III-z-367/60 WKZ, dn. 18.02.1969 KI-III-680/52/69 (aktualizacja) 3) WKZ, dn. 2.11.1956 KIV-60/I-a/24/56	kościół drewniany pw. św. Bartłomieja	obiekt w ramach ogrodzenia wraz z wyposażeniem wnętrza	ul. Wiejska 72, Smolnica
5.	1064/69 katowickie A/779/2021 śląskie	WKZ, dn. 15.07.1969, KI.III-680/334/69 ŚWKZ, dn. 15.03.2021 K- RD.5130.40.2021.M B - pismo z nowym nr rej.	kapliczka przydrożna	obiekt wraz z najbliższym otoczeniem (tj. terenem całej działki ewidencyjnej nr 1024/87)	ul. Wiejska (w okolicy budynku nr 2), Łany Wielkie

Lp.	Nr Rejestru	Wpis do rejestru	Przedmiot ochrony	Zakres ochrony	Adres
6.	351/60 katowickie A/1176/23 śląskie	WKZ, dn. 10.03.1960, Kl.III-Z-355/60 ŚWKZ, dn. 21.04.2023 K- RD.5130.70.2023.M B - pismo z nowym nr rejestru	kościół <i>filialny</i> pw. św. Mikołaja	obiekt w ramach ogrodzenia wraz z wyposażeniem	ul. Marcina, Kozłów
7.	A/1256/23 śląskie	K- RD.5140.77.2023.M B, 05.09.2023	bramka wejściowa przy kościółce filialnym pw. św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Sierakowicach, gm. Sośnicowice, w ramach ogrodzenia, wzniesiona w XVII w., w konstrukcji drewnianej, z daszkiem krytym gontem; bramka zlokalizowana na działce ewidencyjnej nr 6, obr. 0005 Sierakowice, gm. Sośnicowice, pow. gliwicki, woj. śląskie	drewniana bramka wejściowa – zgodnie z oznaczeniem na załączonej mapie, stanowiącej integralną część decyzji	ul. Wiejska, Sierakowice
8.	358/60 katowickie	WKZ, dn. 10.03.1960, Kl.III-Z-363/60	spichlerz dworski drewniany		ul. Rachowicka 5a, Rachowice
9.	1) 363/60 katowickie 2) 443/55 stalinogrodzkie 3) A/671/2020 śląskie	1) WKZ, dn. 10.03.1960, Kl.III-Z-368/60 2) WKZ, dn. 14.06.1955 Kl.V-61/2/443/2/55 3) ŚWKZ, dn. 01.07.2020, K- RD.5130.152.2020.M B - pismo z nowym nr rej.	pałac z parkiem	obiekt wraz z parkiem (dz. 556/17, 557/17, 558/17)	ul. Kozielska 1, Sośnicowice
10.	357/60 katowickie R/297 śląsko- dąbrowskie A/686/2020 śląskie	1) WKZ, dn. 10.03.1960, Kl.III-Z-362/60 2) WKZ, dn. 18.03.1950 K.S.V.436/R297/50 3) ŚWKZ, dn. 07.08.2020, K- RD.5130.168.2020.M B - pismo z nowym nr rej.	kościół parafialny pw. św. Trójcy	obiekt w ramach ogrodzenia wraz z wyposażeniem wnętrza	ul. Wiejska, Rachowice

Lp.	Nr Rejestru	Wpis do rejestru	Przedmiot ochrony	Zakres ochrony	Adres
11.	1) 364/60 katowickie 2) R/310 śląsko- dąbrowskie A/1169/23 śląskie	1) WKZ, dn. 10.03.1960, Kl.III-Z-369/60 2) WKZ, dn. 02.05.1950 K.S.V.663/R.310/50 ŚWKZ, dn. 07.04.2023 K- RD.5130.63.2023.M B - pismo z nowym nr rejestru	kościół parafialny pw. św. Jakuba	obiekt w ramach ogrodzenia wraz z wyposażeniem	ul. Kościelna 4, Sośnicowice
12.	1) 360/60 katowickie 2) R/298 śląsko- dąbrowskie A/1175/23 śląskie	1) WKZ, dn. 10.03.1960, Kl.III-Z-365/60 2) WKZ, dn. 18.03.1950 K.S.V.437/R.298/50 ŚWKZ, dn. 21.04.2023 K- RD.5130.69.2023.M B - pismo z nowym nr rejestru	kościół drewniany filialny pw. św. Katarzyny Aleksandryjskiej	obiekt w ramach ogrodzenia wraz z wyposażeniem wnętrza	ul. Wiejska, Sierakowice

Źródło: <http://wkz.katowice.pl>

Ponadto obiekty, które w latach wcześniejszych znajdowały się w powyższym rejestrze zabytków to:

- Kozłów, ul. Marcina - kuźnia miedzi,
- Sierakowice, ul. Rachowicka 1A – dom mieszkalny dworski,
- Sośnicowice, ul. Kozielska 6 – dawna kuźnia obecnie dom mieszkalny,
- Smolnica, ul. Łęgowska 2 – budynek mieszkalny drewniany.

Łącznie w Gminie Sośnicowice w gminnej ewidencji zabytków zlokalizowanych jest 81 obiektów. W roku 2024 do gminnej ewidencji zabytków włączonych zostało 26 obiektów, do których należały głównie krzyże i kapliczki przydrożne oraz budynki mieszkalne zlokalizowane w granicach układu urbanistycznego miasta Sośnicowice.

Należy stwierdzić, że na analizowanym obszarze występują następujące specyficzne uwarunkowania i potencjały:

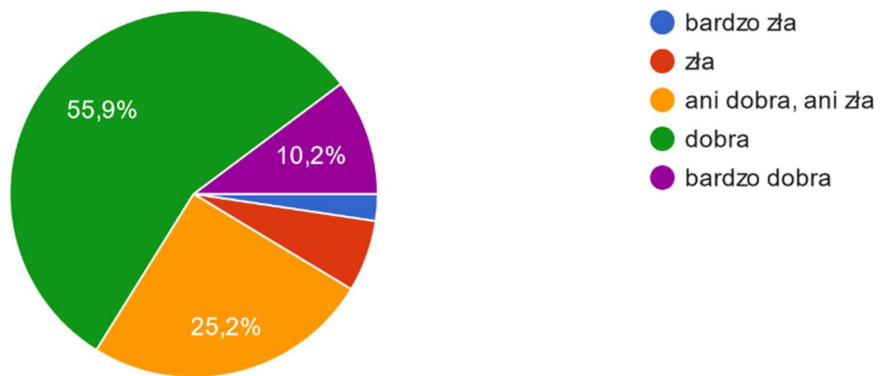
- przebiegająca w pobliżu rozwinięta infrastruktura dróg krajowych i wojewódzkich (A1, A4, DW408, DW919 i DW921),
- bliskość Międzynarodowego Portu Lotniczego Katowice - Pyrzowice,
- potencjał atrakcyjnych terenów na obszarze Gminy, w perspektywie czasu przekładający się na rosnącą atrakcyjność inwestycyjną i osadniczą Gminy,
- przejściowość umiarkowanego klimatu wyrażającą się dużą zmiennością warunków pogodowych, wymagająca działań w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza, prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnej i przeciwdziałania suszy,
- sieć energetyczna i gazowa w dobrym stanie technicznym,
- wymagająca rozwoju sieć wodno-kanalizacyjna,
- dobry stan zachowania obiektów zabytkowych,
- duża atrakcyjność przyrodniczo-turystyczna obszaru Gminy oraz jej potencjał w zakresie zrównoważonego rozwoju.

3.4 Wnioski z diagnozy na podstawie badań ankietowych i wywiadów eksperckich

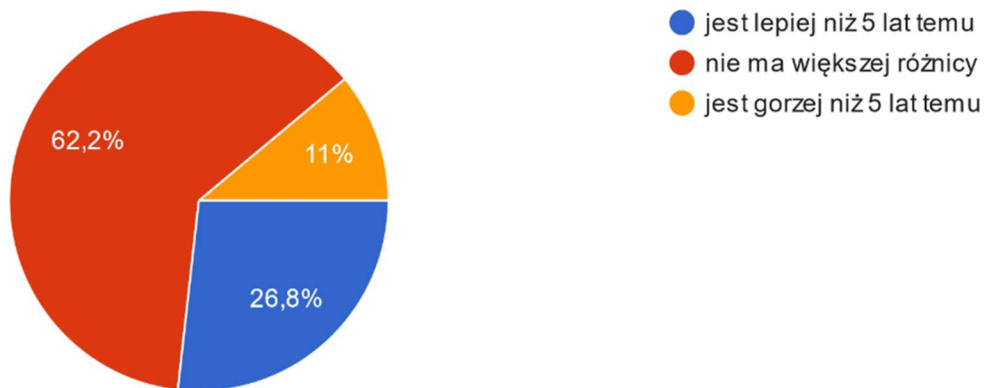
Badania sondażowe zostały przeprowadzone w okresie od 12.07.2024 r. do 24.07.2024 r., na podstawie ankiet (z pytaniami zamkniętymi i otwartymi) realizowanych wśród 127 mieszkańców Gminy. Było to badanie typu CAWI prowadzone przy pomocy formularza elektronicznego oraz dostępnych formularzy papierowych, a ankietę udostępniona była do wypełnienia on-line na stronie Gminy i udostępniana papierowo w biurze podawczym Urzędu Miejskiego. Materiał zebrany z ankiet jako materiał uzupełniający został wykorzystany do wyciągnięcia wniosków z diagnozy w ramach analizy SWOT oraz do określenia celów Strategii. Jako respondenci przeważały kobiety, natomiast jeśli chodzi o grupę wiekową to przeważały osoby w wieku w przedziale 35-44 lata, ponad 70% respondentów to osoby o wykształceniu wyższym, ponadto ponad 68% osób pracuje.

Na podstawie przeprowadzonych wśród mieszkańców Gminy badań sondażowych, przeanalizowano poziom jakości i zadowolenia z życia mieszkańców Gminy Sośnicowice. Respondenci odpowiedzieli na następując pytania:

Jak ocenia Pani / Pan jakość życia na obszarze Gminy Sośnicowice?

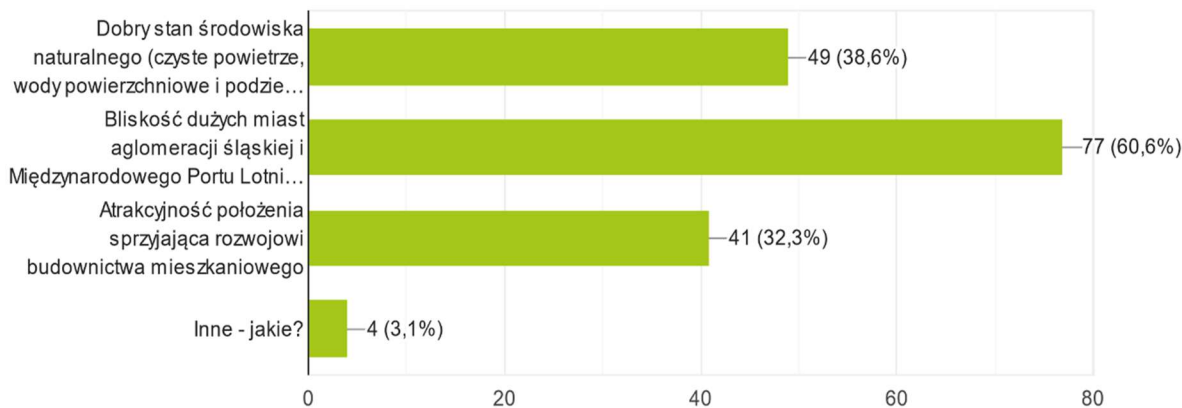
Czy Pani / Pana zadowolenie z życia w swojej miejscowości zmieniło się w ciągu ostatnich 5 lat ?

W toku badania sondażowego zidentyfikowano, że 66,1% ankietowanych ocenia jakość życia jako bardzo dobrą lub dobrą, a także 62,2% ocenia zadowolenia z życia w ciągu ostatnich 5 lat jako lepsze niż wcześniej. Ponadto respondenci wskazali również mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia rozwojowe dla Gminy dotyczące: przestrzeni i środowiska; infrastruktury; bezpieczeństwa; gospodarki i rolnictwa; zdrowia; edukacji; dziedziny społecznej; rekreacji; kultury oraz administracji publicznej. Wskazali również najlepsze ich zdaniem kierunki rozwoju i inicjatywy, które są najbardziej potrzebne mieszkańcom Gminy. Respondenci mieli również możliwość wypowiedzenia się na jakie cele chcieliby przeznaczyć pozyskane fundusze ze środków Unii Europejskiej.

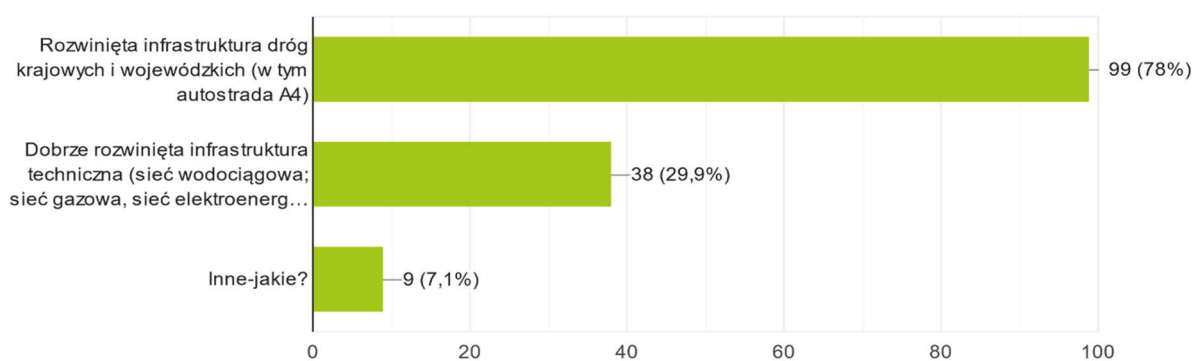
Wśród zidentyfikowanych mocnych stron Gminy, respondenci przede wszystkim wskazują:

- w przestrzeni i środowisku,

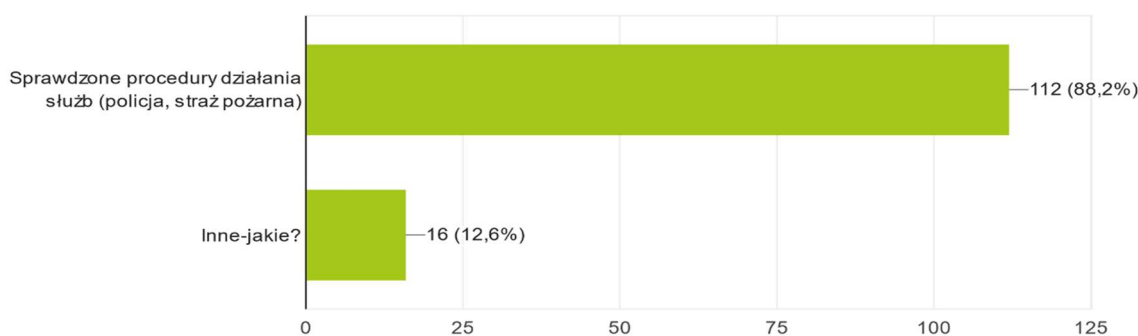
bliskość miast aglomeracji śląskiej i Międzynarodowego Portu Lotniczego Katowice – Pyrzowice, dobry stan środowiska naturalnego, atrakcyjność położenia sprzyjająca budownictwu mieszkaniowemu;

– w infrastrukturze,

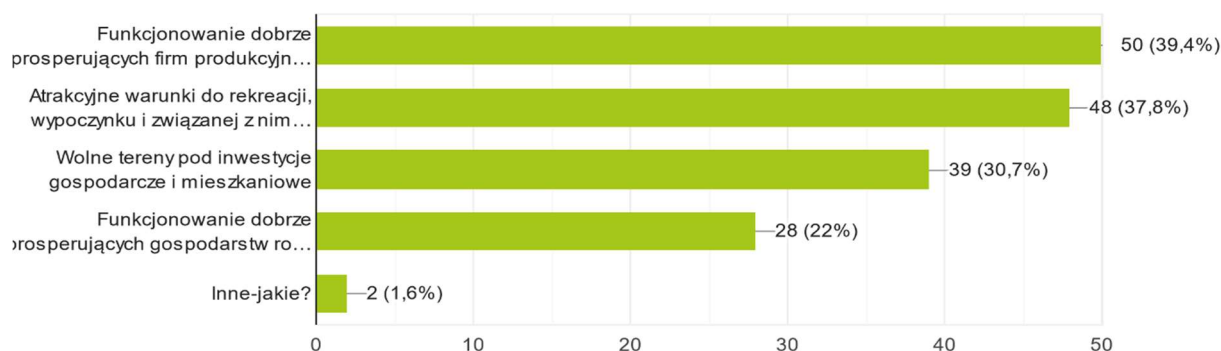
rozwiniętą infrastrukturę dróg krajowych i wojewódzkich (w tym autostrada A4), oraz rozwiniętą infrastrukturę techniczną (sieć wodociągowa, sieć gazowa i elektroenergetyczna);

– w dziedzinie bezpieczeństwa,

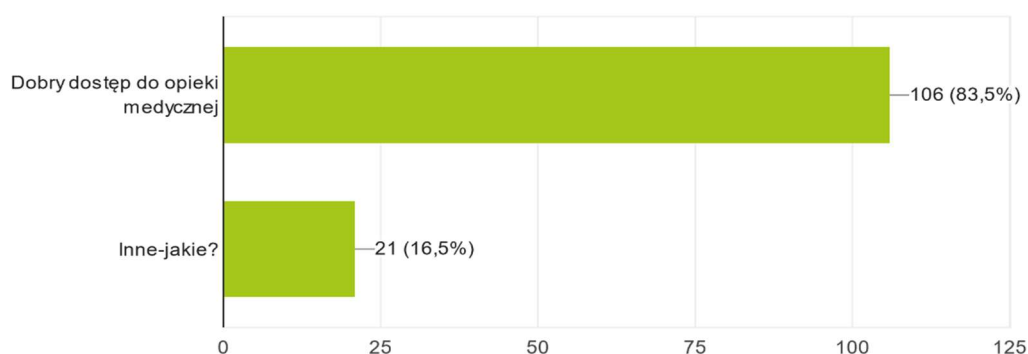
dobrze funkcjonującą w ramach sprawdzonych procedur Policję i Straż Pożarną;

- w dziedzinie gospodarki / rolnictwa,

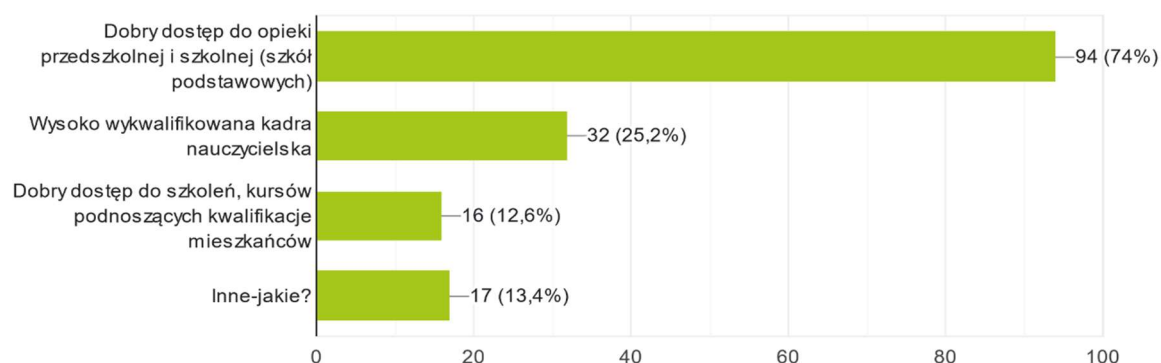
funkcjonowanie przedsiębiorczości o zróżnicowanej strukturze branżowej, atrakcyjne warunki do rekreacji i wypoczynku oraz związanej z tym działalności gospodarczej i okołoturystycznej (np. hotele i gastronomia), wolne tereny inwestycyjne - gospodarcze i mieszkaniowe;

- w dziedzinie zdrowia,

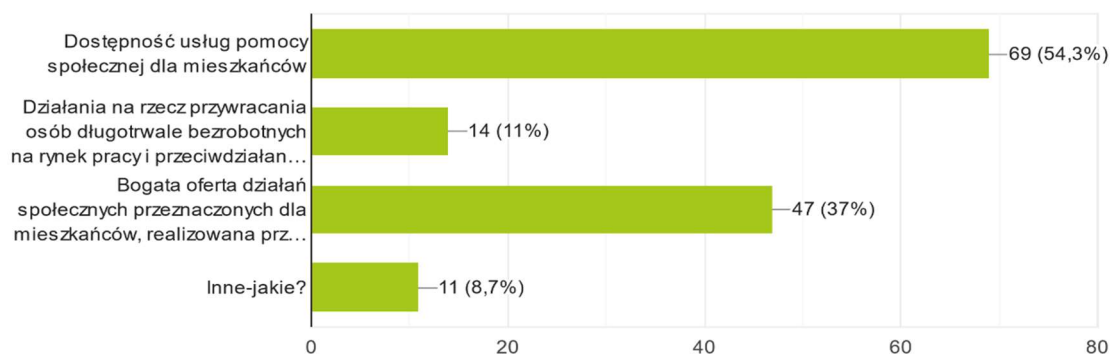
dobry dostęp do opieki medycznej;

- w dziedzinie edukacji,

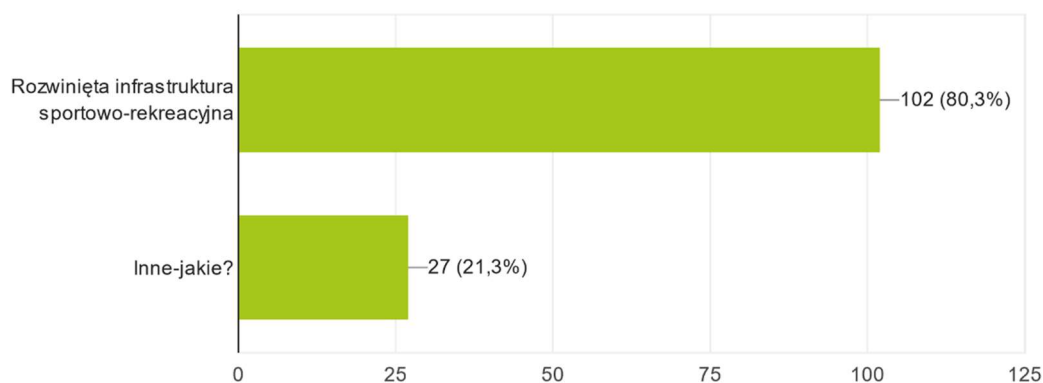
dobry dostęp do opieki przedszkolnej i szkolnej (szkół podstawowych), wysoko wykwalifikowana kadra nauczycielska;

- w dziedzinie społecznej,

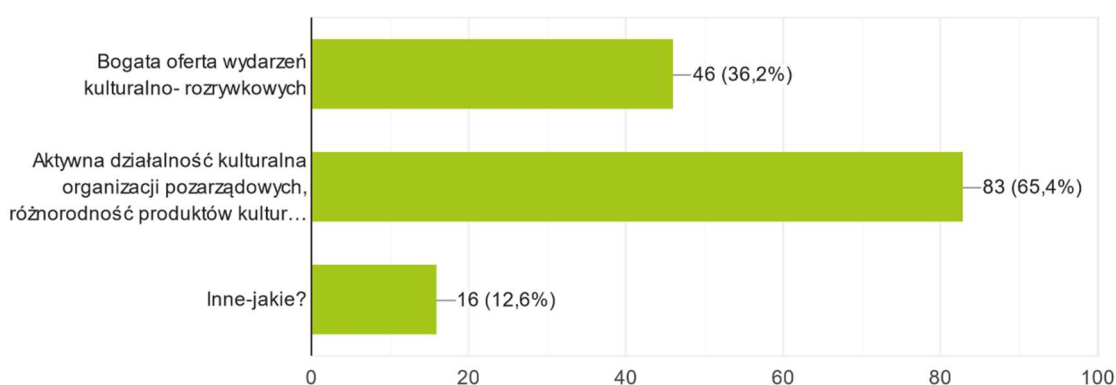
dostęp do usług pomocy społecznej, oferta działań społecznych organizacji pozarządowych;

- w dziedzinie rekreacji,

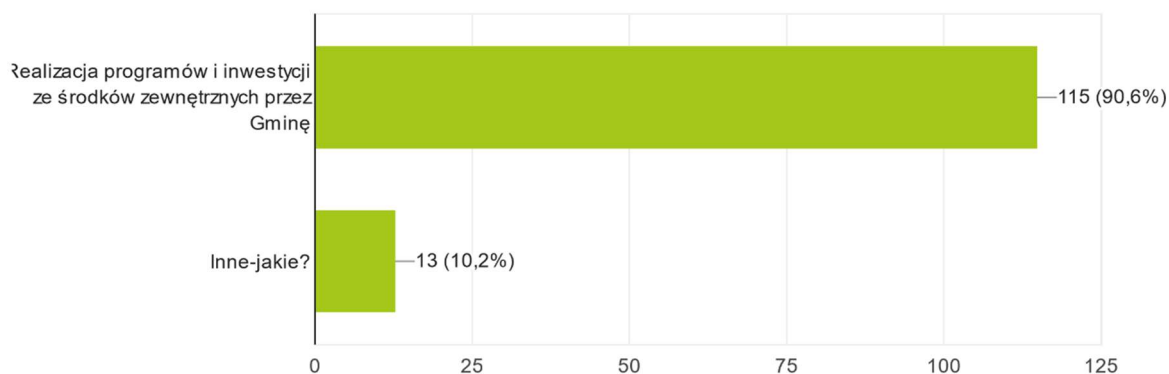
rozwiniętą infrastrukturę sportowo-rekreacyjną;

- w dziedzinie kultury,

aktywną działalność organizacji pozarządowych i różnorodność produktów kulturalnych i lokalnych oraz ofertę wydarzeń kulturalno-rozrywkowych;

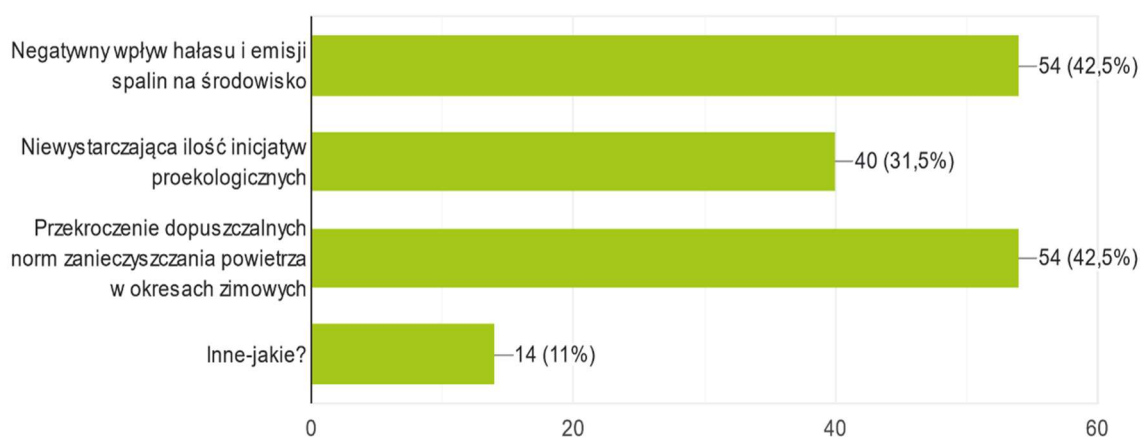
- w dziedzinie administracji publicznej,

realizację przez Gminę programów i inwestycji z zewnętrznych środków dotacyjnych.

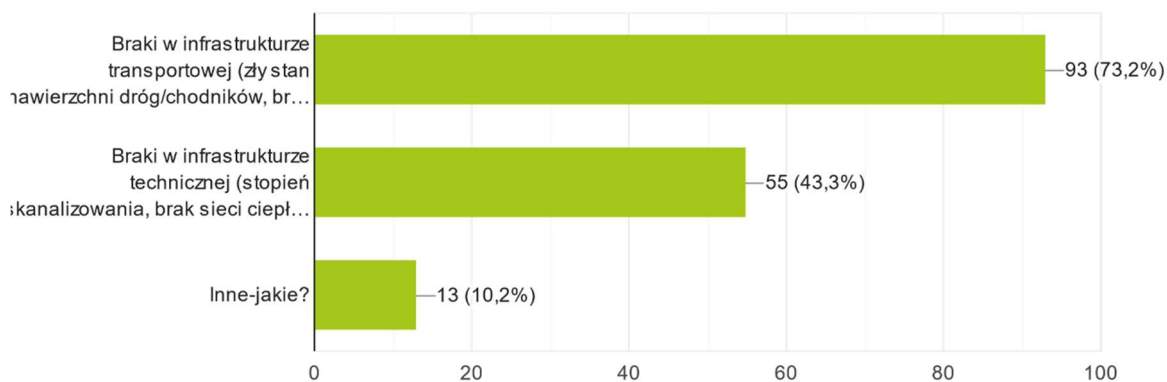
Wśród zidentyfikowanych słabych stron Gminy, respondenci przede wszystkim wskazują:

- w przestrzeni i środowisku,

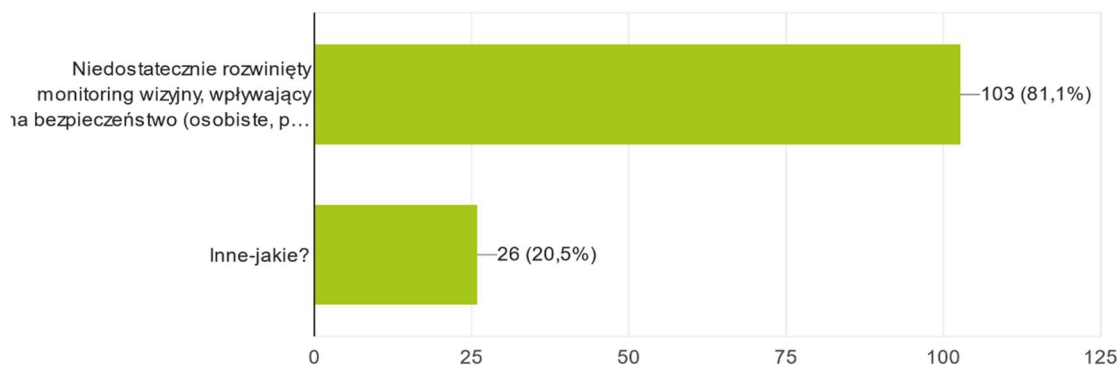
negatywny wpływ hałasu i emisji spalin, niewystarczającą ilość inicjatyw proekologicznych, w okresie zimowym niską jakość powietrza;

- w infrastrukturze,

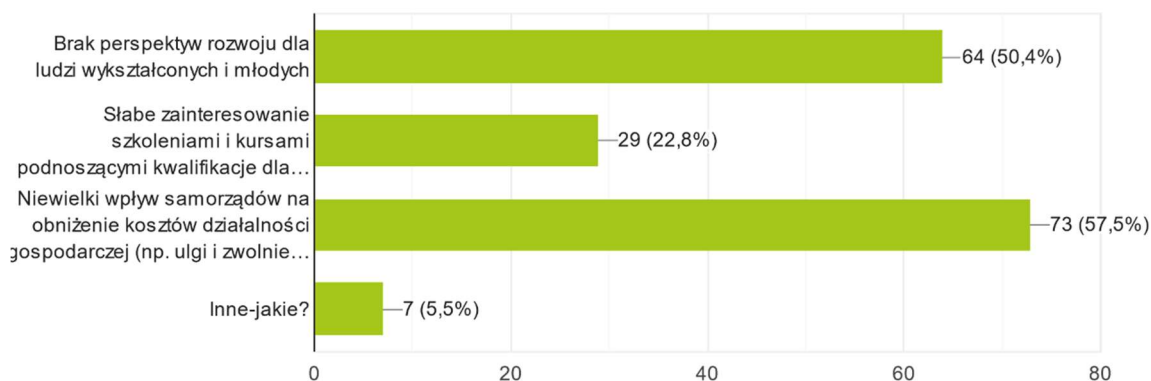
brak lub zły stan infrastruktury drogowej oraz braki w infrastrukturze sieciowej;

– w dziedzinie bezpieczeństwa,

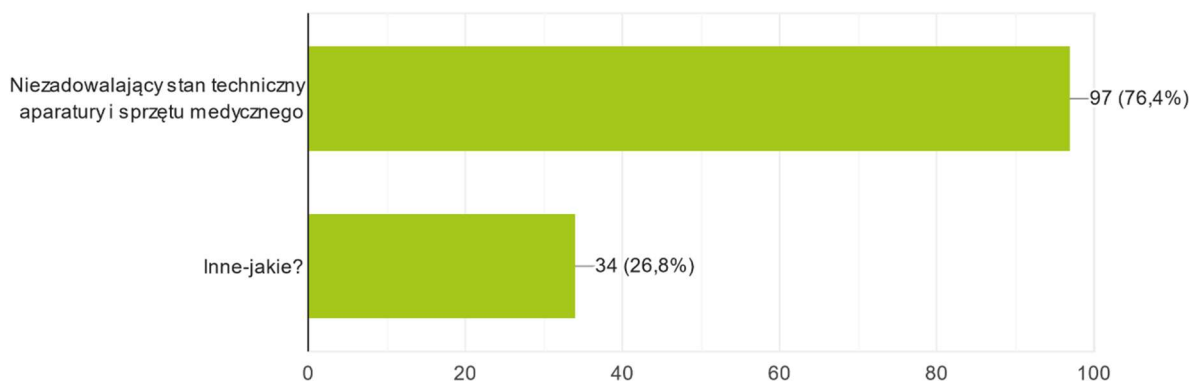
brak dostatecznie rozwiniętego monitoringu wizyjnego wpływającego na bezpieczeństwo osobiste;

– w dziedzinie gospodarki,

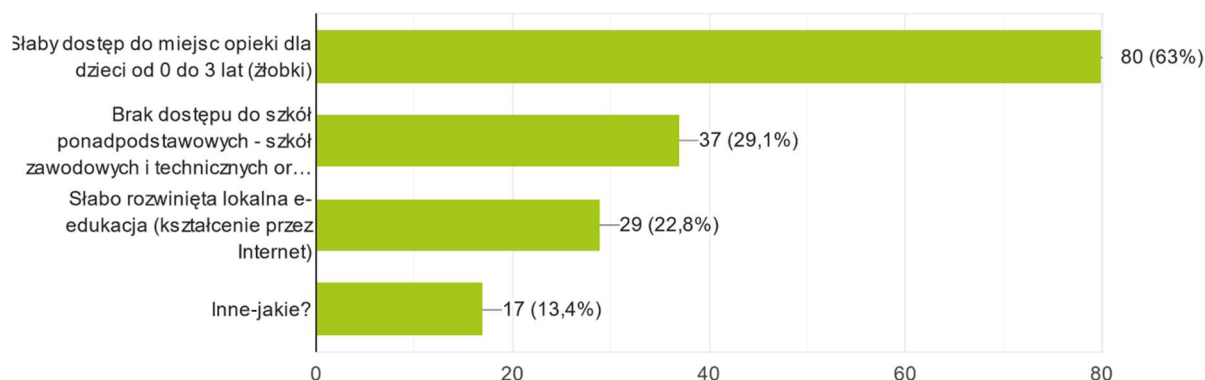
brak perspektywy rozwoju dla ludzi wykształconych i młodych; niewielki wpływ samorządu na obniżenie kosztów działalności;

– w dziedzinie zdrowia,

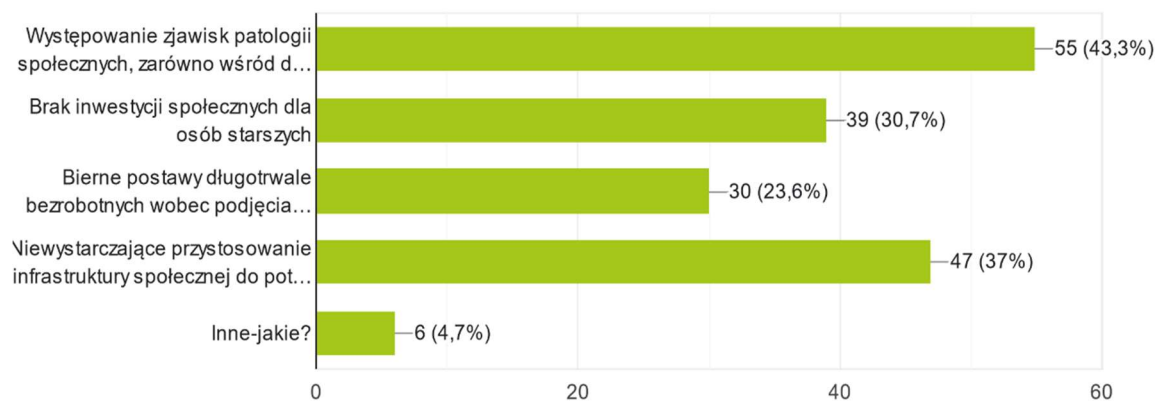
niezadawalający stan aparatury i sprzętu medycznego;

– w dziedzinie edukacji,

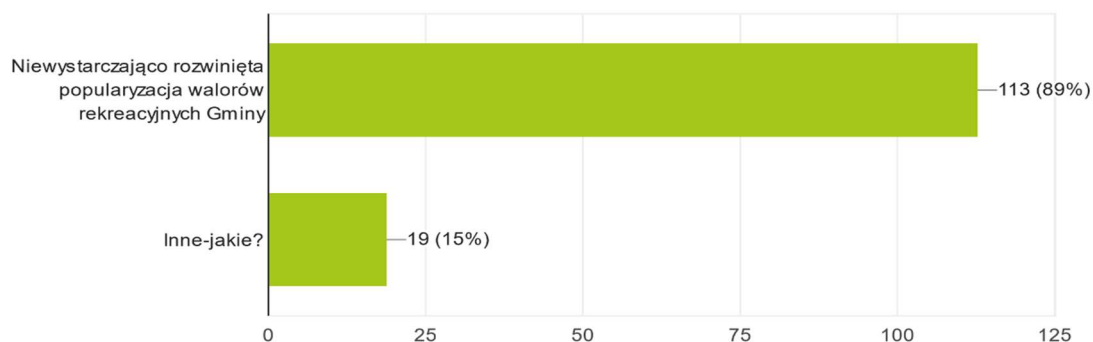
słaby dostęp do miejsc opieki dla dzieci do lat 3, brak dostępu do szkół zawodowych i technicznych oraz szkół dla dorosłych;

– w dziedzinie społecznej,

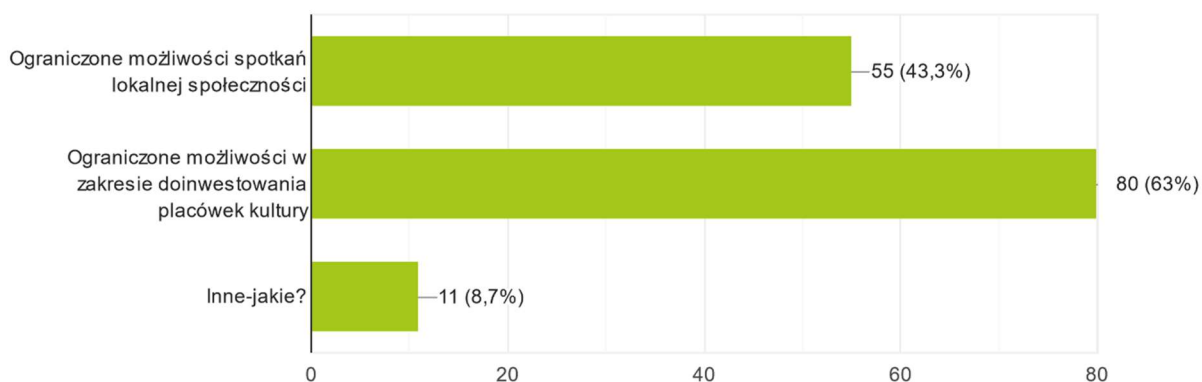
występującą patologię społeczną, niewystarczające przystosowanie infrastruktury społecznej do potrzeb osób niepełnosprawnych, brak inwestycji społecznych dla osób starszych;

– w dziedzinie rekreacji,

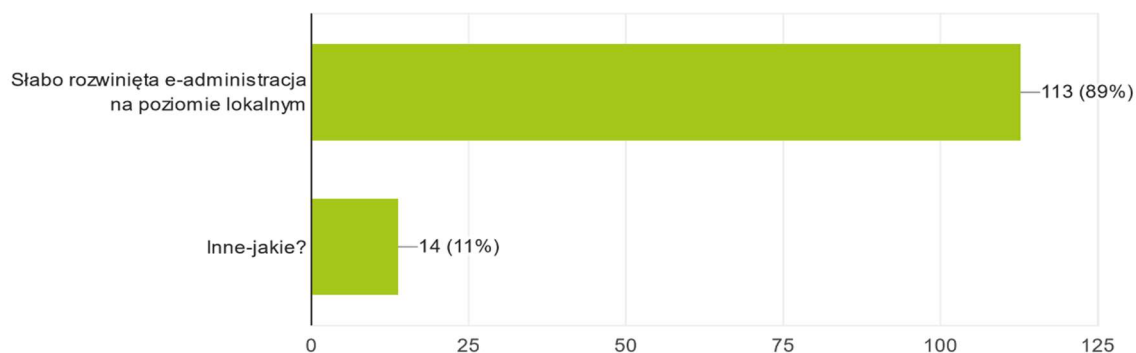
niewystarczająco rozwinięta popularyzacja walorów rekreacyjnych Gminy;

– w dziedzinie kultury,

ograniczone możliwości w zakresie doinwestowania placówek kultury i ograniczone możliwości spotkań lokalnej społeczności;

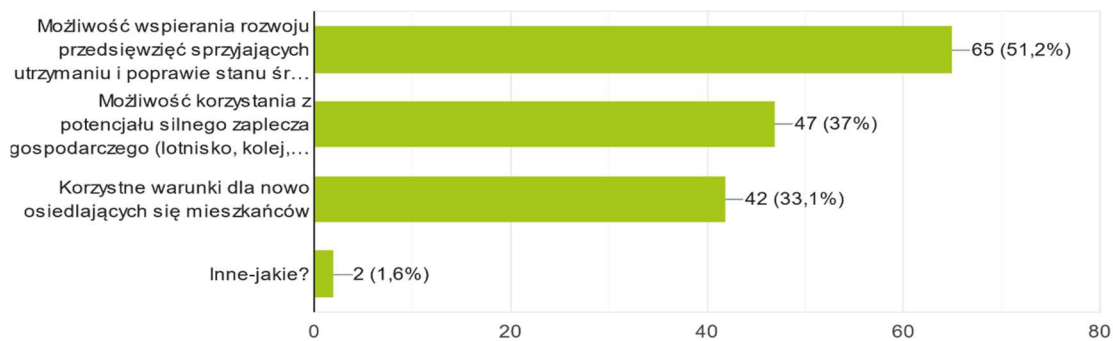
– w dziedzinie administracji publicznej,

słabo rozwinięte e-usługi na poziomie lokalnym.

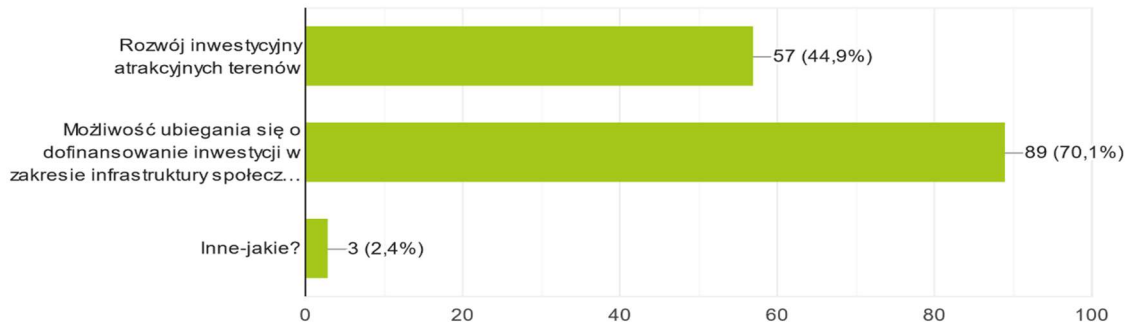
Wśród zidentyfikowanych szans rozwoju Gminy, respondenci przede wszystkim postrzegają:

– w przestrzeni i środowisku,

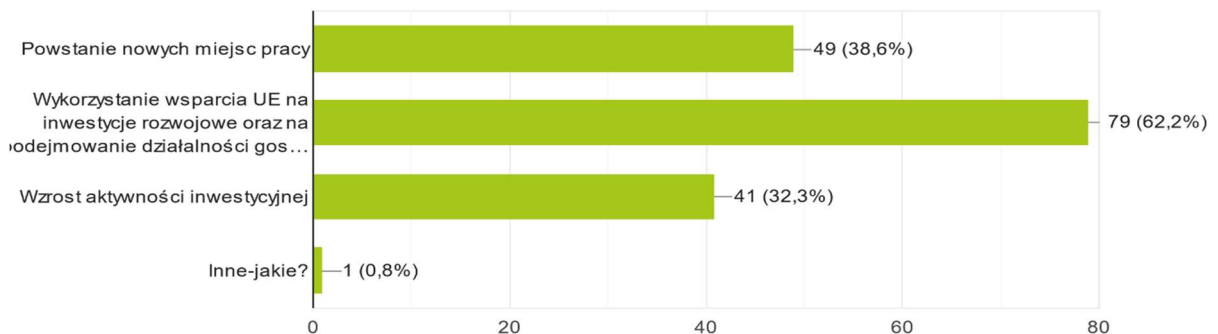
wsparcie rozwoju przedsięwzięć w celu poprawy i utrzymania stanu środowiska naturalnego, potencjał silnego zaplecza gospodarczego (lotnisko, kolej, miasta aglomeracji śląskiej), korzystne warunki dla nowo osiedlających się mieszkańców;

- w infrastrukturze,

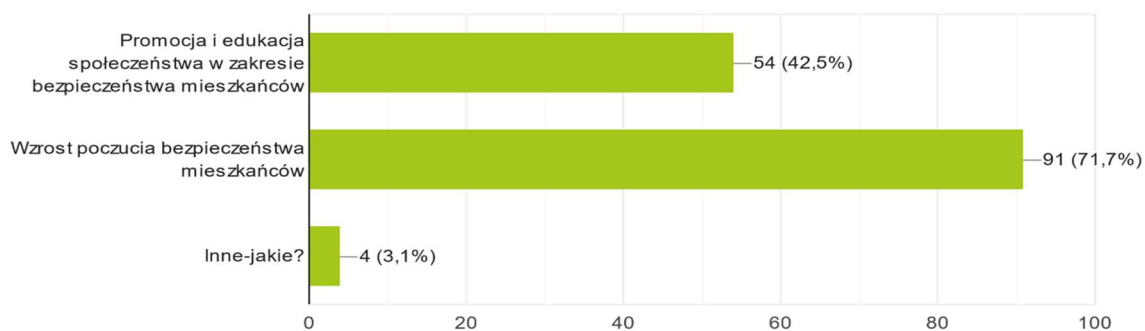
rozwój atrakcyjnych terenów inwestycyjnych, dofinansowanie infrastruktury społecznej i technicznej ze środków Unii Europejskiej;

- w dziedzinie gospodarki / rolnictwa,

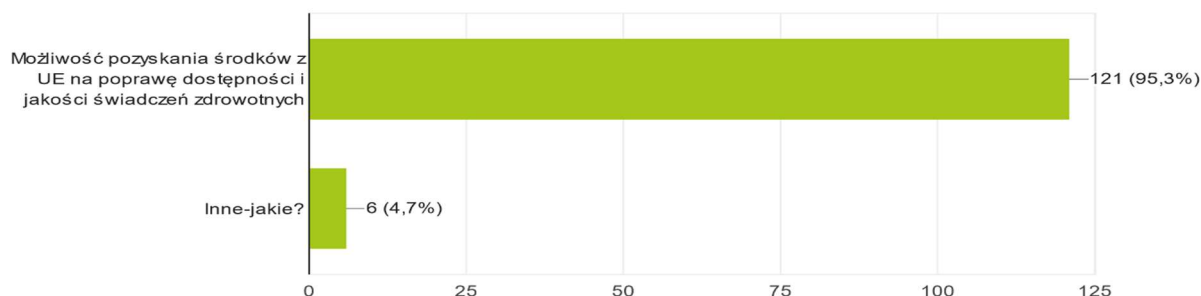
wykorzystanie wsparcia ze środków Unii Europejskiej na inwestycje rozwojowe przedsiębiorców oraz na podejmowanie działalności gospodarczej, powstanie nowych miejsc pracy, wzrost aktywności inwestycyjnej;

- w dziedzinie bezpieczeństwa,

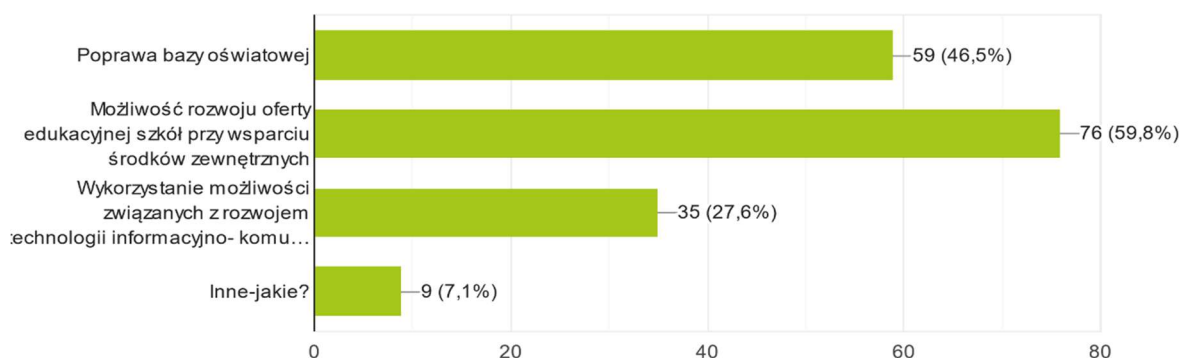
wzrost poczucia bezpieczeństwa mieszkańców, edukacja mieszkańców w zakresie bezpieczeństwa;

- w dziedzinie zdrowia,

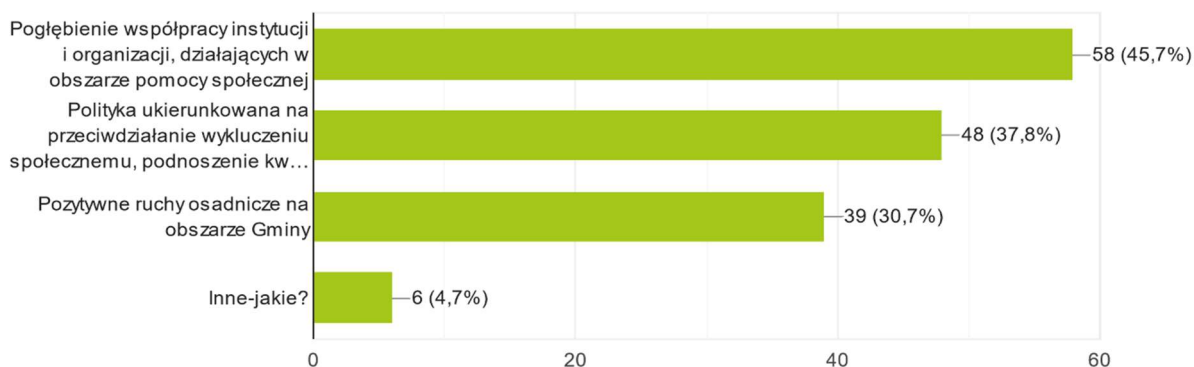
dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej na poprawę dostępności i jakości świadczeń zdrowotnych;

- w dziedzinie edukacji,

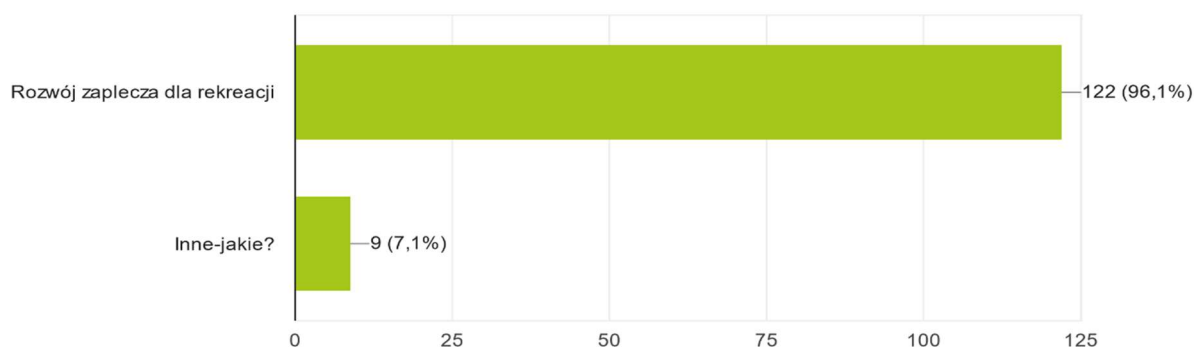
dofinansowanie ze środków zewnętrznych wpływające na możliwość rozwoju oferty edukacyjnej, poprawę bazy oświatowej, wykorzystanie e-learningu;

- w dziedzinie społecznej,

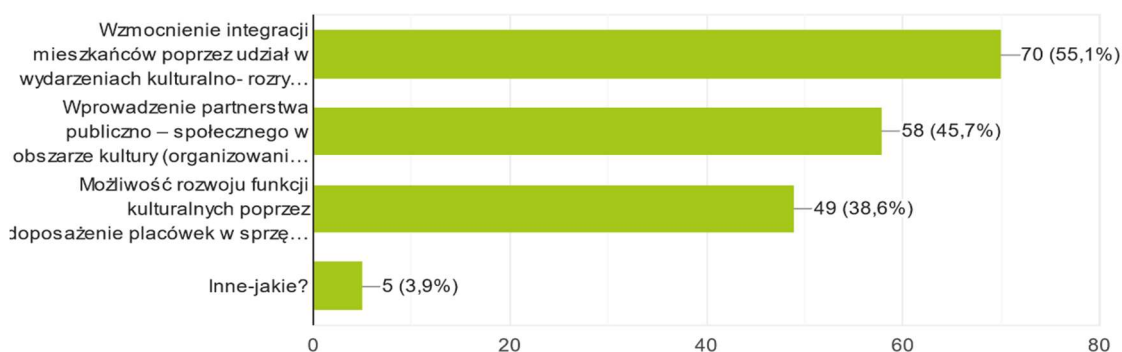
współpracę organizacji i instytucji w obszarze pomocy społecznej, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i podnoszenie kwalifikacji bezrobotnych, pozytywne ruchy osadnicze na terenie Gminy;

- w dziedzinie rekreacji,

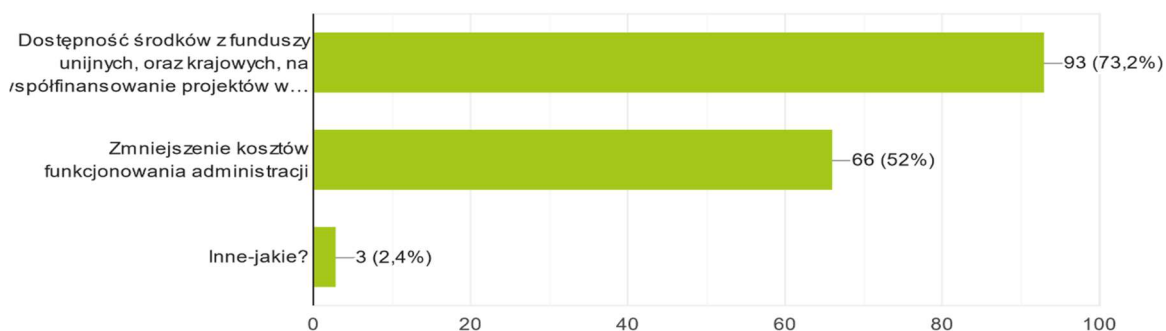
rozwój zaplecza rekreacyjnego;

- w dziedzinie kultury,

działania w kierunku integracji mieszkańców przez udział w wydarzeniach kulturalno-rozrywkowych, współpracę samorządu przy organizacji wydarzeń kulturalnych z organizacjami pozarządowymi, doposażenie placówek kulturalnych;

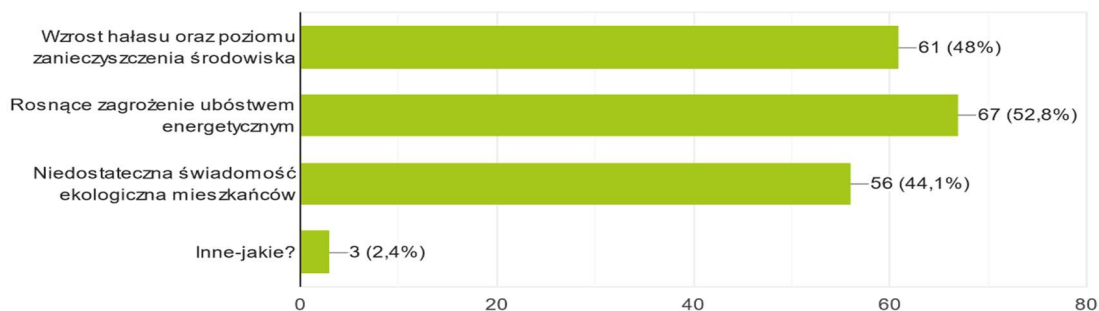
- w dziedzinie administracji publicznej,

dostępność środków z funduszy Unii Europejskiej i środków krajowych na rozwój społeczno-gospodarczy, zmniejszenie kosztów funkcjonowania administracji.

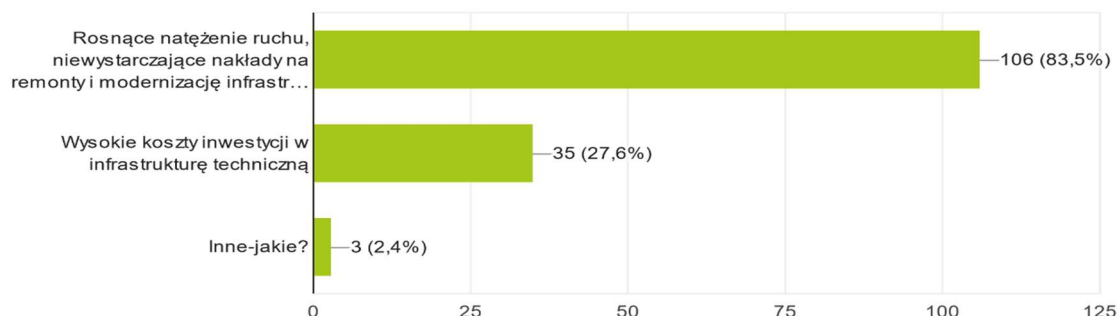
Wśród zidentyfikowanych zagrożeń dla Gminy, respondenci przede wszystkim postrzegają:

- w przestrzeni i środowisku,

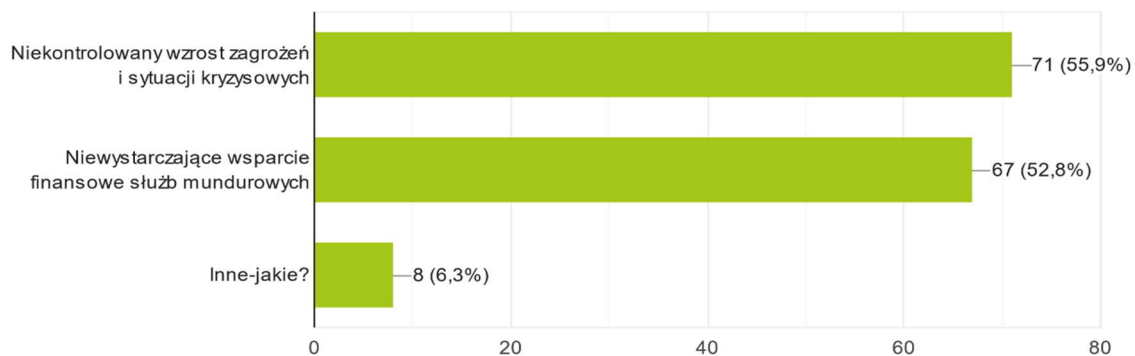
rosnące zagrożenie ubóstwem energetycznym, wzrost zanieczyszczenia środowiska i hałasu, niską świadomość ekologiczną mieszkańców;

- w infrastrukturze,

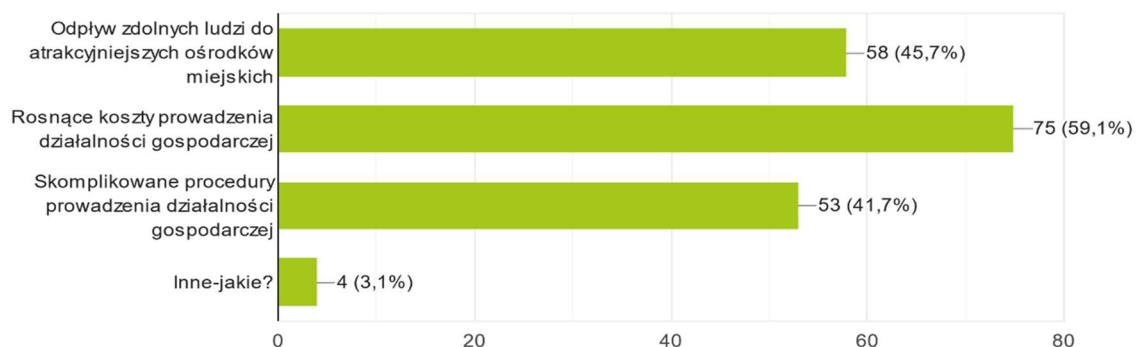
niewystarczające nakłady na remonty i modernizacje dróg oraz rosące natężenie ruchu na drogach, wysokie koszty inwestycji w infrastrukturę techniczną;

- w dziedzinie bezpieczeństwa,

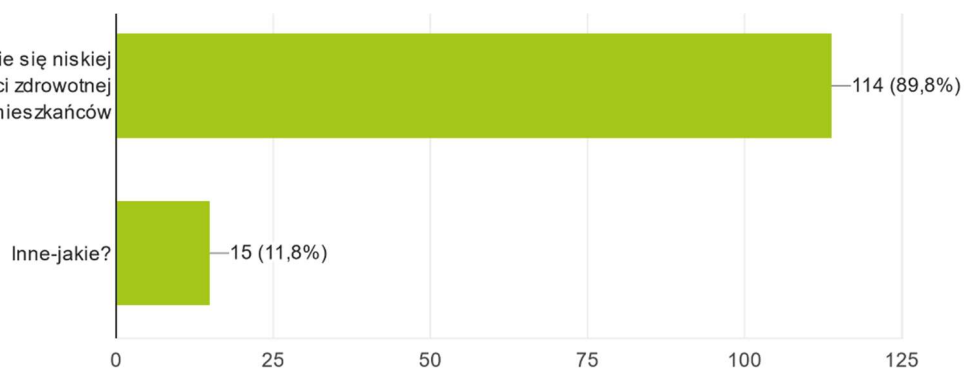
niekontrolowany wzrost zagrożeń i sytuacji kryzysowych, niewystarczające wsparcie finansowe służb mundurowych;

- w dziedzinie gospodarki / rolnictwa,

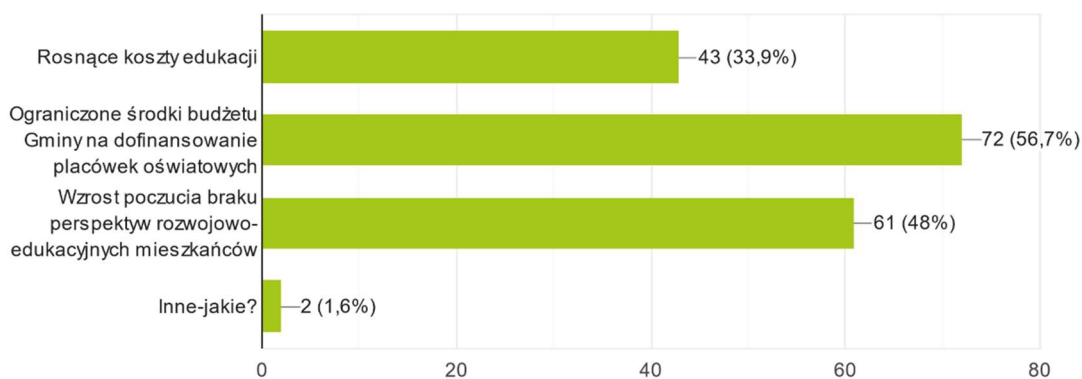
rosnące koszty prowadzenia działalności gospodarczej, odpływ zdolnych ludzi z terenu Gminy oraz skomplikowane procedury prowadzenia działalności;

- w dziedzinie zdrowia,

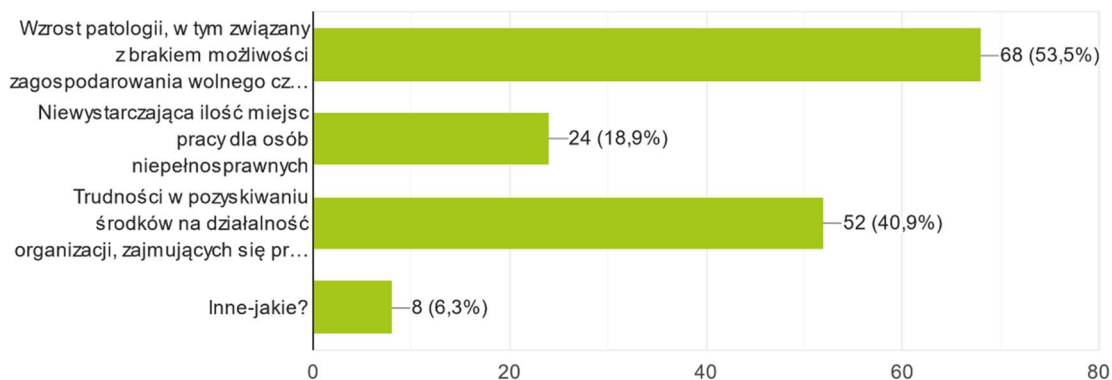
niską świadomość zdrowotną mieszkańców;

- w dziedzinie edukacji,

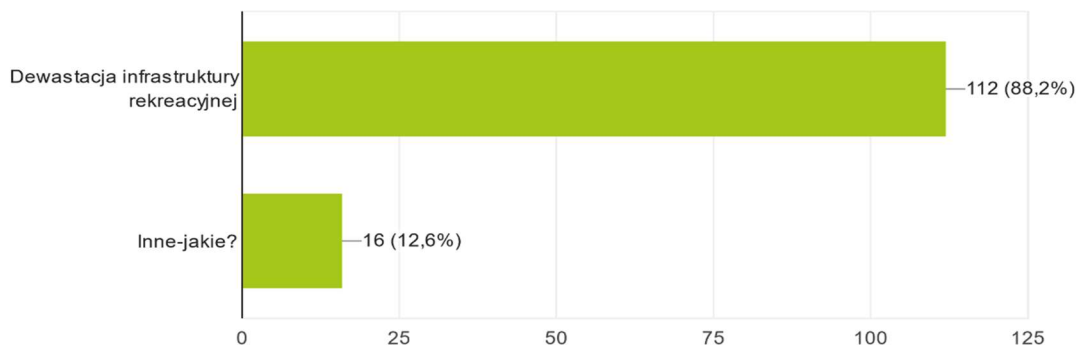
ograniczone środki finansowe budżetu Gminy na dofinansowanie placówek oświatowych, wzrost poczucia braku perspektyw rozwojowo-edukacyjnych mieszkańców, rosnące koszty edukacji;

- w dziedzinie społecznej,

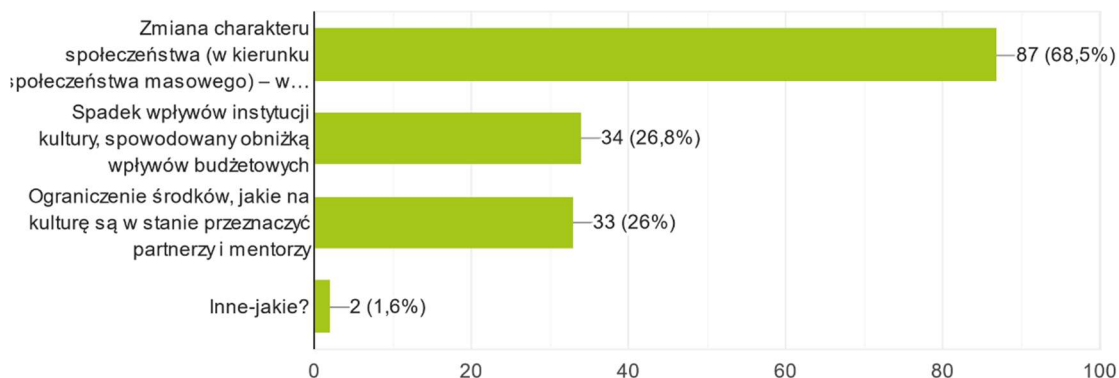
wzrost patologii, w tym związany z brakiem możliwości zagospodarowania czasu wolnego, trudności w pozyskaniu środków finansowych na działalność organizacji prospołecznych;

- w dziedzinie rekreacji,

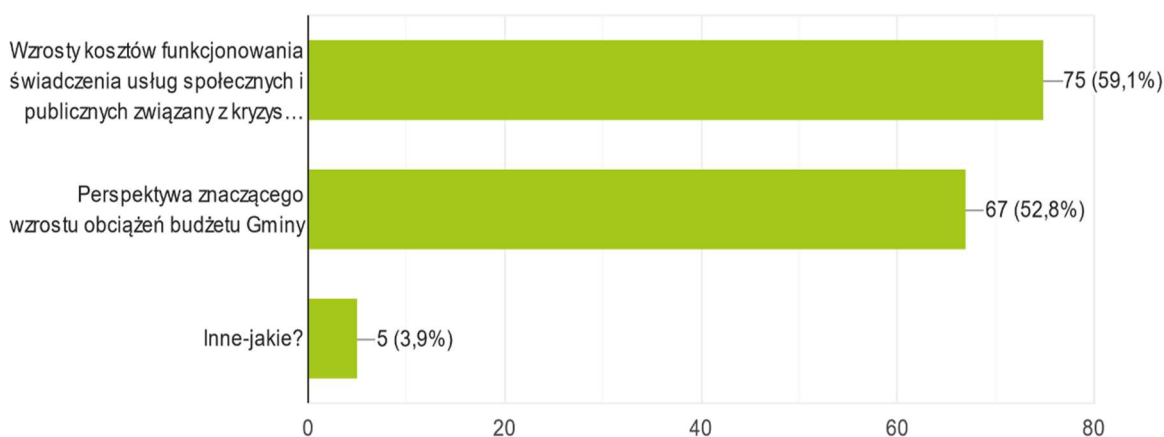
dewastację infrastruktury przez pseudo użytkowników;

- w dziedzinie kultury,

wyalienowanie społeczeństwa i ograniczenie kontaktów międzyludzkich, ograniczone możliwości finansowe instytucji kultury przekładające się na działania dla mieszkańców oraz ograniczone środki jakie na kulturę są w stanie przeznaczyć partnerzy i mentorzy;

- w dziedzinie administracji publicznej,

wzrosty kosztów funkcjonowania i świadczenia usług społecznych i publicznych związane z kryzysem energetycznym, perspektywę znaczącego wzrostu obciążeń budżetu Gminy.

Respondenci wskazali także preferowane przez nich kierunki rozwoju Gminy, uznając jako najważniejsze dziedziny: infrastrukturę, bezpieczeństwo publiczne, zdrowie, środowisko i klimat, turystykę, rekreację i promocję.

Wśród inicjatywy najbardziej potrzebnych mieszkańcom, a także w odpowiedzi na pytanie na realizację jakich projektów przeznaczyć fundusze z dotacji Unii Europejskiej, respondenci wymieniają:

- zastosowanie Odnawialnych Źródeł Energii i zwiększanie efektywności energetycznej, racjonalnej gospodarki obiegu zamkniętego,

- wsparcie działań w zakresie ochrony środowiska i opieki nad zwierzętami, przeciwdziałania zmianom klimatycznym i zagrożeniu klęskami żywiołowymi, racjonalnej gospodarki odpadami,
- rozwój infrastruktury drogowej, w tym podniesienie bezpieczeństwa, oraz elastyczne dostosowywanie transportu publicznego do pojawiających się potrzeb,
- poprawę estetyki miejsc publicznych,
- rewaloryzacja i rewitalizacja obszarów zdegradowanych,
- rozbudowę infrastruktury sieciowej,
- inwestycje w miejsca spotkań,
- wsparcie lokalnych organizacji zapewniających bezpieczeństwo publiczne, a także wsparcie oddolnych inicjatyw społecznych,
- tworzenie nowych miejsc pracy, wsparcie tworzenia i rozwoju działalności gospodarczej, tworzenie warunków do wzrostu atrakcyjności gospodarczej Gminy,
- podnoszenie standardu i dostępu do usług zdrowotnych,
- wsparcie rozwoju szkół i przedszkoli,
- budowa żłobków,
- wspieranie edukacji dzieci i młodzieży, w tym edukacji nieformalnej,
- organizacja szkoleń, kursów, warsztatów,
- tworzenie inicjatyw dla dzieci i młodzieży,
- rozwój działań aktywizujących dla seniorów,
- rozwój opieki wytchnieniowej oraz opieki nad osobami starszymi,
- przeciwdziałanie patologiom społecznym,
- budowa mieszkań socjalnych i rozwój mieszkalnictwa,
- rozwój ogólnodostępnej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, kulturalnej,
- wspieranie sportu i rekreacji oraz rozwój kultury.

Ponadto w ramach pytań otwartych respondenci bazując na własnych doświadczeniach i odczuciach wskazują subiektywne pozytywy i negatywy dotyczące Gminy. Zdarza się, że są to twierdzenia przeciwstawne. Są to zazwyczaj informacje dotyczące subiektywnego poziomu oceny w odniesieniu do szczegółowych problemów i zagadnień na poziomie realizacyjnym.

W uzupełnieniu pozyskanych w ten sposób całościowych informacji, na etapie konsultacji

przeprowadzono spotkania konsultacyjne, o charakterze warsztatów strategicznych. Na podstawie identyfikacji lokalnych potencjałów, przeprowadzonych badań sondażowych, wywiadów eksperckich w trakcie spotkań konsultacyjnych z mieszkańcami i kluczowymi podmiotami wpływającymi na kształtowanie i wdrażanie polityki rozwoju Gminy, określono specyfikę lokalną, czyli punkt widzenia partnerów lokalnych. W całym procesie konsultacyjnym i partycypacyjnym pozyskano dane synergiczne, uwzględniające specyfikę potencjałów poszczególnych sektorów (publicznego, prywatnego gospodarczego i obywatelskiego), ich wzajemne i indywidualne oczekiwania, a także przewidywane korzyści związane z realizacją wspólnej wizji rozwoju.

W całościowej analizie jako szczególnie istotne brano pod uwagę znaczenie danego obszaru dla rozwoju lokalnego. Zebrane w ten sposób dane, a także opinie uzyskane w wyniku przeprowadzonych sondaży i konsultacji, w tym w postaci warsztatów strategicznych, posłużyły jako wytyczne do stworzenia przedmiotowej Strategii i stanowiły punkt wyjścia do określenia jej kluczowych strategicznych elementów, w tym wizji i misji Gminy.

4. Bilans strategiczny Gminy Sośnicowice

Analiza stanu oraz zdefiniowanie głównych problemów i uwarunkowań rozwoju Gminy Sośnicowice pozwala na dokonanie bilansu strategicznego Gminy i sporządzenie go w oparciu o metodę SWOT, która pozwala na uporządkowanie informacji o Gminie i oddziałującym na nią najbliższym otoczeniu, służy ocenie zasobów i czynników zewnętrznych, a także zapewnia identyfikację wyzwań strategicznych i określenie kierunków rozwoju.

Analiza SWOT została wykonana na podstawie przeprowadzonej diagnozy, z użyciem zebranych danych statystycznych, danych ilościowych i jakościowych, a także badań sondażowych.

Analiza SWOT polega na zestawieniu mocnych i słabych stron oraz określeniu szans i zagrożeń rozwoju, w związku z powyższym w toku przeprowadzania niniejszej analizy przyjęto następujące założenia:

- za mocne strony uznaje się te zmienne, które mają charakter wewnętrzny i pozytywny,
- za słabe strony uznaje się te zmienne, które mają charakter wewnętrzny i negatywny,
- za szanse uznaje się te zmienne, które mają charakter zewnętrzny i pozytywny,
- za zagrożenia uznaje się te zmienne, które mają charakter zewnętrzny i negatywny.

Dzięki wysokiej szczegółowości pozyskanych danych w ramach prac diagnostycznych i przeprowadzonej dogłębnej analizie, możliwe jest precyzyjne wskazanie mocnych i słabych stron obszaru Gminy Sośnicowice, a także wskazanie szans oraz zagrożeń płynących z otoczenia zewnętrznego. Niniejsze informacje zostały zobrazowane w tabeli.

Tabela 25 Analiza SWOT - Mocne i słabe strony

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<p>1. <u>sfera społeczna</u></p> <ul style="list-style-type: none">- aktywna działalność klubów i organizacji sportowych na funkcjonującej bazie sportowo – rekreacyjnej;- aktywność społeczna i związana z nimi duża liczba organizacji społecznych;- dodatnie saldo migracji;- oferta kulturalna i wzmocnienie aktywności społecznej w wyniku wydarzeń kulturalnych;- tradycja i dziedzictwo kulturowe;	<p>1. <u>sfera społeczna</u></p> <ul style="list-style-type: none">- niekorzystne trendy demograficzne;- brak perspektyw rozwoju dla ludzi wykształconych i młodych takich jak w dużych miastach aglomeracji śląskiej;- niski poziom integracji społecznej mieszkańców;- występowanie zjawisk wykluczenia i patologii społecznych, zarówno wśród dorosłych jak i młodzieży (m.in. alkoholizm, ubóstwo, niepełnosprawność, przestępczość, bezradność);

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<p>2. <u>sfera gospodarcza</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - potencjał ludności; - różnorodność prowadzonej przez podmioty gospodarcze działalności gospodarczej oraz wysoki odsetek aktywnych podmiotów gospodarczych na terenie Gminy; <p>3. <u>sfera przestrzenna</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - bliskość miast aglomeracji śląskiej; - bliskość międzynarodowego portu lotniczego; - atrakcyjna lokalizacja sprzyjająca rozwojowi form rekreacji, wypoczynku i związanej z nimi działalności gospodarczej, w tym działalności okołoturystycznej; - atrakcyjność położenia sprzyjająca rozwojowi budownictwa mieszkaniowego; - przebiegająca sieć dróg krajowych, w tym autostrada A4, oraz pobliska autostrada A1; - rozwijająca się gospodarka ściekowa; - rozwijająca się infrastruktura edukacyjna; - atrakcyjność inwestycyjna Gminy; - atrakcyjność terenów zielonych, w tym cennych przyrodniczo, będących bazą do rozwoju turystyki w Gminie; 	<ul style="list-style-type: none"> - bierne postawy długotrwale bezrobotnych wobec podjęcia pracy; <p>2. <u>sfera gospodarcza</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - niewielki wpływ samorządów na obniżenie kosztów działalności gospodarczej oraz stymulowanie rozwoju sektora MŚP (np. ulgi i zwolnienia w opłatach i podatkach lokalnych); <p>3. <u>sfera przestrzenna</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - występowanie obszarów zdegradowanych na terenie Gminy; - braki w infrastrukturze technicznej i drogowej, konieczne kolejne inwestycje w zakresie systemu wodno – kanalizacyjnego Gminy; - wymagająca rozwoju infrastruktura sportowo-rekreacyjna, okołoturystyczna, społeczna i kulturalna; - wzrost hałasu generowanego przede wszystkim przez narastający ruch kołowy, a także związany z tym wzrost poziomu zanieczyszczenia środowiska;

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej diagnozy

Tabela 26 Analiza SWOT - Szanse i zagrożenia

SZANSE	ZAGROŻENIA
<p>1. <u>sfera społeczna</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - utrzymujący się trend zdrowego i aktywnego trybu życia przekładający się na rozwój turystyki, rekreacji i sportu; - potencjał do prowadzenia usług środowiskowych i opiekuńczych, a także dziennych domów opieki medycznej; - możliwość ubiegania się o dofinansowanie na przedsięwzięcia ukierunkowane na politykę prospołeczną, w tym prorodzinną, wsparcie ludzi 	<p>1. <u>sfera społeczna</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - średnia gęstość zaludnienia Gminy; - starzejące się społeczeństwo; - wzrastające zapotrzebowanie na usługi opiekuńczo-socjalne ze strony osób starszych; - mała aktywność społeczna młodzieży; - odpływ ludzi wykształconych i/lub o wysokich kompetencjach do atrakcyjniejszych dużych ośrodków miejskich; - duża skala zmian w systemie finansów publicznych

SZANSE	ZAGROŻENIA
<p>młodych, a także politykę senioralną ze środków UE oraz krajowych;</p> <p>2. <u>sfera gospodarcza</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - wykorzystanie wsparcia UE na inwestycje rozwojowe a w konsekwencji powstanie nowych miejsc pracy; - rosnący popyt na usługi skierowane do turystów i podróżnych; - rozwój inwestycyjny terenów leżących w sąsiedztwie ważnych lub wykazujących taki potencjał, szlaków komunikacyjnych; - rozwój rolnictwa ekologicznego; - możliwości korzystania z potencjału silnego zaplecza gospodarczego (międzynarodowy port lotniczy, duże miasta aglomeracji śląskiej); <p>3. <u>sfera przestrzenna</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - możliwość ubiegania się o dofinansowanie szerokiego wachlarza inwestycji, w tym w zakresie infrastruktury społecznej i technicznej ze środków UE i krajowych; - rewaloryzacja/rewitalizacja obszarów zdegradowanych na których, zidentyfikowano stany kryzysowe; - wykorzystanie szansy na budownictwo mieszkaniowe; - możliwość współpracy w ramach Związku Gmin i Powiatów Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego; 	<p>związana z funkcjonowaniem Gminy i realizacją zadań publicznych;</p> <ul style="list-style-type: none"> - w obecnej sytuacji zagrożenie związane z zabezpieczeniem energetycznych potrzeb Gminy przekładające się na realizację zadań publicznych; <p>2. <u>sfera gospodarcza</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - skomplikowane procedury prowadzenia działalności gospodarczej i rolniczej; - w obecnej sytuacji zagrożenie związane z zabezpieczeniem energetycznych potrzeb przedsiębiorców; - duża skala zmian w systemie podatkowym związana z funkcjonowaniem przedsiębiorców; - konieczne wsparcie działalności małych gospodarstw rolnych; <p>3. <u>sfera przestrzenna</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - niewystarczające nakłady na remonty i modernizację dróg; - wysokie koszty inwestycji w infrastrukturę techniczną; - rosnące koszty realizacji zadań publicznych; - niedostateczna świadomość ekologiczna mieszkańców, równoznaczna z koniecznością podjęcia działań z zakresu efektywności energetycznej i zastosowanie ekologicznych źródeł ciepła, w tym Odnawialnych Źródeł Energii, w celu ochrony powietrza i przeciwdziałania smogowi;

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej diagnozy

Przeprowadzona analiza SWOT stanowi punkt wyjścia do wskazania kierunków działań na rzecz poprawy sytuacji na występujących na obszarze Gminy negatywnych zjawiskach w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzennej, a także do podjęcia odpowiednich działań w tym zakresie.

Z punktu widzenia bilansu strategicznego kluczowe jest także wskazanie najważniejszych wyzwań stojących przed Gminą Sośnicowice, jej mieszkańcami i wszystkimi podmiotami

wpływającymi na kształtowanie i wdrażanie polityki rozwoju Gminy. W tym wypadku oprócz analizy istniejącej sytuacji i rozpoznania potrzeb lokalnych grup interesu, wymagane jest wyznaczenie wyzwań strategicznych, na których będą się opierać zaplanowane działania strategiczne. Rozwój lokalny w perspektywie średniookresowej jest determinowany przez wiele czynników, z których część ma charakter zmiennych makroekonomicznych. Największy wpływ na rozwój Gminy będzie miała polityka gospodarcza, regionalna, finansowa i społeczna państwa. Ogromną rolę będą odgrywać kierunki rozwojowe przyjęte przez Unię Europejską. Niemniejsze znaczenie mieć będą działania samorządu województwa śląskiego w zakresie alokacji przestrzennej środków finansowych i programów wsparcia, w tym dedykowanych dla obszarów wiejskich. Pod uwagę należy również wziąć możliwość wystąpienia czynników destabilizujących rozwój Gminy. Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Sośnicowice oraz dokonana na tej podstawie analiza mocnych i słabych stron, a także szans i zagrożeń, w kontekście ustaleń zawartych w krajowych i regionalnych dokumentach strategicznych i operacyjnych, stały się podstawą do ustalenia głównych wyzwań strategicznych.

W ostatnim okresie Gmina dokonała szeregu inwestycji z zakresu infrastruktury technicznej i społecznej, stosując jako dźwignię finansową możliwość wykorzystania krajowych i zagranicznych środków pomocowych, w tym środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej. W tym czasie nastąpiło polepszenie jakości życia mieszkańców, zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej, gospodarczej i turystycznej Gminy. Nastąpił wzrost poziomu aktywności gospodarczej, a także poziomu kwalifikacji i wykształcenia jego mieszkańców. Jednakże po przeprowadzonej analizie można wykazać te kategorie społeczne, przestrzenne i gospodarcze, które wymagają dalszej poprawy. Gmina podobnie jak wiele innych gmin stoi przed wyzwaniami strategicznymi determinującymi dalszy rozwój. Są to wyzwania o charakterze społeczno-ekonomicznym, przestrzennym i środowiskowym, a także techniczno-organizacyjnym. Prawidłowe zdefiniowanie działań strategicznych będących odpowiedzią na pojawiające się wyzwania, jest główną determinantą dalszego rozwoju Gminy i zajęcia odpowiedniej pozycji konkurencyjnej na tle sąsiadujących gmin.

Zebrane na podstawie przeprowadzonej diagnozy dane, a także opinie respondentów uzyskane w wyniku przeprowadzonych badań sondażowych pozwalają zidentyfikować następujące wyzwania strategiczne:

- poprawa funkcjonowania sfery gospodarczej i dalsze wzmocnienie jej konkurencyjności,

- łagodzenie społecznych i gospodarczych skutków transformacji społeczno-gospodarczej, w tym poprzez ograniczenie niekorzystnych zjawisk i trendów sfery społeczno-ekonomicznej,
- funkcjonalne wykorzystanie walorów Gminy, w tym zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej i okołoturystycznej,
- zachowanie dziedzictwa kulturowego i rozwój kultury,
- budowanie przyjaznej przestrzeni do życia, w tym poprzez dalszy rozwój infrastruktury,
- stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju,
- ochrona klimatu, środowiska i dziedzictwa przyrodniczego,
- wdrażanie rozwiązań z zakresu zastosowania czystej energii i odnawialnych źródeł oraz rozwiązań zapewniających wysoką efektywność energetyczną,
- wsparcie rozwoju ludzi młodych i seniorów, ochrona grup zagrożonych oraz kreowanie rozwoju kapitału społecznego, w tym jego aktywności na rzecz Gminy.

Przeprowadzona diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy, oraz analiza jej potencjałów i barier rozwojowych, w oparciu o zidentyfikowane powyżej kluczowe wyzwania, stała się punktem wyjścia do określenia wizji, misji, celów strategicznych, kierunków działań, a także ich planowanych zakresów. Znalazła również swoje odzwierciedlenie w oczekiwanych rezultatach planowanych działań, uwarunkowaniach funkcjonalnych i przestrzennych, systemie realizacji oraz proponowanych ramach i źródłach finansowania.

5. Wizja i misja rozwoju Gminy Sośnicowice

Wizja rozwoju Gminy Sośnicowice stanowi podstawę do sformułowania głównych celów rozwojowych oraz stanowi określenie aspiracji i dążeń społeczności lokalnej. Wizja jest projekcją pożądanego stanu w perspektywie czasowej, zawierającą wyobrażenie o przyszłości Gminy. Innymi słowy, wizja jest wytyczną określającą co, kiedy i w jakich sferach należy zrobić, aby osiągnąć stan rozwoju wszystkich analizowanych obszarów życia Gminy.

Wizja rozwoju Gminy Sośnicowice obejmuje kompleksowo zestaw składników obszaru, od których zależy jego przyszły stan. Różnorodność cech jest walorem wpływającym na możliwość ujęcia wizji rozwojowej w sposób pełny, kompleksowy i najbliższy rzeczywistości. Istotne dla przyszłości jest także oparcie się na lokalnych zasobach i wartościach, co umożliwi uniezależnienie się w możliwie największym stopniu od warunków zewnętrznych. Rozwój oparty o wewnętrzne walory Gminy, wymaga wyznaczenia zasad dysponowania walorami, czyli wyznaczenia celów, do których realizacja strategii winna doprowadzić.

Zrównoważony i harmonijny rozwój Gminy ma skutkować możliwie pełnym wykorzystaniem pozytywnych trendów oraz jak największą niwelacją zjawisk niekorzystnych, zakłócających rozwój obszaru, które zgodnie z bilansem strategicznym Gminy występują w sferach społecznej, gospodarczej i przestrzennej, a więc w większości obszarów, które swoim działaniem obejmuje Gmina Sośnicowice. Poniżej została sformułowana wizja stanowiąca projekcję pożądanego stanu Gminy i wytyczną dotyczącą stanu docelowego, do którego należy dążyć w okresie do 2032 roku.

GMINA SOŚNICOWICE TO MIEJSCE ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU ORAZ DOBRZE PROSPERUJĄCEGO SPOŁECZEŃSTWA, ŻYJĄCEGO W ZASOBOOSZCZĘDNEJ I KONKURENCYJNEJ GOSPODARCE

Wizja rozwoju Gminy jest zatem opisem stanu obszaru w przyjętej perspektywie czasowej, przy założeniu wystąpienia korzystnych uwarunkowań wynikających z dokumentu i jest to koncepcja pożądanego stanu Gminy w przyszłości, uwzględniająca zaangażowanie w tym celu, wypracowanych, ale także i pozyskanych środków finansowych.

Misja jest z kolei zbiorem zasad działania, określającym szczegółowe cele jakie ma spełnić Gmina w procesie realizacji wizji. Misja określa naczelną kierunek rozwoju, w którym zmierza Gmina w założonej perspektywie czasowej i jest podstawą, na której opiera się strategia rozwoju, w tym cele i kierunki rozwojowe. Wokół założonej misji powinny się koncentrować zaplanowane działania władz samorządowych, mieszkańców i kluczowych podmiotów wpływających na wdrażanie polityki rozwoju Gminy. Misja jest podstawą do określenia zasad współpracy w wymiarze lokalnym, a warunkiem jej realizacji jest podjęcie wyznaczonych kierunków działań, które przyczynią się do stworzenia takich warunków życia, które mają odpowiadać na potrzeby mieszkańców związane z podniesieniem jakości życia, możliwości rozwoju dla wszystkich interesariuszy, a także zapewnić odpowiednią pozycję konkurencyjną Gminy Sośnicowice w otoczeniu samorządowym.

Poniżej została sformułowana misja określająca przewodni kierunek rozwoju dla Gminy Sośnicowice w okresie do 2032 roku.

**MISJĄ GMINY SOŚNICOWICE JEST DAŻENIE DO STANU, W KTÓRYM STANIE SIĘ OBSZAREM
ATRAKCYJNYM DO ŻYCIA, PRACY I WYPOCZYNKU, TWORZĄC ODPOWIEDNIE ŚRODOWISKO
I PRZYJAZNE WARUNKI ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO**

Elementem realizacji misji Gminy są kolejno cele strategiczne oraz kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych, a następnie oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, wraz z przypisanymi wskaźnikami ich osiągnięcia. Tak określone ramy rozwoju Gminy Sośnicowice zawierają najważniejsze elementy wpływające na pozytywne przekształcanie obszaru, wybrane spośród różnorodnych elementów opisujących warunki, zasoby, pozytywne cechy, walory, konieczności, potrzeby, ograniczenia czy braki, a także poziom realizacji różnych funkcji i zewnętrzne uwarunkowania wpływające na warunki życia mieszkańców, funkcjonowanie sektorów gospodarczego, społecznego i publicznego czy współpracę wewnątrzgminną i zewnętrzną uczestników życia Gminy Sośnicowice.

6. Cele strategiczne i kierunki działań

Wielopłaszczyznowe zmiany zachodzące w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym na obszarze Gminy Sośnicowice, nasuwają konieczność zaprogramowania przez samorząd stosownych do osiągnięcia celów i efektywnych działań, które będą stanowić skuteczną odpowiedź na zdiagnozowane wyzwania. Cele i kierunki działań wynikają z wyzwań strategicznych zdiagnozowanych na wcześniejszym etapie i stanowią logicznie powiązaną całość wykazującą się efektem synergii. Powyższe znajduje swoje odbicie w strukturze przedmiotowej strategii, której podstawę stanowią wzajemnie się uzupełniające cele strategiczne w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym. Cele te są elementem realizacji misji Gminy i mają charakter długofalowy, pozwalając na wyznaczenie kierunków działań w celu realizacji założonej wizji rozwoju Gminy.

W oparciu o przeprowadzoną diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy, w tym wykonaną analizę SWOT z użyciem zebranych danych ilościowych i jakościowych, badań sondażowych, a także przeprowadzonych na etapie konsultacji spotkań konsultacyjnych, o charakterze warsztatów strategicznych z mieszkańcami i kluczowymi podmiotami wpływającymi na kształtowanie i wdrażanie polityki rozwoju Gminy, określono adekwatne do zdiagnozowanej sytuacji cele strategiczne. Na etapie wyznaczania tych celów uwzględniono zidentyfikowane potencjały i bariery rozwojowe, a także kluczowe wyzwania strategiczne. Wykorzystując powyższe zasady analizy stanu Gminy Sośnicowice, w oparciu o analizę jej zasobów strategicznych, wyznaczone zostały cele strategiczne, które są podstawą do określenia odpowiednich kierunków działań Gminy Sośnicowice. Na poziomie strategicznym zaproponowano 3 cele strategiczne odnoszące się do kluczowych obszarów funkcjonowania Gminy – gospodarka, społeczeństwo, infrastruktura i przestrzeń, korespondujących z priorytetami rozwojowymi Gminy.

CEL STRATEGICZNY 1

Rozwój konkurencyjnej gospodarki i lokalnej przedsiębiorczości oraz podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej

Rozwój konkurencyjnej i zasobooszczędnej gospodarki, wymaga tworzenie dobrych warunków do inwestowania i prowadzenia działalności gospodarczej. Aktywność podmiotów sektora

gospodarczego, w tym sektora małych i średnich przedsiębiorstw, a także rolników, bezpośrednio wpływa na budżet Gminy i daje zatrudnienie jej mieszkańcom. Duża część mieszkańców Gminy swoją aktywność zawodową realizuje na terenie pobliskich miast i gmin, ale istnieje także spora grupa, która angażuje swoją aktywność zawodową na miejscu. Mieszkańcy potrzebują pracy oraz dochodów dla zaspokojenia swoich potrzeb życiowych. W tym kontekście ważną rolę Gminy jest tworzenie odpowiednich warunków do rozwoju gospodarczego oraz wspieranie i prowadzenie działań zmierzających do podniesienia jej atrakcyjności inwestycyjnej. Duże znaczenie ma także atrakcyjny i stabilny rynek pracy. Całość działalności gospodarczej wpływa na status członków społeczności lokalnej, generuje obrót na lokalnym rynku dostaw i usług, czy też wpływa na kształtowanie przestrzeni. Funkcjonowanie konkurencyjnej i zasobooszczędnej gospodarki oraz stabilny i atrakcyjny rynek pracy to kluczowe podstawy odpowiedniego wzrostu gospodarczego Gminy. Szereg czynników niekorzystnie wpływających na rozwój gospodarczy, takich jak: brak wsparcia finansowego (dotacyjnego)

i doradczego dla małych i średnich przedsiębiorstw czy rolników, wysokie koszty prowadzenia działalności, a także wysokie koszty podejmowania/rozwoju dotychczasowej działalności (szczególnie znaczące dla osób podejmujących działalność gospodarczą, czy dla osób będących na początkowym etapie rozwijania działalności), niestabilność przepisów prawa, brak odpowiedniej wiedzy i kwalifikacji, czy też brak warunków do lokalnej współpracy, jest odbiciem ogólnie zachodzących zmiennych trendów, które stanowią istotną barierę w rozwoju lokalnej przedsiębiorczości. Na kształtowanie przyszłego rozwoju gospodarczego Gminy, duży wpływ będzie miało dogodne położenie komunikacyjne, w pobliżu autostrad A4 i A1, a także w sąsiedztwie dużych aglomeracji miejskich województwa śląskiego.

Wynikająca z tego atrakcyjność inwestycyjna i osadnicza Gminy, a także atrakcyjności obszaru Gminy pod względem turystyki i rekreacji, przy uwzględnieniu zachodzących ogólnych trendów migracyjnych, z których wynika, że ludzie często szukają jako dobrego miejsca do życia i prowadzenia biznesu, terenów w pobliżu dużych miast Aglomeracji Śląskiej, znajduje swoje odbicie w dodatnim saldzie migracji na terenie Gminy. Uwzględnienie wysokiego potencjału konsumpcyjnego mieszkańców i inwestorów przyciągniętych z pobliskich dużych miast konurbacji śląskiej, którzy mogą stanowić znaczący rynek zbytu, daje szansę na rozwój przedsiębiorczości, w tym sektora usługowego czy budowlanego.

CEL STRATEGICZNY 2

Poprawa jakości życia i tworzenie dobrych warunków do funkcjonowania społeczeństwa lokalnego oraz zwiększenie dostępności i poziomu usług publicznych

Kluczowym elementem kształtowania polityki w sferze społecznej jest podnoszenie jakości życia mieszkańców Gminy i tworzenie odpowiednich warunków do funkcjonowania społeczeństwa lokalnego, w tym zwiększenie dostępności i poziomu usług publicznych. Każdy z mieszkańców korzysta z oferowanych na terenie Gminy usług publicznych, dlatego określone cele i kierunki działania powinny się skupiać na podnoszeniu jakości życia mieszkańców przy uwzględnieniu ich kluczowych potrzeb i oczekiwań. W sferze społecznej niezwykle istotne jest rozwijanie katalogu usług społecznych, utrzymanie pozytywnych trendów i wykorzystanie posiadanego potencjału, w tym zaobserwowanego zjawiska społeczno-demograficznego, w związku z którym, sukcesywnie przybywa mieszkańców Gminy. Jest to zaistniały pozytywny trend osadniczy, polegający na osiadaniu na terenie Gminy ludności emigrującej z terenu dużych i przemysłowych miast. Wysokiej jakości oferta usług publicznych może pomóc utrzymać powyższy pozytywny trend, przyciągający nowych mieszkańców. Prowadzone działania powinny być ukierunkowane na politykę prorodziną, wsparcie ludzi młodych, a także politykę senioralną, co stanowi podstawę do budowania silnego, zdrowego i zaangażowanego społeczeństwa. Ponadto ważne jest działanie w dziedzinie zdrowia publicznego i pomocy społecznej, w tym ze względu na konieczność wsparcia osób w trudnej sytuacji życiowej, w celu zapobiegania ich wykluczeniu. Takie elementy, jak wysoka jakość usług socjalnych i zdrowotnych dla mieszkańców, rozwój kompetencji, aktywności i umiejętności mieszkańców Gminy, bezpieczeństwo publiczne, współpraca społeczna i sektorowa, działalność w sferze sportu, turystyki, kultury i rekreacji, wysoka jakość edukacji czy profesjonalne zarządzanie usługami publicznymi, tworzą w bezpośredni sposób przyjazne warunki do egzystencji mieszkańców. Ponadto dostępne usługi muszą być dostosowane do zmieniającej się sytuacji demograficznej Gminy. Podnoszenie jakości życia wiąże się z jednej strony z działaniami mającymi na celu łagodzenie społecznych i gospodarczych skutków transformacji społeczno-gospodarczej, w tym ograniczenie niekorzystnych zjawisk i trendów sfery społeczno-ekonomicznej, a z drugiej związane jest z rozwojem społeczeństwa

obywatelskiego, poprzez wsparcie rozwoju kapitału społecznego, kreowanie jego aktywności na rzecz rozwoju Gminy, oraz podniesienie poziomu integracji i kształtowanie postaw obywatelskich wśród mieszkańców. Bardzo ważna jest również współpraca pomiędzy samymi mieszkańcami, aktywizacja i inicjatywy oddolne. Biorąc pod uwagę zanikające więzi społeczne, konieczne jest wsparcie i animowanie mieszkańców do wspólnego działania na rzecz swojego otoczenia. Całość powyższych czynników, wpływa na atrakcyjność osadniczą, kreuje rozwój stosunków międzyludzkich oraz procentuje niwelacją zagrożeń i niepożądanych elementów funkcjonowania Gminy (m. in. przestępstw, wykroczeń, zakłóceń porządku). Rozwija także mieszkańców zarówno w sferze indywidualnej jak i zbiorowej, przeciwdziała występowaniu i utrwalaniu dysfunkcji społecznych, czy wspiera działania na rzecz pokonania biedy, bezrobocia i niedostosowania, wykluczenia oraz niepełnosprawności.

CEL STRATEGICZNY 3

Zwiększenie atrakcyjności przestrzeni, tworzenie warunków infrastrukturalnych oraz zapewnienie możliwości zrównoważonego rozwoju w środowisku i rolnictwie

Zaangażowanie w zapewnienie odpowiednich warunków do zrównoważonego rozwoju infrastrukturalnego oraz kształtowanie atrakcyjnych przestrzeni publicznych, jest istotnym elementem rozwoju obszaru Gminy. Kształtowana przestrzeń powinna być estetyczna oraz dostosowana do specyficznych potrzeb mieszkańców. Zrównoważony rozwój przestrzeni publicznej i środowiska naturalnego nierozdzielnie wiąże się ze zwiększaniem dostępności przestrzeni publicznych oraz podnoszeniem ich jakości, rozwojem koniecznej infrastruktury, w tym infrastruktury publicznej, racjonalnym wykorzystaniem i ochroną zasobów środowiska naturalnego oraz na kwestiach związanych z adaptacją do zmian klimatu i łagodzeniem tych zmian. Choć stan infrastruktury cały czas się poprawia, to potrzeby w tym zakresie przewyższają możliwości samorządu. Konieczność budowy nowych i modernizacji istniejących zasobów, wraz z podnoszeniem jakości przestrzeni w zakresie ochrony środowiska, dostosowania i adaptacji do zmian klimatycznych, wymaga ciągłego zaangażowania znacznych środków publicznych. Kosztochłonne inwestycje m. innymi w dziedzinie: efektywności energetycznej czy Odnawialnych Źródeł Energii, w obrębie obiektów kubaturowych i infrastruktury społecznej, infrastruktury turystyczno – rekreacyjnej, infrastruktury drogowej, infrastruktury wodno-kanalizacyjnej czy pozostałej infrastruktury liniowej i sieci, należą do głównych elementów

w hierarchii zadań do wykonania. Ważnym elementem rozwoju jest stworzenie warunków do zrównoważonego rolnictwa, adaptacja i dostosowanie się do zachodzących zmian klimatycznych, poprawa oraz ochrona środowiska, stworzenie przyjaznej przestrzeni do życia i funkcjonowania, w tym rozwój infrastruktury i odpowiednie gospodarowanie przestrzenią. Istotne są też działania zwiększające świadomość ekologiczną mieszkańców i budujące ich odpowiedzialność za środowisko naturalne. W tym kontekście, ważnym jest racjonalne gospodarowanie środkami i zrównoważona interwencja w obszarach najbardziej tego potrzebujących, oferujących ważne usługi w perspektywie potrzeb społecznych i gospodarczych. Zrównoważony rozwój koncentruje się przede wszystkim na zwiększaniu dostępności przestrzeni publicznych oraz podnoszeniu ich jakości, rozwoju infrastruktury, w tym infrastruktury publicznej, wykorzystaniu i ochronie zasobów środowiska naturalnego, a także kwestiach związanych z adaptacją do zmian klimatu i łagodzenia skutków tych zmian. Jakość i funkcjonalność infrastruktury i przestrzeni bezpośrednio wpływa na postrzeganie obszaru Gminy i jego atrakcyjność, przekładając się na potencjał rozwojowy (inwestycyjny, mieszkaniowy czy turystyczny).

W związku z określonymi celami strategicznymi Gminy odnoszącymi się do ważnych obszarów funkcjonowania Gminy, w sferach gospodarczej, przestrzennej i społecznej, opracowano zestaw kierunków działań, których realizacja wpisuje się w misję Gminy, a także przyczyni się do osiągnięcia założonego w wizji Gminy rezultatu.

Kierunki działań służą realizacji założonych celów, pozwalając na scalanie działań podejmowanych przez samorząd, mieszkańców i partnerów publicznych, społecznych i gospodarczych, wpływających na kształtowanie i wdrażanie polityki rozwoju Gminy Sośnicowice. Dla wskazanych celów strategicznych zidentyfikowano kierunki działań, które obrazuje poniższa tabela:

Tabela 27 Cele strategiczne wraz z przyporządkowanymi kierunkami działań

Cele strategiczne	Kierunki działań
C 1. Rozwój konkurencyjnej gospodarki i lokalnej przedsiębiorczości oraz podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej	K 1. Wspomaganie rozwoju zasobooszczędnej i konkurencyjnej przedsiębiorczości K 2. Podnoszenie kompetencji i rozwijanie atrakcyjnego rynku pracy

Cele strategiczne	Kierunki działań
C 2. Poprawa jakości życia i tworzenie dobrych warunków do funkcjonowania społeczeństwa lokalnego oraz zwiększenie dostępności i poziomu usług publicznych	K 3. Podnoszenie jakości usług socjalnych i zdrowotnych K 4. Stymulowanie rozwoju społecznego, w tym aktywizacja ludzi młodych, oraz wspieranie polityki prospołecznej, prorodzinnej i senioralnej, a także podnoszenie kompetencji i umiejętności społecznych K 5. Wzrost poczucia bezpieczeństwa publicznego K 6. Stymulowanie rozwoju i tworzenie warunków do współpracy społecznej oraz współpracy międzysektorowej K 7. Animacja działań na rzecz rozwoju sportu, kultury, rekreacji i turystyki K 8. Podnoszenie poziomu edukacji K 9. Efektywne funkcjonowanie wspólnoty samorządowej
C 3. Zwiększenie atrakcyjności przestrzeni, tworzenie warunków infrastrukturalnych oraz zapewnienie możliwości zrównoważonego rozwoju w środowisku i rolnictwie	K 10. Przeciwdziałanie zmianom klimatycznym, adaptacja do zmian oraz ochrona środowiska naturalnego K 11. Tworzenie atrakcyjnej przestrzeni publicznej oraz zapewnienie odpowiednich warunków zrównoważonego rozwoju infrastrukturalnego K 12. Rozwój przyjaznej i bezpiecznej przestrzeni publicznej oraz zwiększenie jej dostępności K 13. Wspomaganie zrównoważonego i racjonalnego rozwoju rolnictwa K 14. Działania z zakresu zapewnienia odpowiedniej retencji i przeciwdziałanie skutkom suszy

Źródło: opracowanie własne

Każdy z kierunków działań został uszczegółowiony poprzez wskazanie zakresu jego planowanych działań i został sformułowany tak, żeby określony zakres prowadził do osiągnięcia nadrzędnego celu, jakim jest stymulowanie działań, które doprowadzą do stworzenia przyjaznych warunków zrównoważonego rozwoju Gminy z uwzględnieniem dobrostanu mieszkańców i innych uczestników życia społeczno-gospodarczego i publicznego. W założeniu realizacja zaplanowanych działań wpłynie na poprawę funkcjonowania Gminy Sośnicowice w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Szczegółowa lista celów strategicznych Gminy wraz z kierunkami i zakresem działań precyzującymi ich realizację przedstawia się następująco:

Tabela 28 Cele strategiczne, kierunki i zakresy działań

Cel strategiczny	Kierunki działań	Zakres działań
<p>C 1. Rozwój konkurencyjnej gospodarki i lokalnej przedsiębiorczości oraz podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej</p>	<p>K 1. Wspomaganie rozwoju zasobooszczędnej i konkurencyjnej przedsiębiorczości</p>	<p><i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych ze wsparciem przedsiębiorczości:</i></p> <p>Wspieranie tworzenia nowych przedsiębiorstw oraz funkcjonowania i rozwoju już istniejących; Stworzenie systemu obsługi inwestora i jego wsparcia proceduralnego oraz wsparcia w kluczowych etapach procesu inwestycyjnego; Wspieranie współpracy przedsiębiorstw z instytucjami doradczymi i Instytucjami otoczenia biznesu, w tym wsparcie dla rozwoju jednoosobowych przedsiębiorstw, oraz osób pracujących w wolnych zawodach;</p> <p><i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z promowaniem zalet lokalnego środowiska działalności gospodarczej:</i></p> <p>Promocja przedsiębiorczości oraz samozatrudnienia; Popularyzacja postawy przedsiębiorczej wśród młodzieży szkolnej; Działania promocyjne prezentujące zalety lokalnych warunków prowadzenia działalności gospodarczej; Uczestnictwo w targach / spotkaniach / sympozjach związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej; Opracowanie zestawu zachęt dla inwestorów, w tym w postaci lokalnych preferencji czy zastosowania zwolnień lub ulg w daninach publicznych; Opracowanie zestawu informacji zawierających informacje na temat dokumentów niezbędnych do przeprowadzenia procesu inwestycyjnego oraz możliwych źródeł finansowania;</p>

Cel strategiczny	Kierunki działań	Zakres działań
		<p><i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych ze wspieraniem działań w lokalnych przedsiębiorstwach:</i></p> <p>Promocja lokalnych przedsiębiorstw wdrażających innowacje; Doradztwo w zakresie pozyskiwania wsparcia finansowego na działalność gospodarczą; Zastosowanie lokalnych preferencji i ulg w daninach publicznych dla przedsiębiorstw; Promocja przedsiębiorstw nowoczesnych, energooszczędnych, przyjaznych dla środowiska i stosujących gospodarkę obiegu zamkniętego;</p>
	<p>K 2. Podnoszenie kompetencji i rozwijanie atrakcyjnego rynku pracy</p>	<p><i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z wsparciem dla firm zatrudniających nowych pracowników:</i></p> <p>Doradztwo w zakresie możliwości wsparcia przedsiębiorstwa w związku z tworzeniem nowych miejsc pracy; Inicjowanie partnerstwa pomiędzy przedsiębiorcami a instytucjami otoczenia biznesu w zakresie przygotowania zawodowego potencjalnych pracowników; Wspieranie współpracy instytucji otoczenia biznesu z lokalnymi przedsiębiorcami, w celu zainteresowania młodzieży przedsiębiorczością i jej dostosowania się do wymagań rynku pracy;</p> <p><i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z wsparciem warsztatów, szkoleń, kursów dla pracowników i pracodawców:</i></p> <p>Wsparcie organizacji szkoleń, kursów i warsztatów rozwijających kompetencje i umiejętności uczestników rynku pracy, w tym dotyczących dobrego zarządzania przedsiębiorstwem, czy zakresu praw i obowiązków pracowniczych; Wsparcie organizacji szkoleń i kursów na deficytowe zawody; Wsparcie organizacji kursów aktywizujących osoby z grup defaworyzowanych na rynku pracy;</p>

Cel strategiczny	Kierunki działań	Zakres działań
		<p><i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z kreowaniem partnerstwa międzysektorowego wspierającego rynek pracy:</i></p> <p>Wspieranie powstawania klastrów oraz współpracy przedsiębiorców z jednostkami naukowymi lub badawczymi w celu transferu nowoczesnych technologii; Kreowanie współpracy między organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorcami i samorządem, w celu budowania partnerstw lokalnych;</p>
<p>C 2. Poprawa jakości życia i tworzenie dobrych warunków do funkcjonowania społeczeństwa lokalnego oraz zwiększenie dostępności i poziomu usług publicznych</p>	<p>K 3. Podnoszenie jakości usług socjalnych i zdrowotnych</p>	<p><i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z podnoszeniem jakości i ilości usług zdrowotnych realizowanych lokalnie:</i></p> <p>Poszerzenie oferty placówek ochrony zdrowia; Doposażenie i modernizacja zasobów sprzętowych placówek ochrony zdrowia; Poprawa dostępności do usług medycznych na terenie Gminy;</p> <p><i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z promocją i profilaktyką zdrowia:</i></p> <p>Akcje propagujące zachowania prozdrowotne i profilaktykę prozdrowotną; Akcje propagujące zdrowy styl i tryb życia; Akcje badań profilaktycznych;</p> <p><i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z budowaniem spójnej i kompleksowej polityki społecznej:</i></p> <p>Poszerzenie wachlarza usług socjalnych skierowanych do grup defaworyzowanych (wykluczonych); Rozwijanie systemu usług opiekuńczych, środowiskowych oraz wytchnieniowych, w tym wsparcie usług asystenta osoby niepełnosprawnej, a także asystenta rodziny ze zdiagnozowanymi problemami społecznymi; Rozwijanie systemu udzielania pomocy rodzinom, w celu poprawy ich sytuacji życiowej oraz rozwiązywania problemów socjalnych, psychologicznych i wychowawczych;</p>

Cel strategiczny	Kierunki działań	Zakres działań
	<p>K 4. Stymulowanie rozwoju społecznego, w tym aktywizacja ludzi młodych, oraz wspieranie polityki prospołecznej, prorodzinnej i senioralnej, a także podnoszenie kompetencji i umiejętności społecznych</p>	<p><i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z realizacją wsparcia i aktywizacji mieszkańców:</i></p> <p>Kreowanie skutecznej polityki prospołecznej, prorodzinnej, senioralnej i wspierającej ludzi młodych; Rozwój opieki nad dziećmi do lat 3 i tworzenie warunków do godzenia obowiązków wobec rodziny z indywidualnymi potrzebami; Zwiększenie form dostępności i pobudzania aktywności z uwzględnieniem rozwoju wolontariatu, zaangażowania lokalnych liderów i mieszkańców w działania społeczne; Wsparcie integracji międzypokoleniowej, w tym kreowanie działań angażujących międzypokoleniowo członków całych rodzin; Kształtowanie u ludzi młodych postaw prospołecznych, w tym utrwalanie postawy szacunku i odpowiedzialności za osoby starsze; Wsparcie organizacji imprez i innych działań integrujących lokalne społeczności z ludnością napływową; Realizacja programów wsparcia i aktywizacji grup defaworyzowanych – kursy, szkolenia, warsztaty itp.; Wsparcie zdeinstytucjonalizowanej opieki środowiskowej dla seniorów, w tym świadczenia usług opiekuńczych; Wsparcie warsztatów aktywizujących osoby starsze, niepełnosprawne, ubogie, wykluczone z powodu chorób cywilizacyjnych; Wsparcie praktycznych kursów ułatwiających zdobycie pracy osobom wykluczonym; Wsparcie zatrudnienia osób z grup dysfunkcyjnych;</p> <p><i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z wzmacnianiem działalności grup formalnych i nieformalnych opartych o współdziałanie:</i></p> <p>Doposażenie działalności kół, grup, klubów, stowarzyszeń formalnych i nieformalnych; Wsparcie organizacji imprez prezentujących wyroby, działalność i osiągnięcia kół, grup, klubów i stowarzyszeń, zmierzające do budowania międzypokoleniowej tożsamości lokalnej;</p>

Cel strategiczny	Kierunki działań	Zakres działań
	K 5. Wzrost poczucia bezpieczeństwa publicznego	<p><i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z realizacją działań zwiększających bezpieczeństwo publiczne mieszkańców:</i></p> <p>Wdrażanie kompleksowych działań poprawiających bezpieczeństwo publiczne i przeciwdziałające patologiom; Dedykowane działania w zakresie poprawy bezpieczeństwa dzieci i młodzieży i przeciwdziałające patologiom; Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie;</p> <p><i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z poprawą poziomu bezpieczeństwa, wdrażaniem usług i systemów zwiększających bezpieczeństwo publiczne:</i></p> <p>Instalacja systemu monitoringu w newralgicznych punktach Gminy; Czytelne znakowanie miejsc niebezpiecznych;</p> <p><i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych ze wspieraniem inicjatyw społecznych ukierunkowanych na bezpieczeństwo publiczne:</i></p> <p>Wsparcie finansowe, sprzętowe i lokalowe organizacji działających na rzecz poprawy bezpieczeństwa; Wsparcie kampanii w zakresie poprawy bezpieczeństwa publicznego;</p>
	K 6. Stymulowanie rozwoju i tworzenie warunków do współpracy społecznej oraz współpracy międzysektorowej	<p><i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych ze współpracą społeczną:</i></p> <p>Rozwój współpracy z LGD „Leśna Kraina Górnego Śląska”; Kreowanie współpracy pomiędzy lokalnymi liderami i organizacjami działającymi na terenie Gminy;</p>

Cel strategiczny	Kierunki działań	Zakres działań
		<p><i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych ze wsparciem współpracy międzysektorowej:</i></p> <p>Wsparcie instytucjonalne współpracy sektorów: gospodarczego, społecznego i publicznego na rzecz mieszkańców; Konsultacje merytoryczne projektów realizowanych w ramach porozumień międzysektorowych; Współpraca w zakresie wymiany doświadczeń w ramach warsztatów, wizyt studyjnych, szkoleń; Wdrażanie projektów partnerstwa publiczno-prywatnego w oparciu o ustawę o partnerstwie publiczno-prywatnym;</p> <p><i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z wdrażaniem instrumentów partycypacji społecznej:</i></p> <p>Konsultacja społeczna wybranych elementów kształtowania przestrzeni gminnej;</p>
	K 7. Animacja działań na rzecz rozwoju sportu, kultury, rekreacji i turystyki	<p><i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z wdrażaniem inicjatyw pobudzających i rozwijających zainteresowanie sportem:</i></p> <p>Organizacja turniejów sportowych, gminnych, lokalnych i ponadlokalnych; Doposażenie działających i powstających w Gminie klubów sportowych;</p> <p><i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z inicjowaniem przedsięwzięć służących zaspokajaniu potrzeb rekreacyjnych mieszkańców i turystów:</i></p> <p>Wsparcie zwiększenia dostępności oferty rekreacyjnej opartej na posiadanym potencjale; Oznakowanie obiektów rekreacyjnych; Promocja lokalnej rekreacji; Wsparcie wydarzeń weekendowej rekreacji rodzinnej;</p>

Cel strategiczny	Kierunki działań	Zakres działań
		<p><i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z inicjowaniem przedsięwzięć służących zaspokajaniu potrzeb kulturalnych mieszkańców i turystów:</i></p> <p>Budowanie tożsamości, wzmocnienie i ochrona materialnego i niematerialnego, kulturalnego dziedzictwa; Poszerzanie oferty instytucji kultury, wspieranie działań na rzecz dziedzictwa kulturowego i uczestnictwa w kulturze, zgodnie z potrzebami i oczekiwaniami mieszkańców oraz turystów; Animacja korzystania z kultury poprzez wsparcie organizacji upowszechniających kulturę, rozwój sekcji artystycznych i posiadanego zaplecza kulturalnego w odpowiedzi na oczekiwania mieszkańców; Stworzenie odpowiedniej przestrzeni społecznej dla działalności artystycznej i kulturalnej, w tym wydarzeń kulturalnych, prezentujących lokalnych twórców kultury; Promocja oferty kulturalnej;</p> <p><i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z promowaniem i wspieraniem inicjatyw zwiększających turystyczną atrakcyjność Gminy:</i></p> <p>Wsparcie zwiększenia dostępności oferty turystycznej opartej na posiadanym potencjale dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego; Oznakowanie lokalnych atrakcji turystycznych; Oznakowanie nowych i istniejących szlaków turystyki pieszej i rowerowej; Wsparcie rozwoju agroturystyki, a także bazy noclegowej i gastronomicznej; Stworzenie lokalnego produktu turystycznego w oparciu o zróżnicowaną ofertę turystyczną w zakresie aktywnego wypoczynku i spędzania czasu wolnego; Profesjonalizacja obsługi ruchu turystycznego; Uczestnictwo w targach turystycznych / spotkaniach / sympozjach związanych z turystyką; Wspieranie i kreowanie współpracy podmiotów z branży turystycznej i okołoturystycznej; Promocja Gminy jako ośrodka turystyki i opracowanie materiałów promocyjnych dotyczących turystyki na jego terenie;</p>

Cel strategiczny	Kierunki działań	Zakres działań
	K 8. Podnoszenie poziomu edukacji	<p><i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z poprawą jakości edukacji:</i></p> <p>Podjmowanie aktywnych działań na rzecz zwiększenia atrakcyjności, dostępności i podniesienia jakości kształcenia we wszystkich placówkach oświatowych; Organizacja zajęć edukacyjnych dla wszystkich grup wiekowych – koła zainteresowań, zajęcia kompensacyjne; Organizacja zajęć pozalekcyjnych wyrównawczych i rozwijających zainteresowania;</p> <p><i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych ze wprowadzaniem nowatorskich metod i form edukowania:</i></p> <p>Stworzenie pracowni przedmiotowych podejmujących istotne problemy cywilizacyjne (np. ekologiczna, techniczna, nowych technologii); Realizacja programów edukacji zgodnej z zasadą współodpowiedzialności za środowisko i otoczenie; Wzmacnianie kompetencji kadr nauczycielskich, w tym w szczególności w zakresie technik cyfrowych ICT;</p> <p><i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z poprawą warunków edukacji:</i></p> <p>Doposażenie pracowni przedmiotowych; Upowszechnienie edukacji w formie klas integracyjnych; Dostosowanie klas do potrzeb poszczególnych grup wiekowych; Zwiększanie atrakcyjności nauczania poprzez zastosowanie technik ICT i multimedialnych pomocy dydaktycznych;</p>

Cel strategiczny	Kierunki działań	Zakres działań
	K 9. Efektywne funkcjonowanie wspólnoty samorządowej	<p><i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań w sferze zarządczej, finansowej i przestrzennej:</i></p> <p>Podnoszenie sprawności administracyjnej samorządu; Efektywne pozyskiwanie zewnętrznych środków krajowych i zagranicznych, w tym z budżetu UE na realizację przedsięwzięć rozwojowych; Prowadzenie aktywnej polityki przestrzennej i usprawnienie procesów planistycznych, w tym w zakresie obsługi procesu inwestycji mieszkaniowych i procedur administracyjnych przyjaznych dla mieszkańców;</p> <p><i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z wizerunkiem i komunikacją między administracją a mieszkańcami, przedsiębiorcami i działaczami społecznymi:</i></p> <p>Wzmocnienie dialogu samorządu z mieszkańcami, lokalnymi liderami, organizacjami pozarządowymi, sektorem gospodarczym i innymi uczestnikami życia publicznego; Realizacja zasady otwartej komunikacji z wykorzystaniem nowoczesnych środków; Kształtowanie pozytywnego wizerunku Gminy;</p> <p><i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z aktywną promocją zasobów Gminy:</i></p> <p>Publikacja materiałów poświęconych atrakcyjności Gminy; Uczestnictwo w inicjatywach promujących zasoby Gminy (targi, wizyty, wymiany); Zastosowanie polityki promocji Gminy jako miejsca przyjaznego mieszkańcom, społecznym liderom i przedsiębiorcom;</p> <p><i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z funkcjonalnym urzędem i poprawą jakości obsługi w administracji publicznej:</i></p> <p>Podniesienie jakości obsługi interesantów urzędu poprzez wdrożenie idei cyfrowego urzędu i zwiększenie dostępu do e-usług; Promocja samodoskonalenia i podnoszenia kwalifikacji pracowników samorządowych;</p>

Cel strategiczny	Kierunki działań	Zakres działań
C 3. Zwiększenie atrakcyjności przestrzeni, tworzenie warunków infrastrukturalnych oraz zapewnienie możliwości zrównoważonego rozwoju w środowisku i rolnictwie	K 10. Przeciwdziałanie zmianom klimatycznym, adaptacja do zmian oraz ochrona środowiska naturalnego	<p><i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z realizacją działań związanych z ochroną środowiska:</i></p> <p>Racjonalizacja i rozwój zrównoważonej gospodarki wodno-ściekowej poprzez budowę, rozbudowę i modernizację, urządzeń i sieci wodno-kanalizacyjnej; Podejmowanie działań w celu zwiększenia efektywności energetycznej, ochrony powietrza i przeciwdziałania smogowi, w tym termomodernizacja obiektów kubaturowych; Promocja i zastosowanie odnawialnych źródeł energii w celu zwiększenia efektywności energetycznej, ochrony powietrza, ograniczenia niskiej emisji i przeciwdziałania smogowi; Budowa systemów monitoringu korzystania z zasobów energetycznych; Wsparcie zrównoważonego systemu komunikacji zbiorowej; Rozwój i unowocześnianie systemów odbioru odpadów; Inwestycje w system ochrony przed nagłymi zjawiskami związanymi ze zmianami klimatycznymi oraz realizacja działań zmierzających do zapobiegania i dostosowywania do zmian klimatu i zachowania bioróżnorodności;</p> <p><i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z przeciwdziałaniem degradacji środowiska:</i></p> <p>Likwidacja nielegalnych wysypisk śmieci; Likwidacja nielegalnych szamb, wpustów odprowadzających ścieki do cieków wodnych;</p> <p><i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z realizacją inicjatyw zmierzających do utrzymania stanu prawidłowo zachowanych elementów środowiska:</i></p> <p>Działania na rzecz ochrony dziedzictwa przyrodniczego i otoczenie opieką cennych środowiskowo terenów Gminy;</p> <p>Działania informacyjne i edukacyjne z zakresu przeciwdziałania zmianom klimatycznym, podnoszenia efektywności energetycznej, zastosowania odnawialnych źródeł energii oraz segregacji odpadów;</p>

Cel strategiczny	Kierunki działań	Zakres działań
	<p>K 11. Tworzenie atrakcyjnej przestrzeni publicznej oraz zapewnienie odpowiednich warunków zrównoważonego rozwoju infrastrukturalnego</p>	<p><i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z budową i modernizacją zasobów mieszkaniowych wpisujących się w ideę zrównoważonego budownictwa mieszkaniowego:</i></p> <p>Uzbrajanie terenów pod budownictwo mieszkaniowe w infrastrukturę sieciową; Budowa zrównoważonych zasobów mieszkaniowych; Modernizacja zasobów mieszkaniowych;</p> <hr/> <p><i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z inwestycjami w infrastrukturę drogową i komunikacyjną:</i></p> <p>Wykorzystanie szans związanych z dogodnymi połączeniami ponadlokalnymi (lotnisko, autostrada, drogi krajowe); Budowa dróg wraz z infrastrukturą towarzyszącą, w tym w celach inwestycyjnych i gospodarczych; Rozbudowa i modernizacja dróg oraz obiektów inżynierskich wraz z dostosowaniem ich do zwiększonego ruchu kołowego, w tym na cele inwestycyjne i gospodarcze; Zapewnienie optymalnych warunków korzystania z komunikacji zbiorowej (przystanki, połączenia, dynamiczny system informacji); Stworzenia miejsc przesiadkowych wraz z konieczną infrastrukturą towarzyszącą, w tym parkingi, stojaki rowerowe itp.; Inwestowanie w miejsca postojowe wg potrzeb lokalnych; Wsparcie poprawy jakości dróg pozostających poza kompetencjami Gminy; Działania związane z poprawą bezpieczeństwa ruchu drogowego; Działania związane z poprawą bezpieczeństwa na przejściach dla pieszych;</p>

Cel strategiczny	Kierunki działań	Zakres działań
		<p><i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z budową i modernizacją infrastruktury sportowej, turystycznej, kulturalnej i rekreacyjnej:</i></p> <p>Budowa, rozbudowa nowoczesnej i funkcjonalnej infrastruktury sportowej; Wyposażenie obszaru Gminy w konieczne elementy infrastruktury turystycznej; Budowa, rozbudowa nowoczesnej i funkcjonalnej infrastruktury kulturalnej; Budowa, rozbudowa nowoczesnej i funkcjonalnej infrastruktury rekreacyjnej;</p> <p><i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z inwestycjami w infrastrukturę edukacyjną:</i></p> <p>Budowa i modernizacja obiektów edukacyjnych; Budowa i modernizacja przyszkolnych obiektów sportowych;</p> <p><i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z realizacją inwestycji w obrębie ciągów pieszych, ścieżek rowerowych i oświetlenia:</i></p> <p>Stworzenie spójnej, bezpiecznej i atrakcyjnej sieci dróg rowerowych z uwzględnieniem zarówno funkcjonalności dla mieszkańców jak i atrakcyjności turystyczno-rekreacyjnej; Budowa i modernizacja ciągów pieszych, ciągów pieszo-rowerowych, w tym realizacja systemów bezpieczeństwa użytkowników; Modernizacja i rozbudowa efektywnego oświetlenia na terenie Gminy;</p> <p><i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych ze wsparciem infrastruktury służącej celom w sferze społecznej:</i></p> <p>Budowa, modernizacja obiektów służących celom sfery społecznej, w tym usług przeznaczonych dla grup defaworyzowanych; Modernizacja, przebudowa i nadanie nowych funkcji nieużytkowanym budynkom i lokalom;</p>

Cel strategiczny	Kierunki działań	Zakres działań
		<p><i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z uzbrojeniem terenów inwestycyjnych:</i></p> <p>Uzbrojenie terenów inwestycyjnych w infrastrukturę sieciową pod działalność gospodarczą; Modernizacja i readaptacja nieużytkowanych budynków i lokali na cele związane z biznesem;</p>
	<p>K 12. Rozwój przyjaznej i bezpiecznej przestrzeni publicznej oraz zwiększenie jej dostępności</p>	<p><i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z tworzeniem nowoczesnych, funkcjonalnych, bezpiecznych i estetycznych przestrzeni publicznych umożliwiających integrację społeczności lokalnych, z zagospodarowaniem otoczenia przy wykorzystaniu niebiesko-zielonej infrastruktury:</i></p> <p>Adaptacja terenów zdegradowanych na miejsce spotkań mieszkańców; Opracowanie i zastosowanie spójnej formy organizacji przestrzeni miejskiej; Działania przeciwdziałające problemom przestrzennym, wspierające podniesienie atrakcyjności i estetyki przestrzeni publicznych; Stworzenie miejsc kompleksowej aktywności mieszkańców (możliwość uprawiania wielu aktywności) przy wykorzystaniu niebiesko-zielonej infrastruktury; Zwiększenie poziomu dostępności obiektów użyteczności publicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami oraz eliminacja barier architektonicznych w przestrzeni publicznej, utrudniających funkcjonowanie osób z niepełnosprawnościami i dysfunkcjami;</p>
	<p>K 13. Wspomaganie zrównoważonego i racjonalnego rozwoju rolnictwa</p>	<p><i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z wspieraniem zrównoważonego rolnictwa:</i></p> <p>Edukacja społeczności lokalnej w zakresie funkcjonowania ekologicznego rolnictwa; Wsparcie rozwoju ekologicznego rolnictwa;</p>

Cel strategiczny	Kierunki działań	Zakres działań
	K 14. Działania z zakresu zapewnienia odpowiedniej retencji i przeciwdziałanie skutkom suszy	<p><i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z racjonalnym zarządzaniem gospodarką wodną i przeciwdziałanie skutkom suszy:</i></p> <p>Uporządkowanie i rozwój systemu melioracyjnego oraz działania na rzecz stworzenia odpowiedniego systemu retencji wodnej; Działania informacyjne i edukacyjne z zakresu, racjonalnego zużycia i retencjonowania wody;</p>

Źródło: opracowanie własne

7. Rezultaty planowanych działań

Strategia skupia się na kluczowych działaniach istotnych dla rozwoju Gminy Sośnicowice i określa oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz określone wskaźniki ich osiągnięcia. Planowanym rezultatem jest sytuacja, w której Gmina doprowadzi do stworzenia przyjaznych warunków zrównoważonego rozwoju i zaspokojenia zaistniałych potrzeb kluczowych uczestników życia społeczno-gospodarczego. Ponadto mając na uwadze dobrostan mieszkańców Gminy oraz innych uczestników życia społeczno-gospodarczego, jako rezultat zakłada się, że Gmina stanie się dobrym miejscem do życia, o wysokiej jakości warunkach do funkcjonowania jej mieszkańców, a także obszarem atrakcyjnym gospodarczo, zarówno dla potencjalnych inwestorów jak i obecnego sektora gospodarczego. W wyniku wykorzystania potencjału i stymulujących działań w sferach społecznej, gospodarczej i przestrzennej, rezultatem będzie dalszy wzrost konkurencyjności Gminy co pozwoli na jej efektywny i zrównoważony rozwój. Rezultatem prowadzonych działań będzie także stworzenie warunków do zrównoważonego rolnictwa, adaptacja i dostosowanie się do zachodzących zmian klimatycznych, poprawa oraz ochrona środowiska, stworzenie przyjaznej przestrzeni do życia i funkcjonowania, w tym rozwój infrastruktury i odpowiednie gospodarowanie przestrzenią.

Efektom realizacji Strategii i zaplanowanych działań będzie także łagodzenie społecznych i gospodarczych skutków transformacji społeczno-gospodarczej, w tym ograniczenie niekorzystnych zjawisk i trendów sfery społeczno-ekonomicznej, wsparcie rozwoju kapitału społecznego, kreowanie jego aktywności na rzecz rozwoju Gminy, oraz podniesienie poziomu integracji społecznej pomiędzy mieszkańcami, przedsiębiorcami i kluczowymi podmiotami wpływającymi na kształtowanie i wdrażanie jej polityki rozwoju. Mając na uwadze, że efekty te nie są rozłączne, a wręcz przeciwnie - wzajemnie się przenikają i uzupełniają, możliwe będzie uzyskanie efektu synergii, prowadzącego do zrównoważonego rozwoju i budowania więzi pomiędzy interesariuszami, a także sprawnego zarządzania procesem rozwoju Gminy.

Korelacja celów strategicznych, kierunków działania, oczekiwanych rezultatów prowadzonych działań i wskaźników ich realizacji, zostały przedstawione w poniższej tabeli:

Tabela 29 Cele strategiczne, kierunki działań, oczekiwane rezultaty prowadzonych działań i wskaźniki ich realizacji

Cele strategiczne	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki oceny rezultatów	Podmioty realizujące	Oczekiwany trend
C 1. Rozwój konkurencyjnej gospodarki i lokalnej przedsiębiorczości oraz podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej	K 1. Wspomaganie rozwoju zasobooszczędnej i konkurencyjnej przedsiębiorczości	Zbudowanie silnego sektora gospodarczego	Liczba nowopowstałych przedsiębiorstw	Urząd Miejski podmioty gospodarcze instytucje otoczenia biznesu	wzrost
		Poprawa jakości obsługi inwestora	Liczba przedsiębiorstw, którym udzielono wsparcia		
		Stworzenie oferty inwestycyjnej	Liczba działań obejmujących promocję inwestycyjną	Urząd Miejski podmioty gospodarcze	wzrost
Podniesienie zainteresowania inwestorów ofertą	Liczba wydarzeń i prezentacji o tematyce lokalnego środowiska gospodarczego na targach/spotkaniach/sympozyjach				
			Liczba udzielonych preferencji, zastosowanych zwolnień czy ulg związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej		

Cele strategiczne	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki oceny rezultatów	Podmioty realizujące	Oczekiwany trend
		Zbudowanie konkurencyjnego sektora gospodarczego	<p>Liczba wdrożonych w lokalnych przedsiębiorstwach konkurencyjnych rozwiązań</p> <p>Liczba przedsiębiorstw, które wdrożyły nowoczesne metody zarządzania jakością, energią i środowiskiem</p> <p>Liczba udzielonych preferencji, zastosowanych zwolnień czy ulg związanych z prowadzeniem działalności</p>	Urząd Miejski podmioty gospodarcze instytucje otoczenia biznesu	wzrost
	K 2. Podnoszenie kompetencji i rozwijanie atrakcyjnego rynku pracy	Zbudowanie silnego rynku pracy i wzrost zatrudnienia	<p>Liczba przedsiębiorstw, które uzyskały wsparcie na tworzenie nowych miejsc pracy</p> <p>Liczba porozumień zawiązanych między instytucjami otoczenia biznesu a przedsiębiorstwami</p>	Urząd Miejski podmioty gospodarcze instytucje otoczenia biznesu	wzrost

Cele strategiczne	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki oceny rezultatów	Podmioty realizujące	Oczekiwany trend
		Podniesienie kompetencji i umiejętności uczestników rynku pracy	Liczba uczestników warsztatów związanych z dobrymi praktykami w przedsiębiorstwach Liczba uczestników szkoleń z zakresu praw i obowiązków pracowników Liczba uczestników szkoleń i kursów kwalifikujących do pracy w zawodach deficytowych	Urząd Miejski podmioty gospodarcze podmioty prowadzące warsztaty i kursy osoby fizyczne	wzrost
		Podniesienie poziomu współpracy międzysektorowej	Liczba zawiązanych klastrów Liczba zawiązanych partnerstw lokalnych	Urząd Miejski podmioty gospodarcze podmioty prowadzące organizacje partnerskie	wzrost
C 2. Poprawa jakości życia i tworzenie dobrych warunków do funkcjonowania społeczeństwa lokalnego oraz zwiększenie dostępności i poziomu usług publicznych	K 3. Podnoszenie jakości usług socjalnych i zdrowotnych	Podniesienie poziomu jakości usług zdrowotnych	Liczba pacjentów korzystających z poszerzonej oferty placówek ochrony zdrowia Wysokość nakładów na doposażenie i modernizację placówek ochrony zdrowia	Urząd Miejski placówki ochrony zdrowia	wzrost
		Podniesienie poziomu świadomości zdrowotnej	Liczba akcji propagujących zachowania prozdrowotne Liczba akcji propagujących zdrowy styl i tryb życia Liczba zrealizowanych badań profilaktycznych	Urząd Miejski placówki ochrony zdrowia podmioty społeczne i podmioty gospodarcze działające w zakresie profilaktyki zdrowia	wzrost

Cele strategiczne	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki oceny rezultatów	Podmioty realizujące	Oczekiwany trend
		Podniesienie poziomu jakości polityki społecznej	<p>Liczba osób objętych opieką asystenta rodziny / opiekuna lub osoby niepełnosprawnej</p> <p>Liczba osób objętych systemem usług opiekuńczych, środowiskowych i wytchnieniowych</p> <p>Liczba osób wykluczonych objętych usługami socjalnymi w celu poprawy ich sytuacji życiowej</p>	Urząd Miejski OPS	wzrost

Cele strategiczne	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki oceny rezultatów	Podmioty realizujące	Oczekiwany trend
	K 4. Stymulowanie rozwoju społecznego, w tym aktywizacja ludzi młodych, oraz wspieranie polityki prospołecznej, prorodzinnej i senioralnej, a także podnoszenie kompetencji i umiejętności społecznych	Podniesienie poziomu integracji i aktywności mieszkańców	<p>Liczba osób uczestniczących w warsztatach aktywizujących zawodowo osoby z grup defaworyzowanych</p> <p>Liczba działań aktywizujących i integrujących dla ludzi starszych,</p> <p>Liczba działań aktywizujących i integrujących dla ludzi młodych</p> <p>Liczba międzypokoleniowych działań aktywizujących i integrujących</p> <p>Liczba osób wykluczonych społecznie, które ukończyły praktyczne kursy zdobycia zatrudnienia</p> <p>Liczba osób starszych objętych opieką</p> <p>Liczba dzieci objętych opieką</p>	Urząd Miejski OPS podmioty prowadzące warsztaty i kursy podmioty prowadzące działania aktywizujące i integrujące podmioty gospodarcze	wzrost
		Wzmocnienie kapitału społecznego i poczucia tożsamości lokalnej	<p>Wysokość środków przeznaczonych na wsparcie działalności kół, grup, klubów, stowarzyszeń formalnych i nieformalnych</p> <p>Liczba kampanii dotyczących budowania tożsamości lokalnej</p>	Urząd Miejski podmioty społeczne	wzrost

Cele strategiczne	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki oceny rezultatów	Podmioty realizujące	Oczekiwany trend
	K 5. Wzrost poczucia bezpieczeństwa publicznego	Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego	Liczba wdrożonych działań poprawiających bezpieczeństwo publiczne	Urząd Miejski policja straż pożarna podmioty społeczne	wzrost
			Liczba wdrożonych działań przeciwdziałających patologiom i przemocy w rodzinie		
			Liczba zainstalowanych systemów monitoringu	Urząd Miejski	
			Liczba oznakowanych miejsc niebezpiecznych		wzrost
			Wysokość środków przeznaczonych na wsparcie działalności organizacji działających na rzecz poprawy bezpieczeństwa	Urząd Miejski podmioty społeczne	wzrost
			Liczba kampanii na rzecz poprawy bezpieczeństwa		
	K 6. Stymulowanie rozwoju i tworzenie warunków do współpracy społecznej oraz współpracy międzysektorowej	Podniesienie poziomu współpracy społecznej	Liczba wydarzeń realizowanych w ramach Lokalnej Grupy Działania	Urząd Miejski podmioty społeczne	wzrost
			Liczba wspólnych wydarzeń realizowanych w ramach współpracy podmiotów społecznych		

Cele strategiczne	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki oceny rezultatów	Podmioty realizujące	Oczekiwany trend
		Podniesienie poziomu współpracy międzysektorowej	Liczba wydarzeń w zakresie wymiany doświadczeń Liczba zrealizowanych projektów w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego	podmioty gospodarcze podmioty publiczne mieszkańcy	wzrost
		Podniesienie poziomu świadomości i partycypacji społecznej mieszkańców	Liczba przeprowadzonych konsultacji społecznych	Urząd Miejski podmioty społeczne podmioty gospodarcze podmioty publiczne mieszkańcy	wzrost
	K 7. Animacja działań na rzecz rozwoju sportu, kultury, rekreacji i turystyki	Zwiększenie dostępności oferty sportowej	Liczba zorganizowanych inicjatyw sportowych Wysokość środków przeznaczonych na wsparcie działalności w zakresie upowszechniania sportu	Urząd Miejski podmioty społeczne kluby i organizacje sportowe	wzrost
		Zwiększenie dostępności oferty rekreacyjnej	Liczba akcji promujących lokalną rekreację Wysokość środków przeznaczonych na wydarzenia o charakterze rekreacyjnym	Urząd Miejski podmioty społeczne podmioty gospodarcze podmioty turystyczne	wzrost

Cele strategiczne	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki oceny rezultatów	Podmioty realizujące	Oczekiwany trend
		Zwiększenie dostępności oferty kulturalnej i poczucia tożsamości lokalnej	Liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych Liczba prezentacji lokalnych twórców kultury Liczba uczestników warsztatów o tematyce kulturalnej Liczba kampanii promujących ofertę i zasoby kulturalne	Urząd Miejski podmioty społeczne podmioty kultury	wzrost
		Zwiększenie dostępności oferty turystycznej i poczucia tożsamości lokalnej Poprawa jakości obsługi ruchu turystycznego Stworzenie lokalnego produktu turystycznego Podniesienie atrakcyjności oferty turystycznej	Liczba lokalnych produktów turystycznych Liczba kampanii promujących zasoby turystyczne Liczba wydarzeń i prezentacji o tematyce atrakcyjnego środowiska turystycznego na targach / spotkaniach / sympozjach Wysokość środków przeznaczonych na wsparcie działalności w zakresie zwiększania atrakcyjności turystycznej	Urząd Miejski podmioty społeczne podmioty gospodarcze podmioty turystyczne	wzrost

Cele strategiczne	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki oceny rezultatów	Podmioty realizujące	Oczekiwany trend
	K 8. Podnoszenie poziomu edukacji	Zwiększenie dostępności oferty edukacyjnej	Liczba zorganizowanych zajęć edukacyjnych dla wszystkich grup wiekowych Liczba zorganizowanych zajęć pozalekcyjnych	Urząd Miejski szkoły podmioty społeczne podmioty działające w obszarze edukacji	wzrost
		Podniesienie poziomu kompetencji i jakości usług edukacyjnych	Liczba uczestników programów edukacji Liczba szkoleń i kursów w zakresie technik ICT Wysokość środków przeznaczonych na wyposażenie pracowni przedmiotowych Liczba uczniów korzystających z przyjaznych metod i warunków edukacji z zastosowaniem technik ICT i multimedialnych pomocy technicznych	Urząd Miejski szkoły podmioty społeczne podmioty działające w obszarze edukacji	wzrost
	K 9. Efektywne funkcjonowanie wspólnoty samorządowej	Kreowanie pozytywnego wizerunku Gminy	Wysokość pozyskanego dofinansowania ze środków krajowych i zagranicznych	Urząd Miejski	wzrost
		Podniesienie sprawności administracyjnej i usprawnianie procesów planistycznych	Wysokość środków wykorzystanych na nowoczesne metody komunikacji i efektywnego działania		

Cele strategiczne	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki oceny rezultatów	Podmioty realizujące	Oczekiwany trend
		Podniesienie atrakcyjności i zainteresowania inwestorów, turystów i potencjalnych mieszkańców	Liczba materiałów poświęconych zaprezentowaniu całościowego potencjału Gminy i atrakcyjności jego obszaru Kwota wydatków na promocję Gminy podczas targów, wizyt, wymian	Urząd Miejski podmioty społeczne	wzrost
		Profesjonalizacja komunikacji i dialogu z mieszkańcami	Liczba osób korzystających z cyfrowych e-usług	Urząd Miejski	wzrost

<p>C 3. Zwiększenie atrakcyjności przestrzeni, tworzenie warunków infrastrukturalnych, oraz zapewnienie możliwości zrównoważonego rozwoju w środowisku i rolnictwie</p>	<p>K 10. Przeciwdziałanie zmianom klimatycznym, adaptacja do zmian oraz ochrona środowiska naturalnego</p>	<p>Podniesienie jakości życia poprzez rozwój infrastruktury technicznej i funkcjonalnej związanej z ochroną środowiska, zrównoważoną gospodarką energetyczną i przeciwdziałaniem zmianom klimatycznym i ochroną bioróżnorodności</p>	<p>Liczba wybudowanych / zmodernizowanych obiektów sieci wodno-kanalizacyjnej</p> <p>Długość wybudowanych / zmodernizowanych sieci wodno-kanalizacyjnych</p> <p>Liczba budynków poddanych procesom efektywności energetycznej i termomodernizacji</p> <p>Liczba wdrożonych systemów wykorzystujących energię odnawialną</p> <p>Długość wybudowanych / zmodernizowanych sieci ciepłowniczych</p> <p>Liczba wykonanych systemów monitoringu korzystania z zasobów energetycznych</p> <p>Liczba inwestycji z zakresu unowocześniania systemów odbioru odpadów</p> <p>Wysokość środków przeznaczonych na wsparcie zrównoważonego systemu komunikacji zbiorowej</p>	<p>Urząd Miejski</p>	<p>wzrost</p>
---	--	--	--	----------------------	---------------

Cele strategiczne	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki oceny rezultatów	Podmioty realizujące	Oczekiwany trend
			<p>Wysokość środków przeznaczonych na inwestycje w system ochrony przed nagłymi zjawiskami klimatycznymi</p> <p>Wysokość środków przeznaczonych na wsparcie działań zmierzających do zachowania bioróżnorodności</p>		
		Podnoszenie jakości zdegradowanego środowiska	<p>Liczba zlikwidowanych nielegalnych wysypisk śmieci</p> <p>Liczba zlikwidowanych nielegalnych szamb, wpustów odprowadzających ścieki do cieków wodnych</p>	Urząd Miejski	wzrost
		Podniesienie poziomu ochrony dziedzictwa przyrodniczego	Wysokość środków przeznaczonych na opiekę nad cennymi środowiskowo elementami środowiska Gminy	Urząd Miejski	wzrost
		Podniesienie poziomu wiedzy mieszkańców w zakresie przeciwdziałania zmianom klimatycznym, podnoszenia efektywności energetycznej, zastosowania OZE i segregacji odpadów	Wysokość środków przeznaczonych na działania informacyjne i edukacyjne z zakresu przeciwdziałania zmianom klimatycznym, podnoszenia efektywności energetycznej, zastosowania OZE i segregacji odpadów	podmioty społeczne	wzrost

Cele strategiczne	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki oceny rezultatów	Podmioty realizujące	Oczekiwany trend
	K 11. Tworzenie atrakcyjnej przestrzeni publicznej oraz zapewnienie odpowiednich warunków zrównoważonego rozwoju infrastrukturalnego	Podniesienie poziomu jakości i dostępności infrastruktury mieszkaniowej	<p>Powierzchnia wybudowanych zasobów mieszkaniowych</p> <p>Powierzchnia zasobów mieszkaniowych objętych kompleksową modernizacją</p> <p>Powierzchnia uzbrojonych terenów pod budownictwo mieszkaniowe</p> <p>Powierzchnia zasobów mieszkaniowych objętych kompleksową modernizacją</p>	Urząd Miejski deweloperzy podmioty gospodarcze podmioty społeczne prywatni inwestorzy	wzrost

Cele strategiczne	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki oceny rezultatów	Podmioty realizujące	Oczekiwany trend
		Podniesienie poziomu jakości i dostępności infrastruktury drogowej i komunikacyjnej	<p>Długość wybudowanych dróg</p> <p>Długość zmodernizowanych dróg</p> <p>Wysokość środków przeznaczonych na polepszenie warunków korzystania z komunikacji zbiorowej</p> <p>Wysokość środków przeznaczonych na polepszenie bezpieczeństwa ruchu drogowego</p> <p>Liczba powstałych miejsc przesiadkowych</p> <p>Liczba powstałych miejsc parkingowych</p>	Urząd Miejski	wzrost

Cele strategiczne	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki oceny rezultatów	Podmioty realizujące	Oczekiwany trend
		Podniesienie poziomu jakości i dostępności infrastruktury sportowej, turystycznej kulturalnej i rekreacyjnej	Liczba wybudowanych / zmodernizowanych obiektów sportowych Wysokość środków przeznaczonych na infrastrukturę turystyczną Wysokość środków przeznaczonych na infrastrukturę kulturalną Wysokość środków przeznaczonych na infrastrukturę rekreacyjną	Urząd Miejski podmioty społeczne kluby i organizacje sportowe podmioty kultury	wzrost
		Podniesienie poziomu jakości i dostępności infrastruktury edukacyjnej	Liczba wybudowanych / zmodernizowanych obiektów edukacyjnych Liczba wybudowanych / zmodernizowanych przyszkolnych obiektów sportowych	Urząd Miejski szkoły	wzrost

Cele strategiczne	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki oceny rezultatów	Podmioty realizujące	Oczekiwany trend
		Podniesienie poziomu jakości i dostępności infrastruktury ciągów pieszych, ścieżek rowerowych i oświetlenia	Długość wybudowanych / zmodernizowanych ciągów pieszych i pieszo - rowerowych Liczba wybudowanych systemów bezpieczeństwa użytkowników dróg Długość wybudowanych ścieżek rowerowych Wysokość środków przeznaczonych na modernizację i rozbudowę systemu oświetlenia	Urząd Miejski	wzrost
		Podniesienie poziomu jakości i dostępności infrastruktury służącej celom społecznym	Wysokość środków przeznaczonych na budowę, modernizację obiektów służących celom sfery społecznej Wysokość środków przeznaczonych na modernizację, przebudowę i nadanie nowych funkcji społecznym nieużytkowanym budynkom i lokalom	Urząd Miejski	wzrost

Cele strategiczne	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki oceny rezultatów	Podmioty realizujące	Oczekiwany trend
		Podniesienie poziomu jakości i dostępności infrastruktury służącej celom gospodarczym i rozwoju inwestycyjnego	Powierzchnia uzbrojonych terenów pod działalność gospodarczą Wysokość środków przeznaczonych na modernizację i readaptację nieużytkowanych budynków i lokali na cele gospodarcze	Urząd Miejski	wzrost
	K 12. Rozwój przyjaznej i bezpiecznej przestrzeni publicznej oraz zwiększenie jej dostępności	Stworzenie nowoczesnych, funkcjonalnych, bezpiecznych i estetycznych przestrzeni publicznych z wykorzystaniem niebiesko-zielonej infrastruktury	Powierzchnia zaadaptowanych terenów zdegradowanych na miejsce spotkań mieszkańców Liczba działań wynikających z spójnej formy organizacji przestrzeni miejskiej Liczba miejsc kompleksowej rekreacji mieszkańców z wykorzystaniem niebiesko-zielonej infrastruktury Liczba obiektów z udogodnieniami dla osób ze szczególnymi potrzebami	Urząd Miejski podmioty społeczne podmioty kultury	wzrost

Cele strategiczne	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki oceny rezultatów	Podmioty realizujące	Oczekiwany trend
	K 13. Wspomaganie zrównoważonego i racjonalnego rozwoju rolnictwa	Stworzenie warunków do zrównoważonego rolnictwa Podniesienie poziomu wiedzy mieszkańców w zakresie zrównoważonego rolnictwa	Ilość działań podejmowanych na rzecz zrównoważonego rolnictwa Ilość kampanii edukacyjnych na rzecz zrównoważonego rolnictwa	Urząd Miejski podmioty sektora rolnego	wzrost
	K 14. Działania z zakresu zapewnienia odpowiedniej retencji i przeciwdziałanie skutkom suszy	Stworzenie systemu retencjonowania i odpowiedniego meliorowania na obszarze Gminy Podniesienie poziomu wiedzy mieszkańców w zakresie racjonalnego zużycia i retencjonowania wody	Wysokość środków przeznaczonych na rozwój systemu melioracyjnego i działania na rzecz stworzenia odpowiedniego systemu retencji wodnej Ilość kampanii edukacyjnych na rzecz racjonalnego zużycia i retencjonowania wody	Urząd Miejski	wzrost

Źródło: opracowanie własne

8. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz kluczowe uwarunkowania rozwojowe

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej, zgodnie z przepisami art. 10e ust. 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, jest jednym z obowiązkowych elementów Strategii Gminy. Model jest odwzorowaniem kluczowych elementów strategii, ujętych w wymiarze przestrzennym. Decydujące znaczenie ma tutaj Misja Gminy Sośnicowice określająca nadrzędny kierunek rozwoju dla Gminy w okresie do 2032 roku. Misja zakłada wykorzystanie potencjałów i stymuluje działania w sferach społecznej, gospodarczej i przestrzennej, które doprowadzą do stworzenia przyjaznych warunków zrównoważonego rozwoju, mając na uwadze dobrostan mieszkańców i innych uczestników życia społeczno-gospodarczego.

W wyniku przeprowadzonej diagnozy i procesu partycypacyjnego oraz zidentyfikowanych potrzeb i potencjałów rozwojowych, w ramach założonego modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy, wskazano zarówno obszary o wysokiej koncentracji zjawisk kryzysowych, jak i obszary do planowanej działalności inwestycyjnej czy proponowanych zmian przestrzennych. Obszary te, zgodnie z przyjętymi ustaleniami, mają być miejscem umożliwiającym realizację celów strategicznych dostosowanych do specyfiki tych obszarów. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych, a także oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, zawierają najważniejsze elementy wpływające na pozytywne przekształcanie obszaru, wybrane spośród różnorodnych elementów opisujących warunki, zasoby, pozytywne cechy, walory, konieczności, potrzeby, ograniczenia czy braki, a także poziom realizacji różnych funkcji oraz uwarunkowania wpływające na warunki życia mieszkańców.

W oparciu o założenia do prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie wyrażonej w dokumencie Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Sośnicowice oraz w oparciu o wnioski z przeprowadzonej diagnozy i procesu przeprowadzonej partycypacji społecznej, a także w wyniku ustaleń planistycznych, przyjęto założenia dla modelu przestrzenno-funkcjonalnego, obejmujące ustalenia i rekomendacje w zakresie polityki przestrzennej, oraz planowane kierunki działań. Zaplanowany docelowy model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Sośnicowice stanowi zilustrowanie

założeń i zaplanowanych w strategii Gminy procesów rozwoju, będąc jednocześnie wypadkową działań diagnostycznych i badawczych oraz konsultacyjnych.

Model składa się z części opisowej i graficznej. Część opisowa zawiera kluczowe uwarunkowania rozwojowe oraz ustalenia i rekomendacje do prowadzenia polityki przestrzennej na obszarze Gminy. Część graficzna reprezentowana jest przez mapy w skali 1:60000:

1. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Sośnicowice,
2. Elementy gospodarki i infrastruktury Gminy Sośnicowice,
3. Elementy środowiska przyrodniczego Gminy Sośnicowice.

W części graficznej, wskazano obszary interwencji tj. planowanych zmian w przestrzeni, w konsekwencji planowanych przedsięwzięć rozwojowych, co stanowi ilustrację założeń strategicznych ukierunkowanej terytorialnie polityki rozwoju Sośnicowic. Poniżej zaprezentowano krótką charakterystykę wybranych obszarów i kierunków interwencji w obszarze Gminy.

Obszary 1 to przedsięwzięcia z zakresu ochrony środowiska.

1.1 Budowa PSZOKu wraz z zakupem pojazdów do jego obsługi: Sośnicowice, ul. Powstańców, dz. nr 2275/395;

1.2 Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie całej Gminy;

1.3 Budowa sieci kanalizacji deszczowej na obszarach skanalizowanych (kanalizacja sanitarna) celem niewprowadzania wód opadowych do sieci kanalizacji sanitarnej – sołectwa: Smolnica, Łany Wielkie, Sośnicowice, Trachy i Sierakowice;

Obszary 2 to przedsięwzięcia z zakresu infrastruktury komunikacyjnej na terenie Gminy.

2.1 Zakup taboru zeroemisyjnego wraz z niezbędną infrastrukturą przeznaczoną do jego zasilania i obsługi dla Gminy Sośnicowice – ZGKIM Sośnicowice, ul. Powstańców 6, dz. nr 401/1 ark.1;

2.2 Budowa i przebudowa dróg gminnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą na obszarze całej Gminy;

Obszary 3 to przedsięwzięcia z zakresu ochrony środowiska, w tym odnawialnych źródeł energii, zwiększenia efektywności energetycznej i przeciwdziałania zmianom klimatycznym.

3.1 Budowa instalacji fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej w Gminie Sośnicowice:

- Sośnicowice: Urząd Miejski, Rynek 17 i 19, ul. Kościuszki 22, ul. Szprynek 1, ul. Szprynek 3, ul. Gimnazjalna 6,
- Smolnica, ul. Szkolna 1d,
- Kozłów, ul. Marcina 33,
- Sierakowice, ul. Wiejska 1;

3.2 Budowa instalacji fotowoltaicznych dla oczyszczalni ścieków oraz stacji uzdatniania wody na terenie Gminy Sośnicowice:

- ZGKIM Sośnicowice, ul. Powstańców 6, dz. nr 401/1, ark. 1,
- Oczyszczalnia Trachy, ul. Raciborska 78,
- Oczyszczalnia Sierakowice, ul. Leśna, dz. nr 267/29, ark. 12,
- Stacja Uzdatniania Wody Sośnicowice, ul. Smolnicka 5a,
- Stacja Uzdatniania Wody Sośnicowice, ul. Św. Jakuba 7,
- Stacja Uzdatniania Wody Sierakowice, ul. Kozielska 1a,
- Stacja Uzdatniania Wody Rachowice, ul. Do Groty 28;

3.3 Zielona energia w Gminie Sośnicowice - budowa instalacji OZE jako szansa na ekologiczną i tanią energię dla mieszkańców Gminy. Realizacja w ramach projektu partnerskiego Zielone Gminy - energia z OZE na terenie gmin partnerskich: Sośnicowice, Pilchowice, Rudziniec, Sośnicowice, Toszek, Wielowieś – obejmuje obszar całej Gminy;

Obszary 4 to przedsięwzięcia z zakresu infrastruktury rekreacji i sportu.

4.1 „Piaskowe tory”. Innowacyjne wykorzystanie infrastruktury kolejowej służące zwiększeniu roli turystyki i kultury w rozwoju subregionalnym, sołectwa Sierakowice i Rachowice;

4.2 Modernizacja obiektów infrastruktury sportowej:

- Sośnicowice – Orlik, ul. Raciborska 39,
- Trachy, ul. Raciborska 31,
- Bargłówka, ul. Kopanińska, dz. nr 3 ark.1,
- Tworóg, dz. nr 503/160 ark. 5,
- Sierakowice, ul. Wiejska 14, dz. nr 589/249,48 i inne ark.3,
- Rachowice, ul. Wiejska, dz. nr 71/7 ark. 5,
- Kozłów, ul. Młyńska, dz. nr 19/2 ark. 6,
- Łany Wielkie, ul. Łabędzka 41;

Obszary 5 to przedsięwzięcia z zakresu infrastruktury społecznej i przestrzeni publicznej.

5.1 Modernizacja mieszkań komunalnych gminnych oraz budynków użyteczności publicznej:

- Bargłówka, ul. Raciborska 67,
- Łany Wielkie: ul. Wiejska 47, ul. Wiejska 50,
- Rachowice: ul. Wiejska 111, ul. Wiejska 113,
- Sierakowice ul. Kozielska 3,
- Smolnica: ul. Szkolna 1, ul. Szkolna 1A, ul. Szkolna 12,
- Sośnicowice: ul. Gen. J. Bema 4, ul. Gen. J. Bema 6, ul. Gliwicka 1, ul. Gliwicka 25, ul. Gliwicka 30, ul. Gliwicka 32, ul. Kościelna 1, ul. Kozielska 4, ul. Powstańców 6A, ul. Rynek 1, ul. Rynek 4 - 5, ul. Rynek 11, ul. Rynek 13, ul. Rynek 14, ul. Rynek 15, ul. Rynek 16, ul. Rynek 18, ul. Smolnicka 17, ul. Szkolna 3,
- Trachy: ul. Raciborska 1, ul. Raciborska 31;

5.2 Modernizacja budynków OSP w Trachach, ul. Raciborska, dz. nr 2396/174 ark.2 i Tworogu Małym, ul. Wiejska 38a;

5.3 Modernizacja budynków i obiektów oświatowych:

- Kozłów, ul. Marcina 33,
- Sośnicowice, ul. Gimnazjalna 6,
- Sierakowice, ul. Wiejska 1,
- Sośnicowice, ul. Szprynek, dz. nr: 2375/72,2 376/72, 2377/72, 2378/72 ark.2;

5.4 Modernizacja budynku SP ZOZ, Łany Wielkie ul. Wiejska 9;

5.5 Poprawa infrastruktury służby zdrowia w celu umożliwienia stacjonowania karetki pogotowia przy Gminnym Ośrodku Zdrowia Sośnicowice, ul. Gliwicka 28;

5.6 Rozwój e-usług w Gminie Sośnicowice - na obszarze całej Gminy;

Obszary 6 to przedsięwzięcia z zakresu rozwoju konkurencyjności gospodarczej i oferty dla przedsiębiorców.

6.1 Rekultywacja terenu poeksploatacyjnego byłej zwirowni w Sośnicowicach: działki od nr 40/8 do nr 52/15;

6.2 Utworzenie II strefy aktywności gospodarczej w Gminie Sośnicowice: Sośnicowice, ul. Smolnicka.

Są to obszary zidentyfikowane na etapie prac nad strategią i wymagające weryfikacji istniejących uwarunkowań planistycznych, w tym realnych możliwości zagospodarowania obszarów, zgodnie z potrzebami rozwojowymi i możliwościami Gminy.

Mapa 3 Model struktury funkcjonalno – przestrzennej Gminy Sośnicowice (wraz z obszarami i kierunkami interwencji)

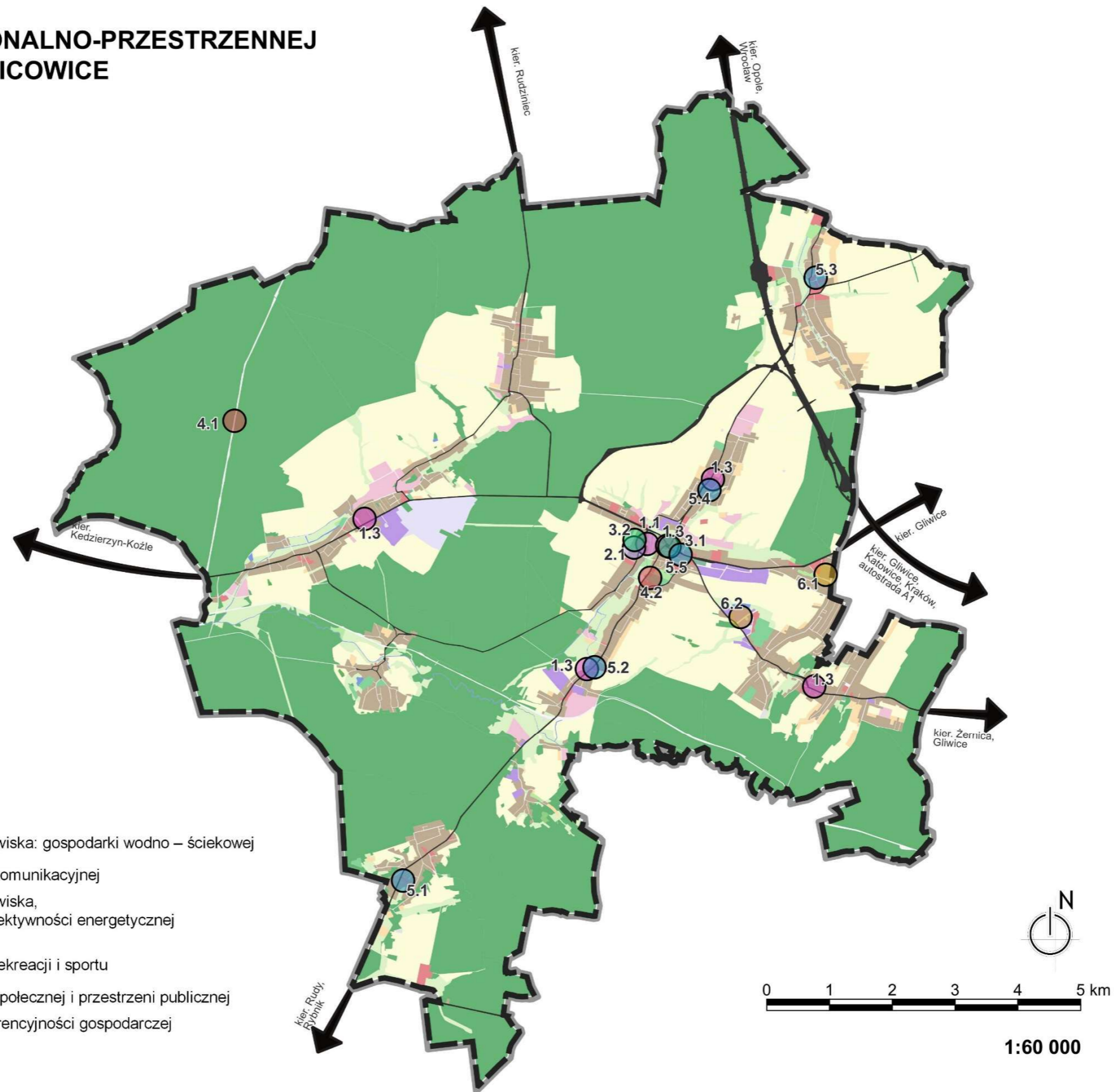
MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY SOŚNICOWICE

OZNACZENIA

- granica gminy Sośnicowice
- główny układ drogowy
- tereny mieszkaniowe
- tereny usług
- tereny aktywności gospodarczej
- tereny górnicze
- tereny komunikacji
- tereny infrastruktury
- tereny rolne
- tereny zabudowy rolniczej
- tereny produkcji rolniczej
- tereny zieleni urządzonej
- tereny sportu i rekreacji
- tereny cmentarzy
- tereny wód powierzchniowych
- tereny zieleni nieurządzonej
- tereny lasu

OBSZARY INTERWENCJI:

- obszar 1 przedsięwzięcia z zakresu ochrony środowiska: gospodarki wodno – ściekowej
- obszar 2 przedsięwzięcia z zakresu infrastruktury komunikacyjnej
- obszar 3 przedsięwzięcia z zakresu ochrony środowiska, w tym odnawialnych źródeł energii, zwiększenia efektywności energetycznej oraz przeciwdziałania zmianom klimatycznym
- obszar 4 przedsięwzięcia z zakresu infrastruktury rekreacji i sportu
- obszar 5 przedsięwzięcia z zakresu infrastruktury społecznej i przestrzeni publicznej
- obszar 6 przedsięwzięcia z zakresu rozwoju konkurencyjności gospodarczej i oferty dla przedsiębiorców

Źródło: opracowanie własne

ELEMENTY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO GMINY SOŚNICOWICE

OZNACZENIA

- granica gminy Sośnicowice
- główny układ drogowy
- tereny przeznaczone do zabudowy
- tereny komunikacji
- tereny infrastruktury
- tereny rolne
- tereny zieleni urządzonej
- tereny sportu i rekreacji
- tereny cmentarzy
- tereny wód powierzchniowych
- tereny zieleni nieurządzonej
- tereny lasu

zagrożenie powodzią

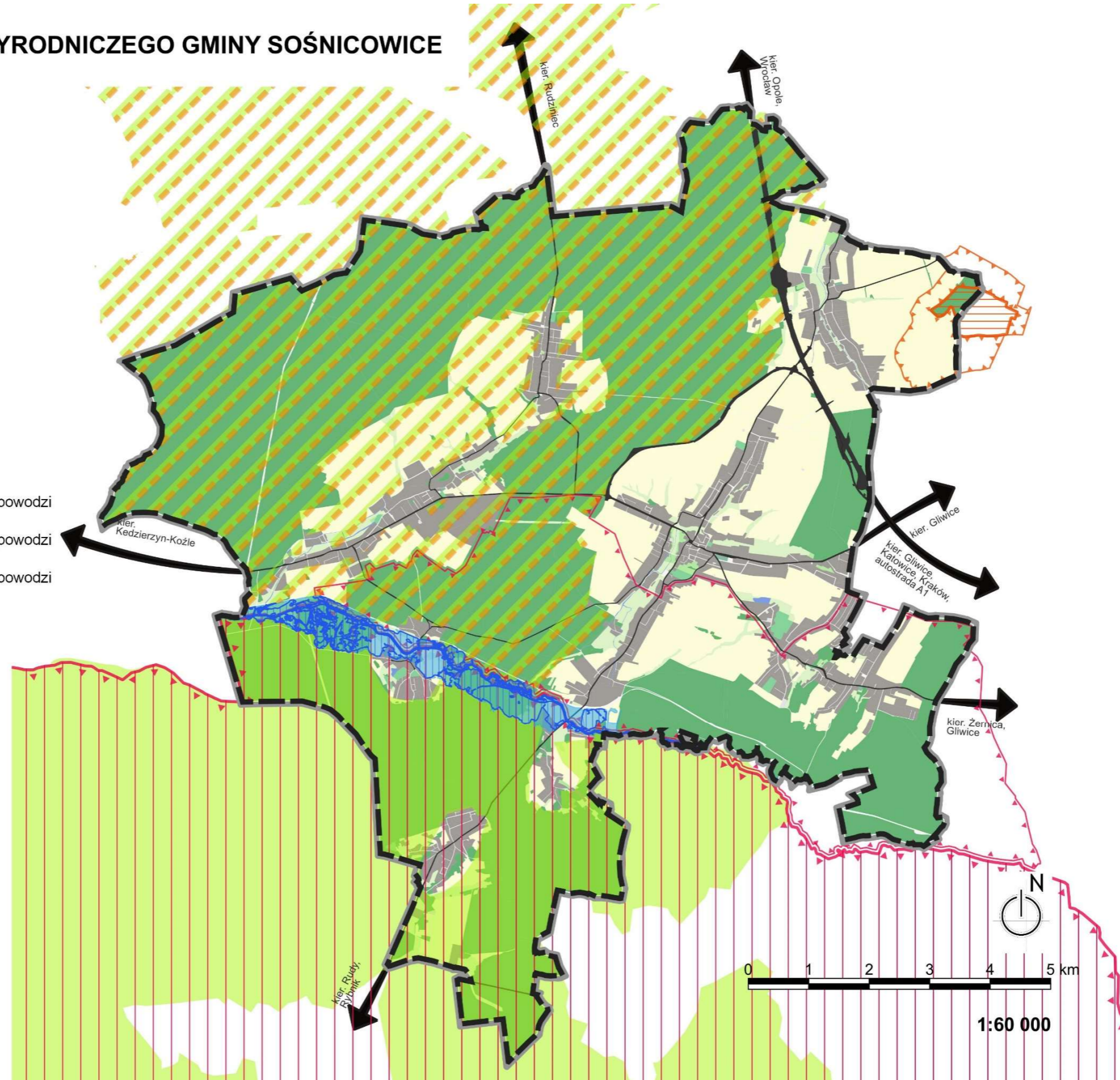
- zasięg obszaru, na którym prawdopodobieństwo powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat
- zasięg obszaru, na którym prawdopodobieństwo powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat
- zasięg obszaru, na którym prawdopodobieństwo powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat

obszary chronione

- Park Krajobrazowy Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich
- otulina Parku Krajobrazowego Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich
- rezerwat Las Dąbrowa
- otulina rezerwatu Las Dąbrowa

korytarze ekologiczne

- korytarz ssaków drapieżnych
- korytarz ssaków kopytnych
- obszar węzłowy korytarza ssaków kopytnych

Źródło: opracowanie własne

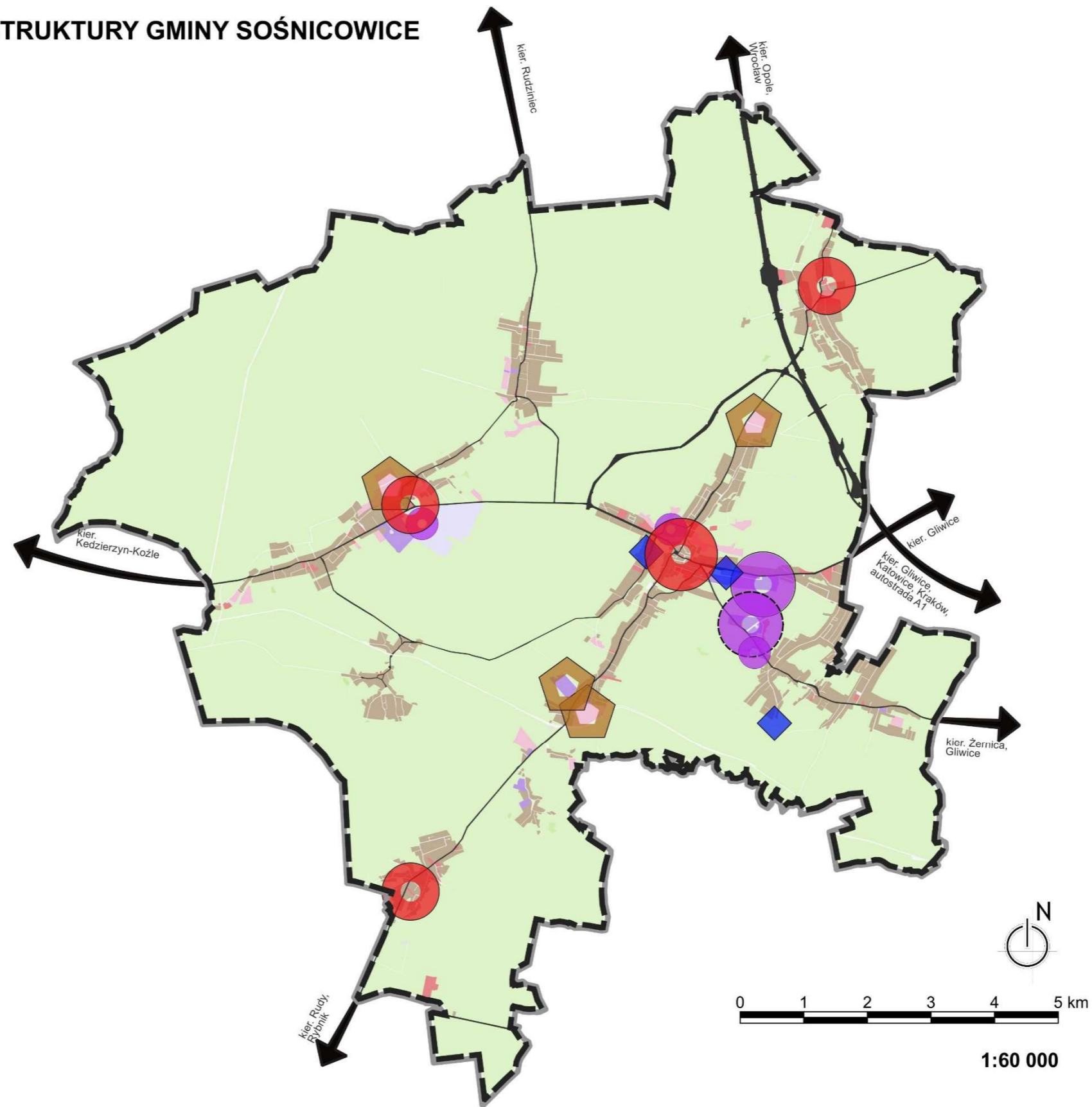
ELEMENTY GOSPODARKI I INFRASTRUKTURY GMINY SOŚNICOWICE

OZNACZENIA

- granica gminy Sośnicowice
- główny układ drogowy

istotne funkcje gospodarcze

- usługi publiczne - miasta i gminy
- usługi publiczne lokalne
- usługi komunalne
- istniejąca strefa aktywności gospodarczej
- planowana strefa aktywności gospodarczej
- większe zakłady produkcyjne
- produkcja rolnicza

Źródło: opracowanie własne

8.1 Kluczowe uwarunkowania rozwojowe

Gmina Sośnicowice jest położona w południowo-zachodniej Polsce, w zachodniej części województwa śląskiego, w południowo-zachodniej części powiatu gliwickiego. Powierzchnia Gminy wynosi 116,50 km², co stanowi około 17,52% powierzchni powiatu. Gmina sąsiaduje z miastem Gliwice oraz gminami powiatu gliwickiego: Rudziniec, Pilchowice, a także z należącą do powiatu raciborskiego gminą Kuźnia Raciborska i należącą do powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego gminą Bierawa. 90% obszaru Gminy stanowi część wiejska, a 10% część miejska. W skład Gminy Sośnicowice wchodzi miasto Sośnicowice i 8 sołectw: Bargłówka, Kozłów, Łany Wielkie, Sierakowice, Smolnica, Trachy, Tworóg Mały i Rachowice.

Sośnicowice są korzystnie położone w bezpośrednim sąsiedztwie Aglomeracji Śląskiej. Położone są ok. 16 km od Gliwic oraz ok. 42 km od Katowic. W odległości około 52 km położone są Chałupki, w których znajduje się przejście graniczne z Republiką Czeską. W odległości ok. 40 km od Sośnicowic znajduje się Międzynarodowy Port Lotniczy Katowice w Pyrzowicach, do którego szybki dojazd umożliwia DK88 oraz autostrada A1. Ponadto Sośnicowice leżą przy drogach wojewódzkich DW408 (łącząca Gliwice z Kędzierzynom-Koźlem), DW919 (łącząca Racibórz z Sośnicowicami), DW921 (łącząca Zabrze z Rudami) oraz w pobliżu autostrad A4 i A1. Przynależność Gminy do Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii pozwoliła m.in. na rozwój transportu zbiorowego – autobusowego, obsługiwanego przez Transport GZM.

Gmina posiada spory potencjał rekreacyjno-turystyczny. Teren Gminy to zlokalizowany na pograniczu Niziny i Wyżyny Śląskiej - obszar wielkiego kompleksu leśnego, między Opolszczyzną, a Górnym Śląskiem, a część Gminy leży na terenie Parku Krajobrazowego Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich i w jego otulinie. Park Krajobrazowy wraz z otuliną stanowi obszar o najwyższych wartościach przyrodniczych i kulturowych, objętym ochroną prawną.

Uwzględniając atrakcyjny charakter Gminy Sośnicowice (gmina miejsko – wiejska, z dominującą zabudową jednorodziną i zagrodową, cechującą się niską intensywnością, położoną w strefie rozwoju zabudowy podmiejskiej Gliwic), w perspektywie najbliższych lat spodziewany jest istotny rozwój Gminy. Na kształtowanie przyszłego rozwoju Gminy, duży wpływ będzie miało dogodne położenie komunikacyjne, w pobliżu autostrad A4 i A1, a także w sąsiedztwie dużych aglomeracji miejskich województwa śląskiego. Wynikająca z tego atrakcyjność inwestycyjna i osadnicza Gminy, a także atrakcyjności obszaru Gminy

pod względem turystyki i rekreacji, przy uwzględnieniu zachodzących ogólnych trendów migracyjnych, z których wynika, że ludzie często szukają jako dobrego miejsca do życia i prowadzenia biznesu, terenów w pobliżu dużych miast Aglomeracji Śląskiej, znajduje swoje odbicie w dodatnim saldzie migracji na terenie Gminy.

W odniesieniu do planowanego rozwoju przestrzennego Gminy należy stwierdzić, że na analizowanym obszarze występują następujące specyficzne uwarunkowania i potencjały, które należy uwzględnić na etapie planistycznym:

- dużo niższa gęstość zaludnienia w porównaniu do województwa i całego kraju,
- ujemny przyrost naturalny dla Gminy oraz dodatnie saldo migracji wewnętrznych, oraz zagranicznych,
- przebiegająca w pobliżu rozwinięta infrastruktura dróg krajowych i wojewódzkich (A1, A4, DW408, DW919 i DW921),
- bliskość Międzynarodowego Portu Lotniczego Katowice - Pyrzowice,
- potencjał atrakcyjnych terenów na obszarze Gminy, w perspektywie czasu przekładający się na rosnącą atrakcyjność inwestycyjną i osadniczą Gminy,
- przejściowość umiarkowanego klimatu wyrażającą się dużą zmiennością warunków pogodowych, wymagająca działań w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza, prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnej i przeciwdziałania suszy,
- sieć energetyczna i gazowa w dobrym stanie technicznym,
- wymagająca rozwoju sieć kanalizacyjna,
- dobry stan zachowania obiektów zabytkowych,
- dostępna infrastruktura rekreacyjna i sportowa,
- prężnie działający sektor NGO i związana z tym działalność sportowa i społeczna, a także kulturalna,
- dostępna infrastruktura edukacyjna,
- duża atrakcyjność przyrodniczo-turystyczna obszaru Gminy oraz jej potencjał w zakresie zrównoważonego rozwoju Gminy.

Powyższe czynniki po części stanowią, zarówno szereg szans rozwojowych, jak i barier w rozwoju, co powoduje konieczność prowadzenia zrównoważonej polityki przestrzennej w taki sposób, aby w jak najlepszym stopniu zabezpieczać potrzeby Gminy i umożliwiać jej

dynamiczny rozwój, a z drugiej zadbać o odpowiedni poziom jakości życia, przy zapewnieniu odpowiedniego bezpieczeństwa mieszkańców Gminy.

Na obszarze Gminy nie występują obszary szczególnych zjawisk w zakresie gospodarki przestrzennej lub konfliktów przestrzennych, które należałoby uznać za obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym. Natomiast wskazuje się w tym dokumencie możliwe kierunki zmian w strukturze przestrzennej Sośnicowic, które powinny odbywać się przy uwzględnieniu następujących naczelnych zasad:

- tworzenia warunków zmierzających do poprawy jakości życia wszystkich mieszkańców;
- koordynacji rozwoju obszarów urbanizacji z uwzględnieniem rzeczywistych potrzeb i możliwości społecznych i gospodarczych;
- harmonijnego, skoordynowanego rozwoju struktur osadniczych przy uwzględnieniu cech i walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego;
- stałego dążenia do kształtowania i poprawy ładu przestrzennego stanowiącego wartość ogólnospołeczną;
- ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego, przy założeniu racjonalnego ich wykorzystania dla potrzeb lokalnych i ponadlokalnych, skorelowanego z procesem rozwoju społeczno-gospodarczego;
- bezpieczeństwa publicznego, ochrony zdrowia i życia ludzi, ochrony mienia;
- rozwoju i modernizacji infrastruktury technicznej przy uwzględnieniu integralności wewnętrznej, powiązań ponadlokalnych, a służących wzmocnieniu konkurencyjności i spójności regionu.

Ponadto wskazano obszary planowanych zmian w przestrzeni, w konsekwencji planowanych przedsięwzięć rozwojowych, będących odzwierciedleniem założeń strategicznych ukierunkowanej terytorialnie polityki rozwoju Gminy Sośnicowice.

8.2 Wnioski do modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Sośnicowic

Zakłada się następujące, główne kierunki zmian w strukturze przestrzennej Gminy oraz w przeznaczeniu terenów:

- rozwój mieszkalnictwa na obszarach wskazanych w dokumentach planistycznych,
- wyznaczenie obszarów zapewniających rozwój gospodarczy Gminy, w tym nowa strefa aktywności gospodarczej w Sośnicowicach,

- utrzymanie i rozwój funkcji centrum administracyjnego i usługowego w Sośnicowicach,
- wykorzystanie terenów atrakcyjnych krajobrazowo dla rozwoju usług sportu i turystyki, z uwzględnieniem zasobów przyrody objętych ochroną,
- rekultywacja i zagospodarowanie wyrobisk po powierzchniowej eksploatacji surowców kopalnych,
- utrzymanie funkcji rolniczej Gminy – zachowanie przestrzeni dla rozwoju rolnictwa i stworzenie warunków dla produkcji rolno - hodowlanej,
- stworzenie możliwości dla rozwoju agroturystyki,
- uzupełnienie i rozbudowa systemów infrastruktury technicznej i drogowej,
- ochrona zasobów przyrodniczych i wartości kulturowych Gminy.

Analiza problematyki związanej kierunkami rozwoju Sośnicowic wskazała cztery podstawowe grupy zagadnień do uwzględnienia w modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej:

1. Przestrzenno-krajobrazowe

Związane są z jednej strony z ukształtowaną, zwartą strukturą przestrzenną Gminy, a z drugiej z ograniczeniami przyrodniczo-krajobrazowymi, stanowiącymi walor Sośnicowic. Tereny zurbanizowane otoczone są rozległymi terenami rolnymi i zieleni, oddzielającymi obszary urbanizacji od sąsiednich miejscowości. Tereny inwestycyjne zlokalizowane są w sposób ograniczający kolizyjność z zabudową mieszkaniową i z zasobami przyrodniczymi. Uporządkowana pod względem funkcjonalnym struktura Gminy oraz działania zmierzające do zapobiegania niekontrolowanego rozlewania się zabudowy mieszkaniowej spełniają wymogi ochrony ładu przestrzennego.

Wymogiem ochrony ładu przestrzennego jest przyjęcie polityki przestrzennej zmierzającej do wytworzenia dobrze zaplanowanego terenu zurbanizowanego oraz utrzymania istniejących terenów otwartych - pól uprawnych, terenów zieleni i lasów. Dokumenty planistyczne winny zagwarantować niedopuszczanie do powstawania konfliktów przestrzennych związanych z przeznaczeniami terenów czy intensywnością ich zagospodarowania. Z uwagi na duże rezerwy terenów przeznaczonych pod zabudowę spełnieniem wymogów ochrony ładu przestrzennego jest w tym wypadku dokładne rozplanowanie poszczególnych inwestycji z uwzględnieniem wystarczającej obsługi w zakresie infrastruktury drogowej i technicznej oraz odpowiednie kształtowanie wskaźników zabudowy

i zagospodarowania, w tym dążenie do zachowania jak największej powierzchni biologicznie czynnej w terenach zabudowanych. Pozostałe wymogi ochrony ładu przestrzennego to ustalenie odpowiednich zasad kształtowania zabudowy i elementów zagospodarowania terenu, pozwalających na ochronę istniejącej historycznej zabudowy oraz wpływanie na charakter nowopowstającej zabudowy, a tym samym kształtowanie przyjaznego i komfortowego obszaru zamieszkania.

2. Demograficzno-społeczne

Mogą w istotny sposób wpłynąć na sposób i dynamikę realizacji kierunków przekształceń Gminy . Zarówno procesy regulacyjne, związane z podwyższaniem standardów życia, jak i procesy kreacyjne, realizowane w konkretnej strukturze przestrzennej Gminy winny uwzględniać procesy demograficzne. Przy wyznaczaniu kierunków zmian przestrzennych, w tym obszarów przeznaczonych do zabudowy uwzględniono bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę sporządzony na potrzeby Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Sośnicowice.

Bilans wskazał, iż zapotrzebowanie na nowe tereny mieszkaniowe, przy uwzględnieniu niepewności inwestycyjnej, jest niższe od łącznej sumy terenów wyznaczonych w Studium z 2013 r. oraz w zmianie Studium. W efekcie nie pozwala to na lokalizację nowych terenów mieszkalnych w kolejnej zmianie Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Sośnicowice. Z kolei potrzeby Sośnicowic w zakresie zapotrzebowania na funkcje produkcyjne i usługowe mogą ulegać wahaniom w zależności od zagospodarowywania rezerw terenów usługowych i produkcyjnych.

Należy podkreślić, że pokrycie planami miejscowymi Sośnicowic, obejmujące 100% powierzchni Gminy, dogodne położenie komunikacyjne i atrakcyjna pod względem przyrodniczym lokalizacja terenów mieszkaniowych powodują, że rozwój przestrzenny odbywa się w sposób zaplanowany i uporządkowany.

3. Środowiska przyrodniczego

Tworzą wartość nadrzędną, wymagającą ochrony poprzez wskazanie w aktach planowania przestrzennego obszaru chronionego przed zabudową. Racjonalne wykorzystywanie zasobów naturalnych i zrównoważone zapotrzebowanie infrastrukturalne, w sposób istotny winny wpływać na uporządkowanie terenów niezabudowanych, pozostających nadal obszarem z zakazem lub ograniczonym prawem do zabudowy. Ochrona środowiska przyrodniczego to

jeden z elementów kształtujący przestrzeń Gminy, w którym jakość zasobów przyrodniczych może być ważnym czynnikiem wyboru miejsca zamieszkania.

4. Dziedzictwa kulturowego

Tworzą unikatową wartość, którą należy w pełni wykorzystać we wszystkich kierunkach rozwoju Gminy. Wynikające z tych uwarunkowań ograniczenia powinny pozwolić na wyraźną, przestrzenną i programową nobilitację obszarów, w których występują. Nie powinny natomiast stwarzać nieracjonalnych ograniczeń, związanych przede wszystkim z nieuzasadnioną w sensie technicznym i ekonomicznym ochroną zdekapitalizowanej i zniszczonej zabudowy, przyjmując dla niej kierunki rewitalizacji i rewaloryzacji.

8.3 Kierunki rozwoju w modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Sośnicowic

Analiza problematyki związanej kierunkami rozwoju Sośnicowic wskazuje następujące zagadnienia związane z rozwojem:

1. Struktura sieci osadniczej

Sośnicowice charakteryzują się stosunkowo zwartą strukturą przestrzenną, wykształconą w wyniku stopniowego rozwoju terenów zurbanizowanych wokół historycznie ukształtowanego centrum Sośnicowic oraz zabudowy poszczególnych sołectw. Obszary poszczególnych jednostek (miasta i sołectw) rozdzielone są terenami rolnymi i naturalną barierą rozwojową: lasami należącymi do kompleksu lasów nadleśnictw: Rudziniec, Rybnik i Rudy Raciborskie. Tereny aktywności gospodarczej o przewadze funkcji usługowo-produkcyjnych zlokalizowane są przy drogach stanowiących główny układ komunikacyjny Gminy: w Sośnicowicach przy ul. Gliwickiej/DW408 (istniejący) i przy ul. Smolnickiej (planowany do rozwoju) oraz w Sierakowicach przy ul. Kozielskiej/DW408. Tereny produkcji rolniczej, istotne z punktu widzenia gospodarki Gminy zlokalizowane są w Łanach Wielkich, Sierakowicach i Trachach. Strukturę przestrzenną Sośnicowic należy uznać za dość spójną i zrównoważoną z uwagi na uporządkowanie zespołów zabudowy w poszczególnych jednostkach administracyjnych oraz sposób rozlokowania poszczególnych funkcji względem siebie.

W obszarze zurbanizowanym i wskazanym do urbanizacji polityka przestrzenna powinna koncentrować się na:

a) tworzeniu wysokiej jakości przestrzeni urbanistycznej dla rozwoju:

- funkcji mieszkaniowych i mieszkaniowo-usługowych, realizowanych w zwartych obszarach wokół terenów już zainwestowanych,
- funkcji usługowych, wytwórczych i produkcyjnych sytuowanych na obrzeżach terenów zabudowy mieszkaniowej,
- specjalistycznych usług związanych z przetwórstwem i produkcją rolno-hodowlaną,
- funkcji turystycznych, w tym usług sportu i rekreacji, lokalizowanych na obszarach atrakcyjnych krajobrazowo;

b) kształtowaniu i ochronie zasobów środowiska kulturowego z jednoczesnym zagwarantowaniem niekonfliktowego i harmonijnego rozwoju zabudowy i związanego z nim przeznaczenia oraz zagospodarowania poszczególnych terenów;

c) ustaleniu zasad lokalizowania zabudowy lub użytkowania terenów w obszarach konfliktowych, określając strefy o szczególnych warunkach zagospodarowania;

d) zapewnieniu warunków dla rozwoju i realizacji infrastruktury technicznej i komunikacyjnej dla obsługi projektowanego zainwestowania;

e) kształtowanie ładu przestrzennego w celu podwyższania poziomu życia w Gminie.

W obszarze niezurbanizowanym – chronionym przed zabudową polityka przestrzenna powinna być podporządkowana nadrzędnemu celowi - ochronie zasobów środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Gminy, w szczególności:

a) prowadzeniu wszelkiej działalności z uwzględnieniem ochrony obszarów i obiektów, objętych formami ochrony przyrody,

b) objęcie ochroną obszarów o najwyższych wartościach przyrodniczych i krajobrazowych, poprzez wyznaczenie w dokumentach planistycznych zasięgów tych obszarów, a następnie wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego skutecznych regulacji dotyczących ich ochrony.

2. System powiązań przyrodniczych

Strukturę przyrodniczą stanowią następujące elementy o szczególnym znaczeniu dla funkcjonowania środowiska przyrodniczego:

a) kompleksy leśne,

b) otwarte kompleksy rolnicze wraz z miedzami śródpolnymi i zielenią śródpolną,

c) zadrzewienia śródpolne oraz szpalery drzew wzdłuż infrastruktury drogowej,

d) cieki powierzchniowe wraz z otoczeniem (rzeka Bierawka oraz jej główne dopływy: Potok Sierakowicki i Sośnicowicki, a także pozostałe, drobne cieki),

e) zbiorniki wodne (w Sierakowicach i Sośnicowicach),

Zasoby obszarów chronionych stanowią:

a) Rezerwat przyrody „Las Dąbrowa” wraz z otuliną rezerwatu ustanowiony Rozporządzeniem Nr 51/08 Wojewody Śląskiego z dnia 25 lipca 2008 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (Dz. Urz. Woj. Śląskiego Nr 143, poz. 2719) Rezerwat leśny, zakwalifikowany do dwóch typów: fitocenotyczny podtyp zbiorowisk leśnych oraz rezerwat leśny i borowy, podtyp lasów nizinnych, powołany w celu ochrony różnogatunkowych drzewostanów grądowo-łęgowych

b) Park Krajobrazowy „Cysterskie Kompozycje krajobrazowe Rud Wielkich” (PKCKKRW) wraz z otuliną parku, Ustanowiony Rozporządzeniem Nr 181/93 Wojewody Katowickiego z 23 listopada 1993r (Dz. Urz. Woj. Katowickiego z 1993r. nr 15, poz . 130) zm. Rozporządzeniem Nr 37/2000 Wojewody Śląskiego z 28 września 2000 r. (Dz. Urz. Woj. Śl. z 2000r. nr 35, poz. 548)

c) Pomniki przyrody:

- 3 Dęby szypułkowe - *Quercus robur* Decyzja nr RL-VII-7140/4/81 Wojewody Katowickiego z dnia 17.09.1981 r. o uznaniu za pomnik przyrody,
- 1 Buk pospolity (Buk zwyczajny) - *Fagus sylvatica* Rozporządzenie nr 38/97 Wojewody Katowickiego z dnia 27.02.1997r. w sprawie wprowadzenia ochrony indywidualnej, w drodze uznania za pomniki przyrody pojedynczych tworów przyrody ożywionej na terenie Gmin Katowice, Ornontowice, Rudziniec, Sośnicowice, Świerklaniec, Wojkowice.

3. System komunikacji i transportu, w tym pieszego i rowerowego, oraz główne elementy infrastruktury technicznej

- Gmina posiada wystarczającą ilość połączeń komunikacyjnych z sąsiednimi gminami i regionem, jednak z uwagi na silne relacje Sośnicowic z Gliwicami oraz terenami produkcyjnymi z sąsiadującym województwem opolskim, połączenie drogą wojewódzką nr 408 (ul. Gliwicką/Kozielską) jest obciążone dużym ruchem samochodowym, w szczególności ciężarowym; wewnętrzna sieć dróg zbiorczych i lokalnych zapewnia obsługę terenów zabudowanych, ale może być niewystarczająca w przypadku zabudowywania obszarów wskazanych w planach miejscowych, w szczególności obszarów aktywności gospodarczej;
- włączenie Gminy do układu komunikacyjnego także o funkcjach ponadlokalnych, tj. analiza możliwości perspektywicznej realizacji obwodnicy Sośnicowic w ciągu DW 408 i połączenia jej z autostradą A4, w tym kontynuacji obwodnicy Sośnicowic w kierunku południowym (z obejściem Trachów i włączeniem do DW 919).

- rozwój systemów infrastruktury technicznej zapewniający realizację kierunków zagospodarowania przestrzennego:

a) kształtowanie struktury zabudowy mieszkaniowej w dostosowaniu do dostępu do istniejącej i zaplanowanej infrastruktury technicznej,

b) promowanie, rozwijanie i wykorzystanie systemów i technologii związanych z odnawialnymi źródłami energii,

c) poprawa funkcjonowania systemów związanych z obsługą mieszkańców: gospodarką odpadami i odbiorem ścieków – zapewnienie bezpieczeństwa w zakresie infrastruktury technicznej,

d) zaplanowanie i wdrożenie inwestycji związanych z adaptacją do zmian klimatu, w szczególności związanych ze zjawiskami miejskiej wyspy ciepła, powodzi błyskawicznej i suszy.

8.4 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania polityki przestrzennej

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Mieście Sośnicowice zawarte w modelu funkcjonalno-przestrzennym opracowano:

- w oparciu o wnioski z przeprowadzonej diagnozy,
- na podstawie wyników przeprowadzonego procesu partycypacji społecznej,
- na podstawie obowiązujących w obszarze Gminy ustaleń planistycznych (Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Sośnicowice oraz miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego), które pozwoliły na przyjęcie założeń dla tego modelu.

Ponadto wynikają one bezpośrednio z kierunków polityki przestrzennej obowiązującego Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego. W ramach poczynionych ustaleń należy przyjąć, że decyzje planistyczne należy poprzedzić rzetelnymi analizami dotyczącymi zapotrzebowania na dostępność danej przestrzeni, w oparciu o tendencję długoterminowego charakteru tych potrzeb. W procesie podejmowania decyzji planistycznych należy zapewnić transparentność tego procesu, w tym z uwzględnieniem partycypacji interesariuszy, oraz prowadzeniem działań, które pomogą im zrozumieć zasady realizacji tego procesu.

Na rysunku modelu pokazano zagregowane strefy przeznaczeń terenów będące odzwierciedleniem kierunków zmian polityce przestrzennej gminy:

1. tereny mieszkaniowe, w tym zabudowy jednorodzinnej, wielorodzinnej i mieszkaniowo-usługowej oraz usług drobnych,
2. tereny usług, w tym usług publicznych i społecznych,
3. tereny aktywności gospodarczej, w tym usług, produkcji, magazynowania i logistyki,
4. tereny górnicze, w tym związane z nimi tereny usług, produkcji i magazynów,
5. tereny komunikacji: drogowe, rowerowe, piesze i kolejowe,
6. tereny infrastruktury,
7. tereny rolne, w tym z zakazem zabudowy,
8. tereny zabudowy rolniczej, w tym zabudowy zagrodowej,
9. tereny produkcji rolniczej,
10. tereny zieleni urządzonej,
11. tereny sportu o rekreacji,
12. tereny cmentarzy,
13. tereny wód powierzchniowych,
14. tereny zieleni nieurządzonej,
15. tereny lasu.

Decyzję o uszczegółowieniu przeznaczeń i ograniczeniach w zagospodarowaniu poszczególnych terenów należy podejmować w aktach planistycznych opracowywanych na podstawie niniejszego modelu.

Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej:

- kształtowanie struktur Gminy (miasta i poszczególnych sołectw) jako modelu dośrodkowego, mające na celu zapobieganie rozlewaniu się zabudowy oraz integrowanie obszarów o różnych, często przeciwstawnych przeznaczeniach,

- maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału obszarów zurbanizowanych do rozwoju istniejących i nowych funkcji, w tym:

- a) zachowanie skali i charakteru, a jednocześnie odrębności przestrzennej Gminy ,
- b) waloryzacja obszarów zurbanizowanych wraz z wyodrębnieniem obszarów przestrzenno-funkcjonalnych, dla których możliwe jest określenie generalnych kierunków i zasad rozwoju,

c) określenie maksymalnego zasięgu planowanej urbanizacji z założeniem, że zasięg ten nie naruszy terenów cennych środowiskowo oraz nie wkroczy na tereny do tej pory niezurbanizowane i niezabudowane,

d) wyznaczenie w aktach planowania przestrzennego obszaru urbanizacji jako świadome przeciwdziałanie tendencjom niekontrolowanego i rozproszonego inwestowania.

- wyznaczenie centralnych obszarów poszczególnych jednostek osadniczych – uzupełnianie funkcji społecznych i usług podstawowych,
- wskazanie obszarów rekreacyjno-wypoczynkowych w bezpośrednim otoczeniu obszarów zabudowy mieszkaniowej, połączonych systemem ścieżek pieszych i rowerowych, w celu polepszenia standardu zamieszkania.

Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej:

- rozbudowa/reorganizacja sieci komunikacji publicznej i ukierunkowanie działań na rzecz uczynienia z dostępności do komunikacji publicznej atrybutu zamieszkania w Gminie,
- rozbudowa i modernizacja systemów infrastruktury technicznej,
- rozwój instalacji opartych o OZE.

Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu:

- utrzymanie obszarów niezurbanizowanych oraz obszarów zieleni położonych w obszarach zurbanizowanych poprzez:

a) przestrzeganie zasad zrównoważonego rozwoju w sukcesywnie zachodzących procesach zmian przeznaczenia i zagospodarowania terenów,

b) wyznaczenie obszarów zieleni miejskiej, w ramach których należy wykształcić:

- miejskie strefy wypoczynku i rekreacji,
- lokalne strefy rekreacji dla dzieci i młodzieży,
- strefy związane z błękitno-zieloną infrastrukturą,

- uwzględnienie ochrony powierzchni ziemi, wód powierzchniowych oraz lokalnego klimatu poprzez: wprowadzenie ograniczeń związanych z gospodarką odpadami i ściekami, utrzymanie istniejących i wykształcenie nowych ciągów zieleni, w szczególności wzdłuż cieków wodnych i nad zbiornikami wodnymi, wyznaczenia pasów wolnych od zabudowy i zagospodarowania wzdłuż cieków wodnych, uwzględnienia realizacji „małej retencji”, z zastrzeżeniem zachowania lokalnych korytarzy ekologicznych i uwzględnieniem

występowania cennych siedlisk przyrodniczych, dopuszczenie zagospodarowania terenów przylegających do wód dla celów rekreacyjnych, z możliwością regulacji brzegów i wykorzystaniem ich zgodnie z przepisami prawa wodnego,

- uwzględnienie ochrony zasobów wód i złóż kopalin:

a) zasad w zasięgu granic obszaru zbiornika wód podziemnych Gliwice GZWP nr 330 zgodnie z rozporządzeniem Wojewody Śląskiego z dnia 25 września 2023 r. w sprawie ustanowienia obszaru ochronnego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 330 – Zbiornik Gliwice (Dz. Urz. Woj. Śl. Z 27 września 2023 r. poz. 7220),

b) ograniczeń w zasięgu Strefy ochrony ujęcia wody „Wilcze Gardło” wprowadzone rozporządzeniem Nr 2/2002 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gliwicach z dnia 9 sierpnia 2002 roku

c) ograniczeń w zasięgu złóż kopalin:

- nr 4421 Wesoła, piaski i żwiry,
- nr 4420 Sośnicowice II, piaski i żwiry,
- nr 9642 Trachy 1, piaski i żwiry,
- nr 3348 Sierakowice II, piaski i żwiry,
- nr 2045 Sierakowice II, surowce ilaste ceramiki budowlanej,
- nr 2044 Sierakowice, surowce ilaste ceramiki budowlanej,
- nr 232 Smolnica, piaski podsadzkowe,
- nr 337 Gliwice, węgle kamienne (eksploatacja zaniechana),

- uwzględnienie zasięgów: obszaru szczególnego zagrożenia powodzią na podstawie map zagrożenia powodziowego, map ryzyka powodziowego, a także planów zarządzania ryzykiem powodziowym oraz planów przeciwdziałania skutkom suszy, w myśl przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne,

- uwzględnienie ochrony, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, ustanowionych:

- pomników przyrody
- obszarów w zasięgu Rezerwatu przyrody „Las Dąbrowa” wraz z otuliną,
- obszarów w zasięgu Parku Krajobrazowego „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich” (PK CKRW) wraz z otuliną,

- uwzględnienie ochrony szaty roślinnej i zwierząt, w szczególności w zasięgu korytarzy ekologicznych, zgodnie z przepisami ustawy o ochronie przyrody.

Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej:

- ochrona, na zasadach określonych przepisami ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami:
 - obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków,
 - stanowisk archeologicznych,
- ochrona zabytków wpisanych do gminnej ewidencji zabytków w planach miejscowych na zasadach określonych przepisami ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r. poz. 977, z późn. zm.):

- nie przewiduje się nowych inwestycji w tym zakresie, istniejące tereny o przeznaczeniu pod handel wielkopowierzchniowy są wystarczające.

Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego:

- wskazanie w dokumentach planistycznych obszarów związanych z rozbudową i uporządkowaniem infrastruktury technicznej, w szczególności związanej z gospodarką ściekami.

Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW:

- należy uwzględnić przepisy ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz ustawy o OZE.

Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko:

- dopuszczenie tych przedsięwzięć wyłącznie w strefach aktywności gospodarczej na zasadach określonych w planach miejscowych oraz przepisach ochrony środowiska i z uwzględnieniem ograniczenia oddziaływania na tereny mieszkaniowe i rekreacyjne, oraz system przyrodniczy Gminy.

Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej:

- utrzymanie obszarów produkcji rolniczej i leśnej, jako istotnych z punktu widzenia struktury gospodarczej Gminy, w szczególności:

a) ochrona lasów winna być realizowana poprzez:

- zachowanie siedlisk przyrodniczych, zbiorowisk leśnych, drzewostanu, a także innych gatunków roślin i zwierząt charakterystycznych dla tych obszarów;
- ograniczenie przeznaczania gruntów leśnych na cele nieleśne;
- wprowadzanie dystansów przestrzennych tj. stref ekotonalnych między lasem a terenami przeznaczonymi pod zainwestowanie.

b) w zakresie ochrony gospodarki leśnej wskazuje się działania:

- utrzymywanie w obrębie kompleksów leśnych polan, mokradeł, łąk i innych płatów roślinności zielonej oraz zakrzewień,
- włączenie cennych zasobów leśnych – do ukształtowania spójnego systemu obszarów chronionych Gminy,
- uwzględnienie zasad gospodarki leśnej określonych w planach urządzenia lasów,
- utrzymanie charakteru leśnego obszarów zgodnie z ekologicznymi zasadami hodowli i gospodarowania na terenach leśnych,
- ograniczanie odwodnień w podmokłych dnach dolin zajętych przez lasy łąkowe.

c) dla ochrony rolniczej przestrzeni produkcyjnej ustala się:

- wyłączenie z zainwestowania kompleksów gleb o najwyższej wartości bonitacyjnej,
- zachowanie równowagi w produkcji rolnej i hodowlanej bez zakłócania równowagi ekologicznej, poprzez: wyznaczenie obszarów rolniczej przestrzeni produkcyjnej, na których obowiązywać będzie całkowity zakaz lokalizacji zabudowy, dopuszczenie dolesień, w szczególności na obszarach silnego zagrożenia erozją gleb, wprowadzenie zakazu eliminacji zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, zachowanie i ochrona przed osuszaniem małych i okresowych oczek wodnych.

Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji:

- obszary zdegradowane i obszary rewitalizacji oraz działania w ich zakresie określono w Programie Rewitalizacji dla Gminy Sośnicowice,
- jako wymagające przekształceń i rekultywacji wskazano obszary po zakończonej eksploatacji powierzchniowej kruszyw naturalnych, przy czym rekultywacja i zagospodarowanie wyrobisk poeksploatacyjnych powinny przebiegać na zasadach określonych przepisami prawa

w kierunkach:

- przyrodniczym, z dopuszczeniem zalesiania,
 - rekreacyjnym,
- w Gminie nie zidentyfikowano obszarów wymagających rehabilitacji lub remediacji – w przypadku zaistnienia problemów rekomenduje się postępowanie na zasadach określonych przepisami prawa.

W odniesieniu do art. 326 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz.U. 2024, poz.1087 ze zm.) należy uwzględnić ustalenia, o których mowa w art. 315 pkt 1-3 powyższej ustawy, zawarte w poniższych dokumentach planistycznych.

I. Plan gospodarowania wodami na obszarach dorzecza Odry

Plan zagospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry przyjęto Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz.U. 2023, poz. 335). Głównym dokumentem planistycznym w gospodarowaniu wodami jest Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza (PGW), który opracowuje Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej w uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki wodnej oraz ministrem właściwym do spraw środowiska.

Plan gospodarowania wodami zawiera:

1. ogólny opis cech charakterystycznych obszaru dorzecza, obejmujący w szczególności:
 - wykaz jednolitych części wód powierzchniowych, wraz z podaniem ich typów i ustalonych warunków referencyjnych,
 - wykaz jednolitych części wód podziemnych;
2. podsumowanie identyfikacji znaczących oddziaływań antropogenicznych i oceny ich wpływu na stan wód powierzchniowych i podziemnych;
3. wykazy obszarów chronionych, o których mowa w art. 113 ust. 4, wraz z graficznym przedstawieniem;
4. mapę sieci monitoringu, wraz z prezentacją programów monitoringowych;
5. ustalenie celów środowiskowych dla jednolitych części wód i obszarów chronionych;
6. podsumowanie wyników analizy ekonomicznej związanej z korzystaniem z wód;
7. podsumowanie działań zawartych w programie wodnośrodowiskowym kraju, z uwzględnieniem sposobów osiągnięcia ustanawianych celów środowiskowych;

8. wykaz innych szczegółowych programów i planów gospodarowania dla obszaru dorzecza dotyczących zlewni, sektorów gospodarki, problemów lub typów wód, wraz z omówieniem zawartości tych programów i planów;
9. podsumowanie działań zastosowanych w celu informowania społeczeństwa i konsultacji publicznych, opis wyników i dokonanych na tej podstawie zmian w planie;
10. wykaz organów właściwych w sprawach gospodarowania wodami dla obszaru dorzecza;
11. informację o sposobach i procedurach pozyskiwania informacji i dokumentacji źródłowej wykorzystanej do sporządzenia planu oraz informacji o spodziewanych wynikach realizacji planu.

Plan zawierający powyższe składowe został opracowany przez Wody Polskie po zasięgnięciu opinii właściwych wojewodów na podstawie art. 319 ust. 1 ustawy Prawo wodne. Artykułem na podstawie którego przyjmowane i aktualizowane są plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy jest art. 321 ustawy Prawo wodne. W dniu 23.02.2023 r. w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej zostało opublikowane rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 16.11.2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry.

II. Plan zarządzania ryzykiem powodziowym Odry

Jest dokumentem planowania w gospodarowaniu wodami (art. 167 oraz art. 315 ustawy Prawo wodne), związanym z zarządzaniem ryzykiem powodziowym (dział IV Rozdział 1 ustawy Prawo wodne). Obowiązek jej przeprowadzenia dla państw członkowskich Unii Europejskiej jest określony w rozdz. II Dyrektywy Powodziowej. Jej celem jest oszacowanie ryzyka powodziowego na obszarach dorzeczy i identyfikacja miejsc, gdzie ryzyko to jest znaczące (tak, by w dalszych etapach opracować dla nich MZP i MRP oraz uwzględnić w PZRP). Po raz pierwszy WOP dla obszaru Polski została przeprowadzona w 2011 r. Przeglądu i aktualizacji dokumentu dokonano w roku 2018. W pierwszym cyklu planistycznym Dyrektywy Powodziowej w ramach ustaleń WOP, w OD Odry wskazano 6 724,4 km rzek, dla których opracowano następnie MZP i MRP, oraz 2 804,9 km rzek, dla których MZP i MRP miały zostać opracowane dopiero w drugim cyklu planistycznym. W ramach aktualizacji WOP, stanowiącym drugi cykl planistyczny Dyrektywy Powodziowej, wskazano 774,3 km nowych odcinków rzecznych, które zostały zakwalifikowane jako ONNP. Przyjęte w I cyklu planistycznym PZRP trzy cele główne, zostały utrzymane w II cyklu planistycznym, a ich realizację zapewnia osiągnięcie 11 celów szczegółowych w odniesieniu do zagrożenia

od strony rzek. Poniżej przedstawiono cele główne i przyporządkowane im cele szczegółowe PZRP:

1. Zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego:
 - 1.1. Zapewnienie warunków ograniczających możliwość występowania powodzi;
 - 1.2. Zapewnienie racjonalnego gospodarowania OZP;
2. Obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego:
 - 2.1. Zapewnienie warunków redukujących możliwość występowania powodzi;
 - 2.2. Redukcja obszaru zagrożonego powodzią oraz zapewnienie racjonalnego gospodarowania OZP;
 - 2.3. Redukcja wrażliwości społeczności i obiektów na OZP;
3. Poprawa systemu zarządzania ryzykiem powodziowym:
 - 3.1. Zwiększenie skuteczności prognozowania i ostrzegania o zagrożeniach meteorologicznych i hydrologicznych;
 - 3.2. Zwiększenie skuteczności reagowania ludzi, firm i instytucji publicznych;
 - 3.3. Zwiększenie skuteczności odbudowy i powrotu do stanu sprzed powodzi;
 - 3.4. Wdrożenie systemu analiz popowodziowych i zwiększanie jego skuteczności;
 - 3.5. Wdrożenie instrumentów prawnych i finansowych zwiększających bezpieczeństwo powodziowe;
 - 3.6. Zwiększenie świadomości i wiedzy na temat źródeł zagrożenia powodziowego i ryzyka powodziowego.

Przyjęte cele odnoszą się do wszystkich etapów zarządzania ryzykiem powodziowym (etap prewencji i ochrony, etap przygotowania oraz etap odbudowy i analiz). W procesie tworzenia listy celów szczegółowych PZRP, wykorzystano zagregowane podejście do kategorii działań przeciwpowodziowych, spójne z podejściem, jakie jest stosowane w raportach KE (udostępnionych na stronach internetowych KE).

III. Plan przeciwdziałania skutkom suszy

W dniu 03 września 2021 r. w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej zostało opublikowane rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Dz.U. 2021 poz. 1615). PPSS został sporządzony na podstawie art. 183–185 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne, zwanej dalej „ustawą Prawo wodne”. Zgodnie z art. 184 ust. 2 ustawy Prawo wodne PPSS obejmuje:

- 1) analizę możliwości powiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych;
- 2) propozycje budowy lub przebudowy urządzeń wodnych;
- 3) propozycje niezbędnych zmian w zakresie korzystania z zasobów wodnych oraz zmian naturalnej i sztucznej retencji;
- 4) działania służące przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Stosownie do treści art. 14 ust. 2 ustawy z dnia 11 września 2019 r. o zmianie ustawy Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw, przepis art. 184 ust. 2 pkt 4 ustawy Prawo wodne w wyżej podanym brzmieniu stosuje się po raz pierwszy do pierwszej aktualizacji PPSS.

W związku z powyższym w PPSS zawarto „katalog działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy”, co odpowiada brzmieniu art. 184 ust. 2 pkt 4 ustawy - Prawo wodne przed jego nowelizacją. Susza, obok powodzi, jest jednym z najbardziej dotkliwych, ekstremalnych zjawisk naturalnych oddziałujących na społeczeństwo, środowisko i gospodarkę Polski. Przeciwdziałanie skutkom suszy zarówno w Polsce, jak i w Europie stanowi coraz poważniejszy problem. Znajduje to swoje odzwierciedlenie w licznych uregulowaniach prawnych m.in. w zakresie gospodarowania zasobami wodnymi oraz zarządzania kryzysowego.

Dodatkowo Gmina Sośnicowice znajduje się:

- na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. a) Prawa wodnego, tj. obszarem, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat ($p=1\%$),
- na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. b) Prawa wodnego, tj. obszarem, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat ($p=10\%$),
- na obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat ($p=0,2\%$),
- poza obszarem szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. c) Prawa wodnego, tj. obszarem między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano trasę wału,
- poza obszarem narażonym na zalanie w przypadku całkowitego zniszczenia wału przeciwpowodziowego.

9. Obszary strategicznej interwencji

Krajowe Obszary Strategicznej Interwencji

Podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r jest Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030, uchwalona przez Radę Ministrów 17 września 2019 r. Dokument jest rozwinięciem Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), która podkreślała istotność rozwoju Polski w sposób społecznie i terytorialnie zrównoważony, dzięki któremu efektywnie będą rozwijane oraz wykorzystywane miejscowe zasoby i potencjały wszystkich regionów. Celem takiego modelu to wspomaganie w szczególności obszarów, które nie mogą w pełni rozwinąć swojego potencjału rozwojowego, bo utraciły swoje funkcje społeczno-gospodarcze, przez co stały się mniej odporne na różne zjawiska kryzysowe. Strategia wskazuje Obszary Strategicznej Interwencji (OSI) istotne z punktu widzenia realizacji polityki regionalnej, przeniesione następnie do innych krajowych i regionalnych strategii rozwoju (m.in. poprzez wskazanie dedykowanych im działań). Są to dwa typy obszarów: miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze i obszary zagrożone trwałą marginalizacją. Oprócz tego KSRR wskazuje również wschodnią Polskę i Śląsk jako OSI wymagające ukierunkowanego wsparcia z poziomu kraju. Wyznaczenie w KSRR 2030 OSI Śląsk jest istotne dla Gminy Sośnicowice.

Regionalne Obszary Strategicznej Interwencji

Na grunt wojewódzki założenia powyższe przenosi Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” przyjęta Uchwałą Zarządu Województwa Śląskiego Nr VI/24/1/2020 z 19 października 2020 r., która jest aktualizacją Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”. Strategia formułuje wizję rozwoju województwa śląskiego, która z kolei stanowi podstawę do sformułowania głównych celów polityki rozwoju, oraz stanowi określenie aspiracji i dążeń społeczności regionalnej. Wizja strategii zamyka się hasłem "Województwo śląskie będzie nowoczesnym regionem europejskim o konkurencyjnej gospodarce, będącej efektem odpowiedzialnej transformacji, zapewniającym możliwości rozwoju swoim mieszkańcom i oferującym wysoką jakość życia w czystym środowisku". W związku z tym, że KSRR 2030 stanowi, że województwa mogą wyznaczać swoje OSI w odpowiedzi na zidentyfikowane problemy rozwojowe i dla tych obszarów przeznaczone będzie wsparcie z poziomu regionalnego (z możliwym komplementarnym wsparciem z poziomu krajowego w ramach kontraktu programowego i kontraktów sektorowych, a także porozumień

terytorialnych), w dokumencie wyznaczone zostały obszary strategicznej interwencji w ujęciu funkcjonalnym i tematycznym.

OSI w ujęciu funkcjonalnym tworzą tzw. subregiony, zdefiniowane w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego uchwalonej w 2000 roku. Zgodnie z tym podziałem województwo śląskie dzieli się na cztery subregiony: północny (o powierzchni 3 049 km²), południowy (2 354 km²), centralny (5 577 km²) i zachodni (1 353 km²). Gmina Sośnicowice położona jest w subregionie centralnym, którego głównymi potencjałami są:

- funkcjonowanie na terenie subregionu pierwszej w Polsce Metropolii, będącej silnym ośrodkiem gospodarczym, naukowym, kulturalnym, miejscem koncentracji funkcji metropolitalnych oraz miejscem tworzenia i wdrażania innowacji,
- dywersyfikacja przemysłu i znaczny potencjał gospodarczy w dużej części oparty o działalności innowacyjne,
- wysoka atrakcyjność inwestycyjna,
- wysokie kompetencje kapitału ludzkiego i silny kapitał społeczny,
- funkcjonowanie silnego ośrodka naukowego, badawczego i akademickiego ze zróżnicowaną i stale rozwijaną ofertą,
- dobrze rozwinięta infrastruktura transportowa i logistyczna, obejmująca wszystkie gałęzie transportu,
- obszary o wysokich walorach środowiskowych objęte rezerwatami przyrody i znacznym potencjale turystycznym,
- koncentracja potencjałów związana z niewielkimi odległościami pomiędzy jednostkami subregionu oraz z odległością od innych obszarów metropolitalnych o podobnej skali,

Natomiast główne wyzwania to:

- wzmocnienie procesu wewnętrznej integracji,
- wzmocnianie dywersyfikacji gospodarczej bazy ekonomicznej obszaru,
- oprawa jakości środowiska, w tym w szczególności jakości powietrza, wód powierzchniowych i klimatu akustycznego,
- kształtowanie racjonalnej gospodarki wodnej w związku z nadmiernym wykorzystaniem wód podziemnych,
- poprawa bezpieczeństwa powodziowego oraz przeciwdziałanie skutkom suszy,

- skuteczniejsze wykorzystywanie potencjałów przyrodniczych i kulturowych w rozwoju produktów turystycznych, w tym rozwój infrastruktury turystycznej,
- wyhamowanie niekorzystnych procesów demograficznych,
- ograniczanie zjawiska suburbanizacji,
- rekultywacja i rewitalizacja obszarów zdegradowanych, w tym terenów i obiektów przemysłowych,
- harmonizacja rozwoju infrastruktury oraz organizacji transportu publicznego,
- wzmocnienie działań na rzecz sprawiedliwej transformacji.

Drugi typ OSI w ujęciu funkcjonalnym znajduje swoje odzwierciedlenie w podstawowych typach jednostek, tj.: obszarach wiejskich i miejskich. Wsparcie rozwoju obszarów miejskich zostało uwzględnione w różnych celach rozwojowych Strategii. Gmina Sośnicowice ma możliwość w ramach tego podziału korzystać także z instrumentów skierowanych do obszarów wiejskich, głównie w ramach działalności Lokalnej Grupy Działania, PROW oraz EFRR, koncentrując się m.in. na integracji lokalnych społeczności, promowaniu turystyki, ekologicznym stylu życia, edukacji, wzmocnianiu potencjału lokalnego rynku pracy, rozwoju przedsiębiorczości społecznej i wolontariatu, czy rewitalizacji.

OSI w ujęciu tematycznym to obszary, którym przypisano odpowiadające im problemy i potencjały zidentyfikowane na etapie diagnozy województwa, które uwzględniają powiązania obszaru wewnątrz krajowe i europejskie, szczególnie wynikające z transformacji regionów górniczych i z założeń nowej strategii wzrostu Europejskiego Zielonego Ładu.

W obrębie OSI tematycznych wyodrębniono:

- obszary cenne przyrodniczo,
- ośrodki wzrostu,

jako OSI konkurencyjne, oraz:

- gminy tracące funkcje społeczno-gospodarcze,
- gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza,
- gminy w transformacji górniczej,

jako OSI problemowe.

Gmina Sośnicowice została wskazana jako obszar o wysokich walorach przyrodniczych w odniesieniu do OSI konkurencyjnych, a także jako gmina w transformacji górniczej oraz z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza.

W związku z faktem, że Gmina Sośnicowice jako OSI "obszar cenny przyrodniczo" zalicza się do

obszaru o wysokich walorach przyrodniczych, określono dwa typy działań zbieżnych z działaniami wojewódzkiej strategii rozwoju (działanie Eko Śląskie), które wdrażane są i będą w ramach niniejszego dokumentu: działania na rzecz ochrony dziedzictwa przyrodniczego i otoczenie opieką cennych środowiskowo terenów Gminy oraz działania informacyjne i edukacyjne z zakresu przeciwdziałania zmianom klimatycznym, podnoszenia efektywności energetycznej, zastosowania odnawialnych źródeł energii oraz segregacji odpadów (cel strategiczny C3, kierunek działań K10).

W związku z faktem, że Gmina Sośnicowice jako OSI "gminy w transformacji górniczej" zalicza się do obszaru problemowego dotyczącego degradacji przestrzeni wymagającej działań rewitalizacyjnych, określono siedem typów działań zbieżnych z działaniami wojewódzkiej strategii rozwoju (działanie Reindustrialne Śląskie), które wdrażane są i będą w ramach niniejszego dokumentu: Adaptacja terenów zdegradowanych na miejsce spotkań mieszkańców, Opracowanie i zastosowanie spójnej formy organizacji przestrzeni miejskiej, Działania przeciwdziałające problemom przestrzennym, wspierające podniesienie atrakcyjności i estetyki przestrzeni publicznych, Zwiększenie poziomu dostępności obiektów użyteczności publicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami oraz eliminacja barier architektonicznych w przestrzeni publicznej, utrudniających funkcjonowanie osób z niepełnosprawnościami i dysfunkcjami (cel strategiczny C3, kierunek działań K12); Promocja i zastosowanie odnawialnych źródeł energii w celu zwiększenia efektywności energetycznej, ochrony powietrza, ograniczenia niskiej emisji i przeciwdziałania smogowi; Wsparcie zrównoważonego systemu komunikacji zbiorowej oraz podejmowanie działań w celu zwiększenia efektywności energetycznej, ochrony powietrza i przeciwdziałania smogowi, w tym termomodernizacja obiektów kubaturowych (cel strategiczny C3, kierunek działań K10). W odniesieniu do OSI "gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza" Gmina zalicza się do I obszaru problemowego, w związku ze zdiagnozowaniem przekroczenia jednego dowolnego wskaźnika jakości powietrza. W związku z tym określono następujący zakres działań zbieżnych z działaniami wojewódzkiej strategii rozwoju (działanie Niskoemisyjne Śląskie), które wdrażane są i będą w ramach niniejszego dokumentu: promocja przedsiębiorstw nowoczesnych, energooszczędnych, przyjaznych dla środowiska i stosujących gospodarkę obiegu zamkniętego (cel strategiczny C1, kierunek działań K1); stworzenie pracowni przedmiotowych podejmujących istotne problemy cywilizacyjne (np. ekologiczna, techniczna, nowych technologii); realizacja programów edukacji zgodnej z zasadą

współodpowiedzialności za środowisko i otoczenie (cel strategiczny C2, kierunek działań K8); efektywne pozyskiwanie zewnętrznych środków krajowych i zagranicznych, w tym z budżetu UE na realizację przedsięwzięć rozwojowych (cel strategiczny C2, kierunek działań K9); podejmowanie działań w celu zwiększenia efektywności energetycznej, ochrony powietrza i przeciwdziałania smogowi, w tym termomodernizacja obiektów kubaturowych; promocja i zastosowanie odnawialnych źródeł energii w celu zwiększenia efektywności energetycznej, ochrony powietrza, ograniczenia niskiej emisji i przeciwdziałania smogowi; budowa systemów monitoringu korzystania z zasobów energetycznych; wsparcie zrównoważonego systemu komunikacji zbiorowej; rozwój i unowocześnianie systemów odbioru odpadów; Inwestycje w system ochrony przed nagłymi zjawiskami związanymi ze zmianami klimatycznymi oraz realizacja działań zmierzających do zapobiegania i dostosowywania do zmian klimatu i zachowania bioróżnorodności; likwidacja nielegalnych wysypisk śmieci; działania informacyjne i edukacyjne z zakresu przeciwdziałania zmianom klimatycznym, podnoszenia efektywności energetycznej, zastosowania odnawialnych źródeł energii oraz segregacji odpadów (cel strategiczny C3, kierunek działań K10); stworzenie spójnej, bezpiecznej i atrakcyjnej sieci dróg rowerowych z uwzględnieniem zarówno funkcjonalności dla mieszkańców jak i atrakcyjności turystyczno-rekreacyjnej; budowa i modernizacja ciągów pieszych, ciągów pieszo-rowerowych, w tym realizacja systemów bezpieczeństwa użytkowników; modernizacja i rozbudowa efektywnego oświetlenia na terenie Gminy (cel strategiczny C3, kierunek działań K11); edukacja społeczności lokalnej w zakresie funkcjonowania ekologicznego rolnictwa; wsparcie rozwoju ekologicznego rolnictwa (cel strategiczny C3, kierunek działań K13).

Założenia niniejszej strategii wpisują się w działania tematyczne wskazane w rozdziale 7. Przedsięwzięcia i terytorialny wymiar interwencji Strategii „Śląskie 2030” właściwe dla wskazanych wyżej OSI:

1. konkurencyjnego - jako obszar cenny przyrodniczo, w ramach celu strategicznego C:
 - Wspieranie wdrożenia i egzekwowania rozwiązań poprawiających jakość powietrza,
 - Poprawa jakości wód i racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi, w tym wspieranie wdrażania rozwiązań w zakresie zintegrowanego i zrównoważonego zarządzania zasobami wodnymi w zlewni, ochrony przeciwpowodziowej i przeciwdziałania skutkom suszy,
 - Wsparcie działań zmierzających do zachowania i odtwarzania bio- i georóżnorodności, w tym ochrona obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, leśnych i korytarzy ekologicznych,

- Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców i kształtowanie postaw proekologicznych,
- Wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej,
- Zapewnienie dostępu do sieci poprzez budowę i modernizację infrastruktury komunalnej,
- Wspieranie rozwoju zintegrowanego, zrównoważonego i niskoemisyjnego transportu w miastach i ich obszarach funkcjonalnych oraz obszarach wiejskich, w szczególności transportu zbiorowego,

2. problemowego – jako gminy w transformacji górniczej w zakresie degradacji przestrzeni wymagającej działań rewitalizacyjnych, w ramach celu strategicznego C:

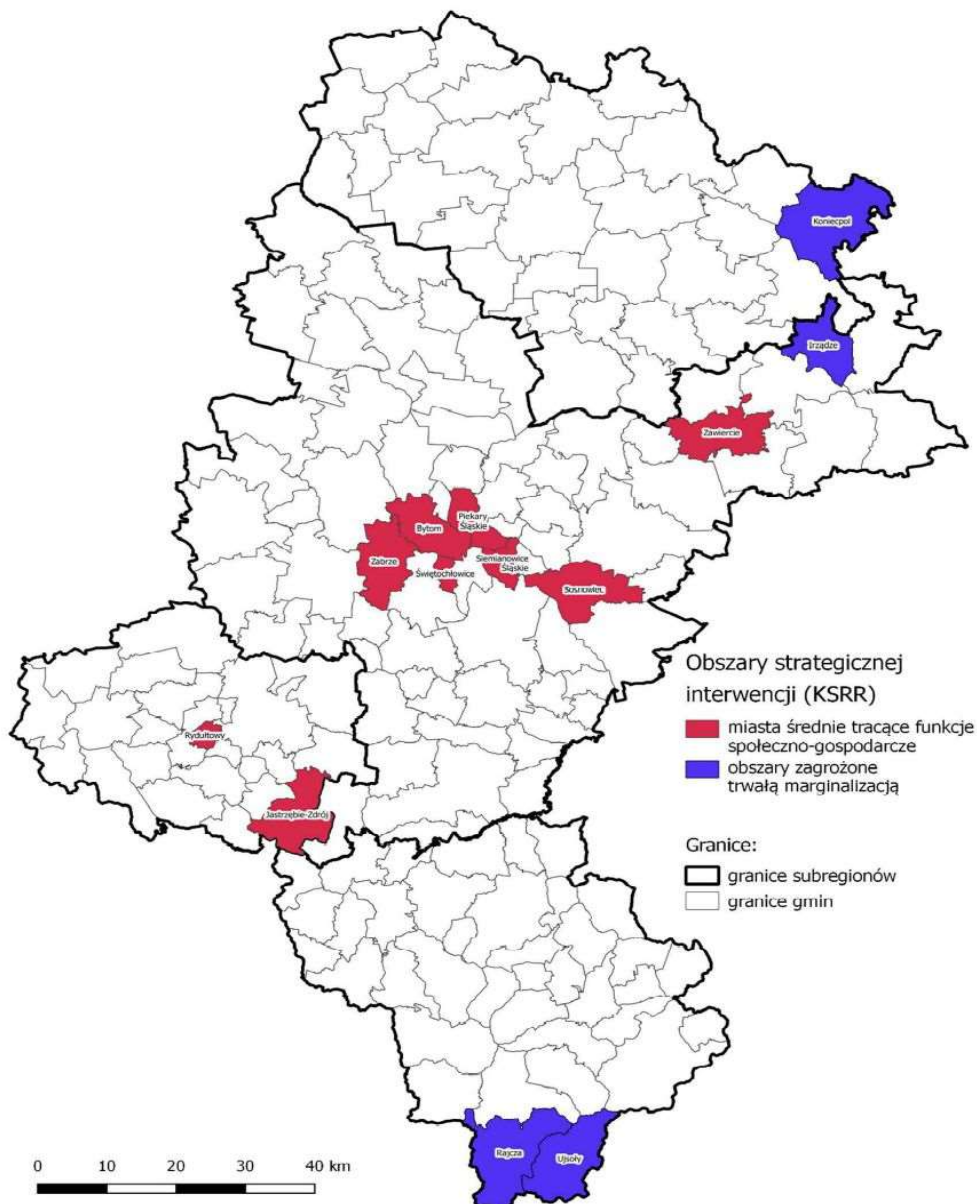
- Wspieranie wdrożenia i egzekwowania rozwiązań poprawiających jakość powietrza,
- Przeciwdziałanie skutkom i ograniczenie negatywnego wpływu eksploatacji górniczej na środowisko, w tym na tkankę miejską,
- Rozwój proekologicznej infrastruktury wytwarzania, magazynowania i przesyłu energii elektrycznej i ciepła, w tym rozwój OZE,
- Rekultywacja i rewitalizacja obszarów zdegradowanych oraz zagospodarowanie terenów i obiektów przemysłowych m.in. na cele środowiskowe, gospodarcze, kulturalne, rekreacyjne,
- Poprawa jakości i atrakcyjności przestrzeni publicznych, szczególnie centrów miast oraz osiedli mieszkaniowych i starych dzielnic,
- Wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej,
- Wspieranie rozwoju zintegrowanego, zrównoważonego i niskoemisyjnego transportu w miastach i ich obszarach funkcjonalnych oraz obszarach wiejskich, w szczególności transportu zbiorowego.

3. problemowego – jako gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza, w ramach celu strategicznego C:

- Wspieranie wdrożenia i egzekwowania rozwiązań poprawiających jakość powietrza,
- Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców i kształtowanie postaw proekologicznych,
- Rozwój proekologicznej infrastruktury wytwarzania, magazynowania i przesyłu energii elektrycznej i ciepła, w tym rozwój OZE,

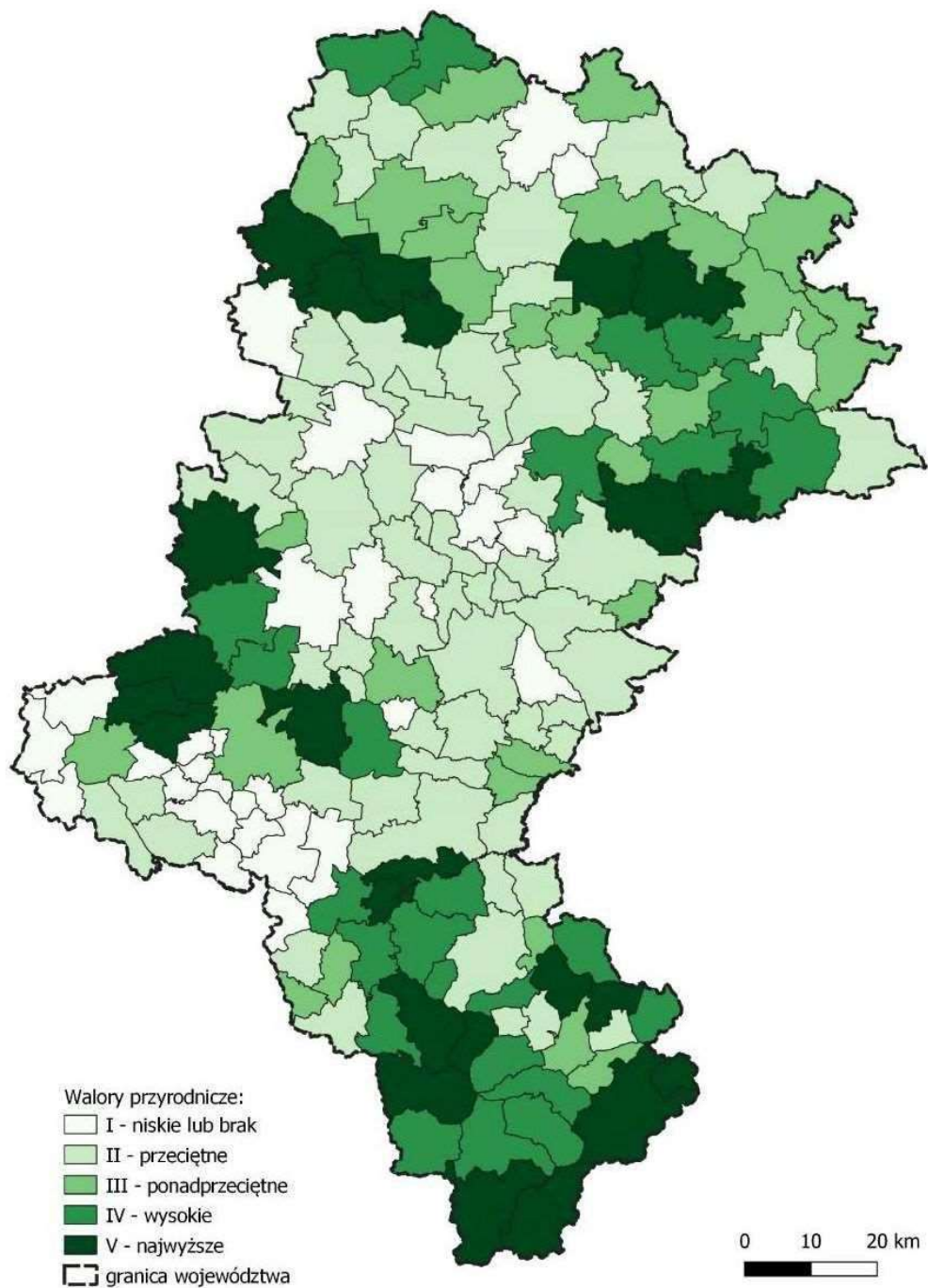
- Wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej,
- Wsparcie rozwoju zintegrowanego, zrównoważonego i niskoemisyjnego transportu w miastach i ich obszarach funkcjonalnych oraz obszarach wiejskich, w szczególności transportu zbiorowego, zapewnienie dostępu do sieci poprzez budowę i modernizację infrastruktury komunalnej.

Mapa 6 Obszar Strategicznej Interwencji – miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze

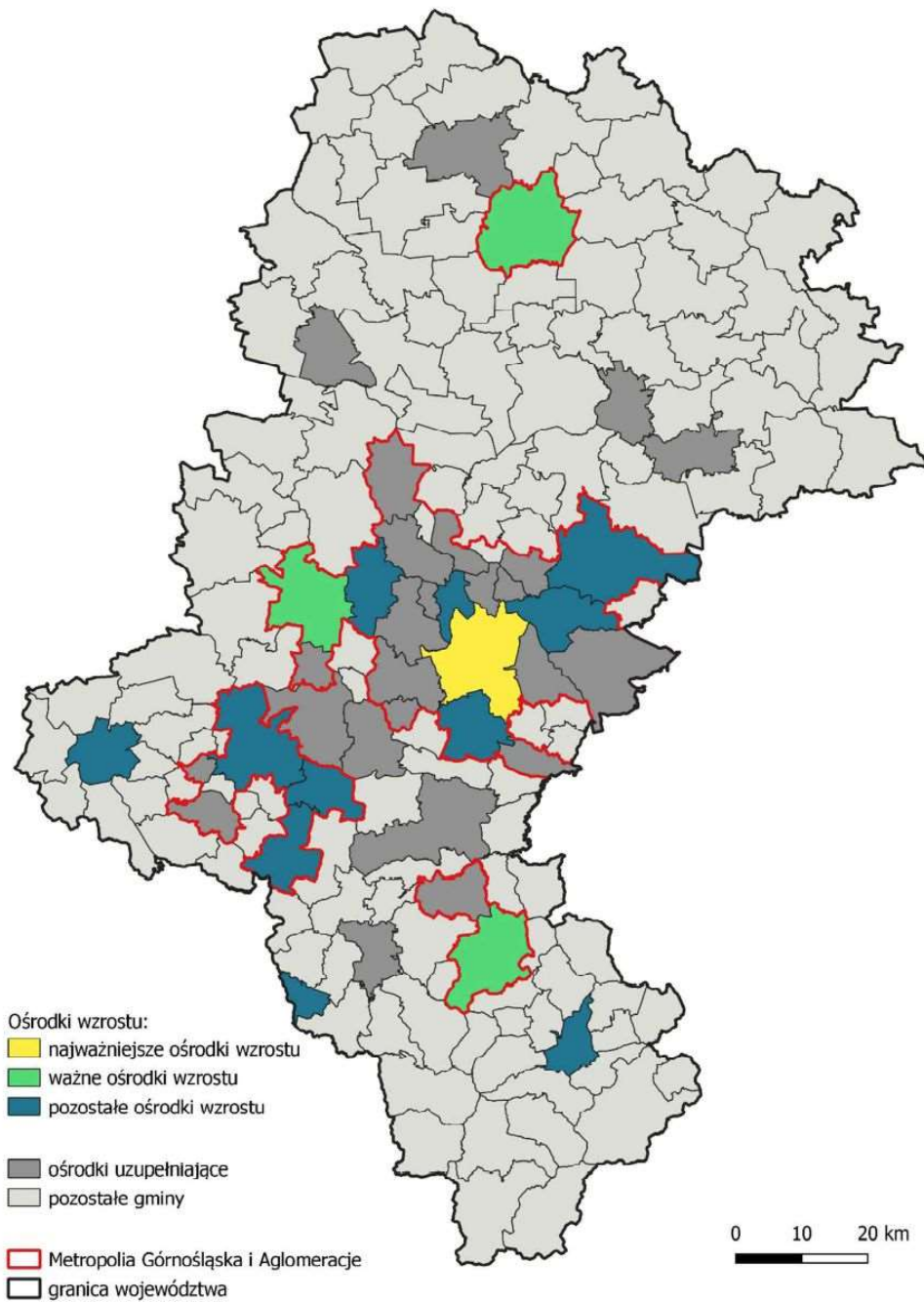
Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” Zielone Śląskie

Mapa 7 Obszar Strategicznej Interwencji – obszary cenne przyrodniczo

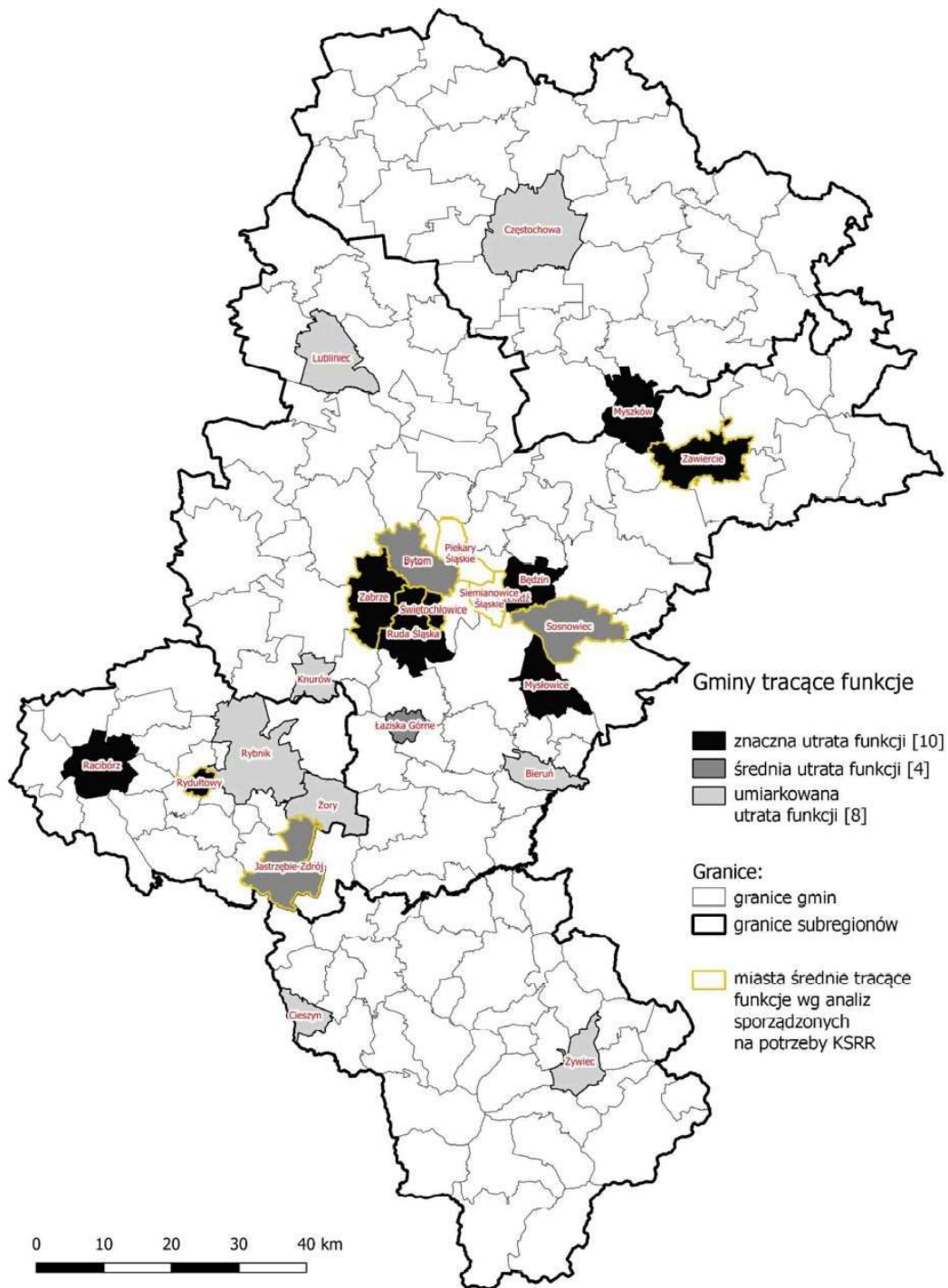
Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” Zielone Śląskie

Mapa 8 Obszar Strategicznej Interwencji – ośrodki wzrostu

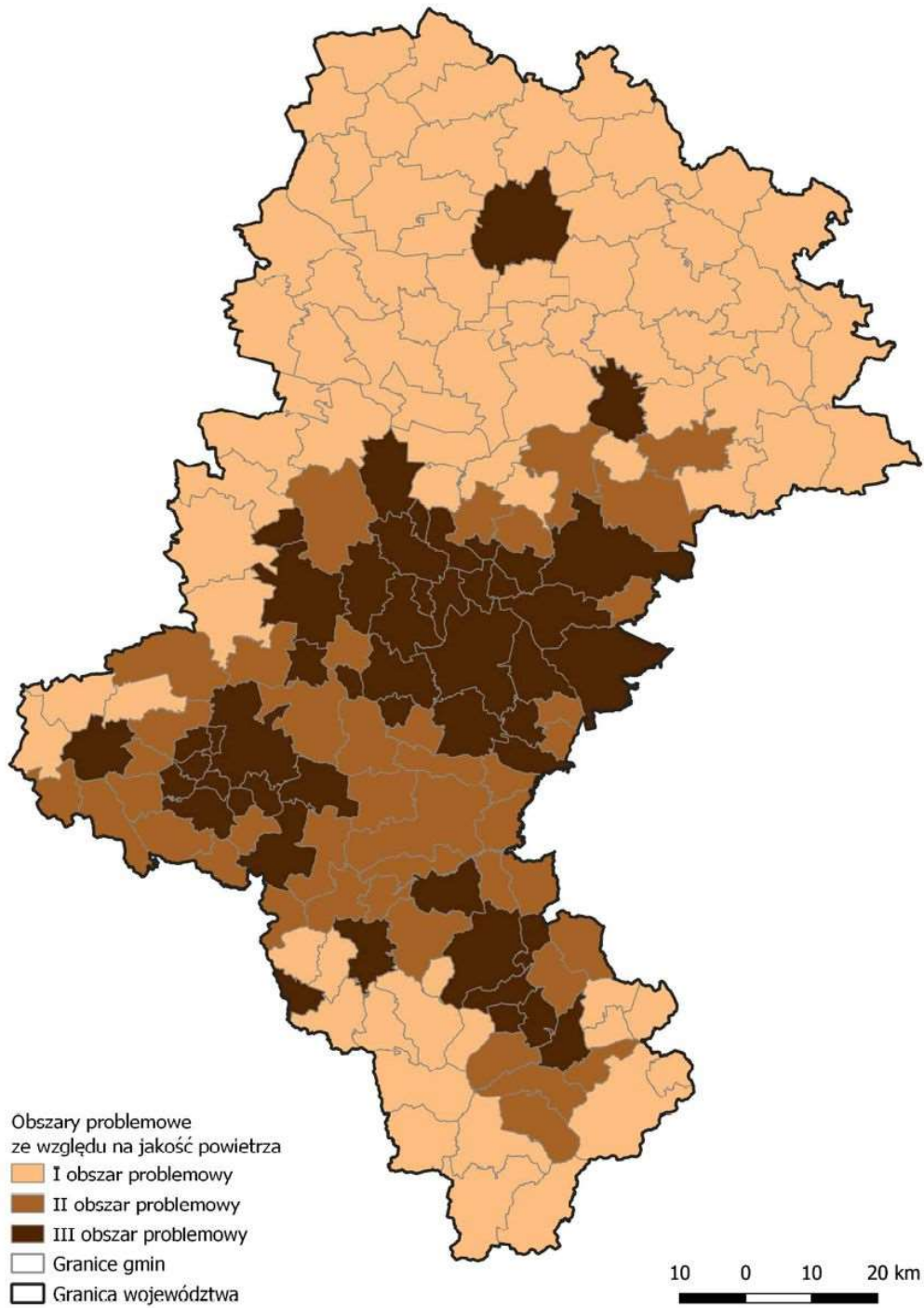
Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” Zielone Śląskie

Mapa 9 Obszar Strategicznej Interwencji – gminy tracące funkcje społeczno-gospodarcze

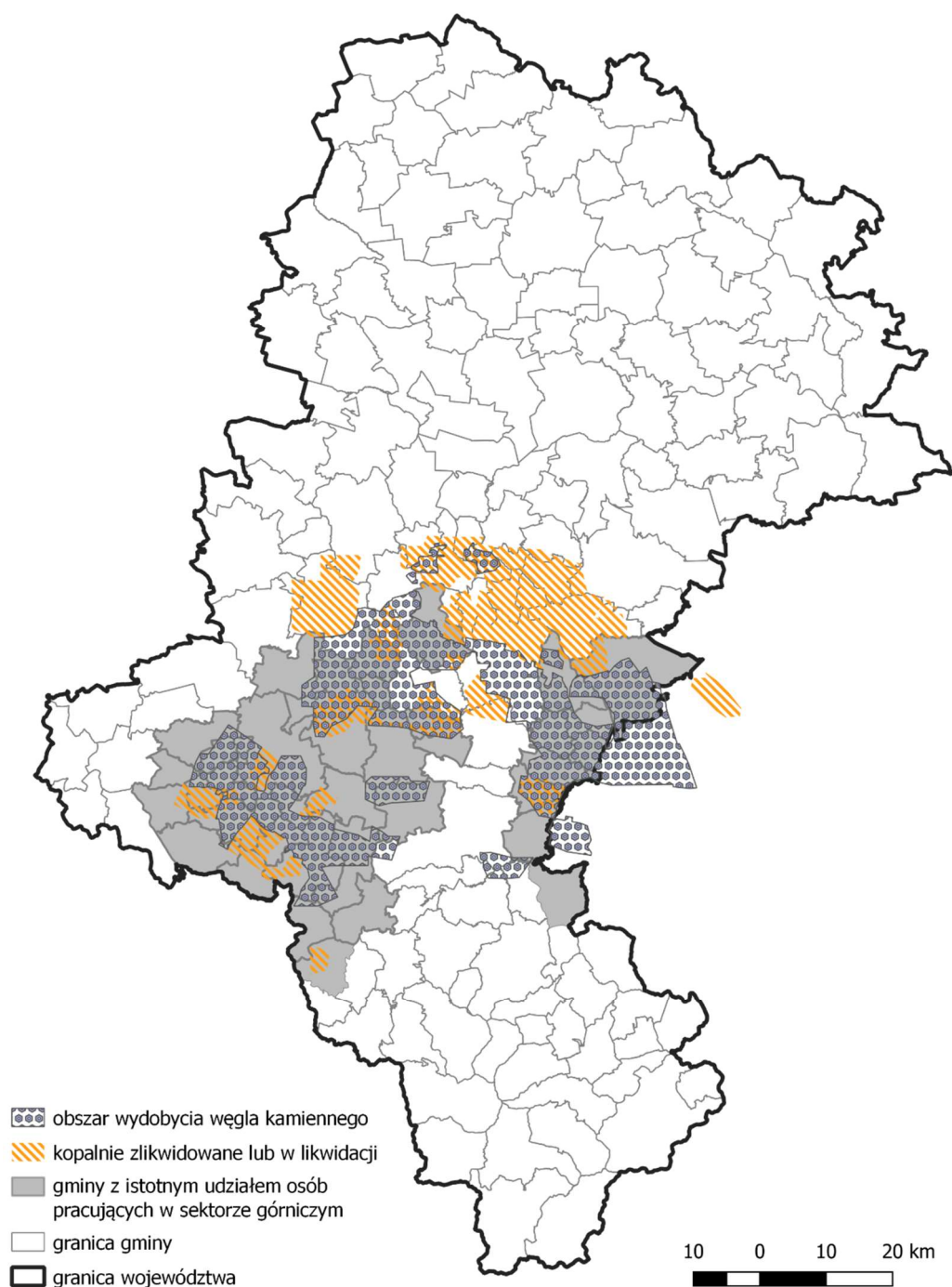
Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” Zielone Śląskie

Mapa 10 Obszar Strategicznej Interwencji – gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” Zielone Śląskie

Mapa 11 Obszar Strategicznej Interwencji – gminy w transformacji górniczej

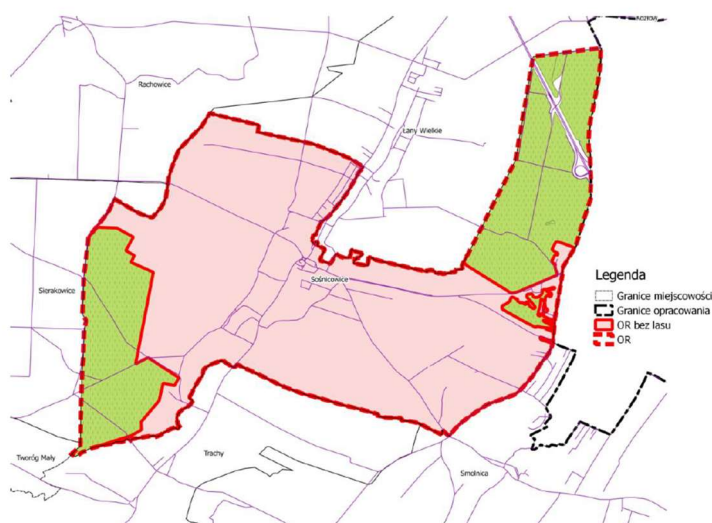
Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” Zielone Śląskie

Gminne Obszary Strategicznej Interwencji

W ramach prac nad Strategią, zarówno na etapie prac diagnostycznych jak i na etapie przeprowadzanych warsztatów strategicznych i późniejszych prac planistycznych analizowano możliwości wyznaczenia Obszarów Strategicznych Interwencji w wymiarze lokalnym.

Na etapie wyznaczania tych obszarów uwzględniono zidentyfikowane potencjały i bariery rozwojowe, a także kluczowe wyzwania strategiczne. Przy wyznaczaniu Obszarów Strategicznych Interwencji w wymiarze lokalnym, pod uwagę wzięto występowanie zjawisk kryzysowych na obszarze Gminy z uwzględnieniem problemów społecznych. Analizie poddano także sferę gospodarczą, środowiskową, techniczną i funkcjonalno-przestrzenną. Na tej podstawie zidentyfikowano obszary na których zachodzi stan kryzysowy, czyli kumulacja negatywnych zjawisk reprezentujących przede wszystkim sferę społeczną, ale także pozostałe wskazane powyżej sfery. Przy wyznaczaniu obszaru brano także znaczenie danego obszaru dla rozwoju lokalnego, ale przede wszystkim jako szczególnie istotną, uwzględniono koncentrację negatywnych zjawisk. Przeprowadzona analiza pozwoliła na wskazanie kluczowych dziedzin problemowych, które zostały określone po przebadaniu zachodzących zjawisk kryzysowych na obszarze rewitalizacji. Przedmiotowy obszar funkcjonalny wyznaczono jako obszar do rewitalizacji na podstawie obowiązującego do 2023 roku „Programu Rewitalizacji Gminy Sośnicowice na lata 2016-2023”, jako teren, na którym występuje najwyższa koncentracja problemów społecznych, gospodarczych, techniczno-strukturalnych i środowiskowych, z uwzględnieniem jego istotnego znaczenia dla rozwoju Gminy. Za obszar rewitalizowany uznano miasto Sośnicowice. Obszar rewitalizowany obejmuje powierzchnię 8,17 km² (w tym wypadku przyjęto, że miasto Sośnicowice zostanie objęte częściowo rewitalizacją; tereny z przewagą funkcji mieszkaniowych pozostaną zachowane; wyłączone zostaną obszary leśne). Obszar na moment jego wyznaczania zamieszkiwało 1770 osób.

Mapa 12 Obszar Strategicznej Interwencji Sośnicowice – obszar rewitalizowany

Źródło: opracowanie własne

10. Określenie spójności Strategii rozwoju ze strategiami na szczeblu krajowym, regionalnym, ponadlokalnym

Strategie europejskie

Założenia Strategii Rozwoju Gminy są komplementarne z kierunkami rozwoju określonymi w strategicznych dokumentach na poziomie Unii Europejskiej, które następnie implementowane są na grunt krajowy. Podstawowym i najważniejszym paradygmatem Unii Europejskiej, stanowiącym podstawę **Strategii Europa 2030**, leżącym u podstaw jej istnienia i funkcjonowania jest zrównoważony rozwój, czyli rozwój pozwalający zaspokajać potrzeby obecnego pokolenia w taki sposób, aby nie uniemożliwić zaspokojenia potrzeb przyszłym pokoleniom. Wypadkową takiego podejścia do rozwoju jest ustanowienie wyśrubowanych norm środowiskowych i społecznych, ambitnych założeń klimatycznych, podstaw do zrównoważonego wzrostu gospodarczego, prowadzącego do poprawy jej konkurencyjności. Wszystko to miało i ma pobudzić do działania rządy na wszystkich szczeblach, instytucje i obywateli. Polityka unijna w tym zakresie zbieżna jest z polityką (celami) zrównoważonego rozwoju ONZ (Agenda na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju 2030).

Osiągnięcie zrównoważonego rozwoju zostanie osiągnięte poprzez:

- przyjęcie celów zrównoważonego rozwoju na najwyższym szczeblu politycznym UE, co spowoduje, że staną się one podstawą działań i strategii politycznych. Instytucje UE i państwa członkowskie, w tym władze regionalne i lokalne, wedle tego zalecenia mają ze sobą bliżej współpracować w celu zapewnienia lepszej koordynacji wszystkich działań,
- inspirowanie polityką zrównoważonego rozwoju procesów decyzyjnych w Komisji oraz wyznaczanie kierunków rozwoju strategii na rzecz wzrostu gospodarczego UE po 2020 r., z jednoczesną gwarancją implementacji tych założeń przez państwa członkowskie, w tym władze regionalne i lokale, w sposób i w tempie przez nie określonym,
- akcentowanie wagi działań zewnętrznych przy jednoczesnym koncentrowaniu znaczenia zrównoważonego rozwoju na szczeblu UE, co umożliwi wsparcie rozwoju państw członkowskich; podkreślanie wagi intensywnej promocji norm środowiskowych, społecznych i zarządczych za pośrednictwem umów handlowych i negocjacji wielostronnych.

Zgodnie z założeniami **Europejskiego Zielonego Ładu**, Europa chce być pierwszym neutralnym dla klimatu kontynentem przez to, że jej gospodarka stanie się nowoczesna i zasobooszczędna. Działanie Unii Europejskiej koncentruje się na poniższych filarach (politykach określonych na lata 2020-2024):

- Europa na miarę ery cyfrowej, wedle której strategia cyfrowa UE zapewni ludziom dostęp do technologii najnowszej generacji,
- Gospodarka służąca ludziom, zakładająca, że UE musi stworzyć bardziej atrakcyjne środowisko inwestycyjne; musi promować wzrost gospodarczy, który przyczynia się do tworzenia wysokiej jakości miejsc pracy, zwłaszcza dla młodych ludzi i małych przedsiębiorstw,
- Silniejsza pozycja Europy na świecie, podkreślająca, że głos UE musi być dobrze słyszalny na świecie; akcentujący multilateralizm i międzynarodowy ład oparty na zasadach,
- Promowanie europejskiego stylu życia, zakładający, że Europa musi chronić praworządność, jeśli chce stać po stronie sprawiedliwości i stać na straży najważniejszych wartości UE,
- Nowy impuls dla demokracji europejskiej, w związku z czym Europejczycy mają mieć możliwość zabierania głosu i mieć świadomość zagrożeń związanych z możliwą ingerencją z zewnątrz, dezinformacją i nawoływaniem do nienawiści w internecie.

Strategie krajowe

Narzędziem do zarządzania głównymi procesami rozwojowymi w Polsce, określającym nowy model rozwoju jest **Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju**, przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017. Łączy ona wymiar strategiczny i operacyjny. Określa niezbędne działania i instrumenty wdrażania. Główne cele Strategii to:

- zrównoważony wzrost gospodarczy, w coraz większym stopniu napędzany przez wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną,
- społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony rozwój,
- skuteczne państwo i instytucje gospodarcze przyczyniające się do wzrostu,
- włączenie społeczne i gospodarcze.

Strategia przyjęła trzy cele szczegółowe:

cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną, zakładający reindustrializację, rozwój innowacyjnych firm, rozwój małych i średnich przedsiębiorstw, kapitał dla rozwoju i ekspansję zagraniczną;

cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony, zakładającą spójność społeczną i rozwój zrównoważony terytorialnie;

cel szczegółowy III – Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu, zakładający działania w obszarach: prawo w służbie

obywatelom i gospodarce, instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem, e-państwo, finanse publiczne oraz efektywność wykorzystania środków UE.

W ujęciu planistycznym podstawowym dokumentem do 2020 roku była Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, przyjęta przez Radę Ministrów w grudniu 2011, jako strategiczny dokument dotyczący zagospodarowania przestrzennego Polski. Dokument zawierał ustalenia i zalecenia dla planów zagospodarowania przestrzennego województw i niższych poziomów władz. W 2020 roku Koncepcja została usunięta z systemu planistycznego w konsekwencji zmian prawnych w obszarze planowania przestrzennego. Niemniej SRG koresponduje wprost z wzajemnie powiązаныmi celami polityki przestrzennego zagospodarowania kraju:

Celem 1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności.

Celem 2. Poprawa spójności wewnętrznej i równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.

Celem 3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.

Celem 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.

Celem 5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa.

Celem 6. Przywrócenie i utwalenie ładu przestrzennego.

Z kolei podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r jest **Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030**, uchwalona przez Radę Ministrów 17 września 2019 r. Dokument jest rozwinięciem Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), która podkreślała istotność rozwoju Polski w sposób społecznie i terytorialnie zrównoważony, dzięki któremu, efektywnie będą rozwijane i wykorzystywane miejscowe zasoby i potencjały wszystkich regionów. Celem takiego modelu jest wspomaganie w szczególności obszarów, które nie mogą

w pełni rozwinąć swojego potencjału rozwojowego, bo utraciły swoje funkcje społeczno-gospodarcze, przez co stały się mniej odporne na różne zjawiska kryzysowe. Strategia wskazuje Obszary Strategicznej Interwencji (OSI) istotne z punktu widzenia realizacji polityki regionalnej, przeniesione następnie do innych krajowych i regionalnych strategii rozwoju (m.in. poprzez wskazanie dedykowanych im działań). Są to dwa typy obszarów: miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze i obszary zagrożone trwałą marginalizacją. Oprócz tego KSRR wskazuje również wschodnią Polskę i Śląsk jako OSI wymagające ukierunkowanego wsparcia z poziomu kraju. Cel główny KSRR zdefiniowany jest jako efektywne wykorzystanie wewnętrznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co stworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. Cel ten osiągnięty ma zostać poprzez realizację trzech celów szczegółowych. KSRR wiąże działania realizujące cele o charakterze horyzontalnym, jakimi jest wzmocnienie konkurencyjności wszystkich regionów, miast i obszarów wiejskich (cele 2 i 3) z celem 1 zapewniającym większą spójność rozwoju kraju, poprzez wsparcie obszarów słabszych gospodarczo.

W ramach celu 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym, zakłada się wsparcie o charakterze wyrównawczym, ukierunkowane na przezwyciężenie barier i problemów kilku typów obszarów o mniej korzystnych uwarunkowaniach rozwojowych.

W celu 2. Wzmocnienie regionalnych przewag konkurencyjnych, będą rozwijane i wykorzystywane instrumenty wsparcia ukierunkowane na tworzenie warunków do wzrostu konkurencyjności, innowacyjności i inwestycji w wybranych sektorach.

W celu 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie, podkreśla się konieczność wzmocnienia sprawności administracji wszystkich szczebli, w szczególności szczebla lokalnego, wzmocnienia inicjatyw i środków na rzecz rozwijania zdolności administracji do planowania i prowadzenia działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie, a także wzmocnienia współpracy pomiędzy rządem, samorządem wojewódzkim i samorządami lokalnymi, a także podmiotami niepublicznymi, na rzecz osiągnięcia celów polityki regionalnej.

Podstawowym dokumentem, który określa współpracę UE z Polską, jest **Umowa Partnerstwa**. To uzgodniona z Komisją Europejską strategia wykorzystania Funduszy Europejskich.

Skierowana jest zarówno do urzędników, jak i beneficjentów, którzy realizują projekty. Określa cele i zakres interwencji, instytucje odpowiedzialne za zarządzanie funduszami, programy oraz ich finansowanie. Umowa Partnerstwa na lata 2021-2027 określa kontekst strategiczny w wymiarze tematycznym i terytorialnym, wskazuje oczekiwane rezultaty oraz wyznacza obowiązujące ramy finansowe i wdrożeniowe. Umowa Partnerstwa zwraca uwagę na różnice w rozwoju poszczególnych województw, a w ich granicach na zróżnicowanie między subregionami. W ramach umowy partnerstwa wyznaczono 6 celów:

Cel 1: Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa

Cel 2: Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa

Cel 3: Lepiej połączona Europa

Cel 4: Europa o silniejszym wymiarze społecznym

Cel 5: Europa bliżej obywateli

Cel 6: Łagodzenie skutków transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu

Powyższe cele zakładają działania określone w formie wyzwań: Wzrost znaczenia badań i innowacji oraz wykorzystanie zaawansowanych technologii, Wzmacnianie potencjału przedsiębiorstw i administracji publicznej na rzecz nowoczesnej gospodarki, Cyfryzacja, Efektywność energetyczna i redukcja gazów cieplarnianych, Wsparcie produkcji energii ze źródeł odnawialnych, Wsparcie infrastruktury energetycznej i inteligentnych rozwiązań, Przystosowanie do zmian klimatu, Zrównoważona gospodarka wodna i ściekowa, Gospodarka o obiegu zamkniętym i efektywne wykorzystanie zasobów, Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i różnorodności biologicznej, Transport niskoemisyjny i mobilność miejska, Transport, Rynek pracy, zasoby ludzkie, Edukacja, kształcenie, umiejętności, Włączenie i integracja społeczna, Ochrona zdrowia, Kultura i turystyka, Europa bliżej obywateli, Europa w drodze ku gospodarce neutralnej dla klimatu. Odpowiedzią na te wyzwania będą programy: Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko, Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki, Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego, Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy, Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej i Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową. Będą one pochodzić z następujących funduszy unijnych: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny+, Fundusz Spójności, Europejski Fundusz Morski, Rybacki i Akwakultury, Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji.

Strategie regionalne

Na grunt wojewódzki założenia powyższe przynosi **Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”**, która jest aktualizacją Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”. Strategia formułuje wizję rozwoju województwa śląskiego, która z kolei stanowi podstawę do sformułowania głównych celów polityki rozwoju i stanowi określenie aspiracji i dążeń społeczności regionalnej. Wizja strategii zamyka się hasłem "Województwo śląskie będzie nowoczesnym regionem europejskim o konkurencyjnej gospodarce, będącej efektem odpowiedzialnej transformacji, zapewniającym możliwości rozwoju swoim mieszkańcom i oferującym wysoką jakość życia w czystym środowisku". Wizja ta prowadzić ma do osiągnięcia stanu, w którym województwo będzie regionem:

- stwarzającym możliwości rozwojowe mieszkańcom, dającym poczucie bezpieczeństwa publicznego, ekonomicznego, zdrowotnego i socjalnego,
- o silnej tożsamości kulturowej i wysokim stopniu identyfikacji z regionem,
- o ugruntowanym, pozytywnym wizerunku nowoczesnego i atrakcyjnego regionu,
- skutecznie reagującym na pojawiające się zmiany w otoczeniu, w którym nowoczesna, innowacyjna i zdywersyfikowana gospodarka, medycyna, kultura i edukacja zapewniają utrzymanie pozycji jednego z kilku centrów rozwoju cywilizacyjnego Polski i Europy,
- umożliwiającym rozwój wiedzy i kompetencji w silnych jednostkach naukowo-badawczych,
- stanowiącym obszar zrównoważony terytorialnie, opierający swój rozwój na układzie: metropolii, aglomeracji, miast oraz silnych obszarów wiejskich, równoważącym funkcje i zachowującym spójność regionalną,
- kładącym nacisk na współpracę i współdziałanie społeczności lokalnych w dobrze zorganizowanych i ukształtowanych w wymiarze organizacyjnym, społecznym i gospodarczym subregionach,
- kształtującym odpowiedzialnie swoją politykę gospodarczą, przestrzenną oraz środowiskową,
- stwarzającym warunki do zdrowego i aktywnego życia w wysokiej jakości środowisku oraz zapewniającym zachowanie bioróżnorodności obszarów, o dużych walorach przyrodniczych, kulturowych, krajobrazowych, a także turystycznych i rekreacyjnych,

- wpisującym się w najważniejsze układy infrastrukturalne Europy,
- otwartym na współpracę w skali krajowej i międzynarodowej.

Wizja zrealizowana będzie poprzez cele strategiczne i cele operacyjne:

CEL STRATEGICZNY A - Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej, z celami operacyjnymi: Konkurencyjna gospodarka, Innowacyjna gospodarka i Silna lokalna przedsiębiorczość,

CEL STRATEGICZNY B - Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca, z celami operacyjnymi: Wysoka jakość usług społecznych, w tym zdrowotnych, Aktywny mieszkaniec i atrakcyjny i efektywny system edukacji i nauki,

CEL STRATEGICZNY C - Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni, z celami operacyjnymi: Wysoka jakość środowiska, Efektywna infrastruktura, Atrakcyjne warunki zamieszkania, kompleksowa rewitalizacja, zapobieganie i dostosowanie do zmian klimatu,

CEL STRATEGICZNY D - Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym, z celami operacyjnymi: Zrównoważony rozwój terytorialny, Aktywna współpraca z otoczeniem i kreowanie silnej marki regionu i Nowoczesna administracja publiczna.

Strategie ponadlokalne

Z uwagi na członkostwo Gminy Sośnicowice w Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii priorytety rozwojowe Strategii Rozwoju Gminy Sośnicowice korespondują z priorytetami określonymi w dokumentach strategicznych Metropolii, w tym **Strategią Rozwoju Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii na lata 2022-2027 z perspektywą do 2035 r.** przyjętą uchwałą nr XLIX/367/2022 Zgromadzenia Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii z 16 grudnia 2022 r. Określoną w Strategii misją Metropolii jest kreowanie spójności obszaru metropolitalnego, integrowanie potencjałów gmin, inicjowanie działań i inspirowanie do rozwoju poprzez otwartość, współpracę i nowoczesne zarządzanie.

Misją związku jest dążenie do stanu, w którym Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia będzie obszarem atrakcyjnym do życia, nauki, pracy i wypoczynku, dobrze zintegrowanym, wykorzystującym synergii różnorodności, tradycji i dziedzictwa przemysłowego, rozwijającym ofertę kulturalną i nowoczesną gospodarkę, podlegającym transformacji w dążeniu do neutralności klimatycznej i odporności na kryzysy, o silnej pozycji wśród obszarów metropolitalnych.

Struktura założeń docelowych dokumentu zbudowana jest z priorytetów, celów i kierunków działań.

W ramach priorytetu Adaptacja do zmian klimatu i odporność (GZM działająca według zasad zrównoważonego rozwoju) sformułowano następujące cele:

- Rozwój i zarządzanie niebiesko-zieloną infrastrukturą,
- Transformacja energetyczna i poprawa jakości powietrza,
- Integrowanie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi i komunalnymi osadami ściekowymi, z ukierunkowaniem na gospodarkę obiegu zamkniętego,
- Upowszechnianie wiedzy nt. zmian klimatu i zrównoważonego rozwoju.

W ramach priorytetu Mobilność i dostępność (GZM mobilna, niskoemisyjna, spójna transportowo) sformułowano cele:

- Rozwój zrównoważonej mobilności miejskiej i upowszechnienie publicznego transportu zbiorowego jako pierwszego wyboru w codziennych podróżach,
- Tworzenie warunków infrastrukturalnych i organizacyjnych do rozwoju transportu zbiorowego i drogowego,
- Rozwój transportu szynowego,
- Upowszechnianie mikromobilności, w tym roweru i idei współdzielenia.

W ramach priorytetu Przestrzeń i spójność społeczna (GZM otwarta, przyjazna, dbająca o ład przestrzenny i warunki życia) sformułowano cele:

- Racjonalne korzystanie z przestrzeni wobec kurczenia się miast i suburbanizacji,
- Aktywne podejście do wyzwań demograficznych,
- Poprawa warunków do rozwoju społeczności otwartych, aktywnych i kreatywnych.

W ramach priorytetu Metropolitalność i innowacyjność (GZM innowacyjna, silna gospodarczo, wzmacniająca kapitał ludzki) sformułowano cele:

- Kreowanie warunków do rozwoju gospodarczego i innowacji,
- Wzmacnianie funkcji metropolitalnych,
- Wzmacnianie konkurencyjności ośrodków akademickich i szkół w GZM.

W ramach priorytetu Współpraca i otwartość (GZM inicjująca, inspirująca, wewnętrznie zintegrowana) sformułowano cele:

- Nowoczesne zarządzanie,
- Rozwój wewnętrznej i zewnętrznej współpracy GZM,
- Promocja GZM.

Każdemu celowi zostały przypisane kierunki działania, które mają służyć integrowaniu indywidualnych potencjałów gmin członkowskich, inicjowaniu działań rozwojowych oraz inspirowaniu rozwiązań innowacyjnych na rzecz stopniowego wzmocnienia funkcji metropolitalnych i poprawy jakości życia.

Ponadto priorytety rozwojowe Strategii Rozwoju Gminy Sośnicowice korespondują z **Planem Zrównoważonej Mobilności Miejskiej („Dobra mobilność 30/50”)**, który jest częścią szerszego pakietu i stanowi strategiczny dokument transportowy, uwzględniający szeroki kontekst funkcjonowania miast i gmin, ułatwiając planowanie działań w tym zakresie. Pakiet „Dobrej Mobilności” został przyjęty uchwałą Zarządu Górnośląsko – Zagłębiowskiej Metropolii nr 368/2023 w dniu 5 grudnia 2023 r. zmienionej uchwałą Zarządu Górnośląsko – Zagłębiowskiej Metropolii nr 209/2024 z dnia 27 czerwca 2024 r. Działając w oparciu o ten dokument, możliwe jest m. innymi efektywne rozwiązywanie problemów transportowych w regionie, a także wpływanie na ograniczenie niskiej emisji i poprawę bezpieczeństwa na drogach. Plan zrównoważonej mobilności został uchwalony w części dotyczącej GZM, choć dokument odnosi się do całego Subregionu Centralnego, a więc znacznie większego obszaru. Resumując dokument ten stanowi istotny Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla całego Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego, w tym Sośnicowic. Jest to kluczowy dokument wskazujący kierunki działań w zakresie mobilności zrównoważonej.

Priorytety rozwojowe Strategii Rozwoju Gminy Sośnicowice korespondują także ze **Strategią Rozwoju Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego na lata 2021-2027, z perspektywą do 2030 r.** Strategia ta jest narzędziem służącym do podnoszenia jakości życia mieszkańców Subregionu Centralnego w sposób zintegrowany. Stanowi kontynuację działań realizowanych od perspektywy finansowej 2007-2013 polegających na zastosowaniu instrumentu terytorialnego w postaci Programu Rozwoju Subregionów, wzmocnionego w perspektywie 2014-2020 poprzez Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT). W perspektywie 2021-2027 realizacja instrumentu ZIT będzie skorygowana - administracyjna i instytucjonalna rola związków ZIT zastąpiona zostanie funkcjami koordynacji i animacji działań rozwojowych w subregionach. Dzięki temu poprawie ulec ma realizacja projektów zintegrowanych, przyczyniających się do rozwiązywania wspólnych problemów i skoordynowanego zaspakajania potrzeb obszaru ZIT. Strategia Rozwoju Subregionu Centralnego, przyjęta uchwałą nr 50/2023 Walnego Zebrania Członków Związku Gmin i Powiatów Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego z dnia 18 kwietnia 2023 r., zakłada realizację misji, wizji

rozwoju i celu horyzontalnego. Misją Związku Gmin i Powiatów Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego jest tworzenie warunków do współpracy Członków Związku na rzecz poprawy jakości życia na obszarze Subregionu Centralnego poprzez animowanie partnerstw oraz zintegrowanie działań wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację polityki rozwoju. Wizja z kolei sprowadza się do określenia stanu docelowego. Zgodnie z nim, w 2030 roku Subregion Centralny województwa śląskiego będzie miejscem nowoczesnym, oferującym wysoką jakość życia jego mieszkańcom w czystych i zielonych obszarach dzięki sprawnie prowadzonemu procesowi transformacji społeczno-gospodarczej, adaptującym się do zmieniającego się otoczenia, wykorzystującym swoje wewnętrzne potencjały, opartym na silnym kapitale społecznym oraz spójnym przestrzennie i zintegrowanym w wielu wymiarach.

W dokumencie tym nakreślony został także cel horyzontalny „Subregion Centralny przestrzenią partnerskiej współpracy i zrównoważonego rozwoju”

Misja, wizja i cel horyzontalny zrealizowane mają zostać poprzez system priorytetów, celów strategicznych, celów operacyjnych i 43 szczegółowych kierunków działań.

Na priorytet P I. Przestrzeń i środowisko składają się cel strategiczny CS 1. Subregion Centralny przyjazny środowisku i cele operacyjne: C 1.1. Poprawa jakości powietrza, C 1.2. Zwiększanie odporności miast na zmiany klimatu i C 1.3. Zrównoważona gospodarka zasobami i ochrona środowiska.

Na priorytet P II. Mobilność składają się cel strategiczny CS 2. Mobilny Subregion Centralny i cel operacyjny C 2.1. Dostępna i zrównoważona mobilność miejska.

Na priorytet P III. Społeczeństwo i gospodarka składają się cel strategiczny CS 3. Subregion Centralny sprzyjający rozwojowi społecznemu i gospodarczemu i cele operacyjne: C 3.1. Łagodzenie społecznych i gospodarczych skutków transformacji, C 3.2. Łagodzenie skutków niekorzystnych trendów demograficznych, C 3.3. Atrakcyjne warunki życia i zamieszkania i C 3.4. Zintegrowana i trakcyjna oferta turystyczna.

Na priorytet P IV. Zarządzanie i współpraca składają się cel strategiczny CS 4. Subregion Centralny zintegrowany i sprawnie zarządzany i cele operacyjne: C 4.1. Wysoka jakość zarządzania rozwojem Subregionu Centralnego, C 4.2. Wysoki poziom kompetencji kadr jednostek samorządu terytorialnego w Subregionie Centralnym i C 4.3. Współpraca z otoczeniem wewnętrznym i zewnętrznym Subregionu Centralnego.

Przechodząc do poziomu powiatu, podstawowym dokumentem definiującym politykę rozwoju, rozumianą jako zespół wzajemnie powiązanych działań podejmowanych i realizowanych w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju, a także spójności społeczno-gospodarczej, regionalnej i przestrzennej, czy podnoszenia konkurencyjności gospodarki oraz tworzenia nowych miejsc pracy jest dokument **Kierunki Strategicznego Rozwoju Powiatu Gliwickiego w perspektywie roku 2035**, przyjęty przez Radę Powiatu Gliwickiego uchwałą nr XXXIV/272/2021 z dnia 16 grudnia 2021 roku. Dokument określa wizję przyszłości powiatu gliwickiego nakreśloną przez kierunki strategiczne:

- Atrakcyjne, spokojne i zdrowe miejsce zamieszkania - zarówno dla mieszkańców dotychczasowych, jak również nowych mieszkańców poszukujących jakości życia opartej na cechach innych niż w dużych ośrodkach miejskich;
- Przestrzeń partnerstwa będącego fundamentem innowacyjności i chęci zaangażowania lokalnych podmiotów w rozwój lokalny;
- Współzależny i zintegrowany rozwój funkcji społecznych, gospodarczych, kulturalnych, środowiskowych, respektujący priorytety ekorozwoju;
- Rozwój powiatu gliwickiego wykorzystujący dwustronne relacje między powiatem a miastami Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii, w szczególności komplementarność funkcji i współpracę z miastem Gliwice;
- Wyjątkowe miejsce na mapie województwa śląskiego pod względem walorów środowiskowych – pielęgnowanych i rozsądnie wykorzystywanych dla rozwoju funkcji rekreacyjnych i turystycznych, atrakcyjnych dla mieszkańców Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii;
- Obszar będący wizytówką województwa śląskiego, promujący region walorami przełamującymi stereotypowe postrzeganie Górnego Śląska.

Tak nakreślonej wizji podporządkowane są trzy cele strategiczne:

1. Przemiany Powiatu Gliwickiego inspirowane i dynamizowane przez mieszkańców
 - mieszkańcy uczestnikami procesu kształtowania i realizacji polityki rozwoju powiatu
 - społeczność lokalna zintegrowana wokół tradycji i wspólnej przyszłości powiatu
 - otwarcie mieszkańców na otoczenie i zdolność do funkcjonowania we współczesnym świecie
2. Oryginalne walory powiatu tworzące unikatową jakość życia mieszkańców
 - wysoka jakość przestrzeni powiatu
 - unikatowość i wysoka jakość walorów przyrodniczych

- usługi społeczne wspierające funkcjonowanie mieszkańców w powiecie
 - dogodne warunki do osiedlania się w powiecie nowych mieszkańców
 - spójność transportowa i powiązania komunikacyjne powiatu z Gliwicami i GZM
3. Solidne fundamenty dla rozwoju gospodarczego powiatu i społeczności lokalnej
- dostępność wykwalifikowanych kadr podnosząca atrakcyjność biznesową powiatu
 - przedsiębiorczość mieszkańców zagospodarowująca walory i potencjały powiatu
 - wysoka atrakcyjność biznesowa powiatu
 - sprawna i efektywna administracja publiczna.

Z uwagi na członkostwo Gminy Sośnicowice w Lokalnej Grupie Działania „Leśna Kraina Górnego Śląska” Strategia Rozwoju Gminy Sośnicowice korzysta z instrumentów pozostających w dyspozycji LGD a opisanych i zdefiniowanych w **Lokalnej Strategii Rozwoju. LGD „Leśna Kraina Górnego Śląska”** przyjęła strategię na lata 2023-2027 w maju 2023 roku. LGD to trójsektorowe partnerstwo obejmujące szerokie spektrum interesariuszy, które prowadzi działania oparte o system celów ogólnych, celów szczegółowych i przedsięwzięć.

W ramach Celu 1 Poprawa atrakcyjności miejsca zamieszkania i warunków rozwoju mieszkańców obszaru LGD samorządy (sektor publiczny) będą mogły stworzyć/zmodernizować ogólnodostępną, małą infrastrukturę publiczną, służącą rekreacji, sportowi i zwiększaniu możliwości spędzania czasu wolnego (np. place zabaw, siłownie plenerowe, skateparki, parki do parkouru, street workout parki, parki linowe, tężnie solankowe, piaskownice, miejskie i wiejskie tereny rekreacyjne o połączonych formach rekreacji, ścieżki edukacyjne). Szczególną wagę w procesie konsultacji założeń strategicznych przypisano lokalnej turystyce rowerowej, dlatego zaplanowano realizację projektu własnego w tym zakresie. Projekt własny będzie ukierunkowany na promowanie lokalnych szlaków rowerowych z uwzględnieniem całego obszaru LSR. W ramach celu 1 mikro i małe przedsiębiorstwa (sektor gospodarczy) będą mogły ubiegać się o wsparcie na rozwój działalności a osoby fizyczne o środki na podjęcie działalności – tylko konkretne rodzaje działalności gospodarczej, w zakresie zgodnym z celem LSR. Dokonano skoncentrowania w celu jak najlepszego wykorzystania posiadanych zasobów finansowych. W związku z tym, w oparciu o lokalne zasoby oraz zgłaszane potrzeby i zdiagnozowane problemy, wsparcie przeznaczone będzie na gospodarkę czasu wolnego, a więc wszelkie działalności, które mają na celu wzrost dostępności i jakości usług dla lokalnej społeczności w zakresie rekreacji, sportu, spędzania czasu wolnego, w tym samorozwoju, rozwoju pasji i talentów mieszkańców.

Przykładowo mogą to być siłownie, niepubliczne szkoły muzyczne, językowe, usługi w zakresie zajęć plastycznych, tanecznych, sportowych, robotyka, oferta kulturalna itp. W ramach wsparcia w zakresie rozwoju przedsiębiorczości przewiduje się finansowanie kosztów szkoleniowych związanych ściśle z celem danej operacji, takich jak nabycie lub podwyższenie kwalifikacji, reorientacja zawodowa, koszty kursów specjalistycznych lub obejmujących wiedzę niezbędną do prowadzenia działalności gospodarczej np. podstawy księgowości. Planuje się również projekt grantowy na realizację innowacyjnych inicjatyw oddolnych, w szczególności takich, które będą wykorzystywać powstałą, małą infrastrukturę publiczną. Uzupełnieniem tych działań będzie operacja upowszechniająca edukację osób dorosłych w zakresie rozwoju podnoszenia umiejętności i zmiany kwalifikacji, promująca kształcenie przez całe życie. Ponadto w ramach powyższego celu mieszkańcy posiadający małe gospodarstwa rolne będą mogli je rozwijać tworząc zagrody edukacyjne dla dzieci i młodzieży, które przyczynią się do zwiększenia oferty spędzenia czasu wolnego na terenie LGD i zostaną wykorzystane do tworzenia pakietów wycieczkowych dla szkół z wykorzystaniem aplikacji Ekomuzea. Uzupełnieniem tych działań będą inicjatywy w obszarze zajęć pozaformalnych dla dzieci i młodzieży na różnych szczeblach edukacji. Projekty własne w ramach przedsięwzięcia będą ukierunkowane na rozwój przedsiębiorców i producentów lokalnych, sieciowanie, animowanie do innowacji oraz kojarzenie partnerów.

W ramach Celu 2. Budowa zintegrowanego i aktywnego społeczeństwa mieszkańcy, jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym ustawa przyznaje zdolność prawną, organizacje pozarządowe, mikro i małe przedsiębiorstwa, jednostki sektora finansów publicznych (czyli sektor społeczny, publiczny i gospodarczy) będą z wykorzystaniem udzielonych dotacji, realizować projekty (w tym partnerskie), zapewniające zwiększenie oferty kulturalnej i sportowej poprzez organizację wydarzeń sportowych i kulturalnych, a także inicjatywy łączące pokolenia, aktywizujące seniorów. Kolejne projekty własne w ramach celu drugiego będą dotyczyć kształtowania świadomości ekologicznej mieszkańców obszaru oraz zwiększenie kompetencji i integracji kobiet, zachowanie równowagi pomiędzy życiem zawodowym i rodzinnym. Również w ramach tego celu przewiduje się operacje własne ukierunkowane na wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych oraz kształtowanie liderów życia publicznego i społecznego wśród osób młodych do 25 roku życia. W ramach projektu możliwe będzie finansowanie warsztatów, szkoleń, kursów dla członków organizacji pozarządowych i osób młodych, wyjazdów studyjnych, wszelkich działań zwiększających

potencjał i usprawniających funkcjonowanie organizacji. W ramach celu 2 zaplanowane są również granty z zakresu wspierania oddolnych inicjatyw na rzecz aktywnego włączenia społecznego, które będą realizowane ze środków FESL 2021 - 2027.

W przypadku obydwu celów dużą rolę będą odgrywały działania LGD w zakresie animowania społeczności lokalnej do podejmowania inicjatyw na rzecz zwiększenia innowacyjności obszaru oraz rozszerzenia współpracy w partnerstwie, zarówno na obszarze jak i poza nim, w kraju i za granicą. LGD ma doświadczenie w realizacji projektów partnerskich przez co ma świadomość jak dużo korzyści daje tego rodzaju współpraca i może animować w tym zakresie lokalną społeczność. Realizacja projektów w partnerstwie da efekt synergii i przyczyni się do zdobycia nowych doświadczeń (wzmocni kadrę organizacji partnerskich), zwiększenia wiedzy w zakresie realizacji projektów partnerskich i w partnerstwie lokalnym, pozwoli lepiej rozpoznać potrzeby grup docelowych realizowanych działań, a także przyczyni się do promocji produktów lokalnych poza obszarem.

11. System realizacji Strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

System realizacji zapisów Strategii jest elementem niezbędnym, prowadzącym do efektywniejszego i przejrzystego osiągnięcia założonych celów. Osiągnięcie celów zależne jest od integracji zasobów, kompetencji realizatorów, wdrożonych metod zarządzania podmiotami zaangażowanymi w realizację Strategii, a także wykorzystania dostępnych narzędzi wspierających realizację dokumentu.

Głównym podmiotem realizującym założenia Strategii jest jednostka samorządu terytorialnego. Jej wiodąca funkcja, nie może zachwiać jej partnerskiej pozycji względem innych podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii. Stanowi ona poziom sterujący, który wynika przede wszystkim z posiadanych zasobów kadrowych, doświadczenia, dostępu do środków finansowych na korzystniejszych warunkach od pozostałych uczestników procesu rozwojowego, a także dostępu do odpowiednich narzędzi technicznych i finansowych.

Powodzenie realizacji Strategii jest w dużym stopniu uzależnione od pozyskania środków finansowych na realizację jej założonych celów, ale także od skumulowania działań wszystkich jednostek zaangażowanych w jej wdrożenie i realizację. Jednostkami tymi są:

- Burmistrz odpowiedzialny za akceptowanie i zatwierdzenie Strategii, inicjowanie i motywowanie do realizacji założonych kierunków działań, a także za ocenę i koordynowanie stopnia osiągnięcia zakładanych celów;
- Rada Miejska odpowiedzialna za uchwalanie Strategii;
- wyznaczony przez Burmistrza Zespół Zadaniowy, stanowiący poziom zarządcy Strategii, który koordynować będzie w imieniu Burmistrza wdrażanie Strategii. Członkowie zespołu prowadzić będą doradztwo w zakresie wdrażania Strategii, w tym z podmiotami zewnętrznymi (z sektora społecznego i sektora gospodarczego), analizować będą dane związane z monitoringiem osiągania wskaźników przewidzianych w Strategii, współpracować będą z zaangażowanymi podmiotami, w zakresie wdrażania założonych kierunków działań. W trakcie analizy procesu wdrażania Strategii zdiagnozowane zostaną ewentualne problemy oraz określony zostanie ich charakter (incydentalny czy długofalowy), wpływający na stopień realizacji i ryzyko osiągnięcia założonych celów, w tym dostępność i możliwość wykorzystania wsparcia finansowego, zachodzące zmiany stanu lokalnych determinant społecznych

i gospodarczych oraz zmieniające się podstawy prawne wdrażania Strategii. W wyniku powyższej analizy, w razie konieczności przygotowywane zostaną rekomendacje dotyczące możliwych zmian i modyfikacji założeń Strategii, niezbędnych do jej realizacji;

- podmioty realizujące działania zgodne z założeniami Strategii, stanowiące jej poziom wykonawczy.
- podmioty zaangażowane w opiniowanie i konsultowanie Strategii (tj. władze samorządowe, członkowie lokalnych organizacji społecznych, mieszkańcy i przedsiębiorcy), stanowiące poziom opiniodawczy Strategii, które uczestniczyć będą w określeniu wpływu Strategii na poprawę jakości funkcjonowania obszarów: społeczno-gospodarczego, ekonomicznego czy przestrzenno-funkcjonalnego.

Powyższa struktura zapewniac ma sprawne i efektywne zarządzanie Strategią, tj.:

- monitoring i ocenę,
- nadzór nad realizacją poszczególnych kierunków działań związanych z jej wdrożeniem,
- bieżącą weryfikację postępów w ramach realizacji kierunków działań,
- pomiar efektywności i aktualizację zapisów Strategii,
- kontrolę nad obiegiem informacji oraz środków finansowych,
- dynamizację działań wszystkich partnerów uczestniczących w procesie wdrażania Strategii,
- pozyskiwanie partnerów, inwestorów i tworzenie przyjaznego klimatu dla prowadzonych działań,
- informowanie o efektach i skutkach podejmowanych działań,
- merytoryczne wsparcie realizacji zadań,
- mobilizację aktywności społecznej wokół celów i kierunków zadań w Strategii,
- zwiększanie, w wyniku wdrożenia Strategii, efektywności ekonomicznej, społecznej i przestrzennej obszaru Gminy.

Zarządzanie Strategią realizowane będzie w ramach zadań i środków zabezpieczonych w budżecie samorządowym. Koszty te obejmują działania informacyjne i promocyjne.

W odniesieniu do wytycznych dotyczących sporządzenia dokumentów wykonawczych, ze względu na przekrojowy charakter Strategii, dotyczący wielu dziedzin, a także fakt, że Strategia jest dokumentem ramowym, należy przyjąć, że stanowi ona podstawę dla innych

dokumentów o charakterze wykonawczym. Wszystkie programy, plany czy też strategie sektorowe, należy rozumieć jako dokumenty wykonawcze, dla których Strategia rozwoju stanowi podstawę do ich opracowania. W związku z powyższym dla wszystkich dokumentów wykonawczych należy przyjąć następujące zasady sporządzania:

- dokumenty należy przygotowywać w ogólnie zrozumiałym i nietechnicznym języku zakładając, że mają być zrozumiałe nie tylko dla ekspertów ale także osób niebędących ekspertami w danej dziedzinie,
- dokumenty należy poddawać procesowi partycypacji społecznej i konsultacji zgodnie z przepisami wewnętrznymi lub przepisami regulowanymi przez odrębne ustawy,
- dokumenty należy przyjmować zgodnie z przyjętym harmonogramem prac w możliwie krótkim czasookresie opracowania,
- w dokumentach należy odnieść się do zapisów Strategii rozwoju, z uwzględnieniem określonych w Strategii celów strategicznych i kierunków działań,
- w dokumentach należy przypisać komórkę odpowiedzialną za realizację założeń.

12. Monitoring realizacji Strategii

Monitoring Strategii jest niezbędnym elementem skutecznego procesu jej wdrożenia, zapewniającym pozyskanie informacji na temat postępów działań implementacyjnych, szczególnie w kontekście oczekiwanych efektów. Stanowi równocześnie narzędzie kontrolne umożliwiające szybkie wykrywanie zdarzeń i procesów mogących mieć negatywny wpływ na realizację założonych celów i kierunków działań, a w konsekwencji umożliwiające wprowadzenie niezbędnych korekt, modyfikacji i uaktualnień w zakresie realizowanych przedsięwzięć, zdefiniowanych celów i priorytetów rozwoju.

Monitoring realizacji Strategii prowadzony będzie w sposób ciągły w dwóch horyzontach:

- długofalowym, w czasie którego obserwowany będzie postęp (dynamika) realizacji celów Strategii oraz dynamika osiągnięcia założonych wskaźników, a także zachodzące zmiany w strukturze tych elementów,
- bieżącym, w czasie którego monitorowany będzie postęp realizacji założonych kierunków działań.

Monitorowanie powinno podlegać zasadom:

- systematyczności (obserwowanie zmian określonych przyjętymi wskaźnikami),
- niezwłoczności (podejmowanie szybkich reakcji w wyniku zdiagnozowanych i zaobserwowanych problemów, bieżąca ocena postępów prowadzonych działań i ich efektów, wprowadzanie niezbędnych korekt),
- obiektywności (weryfikacja i analiza założonych wskaźników),
- subiektywności (ocena efektów realizowanych zadań),
- kompletności, kompleksowości i rzetelności (uwzględnienie wszystkich wymiarów monitorowania i przypisanych im wskaźników).

Monitorowanie obejmować będzie:

- zbieranie danych ilościowych / jakościowych dotyczących realizacji celów strategicznych i kierunków działań,
- raportowanie stopnia realizacji celów Strategii,
- ocenę osiągniętych rezultatów oraz określenie stopnia wykonania przyjętych celów i działań,
- ocenę rozbieżności między przyjętymi celami, działaniami a osiągniętymi rezultatami,

- analizę przyczyn rozbieżności oraz identyfikację obszarów wymagających podjęcia działań interwencyjnych i korekt.

Badanie postępu realizacji Strategii odbywało się będzie na podstawie danych przekazywanych przez podmioty realizujące kierunki działań czy też beneficjentów tych działań, danych będących w posiadaniu Urzędu, a także danych zebranych przy użyciu ankiet monitorujących postęp realizacji Strategii.

Monitoring będzie prowadzony przez pracowników zespołu zadaniowego. Uzyskają oni najbardziej wiarygodne dane dotyczące stopnia realizacji Strategii i jej wdrożenia, stopnia realizacji założonych celów i wskaźników, poprzez gromadzenie danych i informacji, a także współpracę z komórkami organizacyjnymi, podmiotami i realizatorami konkretnych działań.

W proces monitorowania Strategii włączona będzie także Rada Miejska. W razie konieczności wydawać będzie rekomendacje odnośnie zmian, aktualizacji, czy kierunków, podejmowania działań zaradczych w przypadku rozbieżności pomiędzy planowanymi i osiąganymi rezultatami.

W ramach monitoringu Strategii, dzięki zebranych i przeanalizowanym danym, będzie można ocenić zgodność realizacji konkretnych działań z założonymi celami i określonymi kierunkami, udzielać merytorycznego wsparcia podczas realizacji działań, a także mobilizować, dzięki akcjom informacyjnym i promocyjnym, aktywność szerokiego spektrum podmiotów, wokół celów i kierunków działań określonych w Strategii. Ponadto analizując zebrane dane, będzie można zdiagnozować trudności i ewentualne opóźnienia w realizacji celów, konkretnych działań i wskaźników, a także ocenić zaangażowanie poszczególnych komórek odpowiedzialnych za wykonanie założeń Strategii. Dzięki temu będzie można reagować na zarejestrowane odchylenia od przyjętych założeń wdrażania poszczególnych elementów, projektując zmiany czy korygując wskaźniki, a także określić zalecenia dotyczące wdrażania Strategii. Monitoring będzie więc wstępnym etapem projektowania ewentualnych zmian.

13. Ramy finansowe i źródła finansowania Strategii

Założone w niniejszej Strategii cele wraz z przypisanymi im przedsięwzięciami zostaną osiągnięte i zrealizowane przy założeniu zapewnienia im stabilnego finansowania. Montaż finansowy opierać się będzie o wszystkie możliwe systemy finansowania: środki własne Gminy oraz finansowe instrumenty zewnętrzne, pochodzące zarówno z budżetu państwa, dostępnych środków bankowych (ze szczególnym uwzględnieniem Banku Gospodarstwa Krajowego), a także ze środków Unii Europejskiej. Źródła pokrycia wydatków uzupełniać będą mogły środki pochodzące z konkursów organizowanych przez fundacje afiliowane przy dużych koncernach krajowych i międzynarodowych czy też ośrodkach naukowych.

Na szczeblu wojewódzkim odpowiedzią na źródła finansowania będzie głównie program Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027, który będzie służyć realizacji wizji i celów rozwojowych regionu, zawartych w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” i stanowi jeden z najistotniejszych instrumentów polityki regionalnej. Realizacja Programu wesprze procesy rozwojowe województwa w stawianiu się nowoczesnym regionem europejskim o konkurencyjnej gospodarce, będącej efektem odpowiedzialnej transformacji i zapewniającym możliwości rozwoju mieszkańcom, a także oferującym wysoką jakość życia w czystym środowisku. Cele programu wpisują się w wizję rozwoju Unii Europejskiej zawartą w komunikacie oraz regulacjach dotyczących Europejskiego Zielonego Ładu w zakresie przekształcenia UE w sprawiedliwe i dobrze prosperujące społeczeństwo, żyjące w nowoczesnej, zasobooszczędnej i konkurencyjnej gospodarce, która w 2050 r. osiągnie zerowy poziom emisji gazów cieplarnianych netto. Program stanowi także instrument realizacji Umowy Partnerstwa 2021-2027 – dokumentu określającego strategię interwencji funduszy europejskich w ramach unijnej polityki spójności i wspólnej polityki rybołówstwa w Polsce, a także Funduszu Sprawiedliwej Transformacji, służącemu zapewnieniu wsparcia obszarom borykającym się z poważnymi wyzwaniami społeczno-gospodarczymi wynikającymi z transformacji w dążeniu do osiągnięcia neutralności klimatycznej Unii Europejskiej do 2050 r. Środki Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji w województwie śląskim będą służyć realizacji głównego celu Funduszu tj. łagodzeniu skutków społecznych, gospodarczych i środowiskowych przejścia na gospodarkę neutralną dla klimatu.

Z uwagi na długą perspektywę czasową wdrażania Strategii, źródła i ramy finansowe zostały określone w sposób kierunkowy poprzez wskazanie potencjalnych, znanych dzisiaj źródeł finansowania. Niemniej jednak głównymi źródłami finansowania założonych działań będą budżet Gminy i środki pozostające do dyspozycji w ramach Funduszy Europejskich, w tym Funduszy Europejskich dla Śląskiego 2021-2027, a także środki Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz

Rozwoju Obszarów Wiejskich. Skuteczna i możliwie pełna realizacja założeń Strategii wiązać się będzie więc z wykorzystaniem różnorodnych narzędzi wsparcia, które przedstawia tabela obejmująca cele, działania i przypisane im źródła finansowania.

Tabela 30 Cele strategiczne, kierunki działań i źródła finansowania w ramach finansowych 2023 - 2032

Cel strategiczny	Kierunki działań	Zakres działań	Źródła finansowania
C 1. Rozwój konkurencyjnej gospodarki i lokalnej przedsiębiorczości oraz podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej	K 1. Wspomaganie rozwoju zasobooszczędnej i konkurencyjnej przedsiębiorczości	Działania związane ze wsparciem przedsiębiorczości	Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 lub środki z funduszy europejskich na poziomie krajowym
		Działania związane z promowaniem zalet lokalnego środowiska działalności gospodarczej	Środki Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
		Działania związane z wspieraniem działań innowacyjnych w lokalnych przedsiębiorstwach	Programy i środki krajowe
	K 2. Podnoszenie kompetencji i rozwijanie atrakcyjnego rynku pracy	Działania związane z wsparciem dla firm zatrudniających nowych pracowników	Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 lub środki z funduszy europejskich na poziomie krajowym
		Działania związane z wsparciem warsztatów, szkoleń, kursów dla pracowników i pracodawców	Programy i środki krajowe
		Działania związane z kreowaniem partnerstwa międzysektorowego wspierającego rynek pracy	
C 2. Poprawa jakości życia i tworzenie dobrych warunków do funkcjonowania społeczeństwa lokalnego oraz zwiększenie dostępności i poziomu usług publicznych	K 3. Podnoszenie jakości usług socjalnych i zdrowotnych	Działania związane z podnoszeniem jakości i ilości usług zdrowotnych realizowanych lokalnie	Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 lub środki z funduszy europejskich na poziomie krajowym
		Działania związane z promocją i profilaktyką zdrowia	Programy i środki krajowe
		Działania związane z budowaniem spójnej i kompleksowej polityki społecznej	
	K 4. Stymulowanie rozwoju społecznego, w tym aktywizacja ludzi młodych, oraz wspieranie polityki prospołecznej, prorodzinnej i senioralnej, a także podnoszenie kompetencji i umiejętności społecznych	Działania związane z realizacją wsparcia i aktywizacji mieszkańców	Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 lub środki z funduszy europejskich na poziomie krajowym
		Działania związane z wzmacnianiem działalności grup formalnych i nieformalnych opartych o współdziałanie	Środki Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich Programy i środki krajowe
	K 5. Wzrost poczucia bezpieczeństwa publicznego	Działania związane z realizacją działań zwiększających bezpieczeństwo publiczne mieszkańców	Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 lub środki z funduszy europejskich na poziomie krajowym
		Działania związane z poprawą poziomu bezpieczeństwa, wdrażaniem usług i systemów zwiększających bezpieczeństwo publiczne	Środki Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
		Działania związane ze wspieraniem inicjatyw społecznych ukierunkowanych na bezpieczeństwo publiczne	Programy i środki krajowe
	K 6. Stymulowanie rozwoju i tworzenie warunków do współpracy społecznej oraz współpracy międzysektorowej	Działania związane ze współpracą społeczną	Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 lub środki z funduszy europejskich na poziomie krajowym
		Działania związane ze wsparciem współpracy międzysektorowej	Środki Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
Działania związane z wdrażaniem instrumentów partycypacji społecznej			
K 7. Animacja działań na rzecz rozwoju sportu, kultury, rekreacji i turystyki	Działania związane z wdrażaniem inicjatyw pobudzających i rozwijających zainteresowanie sportem	Programy i środki krajowe	
	Działania związane z inicjowaniem przedsięwzięć służących zaspokajaniu potrzeb rekreacyjnych mieszkańców i turystów		
	Działania związane z inicjowaniem przedsięwzięć służących zaspokajaniu potrzeb kulturalnych mieszkańców i turystów		

Cel strategiczny	Kierunki działań	Zakres działań	Źródła finansowania	
C 3. Zwiększenie atrakcyjności przestrzeni, tworzenie warunków infrastrukturalnych oraz zapewnienie możliwości zrównoważonego rozwoju w środowisku i rolnictwie	K 8. Podnoszenie poziomu edukacji	Działania związane z promowaniem i wspieraniem inicjatyw zwiększających turystyczną atrakcyjność Gminy		
		Działania związane z poprawą jakości edukacji	Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 lub środki z funduszy europejskich na poziomie krajowym	
		Działania związane z poprawą warunków edukacji	Programy i środki krajowe	
	K 9. Efektywne funkcjonowanie wspólnoty samorządowej	Działania w sferze zarządczej, finansowej i przestrzennej	Działania związane z wizerunkiem i komunikacją między administracją a mieszkańcami, przedsiębiorcami i działaczami społecznymi	Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 lub środki z funduszy europejskich na poziomie krajowym
				Środki Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
		Działania związane z aktywną promocją zasobów Gminy	Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 lub środki z funduszy europejskich na poziomie krajowym	
		Działania związane z funkcjonalnym urzędem i poprawą jakości obsługi w administracji publicznej	Środki Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich	
			Programy i środki krajowe	
	K 10. Przeciwdziałanie zmianom klimatycznym, adaptacja do zmian oraz ochrona środowiska naturalnego	Działania związane z realizacją działań związanych z ochroną środowiska	Działania związane z przeciwdziałaniem degradacji środowiska	Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 lub środki z funduszy europejskich na poziomie krajowym
				Środki Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
			Działania związane z realizacją inicjatyw zmierzających do utrzymania stanu prawidłowo zachowanych elementów środowiska	Programy i środki krajowe
	K 11. Tworzenie atrakcyjnej przestrzeni publicznej oraz zapewnienie odpowiednich warunków zrównoważonego rozwoju infrastrukturalnego	Działania dotyczące zasobów mieszkaniowych i wpisujące się w ideę zrównoważonego budownictwa mieszkaniowego		Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 lub środki z funduszy europejskich na poziomie krajowym
			Programy i środki krajowe	
Działania związane z inwestycjami w infrastrukturę drogową i komunikacyjną			Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 lub środki z funduszy europejskich na poziomie krajowym	
			Środki Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich	
Działania związane z budową i modernizacją infrastruktury sportowej, turystycznej, kulturalnej i rekreacyjnej		Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 lub środki z funduszy europejskich na poziomie krajowym		
Działania związane z inwestycjami w infrastrukturę edukacyjną		Środki Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich		
Działania związane z realizacją inwestycji w obrębie ciągów pieszych, ścieżek rowerowych i oświetlenia	Programy i środki krajowe			

Cel strategiczny	Kierunki działań	Zakres działań	Źródła finansowania
		Działania związane ze wsparciem infrastruktury służącej celom sferze społecznej	
		Działania związane z uzbrojeniem terenów inwestycyjnych	
	K 12. Rozwój przyjaznej i bezpiecznej przestrzeni publicznej oraz zwiększenie jej dostępności	Działania związane z tworzeniem nowoczesnych, funkcjonalnych bezpiecznych i estetycznych, przestrzeni publicznych umożliwiających integrację społeczności lokalnych, z zagospodarowaniem otoczenia przy wykorzystaniu niebiesko-zielonej infrastruktury	
	K 13. Wspomaganie zrównoważonego i racjonalnego rozwoju rolnictwa	Działania związane z wspieraniem zrównoważonego rolnictwa	
	K 14. Działania z zakresu zapewnienia odpowiedniej retencji i przeciwdziałanie skutkom suszy	Działania związane z racjonalną zarządzaniem gospodarką wodną i przeciwdziałanie skutkom suszy	Środki Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich Programy i środki krajowe Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 lub środki z funduszy europejskich na poziomie krajowym Środki Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich Programy i środki krajowe

Źródło: opracowanie własne

14. Ewaluacja ex-ante

Zgodnie z zapisami *ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju*, przed przyjęciem Strategii koniecznym jest przeprowadzenie uprzedniej ewaluacji trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji Strategii rozwoju.

Opracowując przedmiotową Strategię jako właściwy, przyjęto model ewaluacji oparty o proces partycypacyjny. Ewaluacja była prowadzona już od momentu rozpoczęcia prac diagnostycznych. Przeprowadzenie diagnozy stanu Gminy z użyciem zebranych danych ilościowych i jakościowych, w tym danych statystycznych, badań sondażowych, a także w uzupełnieniu pozyskanych w ten sposób informacji, przeprowadzone spotkania konsultacyjne, o charakterze warsztatów strategicznych z mieszkańcami i kluczowymi podmiotami wpływającymi na kształtowanie i wdrażanie polityki rozwoju Gminy, pozwoliły między innymi określić wnioski z diagnozy i zidentyfikować szanse, zagrożenia i wyzwania strategiczne. Powyższe stało się punktem wyjścia do określenia wizji, misji, celów strategicznych, kierunków działań oraz ich planowanego zakresu. Znalazło również swoje odzwierciedlenie w oczekiwanych rezultatach planowanych działań, uwarunkowaniach funkcjonalnych i przestrzennych, systemie realizacji oraz proponowanych ramach finansowych i źródłach finansowania. Planowane działania zostały oparte na zidentyfikowanych potrzebach i problemach.

Poszczególne zadania wyznaczone w ramach celów strategicznych są adekwatne do problemów i potrzeb zdiagnozowanych wśród społeczności Gminy Sośnicowice. Ponadto należy zauważyć, że ich efekty nie są rozłączne, a wręcz przeciwnie – są komplementarne, wzajemnie się przenikają i uzupełniają, dzięki czemu możliwe będzie uzyskanie efektu synergii, prowadzącego do zrównoważonego rozwoju, a przyjęta strategiczna logika interwencji stanowi adekwatną odpowiedź na strategiczne wyzwania stojące przed Gminą Sośnicowice.